

ಸೇವಾಸದನ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ :

- ಭಾಗವತ ಭಾವ ಪ್ರಕಾಶ
★

|| ಭಾಗ ೩ ||

೨೯ ಚಿದಂಬರ

ಬೆಲೆ ರೂ. 2-00

ಸೇವಾಸದನ-ಚಿದಂಬರಾಶ್ರಮ, ಗುಬ್ಬಿ.

ಸೇವಾಸದನ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ !

ಭಾಗವತ ಭಾವ ಪ್ರಕಾಶ

|| ಭಾಗ ೩ ||

ಶ್ರೀ ಚಿದಂಬರ

ಬೆಲೆ ರೂ. 2-00

ಸೇವಾಸದನ-ಚಿದಂಬರಾಶ್ರಮ, ಗುಲ್ಬಿ.

ಭಾಗವತ ಭಾವ ಪ್ರಕಾಶ

|| ೩ ||

ಏಕವಿಂಶ ಕಿರಣ

ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನುವಿನ
ಉಳಿದ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ವಂಶದ ವರ್ಣನೆ
ದಕ್ಷ ತಿವರ ವೈರ

ಮೈತ್ರೇಯರು ವಿದುರನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ—

ವಿದುರ! ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನುವಿಗೆ ಶತರೂಪಾರಾಣಿಯಿಂದ ಪ್ರಿಯವ್ರತ, ಉತ್ತಾನಪಾದ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಲ್ಲದೆ, ಆಕೂತಿ, ದೇವಹೂತಿ, ಪ್ರಸೂತಿ ಎಂಬ ಮೂವರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಾದರೆಂದು ಹೇಳಿದೆನಷ್ಟೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ದೇವಹೂತಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನಿದುವರೆಗೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಉಳಿದಿಬ್ಬರ ವಂಶವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ—

ಮನುವು ಆಕೂತಿ ಎಂಬ ಮಗಳನ್ನು ರುಚಿಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ × ಪುತ್ರಿಕಾ ಧರ್ಮದ ನಿಯಮದಂತೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಪುತ್ರಿಕಾ ಧರ್ಮವು ಅನ್ವಯಿಸುವುದಾದರೂ, ಈ ಆಕೂತಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಸೋದರ ರಿದ್ದರೂ, ಮನುವಿನ ಅನೇಕ್ಷೆಯು ಮಗಳ ಮಗನನ್ನು ದತ್ತುತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳ ವೇಕೆಂದು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಶತರೂಪಾರಾಣಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆಡುಕೊಂಡೇ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ್ವಿಯಾದ ರುಚಿಪ್ರಜಾಪತಿಯು

× ಪುತ್ರಿಕಾ ಧರ್ಮವೆಂದರೆ, ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವಾಗ, ಅವಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಿರಿಯಮಗನನ್ನು ತನಗೇ ಕೂಡ ಬೇಕೆಂದು ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಡುವ ಕ್ರಮ.

ಈಶ್ವರ ಧ್ಯಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಕೂತಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನೂ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರನನ್ನೂ ಪಡೆದನು.

ರುಚಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ಯಜ್ಞನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಪುತ್ರಿಯಾದ ದಕ್ಷಿಣೆಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅಂಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಸ್ವಾಯಂಭುವನುನುವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪರಮ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಯಜ್ಞನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಮೊಮ್ಮಗನನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ರುಚಿಯು ದಕ್ಷಿಣೆ ಎಂಬ ಮಗಳನ್ನು ತನ್ನೊಡನೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ದಕ್ಷಿಣೆಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅಂಶವಾದುದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂಶವಾದ “ಯಜ್ಞ” ನನ್ನೇ ವಿವಾಹವಾಗಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದಳು. ಆ ಯಜ್ಞಪುರುಷನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಆತನ ವಿಧ್ಯದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣೆಯಲ್ಲಿ ತೋಷ, ಪ್ರತೋಷ, ಸಂತೋಷ, ಭದ್ರ, ಶಾಂತಿ, ಇಡಸ್ತತಿ, ಇಧ್ಮ, ಕವಿ, ವಿಭು, ಸ್ವಹ್ನ, ಸುದೇವ, ರೋಚನ ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಯಜ್ಞಪುರುಷನ ಮಕ್ಕಳೇ ತುಷಿತ ನಾಮಕ ದೇವಗಣಗಳಾದರು. ಮರೀಚ್ಯಾದಿಗಳು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಾದರು. ಹರಿಯು ಅವತಾರನಾದ ಯಜ್ಞನೇ ಇಂದ್ರನಾದನು. ಪ್ರಿಯವ್ರತ, ಉತ್ತಾನಪಾದ ರೆಂಬ ಮಹಾ ವ್ರತಾಪಿಗಳಾದ ಮನುಪುತ್ರರು ಪೃಥ್ವೀಪಾಲಕರಾದ ರಾಜ ರಾದರು. ಸ್ವಯಂಭುವೇ ಮನುವಾದನು. ಅವನ ಮಕ್ಕಳು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಗಳಿಂದ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನ್ವಂತರವು ತುಂಬಿಹೋಯಿತು.

ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರನಾದ ದಕ್ಷನಿಗೆ ಪ್ರಸೂತಿ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಮದುವೆಮಾಡಿದನು. ಆತನ ಮಹಾ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲೋಕತ್ರಯವೂ ವ್ಯಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಕರ್ಮಮನ ಒಂಭತ್ತು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಅವರ ವಂಶವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಕರ್ಮಮ ಕನ್ಯೆಯಾದ ಕಲಾ ಎಂಬುವಳನ್ನು ಮರೀಚಿಮುಷಿಯು ಮದುವೆಯಾದನು. ಈತನಿಗೆ ಕಶ್ಯಪ, ಪೂರ್ಣಿಮಾನ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಅವರ ವಂಶದಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲಾ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಪೂರ್ಣಿಮಾನನಿಗೆ ವಿರಜ, ವಿಶ್ವಗ ಎಂಬ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳೂ, ದೇವಕುಲ್ಯ ಎಂಬ ಮಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ದೇವಕುಲ್ಯೆಯೇ ಮತ್ತೊಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹರಿಯ ವಾದಪ್ರಕ್ಷಾಳನೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ದೇವನದಿಯಾದ ಗಂಗೆಯಾದಳು.

ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಅವತಾರ

ಕರ್ಮಮ ಕನ್ಯೆಯಾದ ಅನಸೂಯೆಯು ಅತ್ರಿಮುಷಿಯನ್ನು ವಿನಾಹ ವಾದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಪರಮ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾದ ವಿಷ್ಣು, ಈಶ್ವರ, ಬ್ರಹ್ಮರ ಅಂಶದಿಂದ ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ದತ್ತ, ದೂರ್ವಾಸ, ಸೋಮ ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳಾದರು.

ವಿದುರ—ಗುರು ವರೈ! ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಕರ್ತೃಗಳಾದ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು ಅನಸೂಯೆಯಲ್ಲೇಕೆ ಹುಟ್ಟಿದರು ?

ಮೈತ್ರೇಯ—ಏಕೆನ್ನುವಿಯೋ ? ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅತ್ರಿಮುಷಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿವಾಡೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮನು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಅತ್ರಿಯು ಅನಸೂಯೆಯೊಡಗೂಡಿ ಋಕ್ಷನಾಮ ಪರ್ಮತಕ್ಕೆ (ಈಗಿನ ಗಿರಿನಾರಕ್ಕೆ) ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತೆರಳಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಪಲಾಶ ಮತ್ತು ಅಶೋಕ ವೃಕ್ಷಗಳ ವನವು ಪುಷ್ಪಗುಚ್ಛಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಸುಶೋಭಿತವಾಗಿತ್ತು. ನಿರ್ದಿಂಧ್ಯಾ ನದಿಯಲ್ಲಿನ ನೀರಿನ ಜಲಪಾತದ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅತ್ರಿಯು ನಿಯು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಏಕಾಗ್ರವಾಗಮಾಡಿ, ಶೀತೋಷ್ಣ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಒಂಟಿಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ವಾಯುವನ್ನೇ ಆಹಾರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೂ ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ “ ಜಗತ್ತಿನ ತುಂಬ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಹಾಶಕ್ತಿರೂಪನಾದ ಈಶ್ವರನು ನನ್ನನ್ನು

ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ತನ್ನಂತೆ ಗುಣ ಶೀಲಗಳುಳ್ಳ ಪುತ್ರನನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡಲಿ” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಶರಣುಹೋಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಮುನಿಯ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಿಂದ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಯೋಗಾಗ್ನಿಯು ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದಿಂದ ಹೊರಹೊರಟು ಲೋಕತ್ರಯವನ್ನೂ ಸುಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಪ್ಸರ, ಮುನಿ, ಗಂಧರ್ವ, ಸಿದ್ಧ, ವಿದ್ಯಾಧರ, ನಾಗರುಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ್ವರರು ಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದರು.

ಈ ದೇವ ಶ್ರೇಷ್ಠರ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವದಿಂದ ಒಂಟಿಕಾಲಿನಿಂದ ನಿಂತಿದ್ದ ಆ ತಪಸ್ವಿಯ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಸನ್ನವಾಯಿತು. ಹಂಸದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ವಿಷ್ಣುವೂ, ವೃಷಭನ ಮೇಲೆ ಶಿವನೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಚಿಹ್ನೆಗಳೊಡನೆ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾದ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಾ ಪ್ರಕಟರಾದಾಗ ಆ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಚಕಿತನಾಗಿ ಆತನು ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟನು. ತಟ್ಟನೆ ದೀರ್ಘದಂಡ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಏಕಾಗ್ರಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವರ ದಿವ್ಯ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಅರ್ಧಗರ್ಭಿತಗಳಾದ ಮೃದುಮಧುರ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದವರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು—

“ ಎಲೈ ದೇವತ್ರಯವೆ ! ನೀವು ಲೋಕತ್ರಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಕಾಪಾಡಿ, ನಾಶಮಾಡಬಲ್ಲ ಮಹಾ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಗಳು. ಮಾಯೆಯ ರಜಸ್ಸು, ಸತ್ಯ, ತಮಸ್ಸು ರೂಪಗಳಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿಯೂ ಶರೀರ ಧಾರಣೆಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ್ವರರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಒಬ್ಬ ದೇವನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದೆನು. ಈಗ ನೀವು ಮೂವರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ದಯಮಾಡಿಸಿರುವುದು ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. ನಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಸರ್ವ ಲೋಕ ಮಹೇಶ್ವರನಾದ ದೇವನು ನಿಮ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ? ಎಂಬುದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಬೇಕು. ಸತ್ಪುತ್ರನನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ

ಉದ್ದೇಶ್ಯದಿಂದ ದೇವದೇವನನ್ನು—ಜಗತ್ಪತಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸಿ ದೆನು. ಆದರೆ ನೀವು ಮೂವರೂ ಏತಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದಿರಿ? ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಚಿಂತಿಸಲಾಗದ ನೀವು ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವುದರಿಂದ ನೀವು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ನನ್ನ ಸಂಶಯವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ನನ್ನಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ”

ಅತ್ರಿ ಋಷಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮೂವರೂ ಮುಗುಳು ನಗೆ ನಕ್ಕರು. ಹೇಳಿದರು :—

“ ಬ್ರಹ್ಮ, ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವು ಸತ್ಯವಾದುದು. ನೀನು ಮಾಡಿದ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ಕಾರ್ಯವಾಗಲೇಬೇಕು. ನೀನು ಯಾವ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವೆಯೋ ಆ ಈಶ್ವರನೇ ನಾವು. ಅಂದರೆ ನಾವು ಮೂವರೂ ಆ ಈಶ್ವರನ ರೂಪವೇ. ನಮ್ಮ ತತ್ತ್ವವು ಒಂದೇ. ನಮ್ಮ ಅಂಶದಿಂದ ನಿನಗೆ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾಗುವರು. ಅವರ ಯಶಸ್ಸು ಲೋಕತ್ರಯ ದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಖ್ಯಾತವಾಗುವುದು. ಅವರೂ ನಿನ್ನ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹರಡುವಂತೆ ಮಾಡುವರು. ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ. ” ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಅತ್ರಿಋಷಿಯು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವರು ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟರು. ಬ್ರಹ್ಮನ ಅಂಶದಿಂದ ಸೋಮನೂ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂಶದಿಂದ ಯೋಗಿ ವರ್ಮನೂ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನೂ ಶಂಕರನ ಅಂಶದಿಂದ ದುರ್ವಾಸನೂ ಹೀಗೆ ಮೂವರು ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು.

ಅಂಗಿರಾ ಋಷಿಯ ವಂಶ

ಇನ್ನು ಅಂಗಿರಾ ಋಷಿಯ ವಂಶವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು—

ಕರ್ಮಮನ ಮಗಳಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯೆಂಬುವಳು ಅಂಗಿರಾ ಋಷಿಯ ಹೆಂಡತಿ ಯಾದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಸಿನೀವಾಲೀ, ಕುಹೂ, ರಾಕಾ ಮತ್ತು ಅನುಮತಿ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಪುತ್ರಿಯರಾದರು. ಇವರಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಅಂಶಭೂತರಾದ

ಉತಥ್ಯ ಮತ್ತು ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸ್ವಾರೋಚಿಷ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಕರ್ದಮನ ಮಗಳಾದ ಹವಿಭೂ ಎಂಬುವಳನ್ನು ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಯು ಮದುವೆಯಾದನು. ಆತನಿಗೆ ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯ, ವಿಶ್ವವಾ ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯನೇ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜಾತರಾಗ್ನಿಯಾದನು. ವಿಶ್ವವಸ್ವಿಗೆ ಇಡವಿಡಾ ಎಂಬ ಹೆಂಗಸಿನಿಂದ ಯಕ್ಷಾಧಿಪತಿಯಾದ ಕುಬೇರನೂ, ಕೇಶಿನೀ ಎಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ ರಾವಣ ಕುಂಭಕರ್ಣ ವಿಭೀಷಣರೂ ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು.

ಕರ್ದಮ ಕನ್ಯೆಯಾದ ಗತಿಯು ಪುಲಹ ಋಷಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಕರ್ಮಶ್ರೇಷ್ಠ, ವರೀರ್ಯಾ ಮತ್ತು ಸಹಿಷ್ಣು ಎಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಕ್ರಿಯಾ ಎಂಬ ಕರ್ಮಕನ್ಯೆಯಿಂದ ಕ್ರತುಮಹರ್ಷಿ ಗೆ ವಾಲಖಿಲ್ಯರೆಂಬ ಅರವತ್ತುಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಕರ್ದಮನ ಊರ್ಚಾ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯಿಂದ ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಗೆ ಚಿತ್ರಕೇತು, ಸುರೋಚಿ, ವಿರಜಾ, ಮಿತ್ರ, ಉಲ್ವಣ ವಸ್ತುಭೃದ್ಯಾನ್, ದ್ಯುರ್ಮಾ ಎಂಬ ಏಳು ಜನ ಶುದ್ಧ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ವಸಿಷ್ಠನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಶಕ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಕರ್ದಮನ ಮಗಳಾದ ಚಿತ್ತಿ ಎಂಬುವಳು ಅಧರ್ವಣ ಋಷಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾದಳು. ಅವರಿಗೆ ತಪೋನಿಧಿಯಾದ ದಧೀಚಿ ಎಂಬ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆತನನ್ನು ಅಶ್ವಶಿರಸ್ ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಭೃಗುವಿನ ವಂಶ

ಈಗ ಭೃಗುವಿನ ವಂಶವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಭೃಗುವಿನ ಹೆಂಡತಿಯು ಕರ್ದಮನ ಮಗಳಾದ ಖ್ಯಾತಿ ಎಂಬುವಳು. ಅವರಿಗೆ ಧಾತಾ ವಿಧಾತಾ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರೂ ಭಗವತ್ಪರಾಯಣಕಾದ ಶ್ರೀ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಮೇರುವು ಆಯತಿ ನಿಯತಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಧಾತಾ ವಿಧಾತಾ ಎಂಬವರಿಗೆ ಮದುವೆಯಾದ ಕೊಟ್ಟನು. ಅವರಿಗೆ ಯಥಾ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೃಕಂಡು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣ ಎಂಬ

ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಮೃಕಂಡುವಿಗೆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೂ ಪ್ರಾಣನಿಗೆ ವೇದಶಿರಾ ಎಂಬ ಋಷಿಯೂ ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಭೃಗುವಿಗೆ ಕವಿ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆತನ ಮಗನೇ ಉಶನಾ ಎಂಬ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು.

ಈ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನಮಾಡಿ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರ ಮಾಡಿದರು. ನಾನು ನಿನಗೆ ಈಗ ಹೇಳಿದ ಕರ್ಮಮ ಕನ್ಯೆಯರ ವಂಶದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನಾರು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೊಳುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲಾ ತೀಳುವಾಗಿ ನಾಶವಾಗುವುವು.

ನರನಾರಾಯಣರ ಅವತಾರ

ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವಿನ ಪ್ರಸೂತಿ ಎಂಬ ಮಗಳನ್ನು ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಮದುವೆಯಾದನಷ್ಟೆ. ಆತನು ಈ ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ ಹದಿನಾರು ಜನ ಹರಿಣಬೋಚನೆಯರಾದ ಪುತ್ರಿಯರನ್ನು ಪಡೆದನು ಅವರಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರು ಜನರನ್ನು ಧರ್ಮನಿಗೂ, ಒಬ್ಬಳನ್ನು ಅಗ್ನಿಗೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳನ್ನು ನುಯೋಗ್ಯನೆಂಬ ಪಿತೃದೇವತೆಗೂ ಹದಿನಾರನೆಯವಳನ್ನು ಸಂಸಾರನಾಶಕನಾದ ಶಿವನಿಗೂ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಶ್ರದ್ಧಾ, ಮೈತ್ರೀ, ದಯಾ, ಶಾಂತಿ, ತುಷ್ಟಿ, ಪುಷ್ಟಿ, ಕ್ರಿಯಾ, ಉನ್ನತಿ, ವೃದ್ಧಿ, ಮೇಧಾ, ತಿತಿಕ್ಷಾ, ಹ್ರೀ, ಮೂರ್ತಿ, ಎಂಬುವರೇ ಧರ್ಮನ ಹದಿಮೂರು ಜನ ಪತ್ನಿಯರು. ಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ಶುಭ ಎಂಬುವನೂ ಮೈತ್ರೀಗೆ ಪ್ರಸಾದನೂ, ದಯೆಗೆ ಅಭಯನೂ ಶಾಂತಿಗೆ ಸುಖ ಅಥವಾ ಶಮನೂ, ತುಷ್ಟಿಗೆ ಮುದ (ಆನಂದ) ನೂ, ಪುಷ್ಟಿಗೆ ಸ್ಮಯನೂ, (ಅಹಂಕಾರ) ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಯೋಗನೂ ಉನ್ನತಿಗೆ ದರ್ಪನೂ, ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅರ್ಥನೂ (ಕೌಶಲ) ಮೇಧಾ ಎಂಬುವಳಿಗೆ ಸ್ಮೃತಿ ಅಥವಾ ಕ್ಷಮೆ ಎಂಬುವನೂ, ತಿತಿಕ್ಷೆಗೆ ಕ್ಷೇಮನೂ ಹ್ರೀಗೆ ಪ್ರಶ್ರಯ ಎಂಬುವನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಸಕಲ ಗುಣಗಳನ್ನೂ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡುವ ಮೂರ್ತಿ ಎಂಬಾಕೆಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ನರನಾರಾಯಣ ಋಷಿಗಳು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಅವರ ಜನ್ಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಸುಖ ಶಾಂತಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿತು. ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸುಗಳೂ ಪ್ರಸನ್ನ

ವಾದುವು. ದಿಕ್ಕುಗಳು ನಿರ್ಮಲವಾದುವು. ನಿರ್ಮಲವಾದ ತಂಗಾಳಿಯು ಬೀಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ನದಿಗಳ ಜಲಗಳು ಸ್ವಚ್ಛವಾದುವು. ಪರ್ವತಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಆಹ್ಲಾದಕರವಾಗಿ ಕಂಡವು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಮೋಳಗಿದುವು. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳು ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕರೆದವು. ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮುನಿಗಳು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಗಂಧರ್ವ ಕಿನ್ನರರು ಗಾನಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಪ್ಸರೆಯರು ನರ್ತನಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಮಂಗಳಮಯನೋಟವು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಬಂದು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆವತಾರರಾದ ನರನಾರಾಯಣರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು :—

“ ಯಾರ ಆತ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿನ ಗಂಧರ್ವನಗರದಂತೆ ಈ ಜಗತ್ತು ಮಾಯೆಯಿಂದ ತೋರುತ್ತಿರುವುದೋ, ಯಾವಾತನು ತನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಧರ್ಮನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಈ ಋಷಿರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಕಟನಾಗಿರುವನೋ ಆ ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ ಪರಮ ಪುರುಷನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಯಾವಾತನನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಅನುಮಾನದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಗುರ್ತಿಸಬಲ್ಲವೋ ಆ ಈಶ್ವರನು ಸಂಸಾರದ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಸತ್ವದಿಂದ-ವೀರೈದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ ದೇವಗಣವಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವ ಲೋಚನಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ಕೃತಾರ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿ ! ” ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದ ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದವರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಅವರು ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಅಂಶಾವತಾರ ರೂಪರಾದ ಆ ನರನಾರಾಯಣರೇ ಭೂಭಾರಹರಣಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾದವ ಕೌರವ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರಾಗಿ ಅವತಾರಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ತೇಜಸ್ವಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯೊಡನೆ ದಕ್ಷನ. ಮಗಕಾದ ಸ್ವಾಹಾ ಎಂಬುವಳ ವಿನಾಹವಾಯಿತು. ಹೋಮಮಾಡಿದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಭೋಜನಮಾಡುವ ಪಾವಕನೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯೂ, ಪವಮಾನ, ಶುಚಿ ಎಂಬ

ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಆಗ್ನಿಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾದುವು. ಈ ಮೂರು ಆಗ್ನಿಗಳಿಂದ ನಲವತ್ತೈದು ಪುತ್ರರು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಇವರುಗಳೊಡನೆ ಪ್ರಧಾನ ಆಗ್ನಿಯೂ ಅವನ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳೂ ಸೇರಿ ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತು ಆಗ್ನಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಯಜ್ಞಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಈ ಎಲ್ಲ ಆಗ್ನಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನೂ ಕೂಗಿ ಅಹುತಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ಆಗ್ನಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತದೇವತೆಗಳು. ಆಗ್ನಿಷ್ವತ್ತಾ, ಬರ್ಹಿಷದ, ಸೋಮಪ, ಆಜ್ಯವಾ, ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಪಿತೃಲೋಕ ವಾಸಿಗಳಾದ ಪಿತೃಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಗ್ನಿ (ಆಗ್ನಿಕರಣಕರ್ಮವರು) ಮತ್ತು ಅನಗ್ನಿ (ಆಗ್ನಿಕರಣ ಕರ್ಮವಿಲ್ಲದವರು) ಎಂದು ಎರಡು ಪಂಗಡಗಳಿವೆ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿಯು ದಕ್ಷನ ಮಗಳಾದ ಸ್ವಧಾ ಎಂಬುವಳು. ಇವರ ವೀರ್ಯದಿಂದ ವಯುನಾ ಮತ್ತು ಧಾರಣಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಕನ್ಯೆಯರು ಸ್ವಧಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ಇಬ್ಬರು ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಕೊನೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರಾದುದರಿಂದ ಇವರುಗಳಿಗೆ ಸಂತಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಮಹಾದೇವನಾದ ಶಂಕರನು ದಕ್ಷಕನ್ಯೆಯಾದ ಸತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾದನು. ಆ ಸತಿಯು ಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ ಶೀಲದಲ್ಲಿಯೂ ತನಗೆ ಅನುರೂಪ ಪತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಆಕೆಯ ತಂದೆಯಾದ ದಕ್ಷನು ಮಹಾದೇವನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಅಕಾರಣವಾಗಿ ನಿಂದೆಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಆಕೆಯು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಪರಿಶಪಿಸಿ ಯೌವನದಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಗಾನ್ವಿಯಲ್ಲಿ ದೇಹತ್ಯಾಗಮಾಡಿದಳು.

ವಿದುರ-ಗುರುದೇವ ! ಸತಿಯು ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಪುತ್ರಿಯಲ್ಲವೇ ? ಆಕೆಯೇಕೆ ತಂದೆಯಿಂದ ತಿರಸ್ಕಾರಹೊಂದಿದಳು ? ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶೀಲಯುಕ್ತನಾದ ತನ್ನ ಅಳಿಯನಾದ ಶಂಕರನೊಡನೆ ಏತಕ್ಕೆ ದ್ವೇಷಮಾಡಿಕೊಂಡನು ?

ಮಹಾದೇವನಾರೊಡನೆಯೂ ವೈರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನಲ್ಲ. ಆತನು ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಗುರುವು, ಆತ್ಮಾರಾಮನು. ಶಾಂತಿಮಯನು. ಆತನೊಡನೆ

ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಗೇಕೆ ಶತ್ರುತ್ವವಾಗಬೇಕು? ಈ ಮಾವ ಅಳಿಯಂದಿರ ವೈರದ ಕಥೆಯನ್ನೂ, ಯಾವ ದ್ವೇಷದ ಕಾರಣದಿಂದ ಸತೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಳೋ ಆ ಕಾರಣದ ಕಥೆಯನ್ನೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಕೃಪೆ ಮಾಡಬೇಕು.

“ವಿಮರ! ಬಹು ಕಾಲವ ಹಿಂದಿನ ಮಾತು. ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತರು ಗಳೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಒಂದು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಆ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಋಷಿಗಳೂ ದೇವತೆಗಳೂ ಮುನಿಗಳೂ ಮುನಿಶಿಷ್ಯರೂ ಸಮಸ್ತ ಅಗ್ನಿಗಳೂ ಕುಳಿತಿದ್ದರು.

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿನ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಚಂಡ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ದೂರಮಾಡುವಂತೆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಆ ಮಹಾಸಭೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಆತನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಓಗಾದ ಆ ಸಭಾಸದರೂ ದೇವತೆಗಳೂ ಅಗ್ನಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಆಸನಗಳಿಂದ ಎದ್ದು ಆತನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಶಿವನೂ ಏಳಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೇ ಇದ್ದರು. ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಆ ಸಭಾಸದರ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಆತನ ಒಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಎಲ್ಲರೂ ಆತನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡುದನ್ನೂ ಶಿವನು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಆಸನದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೇಳದೆ ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದುದನ್ನೂ ದಕ್ಷನು ನೋಡಿ ಶಿವನಿಂದ ತನಗೆ ಅನಾದರವೂ ಅಗೌರವವೂ ಆಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಮಾಡುವನಂತೆ ದುರುದುರನೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು:—

‘ಎಲೈ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ! ದೇವರ್ಷಿಗಳೇ! ಅಗ್ನಿಗಳೇ! ನಾನು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ-ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಡಿ. ಸತ್ತುರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವೆನು. ಈ ಶಿವನು ಲೋಕಪಾಲಕರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ ಈ ಮರ್ಯಾದಾಹೀನನು ಲೋಕಪಾಲಕರ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಕಳಂಕ ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಸಜ್ಜನರ

ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೆ ಅನುಚಿತವಾದ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈತನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಸಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಂತೆ ಇವೆ. ನನ್ನ ಮಗಳು ಹರಿಣಲೋಚನೆ ಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಸ.ವಿತ್ರೀ ಸದೃಶಳಾದ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಗಳ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಈತನಿಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸತಗೆ ಶಿಷ್ಯನಂತೆ ಚಿಕ್ಕವನಂತೆ ಭಾವಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಈತನು ಸಾಧುಗಳಂತೆ ನಟಿಸಿದರೂ ಈತನ ನಡತೆಯು ಆದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ ವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಈತನು ಕರ್ತವ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಆಶುಚಿ ಯಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಈಶ್ವರನೆಂಬ ದುರಭಿಮಾನವಿರುವುದಾದರೂ ಧರ್ಮದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ ದಿದ್ದರೂ ಧನಲೋಭಕ್ಕೆ ಬಲಿಬಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಂತೆ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನೇನೋ ಈತನಿಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದಾಯಿತು. ಭೂತಪ್ರೇತಗಳು ವಾಸಮಾಡುವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಈತನು ಅವುಗಳೊಡನೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹುಚ್ಚನಂತೆ ತಲೆ ಕೆದರಿಕೊಂಡು ದಿಗಂಬರನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಗುತ್ತಾನೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅಳುತ್ತಾನೆ. ಚಿತಾಭಸ್ಮವನ್ನು (ಹೆಣವನ್ನು ಸುಟ್ಟಬೂದಿಯನ್ನು) ಮೈಗೆಲ್ಲಾ ಬಳಿದುಕೊಂಡು (ಮೂಳೆಗಳ ಸರವನ್ನು) ರುಂಡಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವಿಂವ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಶಿವನಾದರೂ ಅವನ ಚರ್ಮೆಯೆಲ್ಲಾ ಅಶಿವನೇ (ಅಮಂಗಳವೇ). ತಾಮಸಿ ಪ್ರಕೃತಿಯವರಾದ ಪ್ರಮಥಭೂತ ಪ್ರೇತಶಿಶಾಚಿ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈತನೂ ತಾಮಸಿಯೇ- ಮತ್ತನೇ ಸರಿ. ಈ ಹುಚ್ಚರ ಗುರುವಾದ ದುಷ್ಟನಾದ ಶೌಚಹೀನನಿಗೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ಇದೊಂದು ದೈವ ದುರ್ವಿಲಾಸವೇ ಸರಿ. ”

ದಕ್ಷನ ಈ ರೀತಿಯಾದ ದುರ್ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆಯೂ ಶಿವನು ಸಿಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದನು.

ದಕ್ಷನು ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸುಮ್ಮನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಉರಿದು ಬೀಳುತ್ತಾ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು “ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಮನಾದ ಈ ಶಿವನಿಗೆ ದೇವಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ ಉಪೇಂದ್ರಾದಿಗಳಂತೆ ಹವಿರ್ಭಾಗವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಲಿ ”

ಎಂದು ಶಾಪಕೊಟ್ಟನು. ಸಭಾಸದರೆಲ್ಲಾ ಬೇಡ ಬೇಡವೆಂದು ತಡೆಯು ತ್ತಿದ್ದರೂ ಕ್ರೋಧಪರವಶನಾದ ಆತನು ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟನು. ಶಿವನ ಸೇವಕರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಾದ ನಂದೀಶ್ವರನು ಶಿವನಿಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶಾಪದಿಂದ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೇವಲದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನಾಗಿ ದಕ್ಷನಿಗೂ ಅವನನ್ನನುಸರಿಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಈ ರೀತಿ ವ್ರತಶಾಪವಿತ್ತನು.

“ ಭಗವಾ ಶಂಕರನು ಯಾವಿಗೂ ದ್ರೋಹಮಾಡುವವನಲ್ಲ. ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡುವವನಲ್ಲ. ಭೇದವೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಗೌವ ಜನರು ಈ ದಕ್ಷನ ಮಾತು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಅವಿನೇಕದಿಂದ ಶಿವದ್ರೋಹಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರು ನನ್ನ ಶಾಪದಿಂದ ಪರಮ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗಲಿ. ಇವರು ಕಪಟ ಧರ್ಮಯುಕ್ತರಾಗಿ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರಾಗಲಿ. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಯಜ್ಞಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅಕ್ಷಯ ಪುಣ್ಯ ಅವನಾ ಸ್ವರ್ಗಸುಖವು ಲಭಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಶ್ರುತಿನಾಕೃ (ದುರ್ಬಲಶ್ರುತಿ) ಗಳಿಂದ ಮೋಹಿತ ರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕರ್ಮಕಾಂಡದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ದೂರವಾಗಿರಲಿ! ಈ ದಕ್ಷನು ದೇಹವನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದು ಆತ್ಮಗತಿಯನ್ನು ಮರೆತಿರುವುದರಿಂದ ಪಶುಗಳಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಕಾಮನಾಗಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗ ದಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವುದರಿಂದ ಈತನಿಗೆ ಕುರಿಯಂತೆ ಮುಖವಾಗಲಿ. ಈ ದಕ್ಷನು ಅವಿಸ್ಮಯನ್ನು (ಕರ್ಮಕಾಂಡವನ್ನು) ವಿದ್ಯೆಯೆಂದು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವುದರಿಂದ ಈತನು ಜಡ ಪಶು ವಿನಂತಿರುವನು. ಶಿವನನ್ನು ನಿಂದಿಸುವ ಈತನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಜನ್ಮ ಮರಣ ರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ತೊಳಲುತ್ತಿರಲಿ. ವೇದದ ಪುಸ್ತಿಕ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು (ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳಿಲ್ಲದ ಬರಿ ಹೂಗಳಂತಿರುವ ನಿಷ್ಕಲವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಾದಿಸುಖಗಳೇ ಶಾಶ್ವತಗಳೆಂಬ ಕಾಮ್ಯ ಫಲ ಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು) ನಂಬಿ ಅವುಗಳ ಮಧುರಗಂಧದಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ಈ ಶಿವದ್ರೋಹಿಗಳ ಮನಸ್ಸು ಮೋಹಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತೇಲುತ್ತಿರಲಿ. ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿರಲಿ. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸರ್ವಭಕ್ಷಿಗಳಾಗಲಿ. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿ

ಗಾಗಿಯೇ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ತಪೋವ್ರತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವಿಸಲಿ. ಇವರ ವ್ರೇಮುವು-ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಧನಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿದ್ದು ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖಶ್ಯಾಘಿ ದೇಹಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಯಾಚಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಲಿ !”

ನಂದೀಶ್ವರನು ಹೀಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಂಶಕ್ಕೆ ಶಾಪಕೊಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಭೃಗು ಋಷಿಗೆ ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆತನೂ ಸಹ “ ಶಿವಭಕ್ತರಾದ ವರು—ಅವರ ಭಕ್ತರಾದವರು ಪವಿತ್ರಾಚರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ವಾಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಿ. ಪಾಖಂಡಿಗಳಾಗಲಿ. ಜಟಾಭಸ್ಮನೂಕೆಗಳಿವಲಂಕೃತರಾಗಿ ಸುರಾ ಆಕನ ಮುಂತಾದ ನಿವನೀಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಲಿ. ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಚಾರಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವುದರಿಂದ ಧರ್ಮದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಶಕ್ತವಾದುದು ವೇದ ಒಂದೇ ಆದುದರಿಂದ ವೇದವೇ ಬ್ರಹ್ಮವು, ವೇದದೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನೀನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನೀನೂ ಪಾಪಾಂಡಿಯಾಗು. ಈ ವೇದ ಮಾರ್ಗವೇ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣಕಾರಕವಾದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಇದನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವೇದಧರ್ಮದ ಪ್ರಭುವು ಜನಾರ್ದನನು. ಪರಮ ಶುದ್ಧವಾದ ಸನಾತನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಮಯವಾದ ವೇದಧರ್ಮವನ್ನು ನೀವುಗಳು ನಿಂದಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೈವವಾದ ಭೂತನಾಥನಾದ ಶಿವನು ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ನೀವು ನಡೆದು ಪಾಪಾಂಡಿಗಳಾಗಿರಿ. ” ಎಂದು ಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಬ್ರಹ್ಮಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ಹೀಗೆ ಭೃಗುವು ಶಾಪಕೊಡಲು ಭಗವಾಃ ಶಿವನು ಉದಾಸನಾಗಿ ತನ್ನ ಪಾರ್ಷದಗಣಗಳೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಹೊರಟು ಹೋದನು. ನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಮಾಡಲೂ ಸೇರಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಹರಿಯನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆತನ ಪೂಜಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಹಸ್ರವರ್ಷಪಞ್ಚಂತವೂ ಆ ಮಹಾಯಜ್ಞವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡಿ ಗಂಗಾ ಯಮುನಾ ನದಿಗಳ ಸಂಗಮಸ್ಥಳವಾದ ಪವಿತ್ರ ಪ್ರಯಾಗತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞದ ಕೊನೆಯ ಅಂಗವಾದ ಅವಭೃಥವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶುದ್ಧಚಿತ್ತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

†

†

ದ್ವಾವಿಂಶಕಿರಣ

ಸತಿಯು ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಇಷ್ಟಪಡುವಿಕೆ

ಮೈತ್ರೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾತೆ:—

ಹೀಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ದಕ್ಷನೂ ಶಿವನೂ ಬಹಳ ಕಾಲ ಕಳೆದರು ಅಂದರೆ ದಕ್ಷನಿ¹ ತನ್ನದು ತಪ್ಪೆಂದು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಬರಲೂ ಇಲ್ಲ, ಶಿವನು ಅವನನ್ನು ಪುನಃ ಸಂಧಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ.

ಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಒಂದಾವೃತ್ತಿ ದಕ್ಷನನ್ನು ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಂತರ ದಕ್ಷನಿಗೆ ಮತ್ತೂ ಅಭಿಮಾನವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಆತನು ತನ್ನ ದುರಭಿಮಾನದಿಂದ ಶಿವ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಕರೆಯದೆ ವಾಜಪೇಯ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ನಂತರ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಸವ ಎಂಬ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸಿಂಧುಗಳು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು ದೇವರ್ಷಿಗಳು ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯರೊಡನೆ ಹೋದರು. ದಕ್ಷನು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಉಚಿತವಾದ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಆಕಾಶವಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ದೇವತೆಗಳು ದಕ್ಷನ ಯಜ್ಞದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಸತಿಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಯಜ್ಞದ ವಿಷಯವು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವಾದಿ ಉಪದೇವತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸತಿಗಳೊಡನೆ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ದಕ್ಷಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೊಠಳಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯರತ್ನಮಾಲೆಗಳನ್ನೂ ದಿವ್ಯಾಭರಣಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನೂ, ಆ ಚಂಚಲ ನಯನೆಯರು ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಕುಂಡಲಗಳಿಂದಲಂಕೃತರಾಗಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿದೊಡನೆ ಸತಿಗೂ ಸಹ ತನ್ನ ಪತಿಯೊಡನೆ ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಾಯಿತು. ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಭೂತನಾಧನೊಡನೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದಳು :—

“ ಪತಿದೇವ ! ತಮ್ಮ ಮಾವನಾದ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಯಜ್ಞರೂಪನಾದ ದೊಡ್ಡ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ತಾವು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟರೆ ನಾವೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣವೆಂದು ನನಗೆ ಮನಸ್ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಂದ ಹೊಂದಬಹುದಾದ ಸತ್ಕಾರ ಗೌರವಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನನಗೂ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾಥ ! ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರನ್ನು ಅವರವರ ಪತಿಗಳೊಡನೆ ನೋಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನೂ ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡಿ ಬಹಳ ದಿನಗಳಾದುವು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೋಡುವ ಅವಕಾಶವು ನನಗೂ ದೊರೆಯುವುದು. ಭಗವನ್ ! ತಮಗೇನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡುವ ಉತ್ಸುಕತೆ ಇಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ತಮ್ಮ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಈ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಜಗತ್ತು ರಚಿತವಾಗಿ ತಮ್ಮೊಳಗೇ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆಯಾದುದರಿಂದ ತಮಗೆ ಯಾವುದನ್ನೂ ನೋಡುವ ಕುತೂಹಲವಿರಲಾರದೆಂಬುದು ಸರಿಯೇ. ಆದರೆ ನಾನು ಹೆಂಗಸು. ತಮ್ಮ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಯಲಶಕ್ತಳು. ನನ್ನ ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹೇಗೆ ನೀಲಕಂಠ ! ಅಲ್ಲಿ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳೊಡನೆ ದೇವತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ವೇತವರ್ಣದ ವಿಮಾನಗಳು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ರಾಜಹಂಸಗಳ ಗುಂಪಿನಂತೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುವಲ್ಲವೆ ? ಜನ್ಮರಹಿತರಾದ ತಮಗೆ ಸ್ವಜನವೂ ಇಲ್ಲ ; ಪರಜನವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನಿಲ್ಲದು. ಇತರ ಹೆಂಗಸರು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಮಗಳಾದ ನನಗೆ ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗದಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ? ತಾವೇ ಯೋಚಿಸಬೇಕು. ಅವರೆಲ್ಲಾ ಆಹ್ವಾನದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಯಾವ ಕರಿಯೂ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವಿರಾದರೆ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳದೆಯೇ ತಂದೆ ಪತಿ ಗುರು ಮಿತ್ರರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬಹುದೆಂದು ದೊಡ್ಡವರು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೆ ?

ದೇವ! ದಯಾಳುವಾದ ತಾವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ಇಟ್ಟು ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡಬೇಕು. ತಾವು ಪರಮ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದಾಗ್ಯೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ದಯೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ನನಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಜ್ಞೆ ಕೊಡಬೇಕು.”

ಸತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಂತರ ಶಿವನಿಗೆ ವಕ್ಷ್ಯುಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅತನು ಹೇಳಿದ ಮರ್ಮಭೇದಕ ಮಾತುಗಳ ಸ್ಮರಣೆ ಬಂದಿತು. ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು:-

“ ಸುಂದರಿ! ಕರಸಿಕೊಳ್ಳದೆಯೇ ಬಂಧುಗಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬಹುದೆಂಬ ನಿನ್ನ ಮಾತು ನಿಜವೇ. ಆದರೆ ಆ ಬಂಧುವು ಪ್ರಬಲ ದೇಹಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ದೋಷಯುಕ್ತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡವೇ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅಂತಹ ಬಂಧುವಿನ ಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋಗಬಹುದು. ವಿದ್ಯೆ ತಪಸ್ಸು ಧನ ಶರೀರ ವಯಸ್ಸು ಕುಲ ಈ ಆರು ಸಜ್ಜನರಲ್ಲಿ ಗುಣಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳೇ ದುರ್ಜನರಲ್ಲಿ ದೋಷರೂಪವಾಗುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಆರು ಅನುಕೂಲಗಳಿಂದ ಅಸಾಧುಗಳ ವಿವೇಕವೂ ಜ್ಞಾನವೂ ನಾಶವಾಗುವುವು. ದುರಭಿಮಾನದಿಂದ ಅವರ ನೋಟವು ದೋಷಯುಕ್ತವಾಗುವುದು. ನಷ್ಟಬುದ್ಧಿಗಳಾದ ಅವರು ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಸಾಧುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣವನ್ನೂ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ನೋಡಲಾರರು. ಇಂತಹ ಕಲುಷಿತ ಚಿತ್ತರಾದ ಜನಗಳ ಮನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಗಳೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಮರೆತಾದರೂ ಹೋಗಬಾರದು. ಅವರು ಹುಬ್ಬುಗಂಟೆಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣುಕೆಂಪಗೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಟಿಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುವರು. ಕುಟಿಲಬುದ್ಧಿಗಳಾದ ಸ್ವಜನರ ಕುವಾಕ್ಯರೂಪ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮರ್ಮಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಉಂಟಾಗುವ ಸಂಕಟವು ಶತ್ರುಗಳ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಮೃತ್ಯುಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗುವ ಸಂಕಟಕ್ಕಿಂತಲೂ ಎಷ್ಟೋ ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲೈ ಸುಂದರಿಯೇ! ನೀನು ದಕ್ಷನ ಪ್ರೇಮಪುತ್ರಿಯೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯವೇ ಆದರೂ ನೀನು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ನನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿರುವನಾದುದರಿಂದ ಅತನು ನಿನ್ನನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಕಾಣಲಾರನು. ಪ್ರಿಯೆ! ಅಭಿಮಾನರಹಿತರಾದವರ ಉನ್ನತಿಯಿಂದ ದಕ್ಷನಂತಹ

ದೇಹಾಭಿಮಾನಿಗೆ ಅಸಂಖ್ಯಾಯು ಹುಟ್ಟಿ ಅವರ ಹೃದಯವನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದರಿಂದ ಅವರು ಮಿತಿಮೀರಿದ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಹಂಕಾರರಹಿತರಾದವರ ಸುಖ ಸೌಖ್ಯಗಳಿಂದ ಅಸೂಯೆಪಟ್ಟು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರೂ ಅವರಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನರಾಗಲಾರರು. ಅಸುರರು ವಿಷುವಿನ ಸಮಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದೆ ಅವನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷಮಾಡುವಂತೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯೊಡನೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ವೈರಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾನೆ. ನೀನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೋಪಗೊಂಡಿರುವನೆಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಎಲೈ ಸುಸುಧ್ಯಮೆ! ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಸರ್ವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡುತ್ತಾ ಅವನಿಗೇ ಮನಸಾ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ದೇಹಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಪುರುಷರಿಗೆ ಕುಳಿತಲ್ಲೆಂದ ಎದ್ದು ಪ್ರಣಾಮಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ವಾಸುದೇವನಾದ * ಅಧೋಕ್ಷಜ † ಭಗವದ್ರೂಪದಿಂದ ನಾನು ಅಭ್ಯಾಸತನನ್ನು ಸಮಸ್ತರಿಗಿತ್ತೇನೆಂಬುದಲ್ಲ. ವಿಶುದ್ಧ ಸತ್ವಗುಣರೂಪ ಅಂತಃಕರಣವೇ ವಾಸುದೇವನು. ಆದರಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ದೇವನೇ ವಾಸುದೇವನು. ಆತನನ್ನು ಸದಾಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು ಪ್ರಿಯೆ! ಆ ದಕ್ಷನು ನೀನಿಗೆ ಶರೀರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ತಂದೆಯಾದರೂ ನೀನು ಅವನನ್ನು ನೋಡಲು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಡ. ಅವನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

* ವಾಸಯತಿ ದೇವಮಿತಿ ವಾಸುದೇವಃ | ಅಧವಾ ವಸತ್ಯಸ್ತಿಸ್ತಿತಿ ವಾಸುಃ | ದೀವ್ಯತೇ ದ್ಯೋತತೇ ಇತಿ ದೇವಃ—ಶರೀರವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಘನಮಾಡುವನೋ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ವಾಸುದೇವನು ಅಥವಾ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವ ಜೀವನನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವ ದೇವನು ವಾಸುದೇವನು. ಸತ್ವಗುಣ ಅಧವಾ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮರೂಪ ಸಾಧನದಿಂದ ಬೆಳಗುವನಾವನೋ ಆ ದೇವನು ವಾಸುದೇವನು.

† ಅಧೋಭೂತೇಸು ಪ್ರತ್ಯಾಧ್ಯತೇಸು ಅಕ್ಷೇಸು ಇಂದ್ರಿಯೇಷು ಜಾಯತೇ ಪ್ರಕಾಶ್ಯತೇ ಇತಿ ಅಧೋಕ್ಷಜಃ—ವಿಷಯವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಅಧವಾ ಪ್ರತ್ಯಾಧ್ಯತಗಳಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಪ್ರಕಾಶಿತನಾಗಿ ಜೀವನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವನೋ ಆ ಈಶ್ವರನೇ! ಅಧೋಕ್ಷಜನು.

ವಿಶ್ವಸ್ರಷ್ಟಾಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದುರ್ವ್ಯಾಕ್ಯಗಳನ್ನಾಡಿ ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ವತಿದ್ರೋಹಿಯಾದ ದಕ್ಷನ ಮತ್ತು ಅವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಮುಖವನ್ನೂ ನೋಡುವುದು ಸಹ ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ.

ನೀನು ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಾದವರಿಗೆ ಸ್ವಜನರಿಂದ ಆಗುವ ನಿರಾದರವು ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು. ”

ಸತಿಯ ದೇಹತ್ಯಾಗ

ಭಗವಾಃ ಶಿವನು ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿಕೊಟ್ಟರೂ ಅಥವಾ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೂ ಸತಿಯ ದೇಹತ್ಯಾಗದ ಸಂಭವವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಸತಿಯೂ ಸಹ ತೌರುಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಸುಕತೆಯು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಳು. ಒಮ್ಮೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಬರುವಳು. ಹೀಗೆ ಒಳಗಿನಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಒಳಕ್ಕೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಬಬ್ಬಳೇ ಎರಡು ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ನೆಂಟರನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗುವ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದ ನಿರಾಶವಾಗಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅಶ್ರುಧಾರೆಯು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಯಾವ ಪ್ರರಮ ಪುರುಷನಾದ ಶಿವನಿಗೆ ಸಮಾನರೂ ಅಧಿಕರೂ ಇಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕೋಪದಿಂದ ಸುಡುವವಳಂತೆ ದುರದೂರನೆ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಕೋಪದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಹೃದಯವು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಶೋಕದಿಂದಲೂ ವ್ಯಧಿತವಾಯಿತು. ಮೊದ್ದದಾಗಿ ನಿಟ್ಟಿಸಿರುಬಿಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಕೊನೆಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಭಾವವು ಅವಳ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಂದವಾಗಿಸಿಡಿತು. ಯಾವ ಪ್ರಿಯ ಪತಿಯು ಆಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಅರ್ಧ ಶರೀರವನ್ನು ಅವಳಿಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನೋ ಅಂತಹ ಪತಿದೇವನನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ

ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟಳು. ಅವಳು ಒಬ್ಬಳೇ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಮಣಿ ಮಂತನೇ ಮೊದಲಾದ ಯಕ್ಷಗಣಗಳು ನಂದೀಶ್ವರನನ್ನು ಮಂದಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಸತಿಯ ಹಿಂದೆ ನಡೆದರು ಅವರು ದೇವಿಯ ಸಮೀಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಂತರ ನಂದೀಶ್ವರನ ಮೇಲೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು. ಸಾರಿಕಾ ಕಂದುಕ ದರ್ಪಣ ಕಮಲಾ ಮುಂತಾದ ಕ್ರೀಡಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರ ಚಾಮರ ಮಾಲಾ ಮುಂತಾದ ರಾಜಯೋಗ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗಡ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶಂಖ ವೇಣು ದುಂದುಭಿಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಆಕೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದರು.

ಸತಿಯು ತಂದೆಯ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ಯಜ್ಞಮಂಟಪವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ಸುತ್ತು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವೇದಮಂತ್ರ ಪಠಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಲಿಶಶುಗಳ ವಧೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಋಷಿಗಳೂ ದೇವತೆಗಳೂ ಕಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ವೃತ್ತಿಕಾ ಕಾಂತ್ಯ ಕಬ್ಬಿಣ ಸುವರ್ಣ ಕುಶ ಚರ್ಮಪಾತ್ರೆಗಳು ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು.

ದಕ್ಷನು ಸತಿಯನ್ನು ಆದರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮಾತನಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆತನ ಭಯದಿಂದ ಅವಳ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಸೋದರಿಯರಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರೂ ಆಕೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಲಿಲ್ಲ ಅವಳ ತಾಯಿಯೂ ತಂಗಿಯರೂ ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ದೊಡನೆ “ ಬಾ ! ನೀನು ಬಂದುದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು. ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪ್ರೇಮಾಶ್ರುಗಳೊಡನೆ ಕರೆದು ಆದರಿಸಿದರೂ ತಂದೆಯು ಮಾತನ್ನು ಸಹ ಆಡಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಶಿವನಿಗೆ ಅವನಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ಯಜ್ಞಭಾಗವನ್ನು ಮೀಸಲಾಗಿರಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಆ ಸತಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ತನ್ನ ಪತಿದೇವನಾದ ಶಂಕರನಿಗೂ ತನಗೂ ಈ ಯಜ್ಞಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದಲೇ ತಿರಸ್ಕಾರವೂರ್ವಕವಾದ ನಿರಾದರವನ್ನು ನೋಡಿ ಲೋಕತ್ರಯವನ್ನೂ ಸಾಡುವ ಸಿಟ್ಟುಬಂದಿತು. ಸತಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ದಕ್ಷನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಆ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ಭೂತಗಣಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಶಿವದ್ವೇಷಿಯಾದ ದಕ್ಷನು ಮಿತಿಮೀರಿದ

ಆಹಂಕಾರದಿಂದ ಮತ್ತನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಸತಿಯು ಕೋಪದಿಂದ ನಾಲಿಗೆಯ ತೊಪಲುತ್ತಿರಲು, ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿವಳು :—

“ ಎತ್ತೈ ತುವೆಮೇ, ನೀನು ಸದಾ ಶಿವನೊಡನೆ ವೃಥಾ ದ್ವೇಷಮಾಡುತ್ತಾ ಮೂಢಾತ್ಮನಾಗಿರುವೆ. ಆ ಈಶ್ವರನಿಗಿಂತ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವ ರಿಲ್ಲ. ಆತನು ಸಮಸ್ತ ವ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಆತ್ಮನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಿಯನು. ಆತನಿಗೆ ಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯಗಳ ಭೇದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲ. ವೈರರಹಿತ ನಾದ ಆ ಸರ್ವಾತ್ಮಕ ನೀಲಕಂಠ ದೇವನೊಡನೆ ನೀನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾವ ಮೂಢನೂ ದ್ವೇಷಮಾಡಲಾರನು. ನಿನ್ನಂತಹ ವರಸಂತಾಪಿಗಳಾದ ಮೂರ್ಖರು ಮಾತ್ರ ಇತರರ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರರು. ಇತರ ಸಮಸ್ತ ಸದ್ಗುಣ ಗಳನ್ನೂ ಮರೆತು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ದೋಷವನ್ನು ದೊಡ್ಡ ದಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಅವರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ನಿನ್ನಂತೆ ದುಷ್ಟಸ್ವಭಾವವಿಲ್ಲ ದವರು ಗುಣದೋಷಗಳ ಯಥಾರ್ಥ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು. ಸಾಧುಗಳಾದವರು ಪರರ ದೋಷಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಗ್ರಹಣಮಾಡು ತ್ತಾರೆ. ಶಿವನಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಗುಣವನ್ನೇ ಬಲು ದೊಡ್ಡ ದಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾರೆ ನೀನು ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶಂಕರನನ್ನು ವೃಥಾ ದ್ವೇಷಿಸಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ತವ್ವನ್ನು ಹೊರಿಸುತ್ತಿರುವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಿನ್ನಂತಹ ಮೂಢರು ಈ ಚರ್ಮದ ಚೀಲವಾದ ದೇಹವನ್ನೇ ತಾನೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಮೋಹದಿಂದ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಶಿವನಂತಹ ಶಾಂತಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ತೋರದು. ದೇಹಾಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ನಿಂದಾಸ್ತೋತ್ರಗಳೆರಡೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವೇ ಆದುದರಿಂದ ಆ ಸಾಧುಗಳಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಮ್ಮ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಹಿಸಬಲ್ಲರಾದರೂ ಅವರ ಪಾದರಜಸ್ಸು ಆದನ್ನು ಸಹಿಸ ಲಾರದು. ಅವರ ಪಾದಫೂಳಿಯಿಂದಲೇ ದುರ್ಜನರ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ತೇಜಸ್ಸೂ ನಾಶವಾಗುವುವು. ಅಂತಹ ದುಷ್ಟರು ಸಾಧುಗಳನ್ನು ನಿಂದೆಮಾಡುವುದೂ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದೇ. ಅವರ ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ರೂಪ ವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯು ಅವರಿಗೆ ತಟ್ಟನೆ ದೊರೆಯುವುದು. ‘ ಶಿವ ’ ಎಂಬ ಎರಡು

ಅಕ್ಷರಗಳು ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿಯಾದರೂ ಪಾಪಿಯ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರ ಹೊರಟರೆ ಅವನ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಯಾವ ದೇವನು ತಟ್ಟನೆ ನಾಶ ಮಾಡುವನೋ, ಯಾರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘನೆಮಾಡುವುದು ಎಂತಹವನಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೋ. ಅಂತಹ ಪವಿತ್ರ ಕೀರ್ತಿರೂಪನಾದ ಮಂಗಳ ಮಯದೇವನನ್ನು ನೀನು ದ್ವೇಷಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಆದುವರಿಂದ ನೀನೇ ಅಮಂಗಳಸ್ವರೂಪನು. ಸತ್ತುರುಷರ ಮನೋರೂಪೀ ಭ್ರಮರವು ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ರಸಾನುಭವಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರ ಚರಣ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದೋ, ಯಾರು ಕಾವ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಮಸ್ತಕಾಮನೆಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ಣಮಾಡಬಲ್ಲ ದಯಾಮಯ ಪ್ರಭುವೋ ಅಂತಹ ವಿಶ್ವಂಭರನಾದ ಭುಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿ ಪ್ರದಾನದ ಸ್ವಾಮಿಯೊಡನೆ ನೀನು ದ್ವೇಷಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. “ಹೆಸಗು ಶಿವನೆಂದಾದರೂ ಈತನು ಅಮಂಗಳನು, ರುಂಡಮಾಲೆ ಬಟಾಭಸ್ಮ ಮೂಳೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪಿಶಾಚಿಗಳೊಡನೆ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವನು.” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಿ. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಇದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ಅವರಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಈತನು ರುಂಡಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಭಾವಿಸುವೆಯಾ? ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಶಿವನು ಮೈಮೇಲಿಂದ ತೆಗೆದ ಹಾಕಿದ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನ್ನೇ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಿರಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರಣೆಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆ? ನಿನ್ನಂತೆ ಅವರೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದರೆ ಆತನನ್ನೇಕೆ ನೇವಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು? ದುರ್ದಾಂತನಾದ ಅಧಮನು ಎಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಕ್ಷಕನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ನಿಂದಿಸುವನೋ ಅಂಥವನಲ್ಲಿ ವತಿವ್ರತೆಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಲಿ ಭಕ್ತನಾಗಲಿ ಇದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಇಂತಹ ದುಷ್ಟನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕುವ ಶಕ್ತಿಯು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎರಡು ಕಿವಿಗಳನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬಿಡಬೇಕು. ಅಧವಾ ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಇಂತಹ ದುರ್ವಚನಗಳನ್ನಾಡುವ ದುಷ್ಟನ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಬಲವೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಿತ್ತು ಕತ್ತರಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ತಾನು ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮಾಡಬೇಕು. ನೀನು ಶಿವನಿಂದಕನು. ನಿನ್ನಿಂದ ಈ ದೇಹವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅಷ್ಟಿತಪ್ಪಿಯಾದರೂ ಅಶುದ್ಧವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿಂದರೆ ಅದನ್ನು ವಾಂತಿಮಾಡಿಯಾದರೂ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವಚನವಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ನೀನು ನಿಂದಿಸುವಾಗ “ ಇವನು ಕ್ರಿಯಾಹೀನನು. ಅಶುಚಿಯು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಆತ್ಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ ಜ್ಞಾನಿಯು ವಿಧಿ ಸಿಷೇಫ ರೂಪವಾದ ವೇದವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಬದ್ಧನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆತನು ಈ ಎರಡನ್ನೂ ಮೀರಿದವನು. ನೆಲವ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಮನುಷ್ಯರೂ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ದೇವತೆಗಳೂ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿಯುಳ್ಳವರು. ಅವರ ಗತಿಗಳೂ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಅವರು ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಧರ್ಮವನ್ನಾಗಲಿ, ಗತಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಮಾಡಬಾರದು. ಪೃವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿಗಳೆಂಬ ಮಾರ್ಗಗಳೆರಡೂ ಸತ್ಯವಾದುವುಗಳೇ ವೇದದಲ್ಲಿ ಆ ಎರಡಕ್ಕೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ವಿಧಾನಗಳೇ ಇವೆ. ಒಂದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧಗಳಾದ ಈ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮನುಷ್ಯನು ಅನುಸರಿಸಬಲ್ಲನು. ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪನಾದ ಶಿವನಿಗೆ ಈ ಎರಡೂ ಅನಶ್ಯಕವಿಲ್ಲ. ಚಿತಾಭಸ್ಮವನ್ನು ಮೈಗೆಲ್ಲಾ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ದಿಗಂಬರನಾಗಿರುತ್ತಾನೆಂದಲ್ಲವೆ ನೀನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವುದು? ಅಣೆನಾದಿ ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳೂ ಬೇಡಬೇಡವೆಂದರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇನೆಮಾಡುತ್ತಿರುವವೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ನಿನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಯಜ್ಞದ ಅನ್ನದಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದ ಪಿತೃಗಳು ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊಗಳುವರು. ವೇದೋಕ್ತ ಕರ್ಮಕಾಂಡವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರು ಮಾತ್ರ ಇದನ್ನು ಭೋಗಿಸಬಲ್ಲರು. ನಮ್ಮ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಹಾಗಲ್ಲ. ಅದು ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು. ಅದು ಹುಟ್ಟಿರುವುದು ಅನ್ಯಾಕ್ಷನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ. ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನಾದವನು ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಲ್ಲನು. ಇನ್ನೇನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ನೀನು ಶಂಕರ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಅಪರಾಧಮಾಡಿರುವೆ. ನನ್ನ ಈ ಶರೀರವು ನಿನ್ನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವುದು. ದುಷ್ಟನಾದ ನಿನ್ನ ಮಗಳೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆಗೇಡಾದುಃಖಕರ. ನಿಂದ್ಯವಾದ ಈ ದೇಹವು ಧರಿಸಲು ಅಯೋಗ್ಯವಾದುದೇ ಸರಿ.

ನನ್ನ ಸತಿದೇವನಾದ ಶಂಕರನು ಹಾಸ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ “ ದಾಕ್ಷಾಯಿಣಿ ” ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೂಗಿದರೆ ನಾಚಿಕೆಯೂ ದುಃಖವೂ ಆಗುವುದು. ನಿನ್ನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಶವತುಲ್ಯವಾದ ಅನುಂಗಗಳಮಯವಾದ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಈಗಲೇ ಇಲ್ಲಿಯೇ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ”

ಎಲೈ ಎದುರನೇ! ಈ ರೀತಿ ದಕ್ಷನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಸತಿಯು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ನೆಲವ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಆಕೆಯು ಅಚಮನಮಾಡಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಯೋಗಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವಲಂಬನೆ ಮಾಡಿದಳು. ಆಸನವನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು (ಊರ್ಧ್ವವಾಯು) ಆಪಾನವನ್ನು (ಅಧೋವಾಯು) ತಡೆದು ಸೇರಿಸಿ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು. ಪ್ರಾಣಾಪಾನಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಉದಾನ ವಾಯುವನ್ನು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕಂಠದವರೆಗೂ ಮೇಲಕ್ಕೆ ತಂದು ಬುದ್ಧಿಯೊಡನೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡಿ ಕಂಠನಾಳದಿಂದ ಭ್ರೂಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು. ದಕ್ಷನ ಮೇಲೆ ಕುಪಿತಳಾಗಿ ತನ್ನ ಸುಕೋಮಲ ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿಯೇ ಬೆಡಬೇಕೆಂಬ ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ದೇಹಮೊಳಗಿನ ವಾಯುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಏಕತ್ರಿತವಾಗಿಮಾಡಿ ಯೋಗಾನ್ವಿಯನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿದಳು. ಚಿತ್ತವನ್ನು ಏಕಾಗ್ರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಜಗದ್ಗುರುವಾದ ಈಶ್ವರನ ಚರಣಾಮೃತ ಪಾನಮಾಡಲಾರಾಂಭಿಸಿದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೆಯೂ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲೆಯೂ ಶಿವನೇ ಕಾಣಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅವಳ ಶರೀರವು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಯೋಗಾನ್ವಿಯಿಂದ ಸ್ಫುಟ್ಟು ಉರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು

ಈ ಆದ್ಭುತವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳು ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹಾಹಾಕಾರಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆಯ್ಯೋ! ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯತಮನಾದ ಶಂಕರನ ಪತ್ನಿಯು ದಕ್ಷನ ಅವಮಾನವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮಾಡಿದಳು. ದಕ್ಷನೆಂತಹ ದುಷ್ಟನು! ಪ್ರಜಾಪತಿಯಾದ ಈತನಿಗೆ ಚರಾಚರ ರೂಪವಾದ ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರೇಮಮಾಡುವುದು ಇವನ ಧರ್ಮವು. ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಪುತ್ರಿಯನ್ನೇ ಆದರಿಸಲಿಲ್ಲ! ಮನಸ್ತಿಸಿಯಾದ ಸತಿಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆದರಣೀಯಳಲ್ಲವೆ? ಇದೆಂತಹ ಅಶ್ಚರ್ಯ! ದುಃಖವಾಯಕ! ಶಿವದ್ವೇಷಿಯಾದ

ಬ್ರಹ್ಮದ್ರೋಹಿಯಾದ ದಕ್ಷನ ಮನಸ್ಸು ಎಂತಹ ಕರಿಣ. ತನ್ನ ತಪ್ಪಿನಿಂದಲೇ ತನ್ನೆದುರಿಗೇ ವ್ರಾಣಬಿಡುತ್ತಿರುವ ಮಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಇವನಿಗೆ ಬರಬಾರದ ಅವಕೀರ್ತಿಯು ಬರುವುದು. ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಸತೀ ಮರಣ ರೂಪವಾದ ಈ ಭಯಂಕರ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅವಳ ಸಂಗಡ ಬಂದಿದ್ದ ಶಿವಗಣ ಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಯಜ್ಞಮಂಟಪಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದವು. ಇವರ ಆಕ್ರಮಣದ ವೇಗವನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಭೃಗುಮಹರ್ಷಿಯು “ ಅಪಹತಂ ರಕ್ಷ ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಆಹುತಿಕೊಟ್ಟನು. ಅಧ್ಯಯನವಾದ ಭೃಗುವು ಆಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಲೇ ಸಹಸ್ರಾರು ‘ ಋಭು ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಯಜ್ಞರಕ್ಷಕರು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸಿನ ಪ್ರತಾಪದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನರಾದ ಈ ಋಭುಗಳು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕೊಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಶಸ್ತ್ರದಾತೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಮಥಗುಹ್ಯಕ ಮೊದಲಾದ ಶಿವಗಣಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಅಟ್ಟಿಸಲು ಅವರು ನೋತು ಶಿವನ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋದರು.

ಶಂಕರನು ನಾರದನ ಮುಖದಿಂದ ಸತಿಯು ದಕ್ಷನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅಪಮಾನದಿಂದ ಕ್ರೋಧಾನ್ವಿತಳಾಗಿ ಯೋಗುಗ್ನಿಯಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಮರಣಹೊಂದಿವೆಂದೂ, ಭೃಗುಋಷಿಯ ಮಂತ್ರಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಋಭು ಎಂಬ ದೇವತೆಗಳು ತನ್ನ ಪಾರ್ವದ ಗಣಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಅಟ್ಟಿದ ರೆಂದೂ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾದನು ಮಿತಿಮೀರಿದ ಕೋಪವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ದಾರುಣಕೋಪದಿಂದ ತನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿನ ಜಟೆಯೊಂದನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹೊರತೆಗೆದನು. ಆ ಜಟೆಯು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಶಿಖೆ (ಬೆಂಕಿಯುಲುರಿ) ಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾಸನಾಯಿತು ತಟ್ಟನೆ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಗಂಭೀರವಾದ ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ಅದನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದನು. ಆ ಜಟೆಯಿಂದ ವೀರಭದ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಪ್ರಳಯಾಂತಕನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಈತನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವೇನೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಶಿವನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ಅಂಜಲಿಬದ್ಧನಾಗಿ ಆತನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತನು.

“ ಎೃತ್ಯು ದುಪ್ರನೆ! ಸುಭಟನೆ! ನೀನು ನನ್ನ ಅಂಶವಾಗಿರುವೆ. ಹೋಗು. ದಕ್ಷನನ್ನೂ ದಕ್ಷನ ಯಜ್ಞವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿ ಬಾ. ನೀನೇ ನನ್ನ ಗಣದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಾಗಿರುವೆ, ಕುಪಿತನಾದ ಶಂಕರನು ಈ ರೀತಿಯಾದ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಲೇ ವೀರಭದ್ರನು ಆ ದೇವದೇವನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. - ಆಗ ವೀರಭದ್ರನನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ತನ್ನಂತಹ ಬಲಶಾಲಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು. ಶಿವನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಇತರ ಪಾರ್ವದಗಣಗಳೂ ಆ ವೀರಭದ್ರನೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಅವನು ಅಟ್ಟಹಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ಜಗತ್ತನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಯಮರಾಜನನ್ನು - ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ತನ್ನ ತ್ರಿಕೂಲವನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಗರ್ಜಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು ಹಾಗೆಯೇ ದಕ್ಷನ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿದನು. ಆ ರೀತಿ ಓಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನ ಕಾಲಿನ ಆ ಭೂಪಣಗಳು ಕುಣಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ದುದ್ರಗಣವು ಓಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರ ಕಾಲ ಕೆಳಗಿನ ಧೂಳು ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳನ್ನು ತುಂಬಿತು.

ದಕ್ಷನ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮುತ್ತಿಜರು ಹೆಂಗಸರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮುಂತಾವವರೆಲ್ಲಾ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಗುಬರಿಗೊಂಡರು “ಗಾಳಿಯೇ ಬೀಸುವುದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಸುಂಟರ ಗಾಳಿಯ ವೇಗವಲ್ಲ. ಪ್ರಾಚೀನ ಬರ್ಹಿರಾಜನು ಇನ್ನೂ ಜೀವಿತನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕಳ್ಳರ ಗುಂಪೂ ಇರಲಾರದು. ಗೋಗಳ ಗೊರಸಿನಿಂದ ಹೊರಟ ಧೂಳಿ ಎಂದರೆ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅದು ಇರಲಾರದು. ಈ ದಿನವೇನಾದರೂ ಪ್ರಳಯವಾಗಬಹುದು. ” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಪ್ರಸೂತಿ ಮೊದಲಾದ ದಕ್ಷಪತ್ನಿಯರು “ ಇದು ನಿರಸರುಧಿನಿಯಾದ ಮಗಳನ್ನು ಉಳಿದವರೆದುರಿಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡಿ ಅನಾದರಮಾಡಿದುದರ ಫಲವೇ ಇದ- ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅದುರಿಂದಲೇ ಈ ಉತ್ಪಾತವಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ” ಎಂದು ಭಯಪಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಟಿಗಳನ್ನು ಕೆಡರಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ತ್ರಿಕೂಲವ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ದಿಗ್ಗಜಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕಿತ್ತಿ ವಜ್ರಪಾತದಂತೆ ತೋರುವ ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದಲೂ, ಕೋಪಬಂದಾಗ ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿಕ್ಕಿದ

ಮುಖದ ಎದುರಿಗೆ ಹೋಗಲು ಎಲ್ಲರೂ ಹೆದರುತ್ತಿರುವಂತಹ ವಿಕರಾಕವಾದ ಗಡ್ಡ ಕೋರೆದಾಡೆಗಳ ಬೆಳಕು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಬೆಳಕನ್ನು ಪ್ರಕಾಶ ಹೀನವಾದಂಥೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಕಾಲರೂಪನಾದ ಶಿವನನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಸಿಟ್ಟು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಸಹ ಸುಖವಾಗಲಾರದು. ಯಜ್ಞ ಶಾಯಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲಾ ಈ ರೀತಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಉತ್ಪಾತಗಳಾಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ದಕ್ಷನಿಗೂ ಎಸೆಯು ನಡುಗಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಓಡಿಬರುತ್ತಿರುವ ರುದ್ರಗಣಗಳು ಯಜ್ಞ ಶಾಲೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮುತ್ತಿದವು. ಕಪ್ಪು ಕೆಂಪು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣಗಳ ವಿವಿಧ ವಿಕಾರ ಯುಕ್ತ ಮುಖಗಳಿಂದ ಮೊಸಳೆಯಂತೆ ಹೊಟ್ಟೆಗಳುಳ್ಳ ರುದ್ರಗಣಗಳು ಅನೇಕ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬಂದರು. ಕೆಲವರು ಪ್ರಾಂಗ್ಮಂತವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿದರು. ಕೆಲವರು ಪತ್ನೀಶಾಲೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದರು. ಕೆಲವರು ಯಜ್ಞ ಆ ಶಾಲೆಯ ಎದುರಿನ ಮಂಟಪವನ್ನೂ ಅದರ ಎದುರಿದ್ದ ಹವಿರ್ಧಾನವನ್ನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದ ಆಗ್ನೀಧ್ರಶಾಲೆ, ಯಜಮಾನ ಗೃಹ, ಪಾಕಶಾಲೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದರು. ಕೆಲವರು ಯಜ್ಞ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಹಾಕಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿ ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆಮಾಡಿದರು. ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಖಲೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕಿದರು. ಕೆಲವರು ಯಜ್ಞ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಕಷ್ಟಕೊಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ಭಯಪಡಿಸಿದರು. ಸಮೀಪದಲ್ಲೆಯೇ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ಮಣಿ ಮಂತನಂಬ ರುದ್ರಗಣದವನು ಆಚಾರ್ಯನಾದ ಭೃಗುಋಷಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದನು ವೀರಭದ್ರನು ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದನು. ಚಂಡೀಶನು ಸೂರ್ಯದೇವನನ್ನೂ ನಂದೀಶನು ಭಗದೇವನನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದರು. ಯಜ್ಞ ಸಭೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಋತ್ವಿಜರು ಸದಸ್ಯರು ದೇವತೆಗಳು ಈ ಭಯಂಕರ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಹೆವರಿ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಲು ರುದ್ರಗಣಗಳು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕೊಡೆಯುತ್ತಾ ಅವರನ್ನು ತೊಂದರೆಪಡಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಭೃಗುಶುಷಿಯು ಸ್ತುವನನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಹವನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ವೀರಭದ್ರನು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವನ ಗಡ್ಡವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಬಿಸುಟನು. ಏಕೆಂದರೆ ದಕ್ಷನು ಶಿವನಿಂದೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಇವನು ಗಡ್ಡವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿದ್ದನು. ದಕ್ಷನು ಶಿವನಿಂದೆಮಾಡಿದಾಗ ಕಣ್ಣುಸನ್ನೆಯಿಂದ ಅವನ ಉತ್ತಾಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಭಗದೇವನನ್ನು ನಂದೀಶನು ಹಿಡಿದು ಕೆಡವಿ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕಿದನು. ದಕ್ಷನು ಶಿವನಿಂದೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಿಸಿದು ನಗುತ್ತಿದ್ದ ಪೂಷಾ ದೇವತೆಯನ್ನು ಬಲಭದ್ರನು ಕಲಿಂಗರಾಜನಾದ ದಂತವಕ್ತ್ರನ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕೆಡವಿದಂತೆ ಕೆಡವಿದನು.

ವೀರಭದ್ರನು ದಕ್ಷನನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಕೆಡವಿ ಅವನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಅವನ ಕತ್ತನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲೆತ್ತಿಸಿದನು. ಅದು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕತ್ತರಿಸ ದಿರಲು ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಯೋಚಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ತಟ್ಟನೆ ಒಂದು ಉಪಾಯವು ಹೊಳೆಯಿತು. ಕುರಿ ಮೇಕೆ ಮುಂತಾದ ಪಶುಗಳ ಕತ್ತನ್ನು ತಿರುಚಿ ಕೊಂದುಹಾಕುವಂತೆ ದಕ್ಷನ ತಲೆಯನ್ನು ತಿರುಚಿ ಕಿತ್ತು ಮುಂಡದಿಂದ ಬೇರೆಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಶಿವನ ಅನುಚರರಾದ ಭೂತಪ್ರೇತ ಪಿಶಾಚಾದಿಗಳು ವಹವಾ! ವಹವಾ! ಶಹಬಾಸ್, ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ವೀರಭದ್ರನನ್ನು ಹೊಗಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಯಜ್ಞಶಾಲೆ ಯಲ್ಲಿ ದ್ದವರೆಲ್ಲ ಹಾಹಾಕಾರಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕ್ರೋಧಾನ್ವಿತನಾದ ವೀರಭದ್ರನು ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ ರೂಪವಾಗಿ ದಕ್ಷನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಬಿಂಕಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿ ತನ್ನ ಪಾರ್ವದ ಗಣಗಳೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ಬ್ರಹ್ಮನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ದೇವತೆಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಿಕೆ

ಮೈತ್ರೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—ಶಿವನ ಸೇನೆಯು ಶೂಲ, ಪಟ್ಟಿಶ, ನಿಸ್ತಂಶ, ಗದಾ, ಮುದ್ದರ, ಮುಂತಾದ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಋತ್ವಿಜರನ್ನು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು, ಸದೆಬಡಿದು ಅಂಗಭಂಗಮಾಡಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಘಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನೆಲೆನೆಯಿಂದ ಪರಾಜಿತರಾಗಿ. ಭಯಭೀತರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋದರು. ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಮಿಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಯ ಒಲ್ಲ ಆಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಹರಿಯೂ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಶಿವದ್ರೋಹಿಯಾದ ದಕ್ಷನ ಯಜ್ಞವು ಸರಿಯಾಗಿ ಸುಖಕರವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಆ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಳಿದನು “ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೆ! ಆತಿ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಪುರುಷನಿಗೆ ಅಪರಾಧಮಾಡಿ ತಾನು ಸುಖವಾಗಿರುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ತಪ್ಪು. ಆ ದುಷ್ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ನೀವು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಬಹಳದೊಡ್ಡ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿರುವಿರಾದರೂ ನೀವು ಶುದ್ಧಚಿತ್ತದಿಂದ ಆತನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಚರಣಗಳಿಗೆರಗಿ ಅವನನ್ನು ವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆತನು ಎಂತಹ ಅಪರಾಧಮಾಡಿದರೂ ಬಹಳ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಬಲ್ಲ ದಯಾಳುವಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಮೊದಲು ದಕ್ಷನ ಕಟುವಚನರೂಪಬಾಣವು ಆತನ ಹೃದಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು. ನಂತರ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಸತಿಯ ವಿಯೋಗವಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಕುಪಿತನಾಗಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದನು. ಇದೆಂತಹಯಜ್ಞ! ಆತನ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಇದೊಂದು ಎದುರಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲುದೇ! ಆತನು ಸಿಟ್ಟುಮಾಡಿದರೆ ಲೋಕಪಾಲರೊಂದಿಗೆ ಜಗತ್ರಯವೂ ಸಂಹಾರವಾಗಬಲ್ಲದು. ನಿಮಗೆ ಆ ಯಜ್ಞವು ಪುನಃ ಆರಂಭವಾಗಿ ಕೊನೆಮುಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ

ದೇವತೆಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಿಕೆ

ದೇವತೆಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಮತ್ತು ಸಿಮ್ಮ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಆತನ ತತ್ವವನ್ನೂ ಒಲವಿಯುಗಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನೂ ನಾನಾಗಲೀ ಇಂದ್ರನಾಗಲೀ ಮುನಿಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿ ನೀವೆಲ್ಲರಲೀ ಅಧವಾ ಮತ್ತಿನ್ನಾವ ದೇಹಧಾರಿಯಾಗಲೀ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆತನು ಸ್ವತಂತ್ರನು. ಈಶ್ವರನು. ಆತನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಿನ್ನಾರೂ ಸಿಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಾರದು. ಆತನು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಘಂಟೆಮಾಡುವನಾದ್ದರಿಂದ ಆತನೇ ಆದನ್ನು ಸರಿ ಮಾಡಬಲ್ಲನು. ಇನ್ಯಾರಿಗೂ ಆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ”

ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಪಿತೃಗಣ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಣ, ದೇವಗಣ, ಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಸು ತನ್ನ ಶೋಕದಿಂದ ಹೊರಟು ಶಿವನ ವಾಸಸ್ಥಳವಾದ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಆ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದಮೇಲೆ ಜನ್ಮಬಿಹದಿಯೋಗತಪಸ್ಸುಮುಂತಾದ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಯಕ್ಷಾದಿ ಯೋನಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು ಕಿನ್ನರ ಗಂಧರ್ವ ಅಪ್ಸರಮುಂತಾದ ಉಪದೇಶ ಗಣಗಳೂಸದಾವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪರ್ವತದಶಿಖರವು ವಿವಿಧ ರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ವಿವಿಧ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರಧಾತುಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮೃಗಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆ ಪರ್ವತದಮೇಲೆ ಅನೇಕ ನಿರ್ಮಲ ಜಲಪ್ರವಾಹಗಳು ಹರಿಯುತ್ತಿವೆ. ಗಿರಿಗರ್ವರಗಳಿವೆ. ಶಿಖರಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರು ಸುಂದರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಗಣೊಡನೆ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನವಲುಗಳು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕೀಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿವೆ. ಮದಮತ್ತಪಕ್ಷಿಗಳ, ಬೃಂಗಗಳು ರೋಂಕಾರಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಕೋಕಿಲಿಗಳು ಮಧುರ ಕಂಠಗಳಿಂದ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ವೃಕ್ಷಗಳು ವಿವಿಧವಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿಮಾಡಬಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕೊಂಬೆಗಳಿಂದ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಅನೆಗಳು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಪರ್ವತವೇ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನದೀ ಪ್ರವಾಹಗಳ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಆ ಪರ್ವತವು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮಂದಾರ, ಪಾರಿಜಾತ, ಸರಳ, ತಮಾಲ, ಸಾಲ, ತಾಲ, ಕೋವಿದಾರ
 ಅರ್ಜುನ, ಮುಂತಾದ ವೃಕ್ಷಗಳು ಅದರ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿವೆ.
 ಅಮೃ, ಕದಂಬ, ನಾಗ, ಪುನ್ನಾಗ, ಚಂಪಕ, ಪಾಟಲ ಅಶೋಕ, ಬಕುಲ,
 ಕುಂಡ, ಶತಪತ್ರ, ಕಮಲ, ಇಲಾಯಚ, ಜಾಯಪತ್ರ, ಕುಬ್ಜಕ, ಮಲ್ಲಿಕ,
 ಮಾಧವಿ, ಮುಂತಾದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಆ ಪರ್ವತವು ಬಹಳ ರಮಣೀಯವಾಗಿ
 ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಪನಸ, ಔದುಂಬರ, ಅಶ್ವತ್ಥ, ಭೂರ್ಜರ, ಮುಂತಾದ ಮರ
 ಗಳು ಅನೇಕ ಓಷಧಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಸುಂದರ ಸರೋವರ
 ಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮುದ, ಕಲ್ಪಾರ ಶತಪತ್ರ, ಉತ್ಪಲ, ಮುಂತಾದ ಪುಷ್ಪಗಳು
 ಶೋಭಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆ ಸರೋವರ ತೀರಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಸ, ಸಾರಸಾದಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು
 ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ ಹರಿಣ, ಶಾಖಾಮೃಗ, ಹಂದಿ, ಸಿಂಹ, ಕರಡಿ,
 ಕಪಿಲ ಧೇನು, ಹುಲಿ, ಕಸ್ತೂರಿಮೃಗ, ಕಾಡೆಮ್ಮೆ, ಮುಂತಾದ ಪಶು,
 ಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸತಿಯು ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರಮ
 ಪವಿತ್ರವಾದ ಜಲವುಳ್ಳ ಪತಿತಪಾವನೆಯಾದ ಗಂಗೆಯಿಂದ, ನಾಲ್ಕುಕಡೆ
 ಯಿಂದಲೂ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ ಈ ಅಪೂರ್ವಶೋಭೆಯನ್ನು
 ನೋಡಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟರು. ಆ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಕುಬೇರನ
 ವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಅಲಕಾ ಪುರಿಯನ್ನೂ ಸೌಗಂಧಿಕವೆಂಬ ಕಮಲವುಳ್ಳ
 ಸೌಗಂಧಿಕವನ್ನು ನೋಡಿದರು.

ಹರಿಯ ಚರಣರಜ್ಜಿನಿಂದ ಪವಿತ್ರೀಕೃತಗಳಾದ ನಂದಾ, ಅಲಕ
 ನಂದಾ ಎಂಬ ಎರಡು ಗಂಗಾಪ್ರವಾಹಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಯಾವ ದೇವತಾ
 ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಂತಮ್ಮ ವಿಮಾನಗಳಿಂದಿಳಿದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳೊಡನೆ
 ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡುತ್ತಾ ನೀರನ್ನು ಒಬ್ಬರಮೇಲೊಬ್ಬರು ಎರಚಾಡುತ್ತ ರತಿಯ
 ಶ್ರಮವನ್ನು ನಿವಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದೋ ಆ ದೇವಿಯರ ಸ್ನಾನದ ಫಲ
 ವಾಗಿ, ಕಾಚಮಂಡಲದಿಂದ ಹೊರಹೊರಟಿ ನವಕುಂಕುಮ ವರ್ಣದಿಂದ
 ರಂಜಿತವಾದ ಸುಗಂಧಿತ ಜಲವನ್ನು ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳು ಬಾಯಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ
 ಕುಡಿಯುವುವು. ಮತ್ತು ಗಂಡಾನೆಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಸುವುವು ಆ ಅಲಕಾಪುರಿ
 ಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಮನೆಗಳು ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರ, ರತ್ನಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸು
 ತ್ತಿರುವುವು. ಅಲ್ಲಿಯುಕ್ಷಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವರು.

ದೇವತೆಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಿಕೆ

ಕುಬೇರನ ಅಲಕಾ ಪುರಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ದೇವತೆಗಳು ಸೌಗಂಧಿಕಾವಸನವನ್ನು ತಲಪಿದರು. ಆದು ಹೃದಯದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಾಮನೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ ಅನಂದದಾಯಕಗಳಾದ ವೃಕ್ಷಗಳು ಫಲಪುಷ್ಪಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅವೃಕ್ಷಗಳಮೇಲೆ ದುಂಬಿಗಳು ರೀಂಕಾರಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಕೋಗಿಲೆ ಮುಂತಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕಲರವ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಪುಲಗಳು ಆರಳುತ್ತಿವೆ. ರಾಜಹಂಸಗಳು ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಕಾಡಾನೆಗಳು ತಮ್ಮ ಮೈಗಳನ್ನೂ ತಿಕ್ಕಿ ಹರಿಚಂದನವೃಕ್ಷಗಳ ತೊಗಟೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕುತ್ತಿವೆ. ಆ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಹೊರಟ ಸುಗಂಧಿತವಾಯುವು ಯಕ್ಷಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ವೈಡೂರ್ಯದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಯಕ್ಷರು, ಕಿಂಪುರುಷರು ಮನದಣಿಯುವಂತೆ ವಿಹಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ವನವನ್ನು ದಾಟಿದ ನಂತರ ದೇವತೆಗಳು ಒಂದು ವಟವೃಕ್ಷವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಆ ವಟವೃಕ್ಷವು ನೂರು ಯೋಜನ ಎತ್ತರವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಕೊಂಬೆಗಳು ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಯೋಜನದವರೆಗೂ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅದರ ದಟ್ಟವಾದ ತಂಪಾದ ನೆರಳು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗೂ ಹಬ್ಬಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ತಾಸವೆಂಬ ಹೆಸರೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪಕ್ಷಿಯೂ ಶಬ್ದಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ವಟವೃಕ್ಷವು ಮಹಾಯೋಗಮಯವಾದುದು. ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಮೋಕ್ಷಾನೇಕ್ಷಿಗಳಾದ ಯೋಗಿಗಳುಮಾತ್ರ ಹೋಗಬಲ್ಲರು.

ದೇವತೆಗಳು ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಾಗ “ ಕಾಲಸದೃಶನಾದ ಶಿವನು ಕ್ರೋಧವಿಹೀನನಾಗಿ—ಶಾಂತನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಶಾಂತಶರೀರರಾದ ಶಾಂತಸ್ವಭಾವರಾದ ಸನಂದನಾದಿ ಮಹಾಸಿದ್ಧರೂ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸರುಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಕುಬೇರನೂ ಶಿವನನ್ನು ಉಪಾಸನೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ—ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸುಹೃದನಾದ ದೇವದೇವನಾದ ಶಿವನು ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಯೋಗಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ—ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯಚಿಹ್ನೆಗಳಾದ ಭಸ್ಮ, ದಂಡ,

ಜಟಾ, ಮೃಗ ಚರ್ಮಾದಿಗಳಿವಲಂಕೃತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.* ಆತನ ಶರೀರವು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ಮೇಘದಂತೆ ಅರುಣವರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಕಲೆಯು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಂತೆ ಕುಶಾಸನದಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ ನಾರದನು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ದೇವನು ಅವನಿಗೆ ಆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಉಳಿದ ಸನಕಾದಿ ಸ್ವಜನರು ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿರುವವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಲತೋಡೆಯಮೇಲೆ ಎದಗುಲಿಸಿ ಟ್ಟು ಜಾನುವಿನಮೇಲೆ ವಾಮಬಾಹುವನ್ನು ಒರಗಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣಬಾಹುವಿನಿಂದ † ತರ್ಕಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿ ವೀರಾಸನವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಭಗವಾರ್ವಾ ಶಂಕರನು ವಾಮಭುಜದಿಂದ ರೋಗದಂಡವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಏಕಾಗ್ರಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಮನನ ಶೀಲರಾದ ಮನುಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನಾದ ಭಗವಾರ್ವಾ ಶಂಕರನನ್ನು ಲೋಕಪಾಲ ಸಹಿತರಾದ ಮುನಿಗಳೂ ದೇವತೆಗಳೂ ನೋಡಿ ದಂಡವತ್ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ ಚರಣಗಳಿಗೆರೆಗಿದರು. ಲೇವತೆಜೆಗಳೂ ದೈತ್ಯರೂ ಅವರ ಒಡೆಯರೂ ಯಾರನ್ನು ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ ನೇವಿಸುವರೋ ಆ ಶಂಕರದೇವನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಬಂಧುದನ್ನು ನೋಡಿ ಶೋಕಾಚಾರವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಕುಳಿತ ಆಸನದಿಂದಿದ್ದನು ತಾನು ಸ್ವತಃ ಜಗತ್ಪ್ರಾಚ್ಯನಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ವಂದಿಸಿದನು (ಕಶ್ಯಪನಿಗೆ ವಾಮನಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಹರಿಯು ವಂದಿಸಿದಂತೆ) ಶಿವನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಂಥ ಸಿದ್ಧರೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಆಸನಗಳಿಂದೆದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದರು. ಸರ್ವದೇವ

* ಆತನಿಗೆ ಯಾವದೇವನನ್ನೂ ಉಪಾಸನೆನಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಜನಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಮೋಗಿರಾಜನು ಯೋಗವುದ್ರೆಯನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿದ್ದನು.

† ತರ್ಜನ್ಯಂಗುಷ್ಠಯೋರಗ್ರೇ ಮಿಥಸಂಯೋಜ್ಯ ಚಾಂಗುಲೀಃ |
ಪ್ರವಾರ್ಯಂ ಬಂಧನಂ ಪ್ರಾಹುಸ್ತರ್ಕಮುದ್ರೇತಿ ತಾಂತ್ರಿಕಾಃ || ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರ

ದೇವತೆಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಿಕೆ

ನಮಸ್ಕೃತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಶಿವನು ತಾನು ಬಂದೊಡನೆ ಎಂದು ಗೌರವ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಕ್ಯಾಗಿ ಮುಗುಳುನಗೆನಗುತ್ತಾ ಚಂದ್ರಶೇಖರದೇವನೊಡನೆ ಹೇಳಿದನು.

“ ದೇವದೇವ ! ಮಹಾದೇವ ! ನೀನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣಭೂತವಾದ-ಆದಿ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯಾದ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಪರಮಕಾರಣನಾದರೂ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷ ಎಂಬ ಈ ಎರಡು ಶಕ್ತಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅತೀತನಾಗುವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಭೇದರಹಿತನಾದ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು. ಕಾರಣವು ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗುವುದೆಂದು ಕೇಳುವಿಯೋ ? ಎಲೈ ಭಗವಾ ! ಈ ಏಕರೂಪವಾದ ಅಭಿನ್ನ ಪುರುಷ-ಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿ ಇವುಗಳಮೂಲಕ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರುವ ನೀನು ಈ ವಿಶ್ವದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಜೇಡರಹುಳುವು ತನ್ನಿಂದಲೇ ನೂಲನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಬಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೆಲವುಕಾಲ ಅದರಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸಿ ನಂತರ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಅದನ್ನು ಉಪಸಂಹಾರಮಾಡುವಂತೆ ನೇನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವೆ. ದೇವ ! ಧರ್ಮಾರ್ಥಕ್ಷಾಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ವೇದತ್ರಯದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನೀನೇ ನಿನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ದಕ್ಷನಿಂದ ಈ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿಸಿದೆ. ದೇವ ! ನೀನೇ ನಿನ್ನ ವೇದರೂಪವಾದ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳ ಆಚಾರರೂಪವಾದ ಧರ್ಮದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿರುವೆ. ಆಚಾರನಿಷ್ಠರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಿನ್ನ ವೇದರೂಪ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಫಾಲನೆಮಾಡುತ್ತಿರುವರು.

ವಿಶ್ವ ಮಂಗಳಮಯನಾದ ಮುಹೇಶನೇ, ಮಂಗಳಕರಗಳಾದ ಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಮೋಕ್ಷರೂಪಫಲಗಳನ್ನೂ ಆಮಂಗಳಮಯ ಆಶುಭ ಕರ್ಮಮಾಡುವವರಿಗೆ ಘೋರನರಕಗತಿಗಳನ್ನೂ ನೀನೇ ಕೊಡುತ್ತಿರುವೆ. ಯಾವ ಸಜ್ಜನರ ಚಿತ್ತವು ನಿನ್ನ ಚರಣ ಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದೋ, ಯಾವ ಸಜ್ಜನರು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನೋಡುವರೋ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಮಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ತಮ್ಮಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರವರೇ ಕ್ರೋಧವು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರ

ವನ್ನು ನಡೆಸಲಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಕ್ರೋಧವು ಭೇದಬುದ್ಧಿಗಳಾದ ನರಪಶುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಫಲವು. ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೇ ಕ್ರೋಧವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಕ್ರೋಧವು ಬರುವುದು ? ನಿನ್ನ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ವಿಪರೀತ ಫಲವುಂಟಾಗುವೆಂದು ಹೇಳುವುದೂ ಅಸಂಗತವೇ ಆಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಆಯಾ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರ ಭಾವವೇ ವಿಪರೀತ ಕರ್ಮಫಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು ಆದುದರಿಂದ ಭೇದದೃಷ್ಟಿರಹಿತರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗದಿ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಪ್ತರಾದವರ ಅಂತಃಕರಣವು ಮಿಥ್ಯಾ ದೇಹಾಭಿಮಾನದಿಂದ ದೂಷಿತವಾಗಿರುವುದು. ಅವರು ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿಯೂ ಇತರರ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ತಡೆಯಲಾರರು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರ ಅಂತಃಕರಣವು ದಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಮರ್ಮಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತಾಕಿ ಇತರರನ್ನು ನೋಯಿಸುವಂತಹ ಕಟುವಚನಗಳನ್ನಾಡುವ ಆಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇತರರಿಗೆ ದುಃಖವನ್ನು ಕೊಡುವರು. ಅವರ ಕರ್ಮವೇ ಅವರನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದು. ಈ ರೀತಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೇ ಮೃತಪ್ರಾಯರಾಗಿರುವವರನ್ನು ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರು ಪುನಃ ಸಾಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲೈ ಕಶನೇ! ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿರುವ ಭೇದದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಅವರಾಧವನ್ನು ಕಂಡರೂ ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾಪುರುಷರು ಕ್ರೋಧ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಶೋಚನೀಯರಾದ ಮೂರ್ಖರ ಮೇಲೆ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದೇ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಸಜ್ಜನರ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಗುಣವು. ಸಾಧುಜನಗಳು ಮಿಥ್ಯಾ ದೇಹಾಭಿಮಾನಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವರಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಬಲವೀರ್ಯಗಳನ್ನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡರು. (ತೋರಿಸರು.) ಮೂಢರಂತೆ ಅವರೇನೂ ಆಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲ. ಪ್ರಭೋ! ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಅವರದರಂತೆ ಈಶ್ವರೀ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ನೀನು ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯು. ಆದುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಮಾಯಾಮೋಹಿತ ಕರ್ಮಲಿಪ್ತ ಜನರ ಮೇಲೆ ಅವರ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಾರದೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡುವುದೇ ನ್ಯಾಯ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಅವರ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ಯಜ್ಞಫಲವನ್ನು

ದೇವತೆಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಿಕೆ

ಕೊಡುವವನೂ ನೀನೇ ; ಯಜ್ಞ ಫಲಭೋಕ್ತನೂ ನೀನೇ. ಈ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಗಳಾದ ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮರು ನಿನಗೆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ವಕ್ಷ್ಯಯಜ್ಞವು ನಿನ್ನಿಂದ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಪೂರ್ಣವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನೀನು ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿ ಆ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಬೇಕು. ಯಜ್ಞಕರ್ತೃವಾಸ-ಯಜಮಾನನಾದ ದಕ್ಷನು ಬದುಕಿರಬೇಕು. ಭಗದೇವ ಸಿಗೆ ಅವನ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಪುನಃ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಬರಬೇಕು. ಭೃಗುವಿಗೆ ಅವನ ಗದ್ದವು ಬರಬೇಕು. ಪುಷನಿಗೆ ಅವನ ಹಲ್ಲುಗಳು ಬರಬೇಕು. ಯಾವ ಯಾವ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ಋತ್ವಿಜರಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಅಂಗವು ನಷ್ಟವಾಗಿರುವುದೋ ಅದೇನೂ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಆಗಬೇಕು

ಯಜ್ಞವಿವೃಂಸಕನಾದ ರುದ್ರನೆ! ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಉಳಿದಿರುವುದೋ ಅದೇನೂ ನಿನ್ನ ಭಾಗವು. ಅದನ್ನು ನಿನ್ನ ಭಾಗವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡು.

ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡಿ ಸೇವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಿವನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದನು. ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು:-

ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮ! ದಕ್ಷನಂತಹ ಒಲಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಜನಗಳ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ನಾನು ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಸ್ಮರಣೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಈಶ್ವರೀ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ಇಂತಹ ಜನಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಇಂತಹ ಸಣ್ಣ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ಪ್ರಜಾಪತಿಯಾದ ದಕ್ಷನ ಶಿರಸ್ಸು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ದಹಿಸಿಹೋಗಿದೆ. ಅವನ ಮುಂಡದ ಮೇಲೆ ಕುರಿಯ ತಲೆಯು ಇಡಲ್ಪಡಲಿ. ಭಗದೇವನು ಮಿತ್ರದೇವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಯಜ್ಞ ಭಾಗವನ್ನು ನೋಡುವಂತಾಗಲಿ ಪುಷಾದೇವನು ಯಜಮಾನನ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಹಿಟ್ಟುಮಾಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಭೋಜನಮಾಡಲಿ.

ಮತ್ತು ಯಾವ ಯಾವ ದೇವತೆಗಳಿಗೆಯಾವ ಯಾವ ಅವಯವವು ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೋ ಅದೆಲ್ಲಾ ಆವರು ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಭಾಗವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ನಿಯಮ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವಯಾವ ದೇವತೆಗಳ ಅವಯವಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿವೆಯೋ ಅವುಗಳು ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳ ಕೈಯಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ. ಯಾರ ಬಾಹುಗಳು ಮುರಿದುಹೋಗಿವೆಯೋ ಆವರು ಪುಷ್ಕಾದೇವನ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಹೀಗೆಯೇ ಅರ್ಹ್ಯಯು ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲಾ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗರಾಗಲಿ. ಭೃಗು ಋಷಿಗೆ ಕುರಿಯ ಗಡ್ಡವನ್ನು ಜೋಡಿಸಲಿ. ”

ದಕ್ಷನು ಬದುಕುವುದು

ಈಶ್ವರನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ‘ ಸರಿಸರಿ, ಎಂದು ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟರು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ ಈಶ್ವರನನ್ನೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಯಜ್ಞಾಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಶಿವನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಯಜ್ಞ ಸಶುವಾಗಿದ್ದ ಕುರಿಯತಲೆಯನ್ನು ದಕ್ಷನ ಮುಂಡವಮೇಲಿಟ್ಟು ಶಿರಸ್ಸು ಜೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಶಿವನು ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದನು. ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಮಲಗಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನು ಏಳುವಂತೆ ಬದುಕಿ ಎದ್ದನು. ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಎದ್ದೊಡನೆಯೇ ತನ್ನೆದುರಿಗಿರುವ ಶಿವನನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಈ ಹಿಂದೆ ಶಿವದ್ರೋಹದಿಂದ ದಕ್ಷನ ಮನಸ್ಸು ಮಲಿನವಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಶಂಕರನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಶರದೃಶ್ಯವಿನ ನಿರ್ಮಲ ಸರೋವರದಂತೆ ನಿರ್ಮಲ ವಾಯಿತು. ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು — ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲು ದ್ಯುಕ್ತನಾದನು. ತಟ್ಟನೆ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಸತಿಯ ಜ್ಞಾಪಕಬಂದಿತು. ಕನ್ಯೆಯ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಕಂಡವು ಉಕ್ಕಿಬಂದಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರುತುಂಬಿದುವು. ಮಾತನಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೈಮದಿಂದ ಅವನ ಚಿತ್ರವು ನಿಹ್ವಲವಾಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

“ ಭಗವಾ ! ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅನಾದರಮಾಡಿದೆನು. ಆದರೆ ತಾವು ನನಗೆ ಈ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಿರಿ. ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ ನಂತರ ಇದು ಆದುದು ನನಗೆ ವಿವೇಕವನ್ನು ಕೊಡುವ ಶಿಕ್ಷೆಯೇ ಆಯಿತು ತಾವೂ ಮತ್ತು ಹರಿಯೂ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಪ್ತನಾದ ಅಧಮ * ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನೇ ಮಾಡುವಿರಿ. ಅವನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭು ! ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಿದ್ಯಾತಪವ್ರತಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಖವಿಂದ ನೀವೇ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಎಚ್ಚೆ ಸರ್ವತ್ರೇಷು ದೇವನೇ, ಸಮಸ್ತ ವಿಪತ್ತುಗಳಿಂದಲೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನೀವೇ ರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಪಶು ಪಾಲಕನು ಪಶುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವರಾಶಿರೂಪ ಪಶುಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯರಾಗಿ ಪಶುಪತಿ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಿರಿ ನನಗೆ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಯಜ್ಞಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮನಸ್ತಿಯಾಗಿ ದೂಷಿಸಿ ದುರ್ವಚನರೂಪಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಕರೆದಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ನನ್ನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತರಲಿಲ್ಲ ಪರಮಪೂಜ್ಯರಾದ ನಿಮ್ಮ ದೂಷಣೆಯ ಪಾಪದ ಫಲವಾಗಿ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವವೇ ಪರೋಪಕಾರವು. ನಾನು ನನ್ನ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಯಾವಸೇವೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ- ತಾವೇ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನರಾದಿರಿ. ”

ಹೀಗೆ ದಕ್ಷನು ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ಋತ್ವಿಕ್, ಅಗ್ನಿ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಪುನಃ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಆರಂಭಮಾಡಿದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಜ್ಞಕರ್ಮದ

* ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾದವನು. ‘ಬ್ರಾಹ್ಮಜಾನಾತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ’ ಬ್ರಾಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವರ್ಗಾದಿಗಳ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಪ್ತರಾಗಿರುವವರು ಅಧಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಇಲ್ಲಿ ದಕ್ಷನು ತನ್ನನ್ನು ಅಧಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ಕರೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಸಂಬಂಧಿಯಾದ ತ್ರಿಕಪಾಲದವಿಸ್ತನ್ನು ಹವನಮಾಡಿ ರುದ್ರನ ಪಾರ್ವದರಾದ ಭೂತಪ್ರೇತ ಪಿಶಾಚಾದಿಗಳ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ದೂಷಿತನಾದ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯನ್ನು ಶುದ್ಧಿಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪುರೋಢಾಶಹೋಮ ಮಾಡುವನು. ಯಜಮಾನನಾದ ದಕ್ಷನು ಶುದ್ಧಚಿತ್ತದಿಂದ ಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದನು. ಅಧ್ಯಯನವು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹವನ ಮಾಡಲು ಎದ್ದುಸಿತನು. ಹರಿಯು ಅಲ್ಲೇ—ಆ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ತುತನೆನಾದನು.

ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಆವಿರ್ಭಾವ

“ ದೇವನು ಗುಡಾರೂಢನಾಗಿದ್ದಾನೆ! ಆ ಗುಡನ ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳೂ ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಣಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಹರಿಯ ತೇಜಸ್ಸು ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದವರು ಈ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆರಗಾದರು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಶ್ಯಾಮ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಸ್ಪರ್ಣಮಯ ಜರತಾರುಪೀತಾಂಬರವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಕಿರೀಟವು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿದೆ. ಮುಖಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಕುಂಡಲವು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ನೀಲ ಅಲಕಾವಳಿಯು (ಮುಂಗುರುಳು) ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿದೆ. ಭುಜಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖಚಕ್ರ ಗದಾಪದ್ಮ ಧನುಸ್ಸು ಬಾಣ ಬರ್ಜಿ ಮುಂತಾದ ಆಯುಧಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸ್ಪರ್ಶಾಭರಣಗಳ ಭುಜಗಳು ಪುಷ್ಪಭರಿತವಾದ ವೃಕ್ಷಶಾಖೆಗಳಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನೂ ವನಮಾಲೆಯನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವ ಆತನ ಆ ಮಂದಹಾಸಯುಕ್ತ ಮನೋಹರ ದೃಷ್ಟಿಯು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾರ್ವದರು ರಾಜಹಂಸಗಳಂತಿರುವ ಶ್ವೇತಚಾಮರಗಳನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಂತೆ ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರಿಯು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ”

ಹೀಗೆ ಯಜ್ಞಮಂಟಪಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಿವ ಇಂದ್ರ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ವಂದಿಸಿದರು. ಹರಿಯ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಎದುರಿಗೆ ಎಲ್ಲರ ತೇಜಸ್ಸು ಪ್ರಕಾಶಹೀನವಾಗಿ ಕಂಡಿತು.

ಎಲ್ಲರೂ ಗದ್ಗದಕಂಠರಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳ ವಾಣಿಯೂ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಯಾವ ಈಶ್ವರನ ಮಹಿಮೆಯವರೆಗೂ ಹೋಗಲಾರದೆ ಕುಂಠಿತವಾಗುವವೇ ಆ ಈಶ್ವರನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಅವರವರ ಬುದ್ಧಿಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಎಲ್ಲಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದವರಿಗೂ ಸರಮಗುರುವಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಸುನಂದನಂದರೂಪವಾರ್ಷದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಭಗವಂತನ ಎದುರಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಶುದ್ಧಚಿತ್ತದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು :—

“ ಪ್ರಭು ! ನೀನು ಸ್ವಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದೀಯೆ. ಶುಡ್ಧಚೈತನ್ಯವೇ ನಿನ್ನ ರೂಪವು. ಬುದ್ಧಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಆವಸ್ಥೆಗಳೂ ವಿಕಾರಗಳೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ನೀನು ಆದ್ವಿತೀಯನು. ಭೇದಶೂನ್ಯನು. ಭಯರಹಿತನಾದ ಆನಂದಮೂರ್ತಿಯು. ಹೀಗಾದರೂ ನೀನು ಜೀವಸ್ವರೂಪನಲ್ಲ. ಮಾಯೆಗೆ ದೂರನಾಗಿ ಆದಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮನು. ಆದರೂ ನೀನು ನಿನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದಲೇ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡಿ ಪುರುಷಲೀಲೆಯನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿ ಅದೇ ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಶುದ್ಧನಾದ ಅಜ್ಞಾನಿಯಂತೆ ಜೀವಾತ್ಮರೂಪದಿಂದ ತೋರುತ್ತಿರುವೆ. ”

ಋತ್ವಿಕರು :—

ಎಲೈ ನಿರಂಜನನೇ ! ನಮಗೆ ನಂದೀಶ್ವರನ ಶಾಪವಿರುವುದರಿಂದ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಿನ್ನ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರೆವು. ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಲಕ್ಷಿಸಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ, ವೇದದಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಯಗಳಾದ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಸರಿ.

ಸವಸ್ಯರು :—

ಎಲೈ ಆಶ್ರಯಸ್ವರೂಪನೆ ! ಈ ಸಂಸಾರಮಾರ್ಗವು ಬಹಳ ಕಠಿಣವಾದುದು. ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಎಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ

ನೋಡಿದರೂ ಘೋರವಾದ ಕ್ಷೇಶವೆಂಬುದೊಂದೇ ವಿಶ್ರಾಮಸ್ಥಾನವು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರಿಗೆ ಕಾಲರೂಪೀ ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪದ ಭಯ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ವಿಷಯರೂಪಮೃಗತ್ಯಜ್ಞೆಯು (ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆ) ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಿದೆ. ಸುಖದುಃಖರೂಪಿಗಳಾದ ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳಗಳನ್ನ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಖಲರೂಪೀ ಹುಲಿಯ ಭಯವಿದೆ. ಶೋಕರೂಪಿಯಾದ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚ ಸತ್ತಿಹೋಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಂಸಾರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಆಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಜೀವನು ನಿನ್ನ ಚರಣ ಕಮಲರೂಪಿಯಾದ ನಿರ್ಭಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಾವಾಗ? ಅಭಿವಾಸಕ್ಕೆ ತವರ್ಮನೆಯೂ ಶರೀರವೂ ಮಮತೆಗೆ ಸ್ಥಾನವಾದ ಗೃಹವೂ ಒಲು ದೊಡ್ಡ ಹೊರೆಯೂ ಇವನಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವುವು. ಈ ಜೀವನು ಕಾಮಕ್ಕೆ ವಶನಾಗಿ ಸದ ತಪಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ಶ್ರೀ ರುದ್ರಭಗವಾಃ :-

ಎಲೈ ವರದದೇವ! ನಿನ್ನ ಪವಿತ್ರ ಚರಣಕಮಲಗಳೇ ಪ್ರರುಷನಿಗೆ ಸಕಲ ನಿಷ್ಕಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಕೊಡ ಬಲ್ಲ ಕಾಮಧೇನುವಿನಂತಿರುವುವು. ಆದರೂ ಕಾಮನಾಶಹಿತರಾದ ಮುನಿಗಳು ನಿಷ್ಕಾಮರಾಗಿ ಈ ಚರಣ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಭೋಗಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದವಾದ ಈ ಚರಣ ಕಮಲಗಳನ್ನೇ ನಾನು ಸದಾ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು. ಆಜ್ಞಾನಿಗಳು ಆ ಚಾರಭೃಷ್ಟನೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ನಿಂದೆಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೂ ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವು ಸದಾ ಇರುವುದರಿಂದ ನಾನು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುವೆನು.

ಭೃಗು :- ಎಲೈ ಈಶ್ವರನೇ! ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇಹಧಾರಿಗಳು ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ ಆಜ್ಞಾನರೂಪ ಅಂಧಕಾರಫಲಿ ತೊಳಗುತ್ತಿರುವರು. ನಿನ್ನ ತತ್ತ್ವವು ಅವರ ಆತ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಠಾಜಮಾನನಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಇರುವರು. ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯು ಪ್ರಬಲವಾದುದು. ನೀನು ನಿನ್ನನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದಿ ಮೊರೆಬಿದ್ದವರ ಬಂಧುವಾಗಿರುವೆ. ನಾಶ ನಿನ್ನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ ಶರಣಾಗತರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು.

ಬ್ರಹ್ಮ—ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಏನೇನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವನೋ ಆದಾವುದೂ ನಿತ್ಯರೂಪವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಮಾಯಾ ಮಾತ್ರ. ನೀನು ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯನಾಗಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನಾದರೂ ಈ ಮಾಯಾ ಮಯ ಸದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದಂತಿರುವೆ.

ಇಂದ್ರ—ಅಚ್ಚುತ! ನೀನು ನಿರಾಕಾರನಾದರೂ, ನೀನು ಸಾಕಾರನಾಗುವುದೇನೂ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀನು ಹೇಗೆ ನಿರಾಕಾರನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಕಾರನೂ ಆಯ್ದು ದೇವದ್ರೋಹಿಗಳಾದ ಆಸುರ ಗಣಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ನಿನ್ನ ಈ ಶರೀರವು ಎಷ್ಟು ಮನೋನೋಹಕವಾಗಿ ಆನಂದಕರವಾಗಿದೆ! ನಿನ್ನ ಈ ಶರೀರವೇ ಜಗತ್ತಾಲಕವಾದುದು.

ಯತ್ಪಿಜ ಸ್ತ್ರೀಯರು—ಎಲೈ ಯಜ್ಞ ರೂಪನೆ! ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಗಾಗಿಯೇ ಈ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದನು. ಅದೇ ದಕ್ಷನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡ ಶಿವನ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ನಷ್ಟವಾಯಿತು. ಈಗ ನೀನು ಇದೇ ಯಜ್ಞವನ್ನು-ಸ್ಮಶಾನ ತುಲ್ಯವಾಗಿ ತೇಜೋಹೀನವಾದ ಈ ಯಜ್ಞಮಂಟಪವನ್ನು ನಿನ್ನ ನೇತ್ರ ಕಮಲಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಪವಿತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು.

ಯುಷಿಗಳು—ಭಗವಾಃ! ನಿನ್ನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಅತ್ಯಂತ ವಿಚಿತ್ರವಾದುದು. ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಗೋಚರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಕರ್ಮ ಮಾಡಿದರೂ, ಅವರಿಂದ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿರುವೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಯಾವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಿರುವರೋ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ಆದರೂ ನೀನು ಆಕೆಯನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಗಳ ಮನೋರೂಪೀ ಗಜವು ಕ್ಲೇಶರೂಪೀ ದಾವಾನಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತಪಿಸುತ್ತಾ, ದಾಹ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ

ಕಥಾರೂಪ ಮಧುರ ಅಮೃತ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಈಗ ಅದಕ್ಕೆ ಆ ದಾವಾನಲದ ಸ್ಮರಣೆಯೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗಿರುವಂತೆ ಇದೆಯಾದುದರಿಂದ ಈ ತೀತಲವಾದ ನದಿಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು.

ದಕ್ಷಪತ್ನಿಯರು—ಹೇ ದೇವ! ಬಾ! ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು. ನಿನಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ನಾವು ಈಗ ಶ್ರೀ ಹೀನರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ತೇಜೋರೂಪಿಣಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು ಸನಾಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ಎಲೈ ಯಜ್ಞೇಶನೇ! ಕೈಕಾಲುಗಳಿದ್ದರೂ, ಶಿರಸ್ಸಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ದೇಹವು ಹೇಗೆ ಶೋಭಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ, ನೀನಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾವ ಅಂಗದಿಂದಲೂ ಈ ಯಜ್ಞವು ಶೋಭಿಸಲಾರದು.

ಲೋಕಪಾಲರು—ಎಲೈ ದೇವನೇ! ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವವನು ನೀನೇ. ಶಬ್ದಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಣಮಾಡುವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಕಾಣಬರುವವನು. ನಾವು ಎಲ್ಲಾ ಜೀವರಿಗೂ ಅವರ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು. ಮಾಯೆಯನ್ನೇ ಬೆಕಗುತ್ತಿರುವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆ ನೋಡಬಲ್ಲೆವು? ನಾವು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಪಂಚ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಕವಾದ ಆರನೆಯ ತತ್ವರೂಪ ಜೀವಾತ್ಮನನ್ನು ನೋಡುವಂತೆ ನೀನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮಾಯಾ ಮೋಹಿತ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆವು?

ಯೋಗೇಶ್ವರರು—ದೇವ! ನೀನು ವಿಶ್ವಾತ್ಮನು, ಪರಬ್ರಹ್ಮನು. ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ತನಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹವನಿಗಿಂತಲೂ ನಿನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರು ಇಲ್ಲ.

ಯಾರು ಇಂತಹ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುವರೋ ಅವರ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವು ಸದಾ ಇರಬೇಕೆಂದೇ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯ ಗುಣಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ನಾಶಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳು ಜೀವರುಗಳ ಪೂರ್ವ ಕರ್ಮಾನುಸಾರ ವಿವಿಧವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಅದೇ ಮಾಯೆಯ ವಿಭಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡಿ, ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ವಿವಿಧ ರೂಪಧಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿರುವೆ. ನೀನು ಏಕರೂಪನು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಇರುವವನು. ಮಾಯೆಯ ಗುಣಗಳು ನಿನ್ನೆಲ್ಲೆಲ್ಲ. ಅದು ದರಿಂದ ಭೇದಭಾವವೂ ನಿನ್ನೆಲ್ಲೆಲ್ಲ. ಅಂತಹ ದೇವನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ತಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮ (ವೇದ) ವು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು:—

ದೇವ! ನೀನು ಸತ್ಯಗುಣವನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ. ಅದು ದರಿಂದ ಧರ್ಮದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಾಲನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ನಿನಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ನೀನು ನಿರ್ಗುಣನೂ ಅಹುದು. ಒಬ್ಬನಲ್ಲೆಯೇ ನಿರ್ಗುಣದ ಮತ್ತು ಸಗುಣದ ಧರ್ಮವು ಅಸಂಭವವಾಗಿ ಕಾಣಬರುವುದಾದರೂ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇದಾವುದೂ ಅಸಂಭವವಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ತತ್ವವನ್ನು ನಾವಾಗಲೀ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಾಗಲೀ ತಿಳಿಯಲಾರೆವು.

ಅಗ್ನಿ—ಯಾರ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾನು ತೇಜೋಯುಕ್ತನಾಗಿ ಸುಂದರ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಘೃತ ಮಿಶ್ರವಾದ ಆಹುತಿಯನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಲಪಿಸುವೆನೋ, ಆ ಯಜ್ಞಮೂರ್ತಿಯಾದ ಯಜ್ಞರಕ್ಷಕನೇ ನೀನು. ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ, ದರ್ಶ, ಪೌರ್ಣಮಾಸ, ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ, ಪಶುಸೋಮ ಎಂಬ

*-ಐದು ವಿಧವಾದ ಯಜ್ಞಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ನೀನೇ ಪ್ರೇಮಪಲ್ಲಡುತ್ತಿರುವೆ.

ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು—ಹೇ ನಾಥ! ನೀನೇ-ಆದಿಪುರುಷನು. ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ರಚಿತವಾದ ಈ ಮಾಯಾಜಾಲರೂಪ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನಿನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಲೀನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಹಾಸಾಗರರೂಪ ಜಲದಲ್ಲಿ ಶೇಷಶಯನನಾಗುವೆ. ಜನೋಲೋಕ ಮುಂತಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸಿದ್ಧರು, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಪದವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಈಗ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಪರ್ಶನಮಾಡುವ ಭಾಗ್ಯವು ಒದಗಿತು. ಸೇವಕರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಸದಾ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ಗಂಧರ್ವರು—ಮರೀಚ್ಯಾದಿ ಋಷಿಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಇಂದ್ರ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳೂ ನಿನ್ನ ಅಂಶರೂಪರಾಗಿ, ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಅಂಶರೂಪವಾದ ಕಲಾರೂಪವಾಗಿರುವರು. ಹೇ ನಾಥಾ! ಈ ಒಡ್ಡಾಂಡವು ನಿನ್ನ ಕ್ರೀಡಾಋಂದಿರ! ಇಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ನಿತ್ಯಸಿರಂತರ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ

ವಿದ್ಯಾಧರರು—ದೇವ! ಈ ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರವು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿಗೂ ಸಿದ್ಧಿ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹೊಂದಿಯೂ ಮಾರಾ

* ಐದು ಮಂತ್ರಗಳು ಇವು.

೧] “ ಹಿಶ್ರಾವಯ ” ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರವುಳ್ಳದ್ದು.

೨] “ ಯಃ ” ಎರಡು ಅಕ್ಷರವುಳ್ಳದ್ದು.

೩] “ ಯೇಯಜಾಮಹೇ ” ಐದು ಅಕ್ಷರವುಳ್ಳದ್ದು.

೪] “ ಸಃಸಹಿಕಾರ ” ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರವುಳ್ಳದ್ದು.

೫] “ ಸ್ವಾಹಾ ” ಎರಡು ಅಕ್ಷರವುಳ್ಳದ್ದು.

ಸ್ತೂತಿ ಚತುರ್ಥಿಶ್ಚ ಚತುರ್ಥಿಶ್ಚ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಪಂಚಭಿರೇವಚ |
ಹೂಯತೇ ಚ ಪುನರ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಸವೇ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಸೀದತು ||

ಸೋಹಿತನಾದ ಈ ಕುಸುತಿಯಾದ ಜೀವನು ಈ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸ್ತ್ರೀಪುತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ “ನಾನು, ನನ್ನದು” ಎಂಬ ಮಿಥ್ಯಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ದುರ್ಮಾರ್ಗಿಗಳಾದ ಪುತ್ರಾದಿಗಳು ಇವನನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿರೂ ಇವನು ಮಾತ್ರ ಮಿಥ್ಯಾ ವಿಕಯಗಳಲ್ಲಿನ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಬಿಡದೆ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಜೀವನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ, ಮೋಹದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಾರನು. ಆದರೆ ಯಾವನು ನಿನ್ನ ಕಥಾರೂಪೀ ಅವ್ಯುತ ಪಾನಮಾಡುವನೋ ಅವನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಯಾಮೋಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಬಲ್ಲನು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು—ಭಗವಾನ್! ಯಜ್ಞಹವಿ, ಅಗ್ನಿ, ಮಂತ್ರ, ಕುಶ, ಯಜ್ಞ, ವಾಕ್ಯ, ಸದಸ್ಯ, ಋತ್ವಿಜ, ಯಜಮಾನ, ಯಜಮಾನಪತ್ನಿ, ದೇವತಾ, ಯಜ್ಞಸಮಿಧಾ, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ, ಸ್ವಧಾ, ಸೋಮ, ಆಜ್ಯ, ಬಲಿಪಶು ಮುಂತಾದುದೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ. ಎಲೈ ಯಜ್ಞಪುರುಷನೆ! ಗಜರಾಜನು ಕಮಲವನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ಕಿತ್ತು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಾಕುವಂತೆ, ಅದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಾರರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ರಸಾತಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಂಥಾ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ತಂದವನು ನೀನೇ! ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೋರಿದಾಡೆಯ ಮೇಲೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಂಥಾ ನಿನ್ನ ರೂಪವು ಬಲು ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ನಿನ್ನ ಅದ್ಭುತ ಲೀಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿದ್ಧಪುರುಷರು ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ದೇವನೇ, ನೀನು ಈಗ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು. ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕರ್ಮವು ಭ್ರಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆಯಾದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವನ್ನು ನಾವು ಆಪೇಕ್ಷಿಸಿದೆವು. ನಿನ್ನ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ, ನಮ್ಮ ಈ ನಷ್ಟ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು. ಹೇ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರ! ನಿನ್ನ ಕೇವಲ ನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದಲೇ ಯಜ್ಞದ ಸಮಸ್ತ ವಿಘ್ನವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ನೀನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ

ಉದ್ಧಾರವಾಗುವುದು. ನಾವು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಯಜ್ಞಪಾಲಕನಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು. ನಂತರ ದಕ್ಷನು ವಿರಭದ್ರನಿಂದ ನಾಶವಾಗಿದ್ದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ವಿಷ್ಣುವು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಮುಟ್ಟುವುದು ಆತನಿಗೇ. ಆತನು ನಿತ್ಯತೃಪ್ತನು. ಆತನಿಗೆ ಮತ್ತಿನ್ನಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆಶೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದುದರಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಪ್ರಾಣಿ ಭಾಗವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಂತೋಷವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ದಕ್ಷನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.:-

“ ದಕ್ಷ! ಜಗತ್ತಾರಣನಾದ ಆತ್ಮ, ಈಶ್ವರ, ಸಾಕ್ಷಿ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಿತ ಮಾಯೆಯ ಉಪಾಧಿರಹಿತ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ನಾನು! ಈ ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ಶಿವ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ರೂಪಗಳೇ. ನನ್ನ ಗುಣಮಯಿಯಾದ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ, ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಪಾಲನ, ಸಂಹಾರ ರೂಪಗಳಾದ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ ಎಂಬ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ನಾಮಗಳನ್ನು ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಧಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು ಒಬ್ಬನೇ ಆದ ಆದ್ವಿತೀಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು. ನನ್ನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ ರುದ್ರನನ್ನೂ ಬೇರೆಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನು ಮೂರ್ಖನು. ನನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲ, ತಂತಮ್ಮ ತಲೆ ಕೈಕಾಲುಗಳೆಂಬ-ಒಂದೇ ಶರೀರದ ಆವಯವಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದ ಮಾಡದಿರುವಂತೆ ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭೇದವನ್ನು ಮಾಡಲಾರರು.

ನಾವು ಮೂವರೂ ಒಂದೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪರು. ನಾವೇ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗೆ ಯಾರು ನಮ್ಮ ಮೂವರಲ್ಲಿ

ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ, ತನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಭೇದಭಾವವನ್ನಿಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಆತನಿಗೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶಾಂತಿಯು ಲಭ್ಯವಾಗುವುದು. *

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಗವಂತನಾದ ಹರಿಯಿಂದ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿರಸಾ ಧಾರಣೆಮಾಡಿ, ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪತಿಯಾದ ದಕ್ಷನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಜ್ಞದಿಂದ ಹರಿಯನ್ನು, ಅಂಶದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಧಾನದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿದನು. ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತನಾಗಿ ರುದ್ರಭಾಗ ದಿಂದ ರುದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು. ಯಜ್ಞವನ್ನು ಕೊನೆಮುಟ್ಟಿಸುವ " ಉಪವಸಾನ " ಕರ್ಮದಿಂದ ಸೋಮಪಾನ ಮಾಡುವ ದೇವತೆಗಳು, ಋತ್ವಿಕ್ತು ಗಳು, ಆಚಾರ್ಯ, ಸದಸ್ಯ ಮುಂತಾದ ಉಳಿದ ಜನರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಮಾಡಿ, ಋತ್ವಿಕ್ ಆದಿಗಳೊಡನೆ ಅವಭೃಥ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸಿದ್ಧ-ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾದರೂ, ಧಾರ್ಮಿಕನಾದರೂ ದೇವತೆಗಳು ಅವನಿಗೆ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು

ಹೀಗೆ ದಕ್ಷನ ಮಗಳಾದ ಸತೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಹಿಮವಂತನ ಎತ್ತಿಯಾದ ಮೇನಕೆಯ ಉದರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ದಳು ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಕೃತಿರೂಪಿ ಶಕ್ತಿಯು ಜಗದ್ವಿಜನಾದ ಪುರುಷನನ್ನೇ ಭಜಿಸುವಂತೆ, ಈ ಅಂಚಿಕೆಯು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಪತಿಯಾದ ಶಿವನನ್ನು ತನ್ನ ಈ ಎರಡನೇ ಜನ್ಮ ದಲ್ಲಿಯೂ ಪತಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿದಳು. ಈಶ್ವರನು ಅನನ್ಯಭಾದಿಂದಲೇ ಲಭ್ಯನು.

ದಕ್ಷಯಜ್ಞ ಧ್ವಂಸಕವಾದ ಈ ಶಂಭುವಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಪರಮ ಭಗವದ್ಭಕ್ತ ಉದ್ಧವನಿಂದ ನಾನು ಕೇಳಿದೆನು.

ಪರಮವವಿತ್ರವಾದ, ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡುವ, ಆಯುರ್ವೃದ್ಧಿ ಕಾರಕವಾದ, ಪಾಪನಾಶಕವಾದ ಈ ಈಶ್ವರಜ ರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಯಾರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆಯೋ, ನಿತ್ಯವೂ ಪರಿಸುತಾರೆಯೋ ಅವರು ಜನ್ಮಮರಣ ರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಲಾರರು.

ತ್ರಯೋವಿಂಶ ಕಿರಣ

ಮೈತ್ರೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—

“ ವತ್ಸ ವಿದುರ ! ಸನಕಸನಂದನಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಋಷಿಗಳು, ಮತ್ತು ನಾರದ, ಋಭು, ಹಂಸ, ಆರುಣ, ಯತಿ ಈ ಒಂಭತ್ತು ಜನ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರರು ಬಾಲಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಾಗಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ವಂಶವಿಲ್ಲ ಅಧರ್ಮನೂ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರನೇ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ಸೃಷಾ (ಸುಳ್ಳು) ಎಂಬುವಳು. ಅವಳಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮನಿಂದ ಧಂಭ ಎಂಬ ಮಗನೂ, ಮೂಯಾ ಎಂಬ ಮಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ನಿರ್ಮತಿಯು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೂಯಾ ಮತ್ತು ಧಂಭ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರೇ ಆದರೂ ಅಧರ್ಮನ ಅಂಶದಿಂದ 'ಹುಟ್ಟಿದವರಾದುದರಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಮದುವೆಯಾದರು. ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಮೂಯಾ ಎಂಬ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಲೋಭನೆಂಬ ಪುತ್ರನೂ ನಿಕೃತಿ (ಹರ) ಎಂಬ ಮಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿವಾಹವಾದರು ಇವರಿಂದ ಕ್ರೋಧ ಎಂಬ ಮಗನೂ, ಹಿಂಸಾ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯೂ ಜನಿಸಿದರು ಇವರಿಗೆ ದುರುಕ್ತಿ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯೂ, ಕಲಿ ಎಂಬ ಮಗನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ದುರುಕ್ತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಲಿಗೆ ಭೀತಿ ಎಂಬ ಮಗಳೂ ವೃತ್ಯು ಎಂಬ ಪುತ್ರನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ವೃತ್ಯುವಿಗೆ ಭೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾತನಾ ಎಂಬ ಮಗಳೂ, ನಿರಯಾ (ನರಕ) ಎಂಬ ಮಗನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ನಾನು ನಿನಗೆ ಸುಖೇಶದಿಂದ ಈ ಪ್ರತಿ ಸರ್ಗವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಅಧರ್ಮನ ವಂಶ. ಈ ಅಧರ್ಮನ ವಂಶವನ್ನು ತ್ಯಾಗವಾಗುವುದರಿಂದ ಪುಣ್ಯವುಂಟಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಇದನ್ನೂ ಪವಿತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮೂರಾವರ್ತ ಈ ಅಧರ್ಮನ ವಂಶವನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಅವನ ಚಿತ್ತದ ದೋಷವು ಗೂರವಾಗುವುದು.

ಎಲೈ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠನೆ ! ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವಿನ ವಂಶದವರ್ಣನೆ

ಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವಾಯಂಭುವನುನುವಿನ ಕೀರ್ತಿಯು ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಮನುವಿನ ತಂದೆಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹರಿಯ ಅಂಶನು. ಶತರೂಪಾರಾಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯಂಭುವನುನುವಿನ ವಿರೋಧದಿಂದ ಲೋಕರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ವರಮಾತೃನ ಕಲಾರೂಪರಾದ ಪ್ರಿಯವ್ರತ, ಉತ್ತಾನಪಾದ ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳಾದರು.

“ ರಾಜ ! ಉತ್ತಾನಪಾದರಾಜನಿಗೆ ಸುನೀತಿ ಸುರುಚಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ರಾಣಿಯರು ಇದ್ದರು. ಸುನೀತಿಯ ಮಗನ ಹೆಸರು ಧ್ರುವ, ಸುರುಚಿಯ ಮಗನು ಉತ್ತಮನೆಂದು. ಉತ್ತಾನಪಾದನಿಗೆ ಸುರುಚಿಯ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಪ್ರೇಮವಿತ್ತು ಸುನೀತಿಯ ಮೇಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ರಾಜನು ಸುರುಚಿಯ ಮಗನಾದ ಉತ್ತಮನನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಟವಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಧ್ರುವನೂ ಬಂದು ತಂದೆಯ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟನು. ಆದರೆ ರಾಜನು ಸುರುಚಿಯ ಭಯದಿಂದ ಧ್ರುವನನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸುರುಚಿರಾಣಿಯು ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟ ಸವತಿಯ ಮಗನಾದ ಧ್ರುವನಿಗೆ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆಸೂಯೆ (ಮಾತ್ಸರ್ಯ) ಯಿಂದ ಹೇಳಿದಳು. “ ಧ್ರುವ ! ನೀನು ರಾಜನ ಮಗನೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ನೀನು ರಾಜನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಧವಾ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲ. ಏಕೆನ್ನುವೆಯೋ ? ನೀನು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಂವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನೀನು ಹುಡುಗ. ನೀನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವೆಯೆಂದೂ ಅದಕಾರಣದಿಂದ ನಿನಗೆ ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಇಂತಹ ದುರ್ಲಭವಾದ ಆಶಿಸಡುತ್ತಿರುವೆ. ನೀನು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಾದರೆ, ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ದೇವರನ್ನು ಹೊಂದು. ಅವನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾ ! ”

ಸವತಿ ತಾಯಿಯಾದ ಸುರುಚಿಯು ಹೀಗೆ ಆಡಿದ ಕರಿಣವಾದ ಮಾತುಗಳು ಧ್ರುವನ ಹೃದಯವನ್ನು ಬಾಣಗಳಂತೆ ಹೊಕ್ಕುವು. ಕೋಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆದು ಎಬ್ಬಿಸಿದ ಸರ್ಪದಂತೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸವನು. ಸ್ತ್ರೀಯ ವಶ ನಾದ ತಂದೆಯೂ ಸಹ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೇ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿದನು. ಅವನು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಧ್ರುವನು ತನ್ನ ಮಗನೆಂಬುದೇ ಮರೆತಂತೆ ತೋರಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಧ್ರುವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಳುತ್ತಲೇ ತಾಯಿಯಾದ ಸುನೀತಿಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಸುನೀತಿಯು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಉಸಿರುಬಿಡುತ್ತಾ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕೋಡಿಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಇರುವ ಮಗನನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಂತಃಪುರದ ದಾಸಿಯರು ಬಂದು ನಡೆದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಸವತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುನೀತಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂಕಟವಾಯಿತು ಸುನೀತಿಯು ಶೋಕರೂಪವಾದ ದಾವಾನಲದಿಂದ ದಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಲತೆಯಂತೆ ಕುಗ್ಗಿ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಮರೆತು ದುಃಖಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದಳು ಸವತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ನೇತ್ರ ಕಮಲಗಳಿಂದ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕೋಡಿಯನ್ನೇ ಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ದುಃಖಸಮುದ್ರದ ದಡವನ್ನು ಕಾಣದೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು—

“ ಮಗು ! ಇದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪುಹೊರಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ನಾವು ಹಿಂದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ದುಃಖಕೊಟ್ಟುದರ ಕರ್ಮ ಫಲವನ್ನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದು ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಕರ್ಮಫಲ. ಸುರುಚಿಯು ಹೇಳಿದುದು ಸರಿ. ನನ್ನಂತಹ ಅದೃಷ್ಟಹೀನಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ನನ್ನ ಹಾಲಿನಿಂದಲೇ ಬೆಳೆದಿದ್ದೀಯೆ. ನಾನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅದೃಷ್ಟಹೀನಳೇ ರಾಜಸಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯೆಂದಾಗಲಿ ದಾಸಿಯೆಂದಾಗಲಿ ಕರಿಯುವುದು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಸವತಿಯಾಯಿಯು ಹೇಳಿದ ಮಾತು—“ ನಿನಗೆ ಉತ್ತಮನಂತೆ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೇರಲು ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ ವರಮಾತೃನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದುದು ನ್ಯಾಯವು. ನಾನೂ ಸಹಾ ನಿನಗೆ ಹೇಳುವುದು ಇದೇ. ನೀನು ಈರ್ಷಿತುನ್ನು (ಮಾತ್ರರ್ಯ) ಬಿಟ್ಟು ಶುದ್ಧ ಚಿತ್ತದಿಂದ ನಿನ್ನ ಸವತಿ

ತಾಯಿಯು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡು. ಆ ಭಗವಾ ವಿಷ್ಣುವು ಪ್ರವಂಚನನ್ನು ಪಾಲನೆಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯಗುಣವನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಭುಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಆತನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಯೋಗಿಗಳು ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು ತಪಸ್ಸನ್ನು- ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಸೇವೆಮಾಡಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮನು ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ನಿಮ್ಮಜ್ಜನಾದ ಮನುವೂ ಸಹಾ ದಕ್ಷಿಣೆಯುಳ್ಳ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಉವಾಸನೆ ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯಸುಖವನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ದುರ್ಲಭವಾದ ದಿವ್ಯ ಸುಖಗಳನ್ನೂ ಭೋಗಿಸಿಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಮಗನೆ ! ಇವೆಲ್ಲವು ಹರಿಯಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೆ ? ಮತ್ತಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹರಿಯು ಅನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾವುದರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಆ ಹರಿಯ ಚರಣಗಳನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದು ಮುಕ್ತಿ ಕಾಮಿಗಳಾದ ಯೋಗಿಗಳೂ ಸಹ ಆತನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನೇ ಹುಡುಕುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ಏಕಾಗ್ರಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಿನ್ನ ಧರ್ಮದಿಂದ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಶುದ್ಧಮಾಡಿಕೋ. ಆ ಶುದ್ಧ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನವೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಹರಿಯನ್ನು ಬಜನೆಮಾಡು. ಕಮಲನಯನನಾದ ಹರಿಯಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರಮಾಡಬಲ್ಲವರಾರೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಜನಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಯಾವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವರೋ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತನ್ನ ಕರಕಮಲಗಳೆಂಬ ದೀಪವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ ”

ಧ್ರುವನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯು ದುಃಖಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ ಮೂತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ತಾಯಿಯು ಹೇಳಿದಂತೆ ತಂದೆಯ ಸೆಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಗಲೇ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟನು. ನಾರದನು ತನ್ನ ಯೋಗಬಲದಿಂದ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದು ಧ್ರುವನು ಯಾವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವನೆಂಬುದನ್ನೂ ಸಹ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು

ಧ್ರುವನು ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದನು. ಪಾಪನಾಶಕವಾದ ತನ್ನ ಮಂಗಳಮಯ ವರದ ಹಸ್ತವನ್ನು ಧ್ರುವನ ತಲೆಯಮೇಲಿಟ್ಟು "ಆಹಾ! ಕ್ಷತ್ರಿಯ ತೇಜಸ್ಸು ಸ್ವಲ್ಪ ಅನಾದರವನ್ನೂ ಸಹಿಸಲಾರದಲ್ಲವೆ? ಐದು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗನಾದರೂ ಸವತಿ ತಾಯಿಯ ಕಟುವಚನಗಳನ್ನು ಮರೆತುಲಾರದಲ್ಲವೆ?" ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಧ್ರುವನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದನು. "ಎಲೈ ಧ್ರುವನೇ! ನೀನಿನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗನು. ಆಟವಾಡುತ್ತಾ ಕಾಲಕಳೆಯುವ ವಯಸ್ಸು ಇದು ಇಂತಹುದರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಮಾನವೆಂದರೇನು? ಅಪಮಾನವೆಂದರೇನು? ನಿನಗೆ ಮಾನಾವಮಾನಗಳ ವಿವೇಕವಿದೆಯೆಂದು ಭಾಸಿದರೂ ನಿನ್ನ ಕರ್ಮವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾವುದೂ ನಿನ್ನ ಅಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಲಾರದು. ಇತರರು ಅವಮಾನಮಾಡಿ ದುಃಖ ಕೊಟ್ಟರೆಂದು ಹೇಳುವುದು ತಪ್ಪುತಿಳಿವಳಿಕೆ ಮಾತ್ರ. ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಕರ್ಮದಿಂದಲೇ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಅದರ ಅನಾದರಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದುವನು. ಈಶ್ವರನ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವೂ ಸಫಲವಾಗಲಾರದು. ಅದುದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಯು ತನಗೆ ಆಗುವ ಸುಖ ದುಃಖ, ಅದರ ಅನಾದರಗಳನ್ನು ದೈವದತ್ತವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಬೇಕು ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ದೈವವನ್ನು ಹಳೆಯಲೆತ್ತಿ ಸುವುದು ಮೂರ್ಖತ್ವ. ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯು ಹೇಳಿದ ಯೋಗವು ಜಿತ್ತೇಂದ್ರಿಯರಲ್ಲದವರಿಗೆ ಕಷ್ಟ. ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ, ಸರ್ವಸಂಗವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿರುವವರೂ ಸಹ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಕಾಲ ನಿಂತು ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆತನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ವರಾಜಿತರಾಗಿ ಈಶ್ವರಪದವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿರುವರು. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಬಿಡು. ನಿನ್ನ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವು ನಿಷ್ಫಲ. ಈಶ್ವರನನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವ ಸಮಯವು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಈಗೀಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವೆ? ಸುಖದಿಂದ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತ ಪ್ರಣ್ಯದ ಕ್ಷಯವೂ ದುಃಖದಿಂದ ಪೂರ್ವಕೃತ ಪಾಪದ ಕ್ಷಯವೂ ಆಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಮಾಧಾನ

ಹೊಂದಬೇಕು. ಇದೇ ಮೋಕ್ಷದ ದಾರಿ. ಸದ್ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ತನಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ನಾದವನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡಬೇಕು. ಕೀಳಾದವನಲ್ಲಿ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಬೇಕು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸಮಾನನಾದ ಪುರುಷನಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ದುಃಖವಾಗಲೀ ಸುಖವಾಗಲೀ ಬಾಧಿಸಲಾರದು.”

ಧ್ರುವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ— * ಭಗವಾ ! ಸುಖಮುಃಖಗಳಿಗೆ ಅಧೀನನಾದ ಪುರುಷನಿಗೆ ಕೃವೆಯಿಟ್ಟು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಶಾಂತಿಯ ಮಾತುಗಳು ನನ್ನಂತಹ ಅಜ್ಞಾನಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ವಶನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮತೆಯಾಗಲೀ ಶಾಂತಿಯಾಗಲೀ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಸುರುಚಿಯ ದುರ್ವಚನರೂಪಬಾಣಗಳಿಂದ ಸೀಳಿಹೋಗಿದೆ. ಈ ಶಾಂತಿಯ ಉತ್ತರಗಳು ಆದರಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾರವು. ಬ್ರಹ್ಮಾ ! ನನ್ನ ಅಜ್ಞಮುತ್ಸಜ್ಜಂದಿರು ಯಾವ ವದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲವೋ, ಮತ್ತು ಇನ್ನಾರಿಗೂ ಯಾವ ದುರ್ಲಭಪದವಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಲಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ಲೋಕತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅಸೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಕೃವೆಮಾಡಬೇಕು. ತಾವು ಬ್ರಹ್ಮಮಾನಸ ಪುತ್ರರು. ನೀವು ವೀಣೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಾ, ಹರಿಗುಣವನ್ನು ಗಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಲೋಕತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ. ”

ನಾರದನು ಧ್ರುವನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನ ದೃಢಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ದಯಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಾಲಕನಾದ ಧ್ರುವನಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು. “ಪುತ್ರ ! ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯು ನಿನಗೆ ಯಾವ ಉಪದೇಶಮಾಡಿರುವಳೋ ಅದೇ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೊಡುವ ಮಂಗಳಮಯವಾದ ರಾಜಮಾರ್ಗ. ಈ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಭಜನೆಮಾಡು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶುದ್ಧಮಾಡಿ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸು. ಫರ್ವ, ಅರ್ಧ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಹರಿಚರಣನೇವೆಯೊಂದೇ ನಿಜವಾದ ಮಾರ್ಗವು ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ !

ನೀನು ಯಮುನಾನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಪವಿತ್ರತೀರ್ಥವಾದ ಮಧುವನಕ್ಕೆ (ಮಧುರಾಪುರಿಗೆ) ಹೋಗು. ಅಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತಾನೆ ಯಮುನೆಯ ಪವಿತ್ರಜಲದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡು. ನಿನ್ನ ಸಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದರ್ಭಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸ್ವಸ್ತಿಕಾದಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪೂರಕ, ಕುಂಭಕ, ರೇಚಕ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಿಂದ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ, ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ ಇವುಗಳ ಜಾಂಚಲ್ಯವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ಸ್ಥಿರವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಜಗದ್ಗುರುವಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು—

“ ಭಗವಂತನು ದೇವಮೂರ್ತಿಯಾದ ಪರಮಸುಂದರಮೂರ್ತಿಯು. ಆತನ ಮುಖವೂ, ನೇತ್ರಗಳೂ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿವೆ. ಅವನ ತಾಸಿಕಾ, ಭುಕುಟೆ, ಕಪೋಲಗಳು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮನೋಹರವಾಗಿವೆ. ವರಪ್ರದಾನ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ತೋರುತ್ತವೆ. ನವತಾರುಣ್ಯದೇಹ, ಅದರಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ತ ಅಂಗಗಳು ಸುಂದರವಾಗಿ ರಮಣೀಯವಾಗಿವೆ. ಆರುಣವರ್ಣದ ನೇತ್ರಗಳೂ, ಅಧಂಗಗಳೂ ಆಶ್ರಿತರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ದಯಾಸಾಗರನಾದ ಆ ದೇವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭೃಗುಮುನಿಯ ಪಾದ ಘಾತದ ಚಿಹ್ನೆಯಿದೆ. ಆ ದೇಹವು ಜಲಪೂರ್ಣವಾದ ನೀಲಮೇಘದಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿವೆ ಮಕರಕುಂಡಲಗಳಿಂದಲೂ ಕೇಯೂರ ಕಂಕಣಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಅಮೂಲ್ಯರತ್ನಕಿರೀಟದಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಂಚನ ಮೇಖಲವು ಕಟಿಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪೀತಾಂಬರದ ಮೇಲೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂಚನ ನೂಪುರಗಳು ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿವೆ. ಆ ಶಾಂತಮೂರ್ತಿಯು ದರ್ಶನವ್ಯಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನಯನಮನೋಹರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಪಾರವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ಭಕ್ತರ ಹೃದಯಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಮೃದುಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ ದೇವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಭಕ್ತರ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಆನಂದವೋರ್ಣವಾಗಿ ಏಕಾಗ್ರವಾಗುವುವು.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಮನಸ್ಸು ಆ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನವಾಗುವುದು. ಎಚ್ಚೆ ರಾಜಕುಮಾರನೆ ! ನಿನಗೆ ಪರಮ ರಹಸ್ಯವಾದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ಜಪಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು ಏಳು ರಾತ್ರಿಗಳು ಪೂರ್ತಿ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿದರೆ ದೇವಗಣಗಳ ದರ್ಶನವಾಗುವುದು. ಈ ಮಂತ್ರವು ಹಿಂ ನನೋ ಭಗವತೇ ನಾಸುದೇವಾಯ ಎಂಬ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಿಯು. ದೇಶ ಕಾಲ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಚತುರಪ್ರದುಹನು ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಪವಿತ್ರ ಜಲ, ಮಾಲಾ, ವನ್ಯ, ಫಲ ಪುಷ್ಪ, ಕಂದಮೂಲ, ಸುಂದರ ದೂರ್ವಾಯುಗ್ಧ, ವಲ್ಕಲ. ಶುಕಸೀದಳ ಮುಂತಾದ ಪೂಜೋಪಕರಣಗಳಿಂದ ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಶಿಲೆಯಿಂದಲಾಗಲೀ, ಮಣ್ಣಿನಿಂದಲಾಗಲೀ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜಲದಲ್ಲಿಯೇ (ಕಲಶದಲ್ಲಿ)ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಪೂಜೆಮಾಡುವ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಚಿತ್ರವು ವಶದ್ದಿರಬೇಕು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು ಶಾಂತಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿರಬೇಕು. ನೂತನಾಚುವುದನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಬೇಕು. ಅಧವಾ ಮೌನವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಂದ ಮೂಲಫಲಗಳನ್ನು ಆಹಾರರೂಪವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪವಿತ್ರಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳ ಪರಮಾತ್ಮನು ಇಚ್ಛಾ ಸಾಕ್ಷದಿಂದ ನಾಯಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡಿ (ಅವತಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ಯಾವ ಯಾವ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಣಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಮಂತ್ರಮೂರ್ತಿಯಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರದಿಂದಲೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಕಾಮನಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ಮಾತಿನಿಂದ, ವೇಹದಿಂದ ಭಕ್ತಿಭಾವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ನಿಷ್ಕಪಟಹೃದಯದ ಉಪಾಸಕನ ಭಾವವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಮಾಡುವ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಭಕ್ತನ ಇಷ್ಟವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮ ಮೋಕ್ಷರೂಪಗಳಾದ ಕಲ್ಯಾಣಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಯಾವನು ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಮೋಕ್ಷಲಾಭ ಒಂದನ್ನೇ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆಯೋ ಆತನು ಇಂದ್ರಿಯ ಗಳನ್ನು ವಿಷಯಗಳಿಂದ-ಶಬ್ದಾದಿಭೋಗಗಳಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿ ಅನನ್ಯ ಭಾವವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿ ದೃಢಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಜನೆಮಾಡಬೇಕು.

ದೇವರ್ಷಿಯಾದ ನಾರದನ ಈ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜಕುಮಾರನಾದ ಧ್ರುವನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಈತನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಚರಣಚಿಹ್ನೆಯಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮಧುವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

ಧ್ರುವನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಧುವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಮೇಲೆ ನಾರದನು ಉತ್ತಾನಪಾದರಾಯನ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ರಾಜನು ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾದ ಸತ್ಕಾರಮಾಡಿದ ನಂತರ ದುಃಖದಿಂದ ಬಾಡಿದ ಆತನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾರಣವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ರಾಜನು ವ್ಯಸನದಿಂದ ಹೇಳಿದನು—

“ ದೇವಮರ್ಷಿಗಳೆ ! ನನ್ನ ದುಃಖದ ಕಾರಣವು ನನ್ನ ಅವಿವೇಕವು. ಸ್ತ್ರೀಲಂಪಟನಾದ ನಾನು ಚತುರನಾದ ಐದು ವರ್ಷದ ಬಾಲಕನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದೆನು. ಅವನು ನನ್ನ ತೊಡೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛಿಸಿದಾಗ ಸ್ತ್ರೀಜಿತನಾಗಿದ್ದ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಪ್ರೇಮಯುಕ್ತನಾಗಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಆ ಬಾಲಕನು ಕ್ರೋಧದಿಂದಲೂ ವ್ಯಸನದಿಂದಲೂ ದುಃಖಿಸುತ್ತಾ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಹೋಗುವ

ಆ ಬಾಲಕನ ಕೋಮಲ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಮುಳ್ಳು ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ದುಃಖವಾಯಿತೇ ? ಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರಾದಿಹಿಂಸ್ರಪಶುಗಳಿಂದ ಆತನಿಗೆ ತೊಂದರೆಯು ಆಗಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ ? ನನ್ನಂತಹ ಪಾಪಿಯು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವನೆ ? ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಾಮೋಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ನನ್ನಿಂದ ಆದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಬಹಳ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆ ಮಗುವು ಮನೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬನೇ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬರಿ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದುಹೋದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿದ್ರಾಹಾರಗಳು ನನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಾರದಂತಾಗಿವೆ. ”

ನಾರದ :—ರಾಜ ! ನೀನು ಆ ಮಗನಿಗಾಗಿ ದುಃಖಪಡಬೇಡ. ಆತನನ್ನು ಕಾಪಾಡುವವನು ಪರಮಾತ್ಮನಿದ್ದಾನೆ. ಅನಾಥರಿಗಿಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಕನು ಅವನೊಬ್ಬನೇ. ನಿನ್ನ ಮಗನು ಸಾಮಾನ್ಯನೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಡ. ಅವನ ಪೂರೈವುಣ್ಯವು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಅಂತಹ ಮಗನು ನಿನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದುದು ನಿನ್ನ ಅದೃಷ್ಟವೇ ಸರಿ. ದೇಹವು ನಿನ್ನದು. ಆದರೆ ಅದರೊಳಗಿನ ಆತ್ಮವು ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೂ ನಿಲುಕಲಾರದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದು. ಅವನ ಯಶಸ್ಸು ಜಗತ್ತಿನ ತುಂಬಾ ಹರಡುವುದು. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಲೋಕಪಾಲಕರು ಮಾಡದಂತಹ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲ ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯಾಗುವನು. ಅವನು ಬಹುಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹಿಂವಿರುಗುವನು. ಅವನಿಂದ ನಿನ್ನ ಯಶಸ್ಸೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹರಡುವುದು.

ಉತ್ತಾನಪಾದರಾಜನಿಗೆ ದೇವರ್ಷಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವೇನೋ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಸುಖಭೋಗಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಪಸ್ವಿಯಂತೆ ಹಗಲಿರುಳೂ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಧ್ರುವನು ಮಧುವನದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ನಿಯಮದಿಂದ ಕಳೆದನು. ಏಕಾಗ್ರಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ದೇವರ್ಷಿಯ ಉಪದೇಶದಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಮೂರು

ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಒಂದೆರಡು ಫಲಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿ ಶರೀರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ತ್ರೀ ಹರಿಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ತಿಂಗಳನ್ನು ಕಳೆದನು. ಎರಡನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಆರಾರು ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಮರಗಳಿಂದ ಬಿದ್ದು ಒಣಗಿದ ಎಲೆಗಳನ್ನೂ ಹುಲ್ಲನ್ನೂ ತಿಂದು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸೇವೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಮೂರನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಾ ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತ ನಾದನು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ವಾಯು ಸೇವನೆಯೊಂದರಿಂದಲೇ ದೇಹವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಿಂದ ತ್ರೀ ಹರಿಯ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾದನು. ಐದನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಕಂಬದಂತೆ ಒಂಟಿಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹೃದಯ ದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಾನುಸಂಧಾನಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯ ಗಳಿಗೂ, ಚಕ್ಷುರಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ಆಶ್ರಯವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಾಹ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಹಿಂಸೆಳೆದು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಭಗವಂತನಾದ ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಿಯೋಗಿಸಿದನು. ಆಗ ಧ್ರುವನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ರೂಪವೊಂದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನೂ ಕಾಣದಂತಾಯಿತು. ಮಹತ್ತು ಮುಂತಾದ ತತ್ತ್ವಗಳಿಗೆ ಆಧಾರನಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷರಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಧ್ರುವನು ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಯೋಗದಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ಲೋಕತ್ರಯವೂ ನಡುಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಒಂಟಿಕಾಲಿ ನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಆ ರಾಜಕುಮಾರನ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಿಂದ ಒತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಪೃಥ್ವಿಯು ಆನೆಯು ಹತ್ತಿದ ನಾವೆಯಂತೆ ಒಲುಗಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಧ್ರುವನು ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ಆ ಪ್ರಾಣದ್ವಾರವನ್ನೂ ಬಂಧಿಸಿ ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಷೇವನನ್ನೂ ದೇವನಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನೂ ಭೇದಭಾವರಹಿತನಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವಜಂತುಗಳ ಪ್ರಾಣವಾಯುವೇ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಅಂದರೆ ಧ್ರುವನು ತನ್ನ ಆತ್ಮನನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತನ್ಮಯನಾದನು. ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಮಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು

ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆಯಾದುದರಿಂದ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಆ ದೇವನನ್ನು ಹೃದಯಪಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆತನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವಾಯುವನ್ನು ನಿರೋಧನಾಡಿದಾಗ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಓತವೋದನವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಪ್ರಾಣವಾಯುವಿನ ಸಂಚಾರವು ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಒಂದು ಅಗಸೇ ಎಲೆಯ ಚೂರನ್ನು ತಿಂದು ತೃಪ್ತನಾದಾಗ ಲೋಕತ್ರಯವೂ ತೃಪ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲವೆ ? ಧ್ಯಾನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ರುವನ ಆತ್ಮವು ವಿಶ್ವಾತ್ಮನೊಡನೆ ಸಮರಸವಾದಾಗ ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವನಾಡಿಯು ನಿಂತು ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿದೆ ? ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಜೀವನಾಡಿಯು ನಿಂತುಹೋದ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರು ಅವರ್ಣನೀಯವಾದ ದುಃಖದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿ ಭಕ್ತಭಯಭಂಜನನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದಿದರು.

ಹರಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದರು. “ ಭಗವಾ ! ಸ್ಥಾನರಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶ್ವಾಸಗಳು ನಿಂತುಹೋದುದೇಕೆ ? ಹಿಂದೆಂದೂ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕ್ಲೇಶದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಬೇಕು. ನೀನು ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲನು. ಆದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವ ಕೃಪೆಮಾಡಬೇಕು. ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ದೇವದೇವನ ಚರಣಗಳಿಗೆರಗಿದರು. ಪರಮಾತ್ಮನು ನಸುನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು—

“ ದೇವತೆಗಳೇ ! ಹೆದರಬೇಡಿ. ಬಾಲಕನೊಬ್ಬನ ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಪ್ರಾಣವು ನಿಂತುಹೋಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ನಾನು ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ಬಾಲಕನು ಉತ್ತಾನಪಾದರಾಯನ ಮಗನಾದ ಧ್ರುವನು. ಈಗಲೇ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ತಪಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿರುವ ಆತನನ್ನು ಬಹಿರ್ಮುಖಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಂತರ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಸರಿಯಾಗಿ

ಉಸಿರಾಡುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.” ಭಗವಂತನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಭಯವು ದೂರವಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಭಗವಂತನು ಭಕ್ತನಾದ ಧ್ರುವನನ್ನು ನೋಡಲು ಮಧುವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

ಧ್ರುವನ ಬುದ್ಧಿಯು ದೃಢಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ತನ್ನ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಭೆಯಂತೆ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಮೂರ್ತಿಯು ಅಂತರ್ಧಾನವಾದುದರಿಂದ ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ಧ್ರುವನು ಕಣ್ಣುಬಿಡಲು ತನ್ನೆದುರಿಗೆ ಅದೇ ರೂಪದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ನಿಂತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡನು. ಧ್ರುವನು ಆನಂದಸಂಭ್ರಮಗಳಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೇದ್ದು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದನು. ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಕುಡಿಯುವಂತೆ, ಬಾಯಿಯಿಂದ ಚುಂಬಿಸುವಂತೆ, ಭುಜಗಳಿಂದ ಆಲಂಗಿಸುವಂತೆ ಆ ಬಾಲಕನು ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನೂ ಜೋಡಿಸಿ ಎದ್ದು ನಿಂತುಕೊಂಡು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ಓದಲೂ ಬರೆಯಲೂ ಕಲಿತಿಲ್ಲದ ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕನಾದುದರಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಹೃದಯಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಇದು ಗೊತ್ತಾಗಿ ಆತನು ವೇದತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪವಾದ ತನ್ನ ಶಂಖವನ್ನು ಧ್ರುವನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ತಾಕಿಸಿದನು. ಧ್ರುವನಿಗೆ ಆಗ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮೈಕ್ಯಾನುಭವವಾಯಿತು. ಈಶ್ವರನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ವೇದಮಯವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಭಕ್ತಿಭಾವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಲೋಕತ್ರಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದರಿಂದ ಧ್ರುವನಿಗೆ ಉಭಯಪದವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಂತಾಯಿತು. ಧ್ರುವನು ಹೇಳಿದನು. “ ಪ್ರಭೋ ! ಯಾರು ತನ್ನ ಚೈತನ್ಯಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬದುಕಿಸುತ್ತಾನೆಯೋ ಮತ್ತು ಯಾರ ಅಸ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಕೈ,

ಕಾಲು, ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ತ ಅವಯವಗಳೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗುವುವೋ ಅಂತಹ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಪುರುಷನು ನೀನೇ. ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಈ ವಾಕ್‌ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಹೇ ದೇವಾ! ನಿನ್ನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆಗ್ನಿಯೇ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳು ವಾಕ್ ಮುಂತಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಯಗಳಾಗಿಯೂ ಪ್ರಕಾಶಕರಾಗಿಯೂ ಇರುವರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಸರಿ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಾದ, ತ್ರಿಗುಣಮಯಿಯಾದ ಮಾಯೆಯ ಮೂಲಕ ಮಹತ್ತತ್ವ ಮುಂತಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವೆ. ಮಾಯೆಯ ಮಿಥ್ಯಾಗುಣಗಳಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಯಗಳಾದ ಆಗ್ನಿಯೇ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ನೀನೇ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಯವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವೆ. ಆಗ್ನಿಯು ಒಂದೇ ಆದರೂ ಅನೇಕ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ನೀನು ಒಬ್ಬನೇ ಆದರೂ ಅನೇಕ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೂಪವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವೆ. ನೀನಲ್ಲದೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದುದು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಎಲೈ ನಾಥನೇ! ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಸಹ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಎದ್ದ ಪುರುಷನಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಶರಣುಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ನಿನ್ನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ತನ್ನೊಳಗೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ಯೋಗಿಗಳು ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳನ್ನೇ ಶರಣುಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹೇ ದೀನಬಂಧು! ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಕೃತಘ್ನನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ಮರೆಯಬಲ್ಲರು? ಸಂಸಾರಬಂಧನದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ದಾನಮಾಡಬಲ್ಲ ನಿನ್ನನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ತುಚ್ಛ ಕಾಮನಾಪೂರ್ತಿಗಾಗಿ ಸೇವೆಮಾಡುವವರ ಬುದ್ಧಿಯು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ಮೋಹಿತವಾಗಿರುವುದು. ನೀನು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಸ್ವರೂಪನು!

ನಿನ್ನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಹಸಿಯ ಹೆಣದಂತಿರುವ ಈ ಶರೀರದಿಂದ ಭೋಗಮಾಡಲು ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನು ಯಾರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮೂರ್ಖರೇ ಸರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ವಿಷಯ ಭೋಗಗಳಿಂದ ಹೊಂದುವ ಸುಖವು ನಮಗೆ ನರಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಬಲ್ಲದು.

ದೇವ ! ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಧ್ಯಾನದಿಂದ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರ ಭಕ್ತಿಪೂರಿತಗಳಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಕೇಳುವುದರಿಂದ, ಯಾವ ಆನಂದವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದೋ ಆ ಆನಂದವು ಮುಕ್ತಿಯೆಲ್ಲೆಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಲಾರದು. ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಸುಖಗಳನ್ನು ಆ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಗಟ್ಟಲಾದೀತೆ ? ಸ್ವರ್ಗಾದಿಲೋಕಗಳು ಕಾಲನ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ನಾಶವಾಗುವವು. ಆ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜನಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳ ಫಲಭೋಗವು ತೀರಿದ ನಂತರ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಭೂಮಿಗೆ ಉರುಳುವರು. ಎಲೈ ಅನಂತನೆ ! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಧೃಡವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣವುಳ್ಳ ಭಕ್ತರ ಸಂಗವನ್ನೇ ನಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ದಿವ್ಯ ಕಥಾರೂಪ ಆಪ್ತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸತ್ಸಂಗದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಪರಂಪರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಘೋರಸಂಸಾರ ಸಾಗರವನ್ನು ಅತಿ ಸುಲಭವಾಗಿಯೇ ದಾಟಬಲ್ಲೆನು ಕಮಲನಾಭ ! ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಸುಗಂಧದಿಂದ ಮೋಹಿತವಾದ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳ ಸತ್ಪುರುಷರ ಸಂಗವನ್ನೇ ಯಾರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವರೋ ಅಂಕವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ಶರೀರದ ಮೇಲೆಯಾಗಲೀ, ಅದರ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಪತ್ನಿ, ಪುತ್ರ, ಧನ, ಗೃಹ, ಕನಕಾದಿಗಳ ಮೇಲಾಗಲೀ ಆಶೆಯು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲೈ ಆದಿಪುರುಷನೇ ! ಅಜನೆ ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಈ ಸಗುಣವಿರಾಡ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆನು. ಪಶು, ವೃಕ್ಷ, ಪಕ್ಷಿ, ದೇವ, ಮನುಷ್ಯಾದಿಗಳೂ, ಸತ್, ಅಸತ್ ಪದಾರ್ಥಗಳೂ ಎಲ್ಲವೂ ಈ ವಿರಾಡ್ಯಪದದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಈ ಶರೀರವು

ಮಹದಾದಿತತ್ತ್ವಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿರುವುದು. ಇದನ್ನು ಮೀರಿದ, ವಾಣಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಅಗೋಚರವಾದ, ನಿನ್ನ ನಿರಾಕಾರ ಪರಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರೆನು. ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಹಾ ಪುರುಷನು ಈ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ತನ್ನ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ಧಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯೋಗನಿದ್ರಾಪರವಶನಾಗಿ ಶೇಷಶಯ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವನೋ ಮತ್ತು ಯಾರ ನಾಭಿರೂಪವಾದ ಸಾಗರ ದಿಂದ ಸುವರ್ಣವರ್ಣ-ಲೋಕಮಯವಾದ ಕಮಲವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಆ ನಾರಾಯಣನು ನೀನೇ. ಅದುದರಿಂದ ನಾನು ನಿನಗೆ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡುತ್ತೇನೆ. (ಧ್ರುವನಿಗಾಗ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಿರ್ಗುಣರೂಪದ ಜ್ಞಾನವಾದುದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಅದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ.)

ಪ್ರಭೋ! ನೀನು ಜೀವಾತ್ಮನಿಂದ ಭಿನ್ನನು. ಏಕೆಂದರೆ ನೀನು ನಿತ್ಯಮುಕ್ತನು. ಜೀವನು ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬದ್ಧನು. ನೀನು ಜ್ಞಾನಮಯನಾದುದರಿಂದ ಶುದ್ಧನು. ಜೀವನು ಅಜ್ಞಾನಮಯನಾದುದರಿಂದ ಮಲಿನನು. ನೀನು ಸರ್ವಜ್ಞನು. ಜೀವನು ಅಜ್ಞಾನನು. ನೀನು ಚೈತನ್ಯನು. ಜೀವನು ಜಡನು, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಲ್ಲ. ನೀನು ನಿರ್ವಿಕಾರನು. ಜೀವನು ವಿಕಾರಯುಕ್ತನು. ನೀನು ಅನಾದಿ ಪುರುಷನು. ಜೀವನು ಆದಿ ಅಂತ್ಯಗಳುಳ್ಳವನು. ನೀನು ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯಯುಕ್ತನು. ಜೀವನು ಆ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಿಂದ ರಹಿತನು. ನೀನು ಗುಣತ್ರಯಕ್ಕೆ ಅಧೀಶ್ವರನು. ಜೀವನು ತ್ರಿಗುಣಗಳಿಗೆ ಅಧೀನನು. ನೀನು ಬುದ್ಧನು. ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯು ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಅಖಂಡಿತ. (ಅಖಂಡ)

[ಜೀವನಸ್ವರೂಪವು—ಚೈತನ್ಯಂ ಯಬಧಿಷ್ಠಾನಂ ಲಿಂಗದೇಹಶ್ಚ ಯಃ ಪುನಃ | ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿ ಲಿಂಗದೇಹಸ್ಥಾ ತತ್ಸಂಘೋ ಜೀವ ಉಚ್ಯತೇ ||

ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅಧಿಷ್ಠಾನವಾದ ಚೈತನ್ಯ, ಲಿಂಗದೇಹ, ಆ ಲಿಂಗದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿದ ಚಿಚ್ಚುಕ್ತಿಯು, ಈ ಮೂರೂ ಸೇರಿದ ಗುಂಪನ್ನು ಜೀವನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅಧಿಷ್ಠಾನವಾದ ಚೈತನ್ಯವು ಅಖಂಡವಾಗಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿದೆ. ಲಿಂಗದೇಹರೂಪಿಯಾದ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿದಾಗ, ಆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು ಚಿಚ್ಚುಕ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗದೇಹವು ಭಿನ್ನವಾದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಮ ಚೈತನ್ಯವು ಪ್ರತಿಫಲಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಚಿಚ್ಚುಕ್ತಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಜೀವತ್ವವು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.]

ನೀನು ಬುದ್ಧಿಯ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯು. ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಅಖಂಡಿತ. (ಅಖಂಡ) ನೀನು ಜಗತ್ತನ್ನು ಪಾಲನೆಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾತ್ವಿಕನಾಗಿ ಯಜ್ಞವ್ರತನಾದ ವಿಷ್ಣುರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಕಟನಾಗಿದ್ದೀಯೆ! ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧ ಗತಿಯುಳ್ಳ ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಸಿಯಾದ, ವಿದ್ಯಾ, ಅವಿದ್ಯಾರೂಪ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಯಾರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಲಯಹೊಂದುವುದೋ ಆ ವಿಶ್ವೋತ್ಪತ್ತಿ ಕಾರಕನಾದ ಅನಾದಿ, ಆದಿ, ಅದ್ವಿತೀಯ, ಅನಂತ ಅವಿಕಾರ, ಅನಂದಮಯ ಬ್ರಹ್ಮನು ನೀನೇ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಶರಣುಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಭಗವಾ ! ಯಾವ ನಿಷ್ಯಾಮಭಕ್ತರು. ಪರಮಾನಂದ ರೂಪವಾದ ನಿನ್ನ ಕೋಮಲ ಚರಣ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಾರೆ ಯೋ ಅವರು ಯಥಾರ್ಥ ಪರಮಾರ್ಥ ರೂಪವಾದ ಮುಕ್ತಿಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಆದರೆ ಆರ್ಯನೆ ! ನೀನು ನನ್ನಂತಹ ಸಕಾಮ ಭಕ್ತನನ್ನೂ ಸಹ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಲು ಕಾತುರನಾಗಿ ಹಸುವು ತನ್ನ ಕರುವನ್ನು ವ್ಯಾಘ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿ, ಹಾಲು ಕುಡಿಸಿ ಕಳಿಸುವಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ನೀನು ಸರ್ವದಾ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ತಪ್ಪರನಾಗಿರುವೆ.

ಉತ್ತಮ ಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳ ವಿವೇಕಿಯಾದ ಧ್ರುವನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು.

“ ಎಲೈ ರಾಜಕುಮಾರನೇ ! ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಸುವ್ರತ ! ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ. ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವು ದುರ್ಲಭವಾದರೂ ಅದನ್ನು ನಾನು ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಿನಗೆ ಧ್ರುವವದವು ಸಿಕ್ಕುವುದು. ಇದುವರೆಗೆ ಅದನ್ನಾರೂ ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಅದು ಪರಮ ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವಾದುದು. ಆ ಧ್ರುವಲೋಕದ ಆಶ್ರಯದಿಂದಲೇ ಗೃಹ, ನಕ್ಷತ್ರ, ತಾರಾಗಣ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚಕ್ರಗಳು ನಿಂತಿರುವುವು. ಕಲ್ಪಾಂತಪರ್ಯಂತ ಇರುವ ಲೋಕಗಳು ನಾಶ ಹೊಂದಿದರೆ, ಆ ಧ್ರುವಲೋಕವು ನಾಶಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಗಾಣದಲ್ಲೆ ಎತ್ತು ಮಧ್ಯದ ಮರದ ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ತಾರಾಗಣಗಳೂ, ನಕ್ಷತ್ರರೂಪವಾದ ಧರ್ಮವೂ, ಅಗ್ನಿ ಇಂದ್ರ ಕಶ್ಯಪಾದಿ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೂ ಆ ಲೋಕವೆ ನಾಲ್ಕು ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವರು. ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯು ನಿನಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ನೀನು ಮೂವತ್ತಾರು ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುವೆ. ಆದರೂ ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಿನ್ನ ಅಂತಃಕರಣವು ವಿಷಯ ಭೋಗದಲ್ಲಿ ಲುಪ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಉತ್ತಮನು ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಯಕ್ಷನಿಂದ ಅವನ ಮೃತ್ಯುವಾಗುವುದು. ಉತ್ತಮನ ತಾಯಿಯಾದ ಸುರುಚಿಯು ಮಗನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಳು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಡುಗಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಅವಳೂ ಮೃತಳಾಗುವಳು. ಯಜ್ಞ ಪುರುಷನಾದ ನನ್ನ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನೀನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ದಕ್ಷಿಣೆಗಳುಳ್ಳ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡುವೆ. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ತ ಸುಖಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುವೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವಾರ್ಧಿಕ್ಯವು ಬಂದ ನಂತರ ನನ್ನ ಸ್ಮರಣೆಮಾಡುತ್ತಾ ಧ್ರುವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆ. ಧ್ರುವ ಲೋಕವು ಸಪ್ತಋಷಿಗಳ ಮೇಲಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ತರೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯೋಗಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನಂತರ ಪುನಃ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ.”

ಮೈತ್ರೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—ಹೀಗೆ ಧ್ರುವನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಗರುಡ ಧ್ವಜನಿಂದ ಹರಿಯು ಧ್ರುವನಿಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ ಅವನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನ್ಯನಾದನು. ಧ್ರುವನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಾಮನೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ಆದರೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸುಖವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ವಿದುರನು ಕೇಳಿದನು.

“ ಪ್ರಭು ಮಾಯಾಶಕ್ತಿ ಯುಕ್ತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ದುರ್ಲಭವಾದ ಪರಮಪದವಿಯನ್ನು ಆತನ ಚರಣ ಸೇವೆಯಿಂದ ಒಂದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪಡೆದರೂ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಧ್ರುವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಲಿಲ್ಲವೇಕೆ ?

ಸವತಿ ತಾಯಿಯ ಬಾಣದಂತಹ ಮಾತುಗಳು ಎದೆಗೆ ಚುಚ್ಚಿದಂತಾಗಿ “ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ನಂತರ, ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದಾಗ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳದೆ ಭೋಗವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದೆನಲ್ಲಾ ! ಬಾಲ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಾದ ಸನಕ ಸನಂದನಾದಿಗಳು ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳ ವರೆಗೂ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಯಾವ ಪರಮ ಪದವನ್ನು ತಿಳಿದರೋ ಆ ದೇವದೇವನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಆರೇ ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಪಡೆದರೂ ಕೊನೆಗೆ ಅದನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡೆನಲ್ಲಾ, ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಭೋಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತು. ಎಂತಹ ಅವಿವೇಕ ! ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತ ದುಃಖಗಳಿಂದಲೂ ಪಾರು ಮಾಡಬಲ್ಲ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಚರಣಗಳಿಗೆ ಶರಣು ಬಂದರೂ ಕೂಡ ಒಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೊಂದು ದಿನ ನಾಶವಾಗುವ ತುಚ್ಛಸುಖವನ್ನು ಕೇಳಿದೆ ನಲ್ಲಾ ! ಇತರರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಹಿಸದಿರುವ ದೇವತೆಗಳು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ನನಗೆ ಈ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿರಬೇಕು “ ನೀನಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕನು. ನಿನಗೆ ಮಾನವೇನು ಅವಮಾನವೇನು ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ ನಾರದರ ಮಾತು

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸತ್ಯವೇ. ನಾನೊಬ್ಬ ಅವಿವೇಕಿ. ನಿದ್ವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಇತರರಿಂದ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ತಾನೇ ತಾನಲ್ಲದೇ ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇತರರಿಂದ ಆಗುವ ದುಃಖದ ಭ್ರಾಂತಿಗೆ ಮರುಳಾಗುವಂತೆ ನಾನು ನನ್ನ ಸೋದರ ನನ್ನು ನನಗಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವನ ಸುಖವನ್ನು ನನ್ನ ಸುಖವೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಸವತಿತಾಯಿಯ ಕಟುವಚನಗಳಿಂದ ದುಃಖಿಸಿ ಮಾಯಾವೋಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದೆನಲ್ಲಾ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವವನು ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವರಬ್ರಹ್ಮನೊಬ್ಬನೇ. ಅವನಲ್ಲದೇ ಜೀರಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಇಚ್ಛಾದ್ವೇಷಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಾಯಾ ಮೋಹಜನಿತ ವಿಕಾರಗಳು. ಮರಣವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವವನಿಗೆ ಔಷಧವು ಹೇಗೆ ವ್ಯರ್ಥವೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಾನು ದೇವನಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡ ವರವು ವ್ಯರ್ಥ ಮಾತ್ರ. ಯಾರನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವೋ ಅಂತಹ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಮುಕ್ತಿ ದಾಯಕನಾದ ದೇವನನ್ನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರ ಸನ್ನ ನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡರೂ ಜನ್ಮಮರಣ ರೂಪಿಯಾದ ಸಂಸಾರದೊಳಗಿನ ತುಚ್ಛ ಪದವಿಯನ್ನೇ ನಾನು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆ. ಆ ದೇವನು ನನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾ ನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದನು. ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನದ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ಸನ್ಮಾನವನ್ನು-ಹೆಚ್ಚು ಗಾರಿಕೆಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆನಲ್ಲಾ ! ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬ ದರಿದ್ರನು ಬಹುಕಾಲ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರಮದಿಂದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಎಂತಹ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಬಲ್ಲ ಅವನಿಂದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಯಾವುದೋ ಅನುಪಯೋಗವಾದ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಕೇಳಿದಂತಾಯಿತಲ್ಲಾ ! ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಎಲೈ ವಿದುರನೇ ! ಶ್ರೀಹರಿಯ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನೇ ಸದ್ವಸ್ತು ವೆಂದು ನಂಬಿರುವ ನಿನ್ನಂತಹ ಭಕ್ತರು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ದಾಸ್ಯಭಾವ

ವೊಂದನ್ನು ಹೊರತಾಗಿ ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ಬೇಡರು. ತಾನಾಗಿಯೇ ಒದಗುವ ಸುಖ ದುಃಖಗಳಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುವರು.

ಇತ್ತಲಾಗಿ ರಾಜಾ ಉತ್ತಾನಪಾದನಿಗೆ ಧ್ರುವನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿರುವನೆಂಬ ಸಮಾಚಾರವು ತಿಳಿಯಲು ಸತ್ತುಹೋದ ಮನುಷ್ಯನು ಪುನಃ ಬದುಕಿಬಂದನೆಂದಾರಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ಅದನ್ನು ನಂಬುವುದು ಹೇಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೋ ಹಾಗೆಯೇ “ ನನ್ನಂತಹ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯನಿಗೆ ಅಂತಹ ಪುಣ್ಯವು ಇದೆಯೆ ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಮೊದಮೊದಲು ಸಂಶಯಪಟ್ಟನು. ದೇವರ್ಷಿಯಾದ ನಾರದನ ಮಾತುಗಳು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಅವನ ಸಂಶಯವು ನಿವಾರಣೆಯಾಗಿ ಮಗನ ಅಗಮನ ವಾರ್ತೆಯಿಂದ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು. ಈ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ ತನ್ನ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅತ್ಯಂತ ಅಮೌಲ್ಯವಾದೊಂದು ರತ್ನಹಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ತೆಗೆದು ದಾನಮಾಡಿದನು. ಭಂಗಾರದಿಂದ ಸಜ್ಜಿತವಾದ ಉತ್ತಮಾಶ್ವಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟನು. ರಾಜನೆಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಮಂತ್ರಿ, ಪರಿಚಾರಕರು, ಬಂಧುಬಾಂಧವರು ಹೊರಟರು. ರಾಜನ ಮುಂದೆ ಶಂಖ, ದುಂದುಭಿ, ವೇಣು ಮುಂತಾದ ಶುಭವಾದ್ಯಗಳವರೂ, ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಾಠಯಣ ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಹೊರಟರು. ಮಗನನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾತುರನಾಗಿದ್ದ ರಾಜನು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅಶ್ರುತ್ತಮ ಸ್ವರ್ಣಾಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಸುನೀತಿ ಸುರುಚಿ ರಾಣಿಯರು ಉತ್ತಮ ನನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾಲಕಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು. ಉಪವನದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಎದುರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಧ್ರುವನನ್ನು ಕಂಡು ಉಪವನದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನಂತರ ಧ್ರುವನು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ರಾಜನು ಥಟ್ಟನೆ ರಥದಿಂದಿಳಿದು ಬರಿಗಾಲಿ ನಲ್ಲಿಯೇ ಓಡಿಹೋಗಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ವಿಹ್ವಲನಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ

ಚರಣಕಮಲದ ಸ್ವರ್ಶನಿಂದ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನ ವಿಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ಧ್ರುವನನ್ನು ಎರಡು ಬಾಹುಗಳಿಂದಲೂ ಆಲಂಗಿಸಿ ತಬ್ಬಿ ಕೊಂಡನು. ಮನಸ್ಸು ಉತ್ಕಂಠಿತವಾಗುತ್ತಿರಲು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ದೊಡ್ಡ ಉಸಿರನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಮಗನ ತಲೆಯನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ದಗ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಆತನ ಹೃದಯವು ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡಿತು. ಧ್ರುವನನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕೊಂಡನು. ಆನಂದದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಆತನ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಜಲಬಿಂದುಗಳು ಧ್ರುವನ ತಲೆಯನ್ನು ನೆನಸಿದವು. ಸಜ್ಜನ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಧ್ರುವನು ತಂದೆಯ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ರಾಜನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದನು ಧ್ರುವನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಸುನೀತಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ ಆಕೆಯ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಶಿರ ಸಾ ಧಾರಣಮಾಡಿದನು. ಸುರುಚಿಯು ತನ್ನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ಧ್ರುವನನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಬಾಲಕನಿಗೆ ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ದುಃಖದಿಂದ ತಾನು ನಾಚಿಕೊಂಡು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಗದ್ಗದ ಕಂಠದಿಂದ ಹೇಳಿದಳು “ ಪುತ್ರ ! ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗು ” ಎಂದು

ಸುರುಚಿಯು ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂದು ಕಾಣಬಹುದಾದರೂ ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪುಣ್ಯಶರೀರಿಯಾದ ಧ್ರುವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಆಕೆಯ ಹೃದಯದೊಳ ಹೊಕ್ಕು ದ್ವೇಷದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ.

ಬಾಲಕರಾದ ಧ್ರುವ ಉತ್ತಮರು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ರೋಮಾಂಚಿತಾಂತಃಕರಣರಾಗಿ ಗದ್ಗದಕಂಠರಾಗಿ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಧ್ರುವನ ತಾಯಿಯಾದ ಸುನೀತಿಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯ ವೀರ ಪುತ್ರನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಪ್ರೇಮವು ಉಕ್ಕಿ

ಬಂತು. ಅವಳ ದುಃಖವೆಲ್ಲವೂ ದೂರವಾಯಿತು. ವೀರಮಾತೆಯಾದ ಅವಳ ಸ್ಥನಗಳೆರಡೂ ಪ್ರೇಮಾಶ್ರುಗಳಿಂದ ನೆನೆದುಬಿಟ್ಟವು. ಪುತ್ರ ಸ್ನೇಹವು ಉಕ್ಕೇರಲು ಅವಳ ಸ್ಥನಗಳಿಂದ ಸ್ತನ್ಯವು ಧಾರೆಧಾರೆಯಾಗಿ (ಅಂದರೆ ಅಮ್ಮತವು) ಹೊರಡಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಪುರವಾಸಿಗಳು ಈ ಮಾತೆಯನ್ನೂ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಪುತ್ರನನ್ನೂ ಒರಸುರ ಅಲಂಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅಂತಃಕರಣಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

“ ದೇವಿ, ನೀನು ಭಾಗ್ಯವಂತೆ. ಇದುವರೆವಿಗೂ ರಾಜನ ಅನಾದರದಿಂದ ಸಹಿಸಲಾರದ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಈ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಾದ ಪುತ್ರನು ನಿನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ನಿನಗೆ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ರಾಜನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನ ಸವತಿಯು ದ್ವೇಷ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ನಿನ್ನ ಪ್ರತಾಪಿಯಾದ ಕುಮಾರನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತನಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನೀನನ್ನು ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಡು. ನಿನ್ನ ಮಗನು ಏಕಚ್ಛತ್ರಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಆಳುವನು. ನೀನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯದ ಫಲವೇ ಇದು. ನೀನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ ಭಯ ಭಂಜನನಾದ ಜನಾರ್ದನನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ? ಆ ಈಶ್ವರನ ಧ್ಯಾನಮಾಡುವ ಯೋಗಿಗಳು ದುರ್ಜಯವಾದ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಜಯಿಸಬಲ್ಲರು. ನಿನ್ನ ಮಗನು ಎಂತೆಂತಹ ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಣ್ಯವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿದೆಯೆ ? ”

ತದನಂತರ ರಾಜನು ಪಟ್ಟದಾನೆಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕುಮಾರರಿಬ್ಬರನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಪುರಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದನು. ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಜಬೀದಿಯ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಸ್ರಾರು ಜನಗಳು ನಿಂತು ಜಯಜಯಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಟ್ಟಣ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಭ್ರಮ

ದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯೂ ತಳಿರುಶೋರಣಿಗಳಿಂದಲೂ, ವಿವಿಧ ವಿಚಿತ್ರ ಪುಷ್ಪಾಹಾರಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಮುಕರಾಕೃತಿಗಳಾದ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಮಹಾದ್ವಾರಗಳ ಇಕ್ಕೆಲದಲ್ಲಿಯೂ ಫಲಪುಷ್ಪ ಮಂಜುಳಮಂಜುರಿಯುಕ್ತ ಕದಲೀ ವೃಕ್ಷಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಚಪ್ಪರಗಳು ವಿವಿಧ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಸುವರ್ಣವರ್ಣದ ಗೋಡೆಗಳೂ, ಗೋಪುರಗಳೂ, ಗೋಪುರಯುಕ್ತಗಳಾದ ಸೌಧಗಳೂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದಿಳಿದು ಬಂದ ವಿಮಾನಗಳಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ರಸ್ತೆಗಳು ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ರಥವು ಎದುರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅಕ್ಷತೆ ಅರಳು ಫಲಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಪುರನಾರಿಯರು ರಥದ ಮೇಲೆ ಎಸೆಯುತ್ತಾ ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯು ಆಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಧ್ರುವನು ಅವಕಾಲ್ಯ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾಗಿ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದ್ದ ರಾಜಭವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

ಹೀಗೆ ಸರ್ವವ್ರತಾರದಿಂದಲೂ ಆಶೀರ್ವದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಮಾತಾ ಪಿತೃಗಳ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆಗಳಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿಯಾದ ದೇವೇಂದ್ರ ಪುತ್ರ ಜಯಂತನಂತೆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭೋಗವಿಲಾಸ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸುಂದರ ಫಲಪುಷ್ಪಭರಿತ ಉಪವನಗಳ ಮಧ್ಯೆ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ತನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ ಅನುಭವವನ್ನು—ಹರಿದರ್ಶನದ ಅದ್ಭುತವ್ರ ಭಾವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿರುವ ಪುತ್ರನ ಅಪಾರಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯಹೊಂದಿ ರಾಜನು ಭಗವದ್ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಆನಂದಿಸಿದನು. ಧ್ರುವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಸು ಬಂದಮೇಲೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕಮಾಡಿ ವಿಷಯ ಸುಖದಿಂದ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಉತ್ತಾನಪಾದರಾಯನು ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

ಚತುರ್ವಿಂಶ ಕಿರಣ

ಮೈತ್ರೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—

“ವತ್ಸ ವಿದುರ! ಧ್ರುವನು ರಾಜನಾದ ಕೆಲವು ಕಾಲಾನಂತರ ಶಿಶುಮಾರನೆಂಬ ಪ್ರಜಾವತಿಯ ಮಗಳಾದ ‘ಭ್ರಮಿ’ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾದನು. ಆಕೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪ ಮತ್ತು ವತ್ಸರ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಾದರು. ಧ್ರುವನ ಎರಡನೆಯ ಹೆಂಡತಿಯಾದ, ವಾಯುವಿನ ಮಗಳಾದ ಇಲಾ ಎಂಬುವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉತ್ಕಲ ಎಂಬ ಪುತ್ರನೂ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ರತ್ನದಂತಿರುವ ಒಬ್ಬ ಮಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಉತ್ತಮನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಅವನು ಬೇಟೆಗಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಲು ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಯಕ್ಷನು ಅವನನ್ನು ಹಿಮಾಚಲದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಕೊಂದುಹಾಕಿದನು ಅವನ ತಾಯಿಯೂ ಸಹ ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ದಾವಾನಲಕ್ಕೆ (ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು) ಸಿಕ್ಕಿ ಸತ್ತುಹೋದಳು. ಧ್ರುವನು ಯಕ್ಷನಿಂದ ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಮರಣವಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಅವನ ಹೃದಯವು ಪ್ರತೀಕಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕ್ರೋಧದಿಂದಲೂ, ಶೋಕದಿಂದಲೂ, ವ್ಯಾಕುಲವನ್ನು ಹೊಂದಿತು ಅವನು ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ವ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕುಬೇರನ ಅಲಕಾಪುರಿಗೆ ಹೊರಟನು. ಹಿಮಾಚಲದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ರುದ್ರನ ಅನುಚರರಾದ ಯಕ್ಷರ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಂಡನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅರಿಭಯಂಕರವಾದ ಶಂಖವನ್ನು ಊದಿದನು. ಅದರ ಶಬ್ದವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ಘೋರ ಶಬ್ದದಿಂದ ಯಕ್ಷಸ್ತ್ರೀಯರು ಭಯಪಟ್ಟು ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ಯಕ್ಷರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು

ಕೊಂಡು ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರಗೆಬಂದರು. ಉಗ್ರಧನುಸ್ಸುಳ್ಳ ಧ್ರುವನು ಯಕ್ಷರುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಒಂದೇ ಸಾರ್ತಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಮೂರು ಮೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು ತಮ್ಮ ತಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚಿದ ಈ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಯಕ್ಷರು ಧ್ರುವನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ತಲೆದೂಗಿದರು. ಆದರೆ ಏಟುಬಿದ್ದ ಸರ್ಪದಂತೆ ಅವರು ಇವನ ನಿಜಯವನ್ನು ಸಹಿಸದೆ ಕ್ರೋಧಿತರಾದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಒಂದೇ ಸಾರ್ತಿಗೆ ಆರು ಆರು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಾರಂಭಿದರು. ಆ ಹದಿಮೂರುಲಕ್ಷ (೧) ಅಯುತ ಯಕ್ಷರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ರಥ ನಾರಥಿ ಸಹಿತನಾದ ಧ್ರುವನ ಮೇಲೆ ಪರಿಘೆ, ನಿಸ್ತಿಕಂಠ, ಪ್ರಾಸ, ಶೂಲ, ಪರಿಶ್ವಧ, ಶಕ್ತಿ, ಜುಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಭುಶುಂಡಿಮುಂತಾದ ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಪಂಖಗಳುಳ್ಳ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಕರೆದು ಬಿಟ್ಟರು. ಜಲಧಾರೆಯು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಪರ್ಮತವು ಮುಚ್ಚಲ್ಪಡುವಂತೆ ಈ ಅಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಧ್ರುವನು ಮುಚ್ಚಿ ಹೋದನು. ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ಸಿದ್ಧರು ಧ್ರುವನು ಕಾಣದಂತಾಗಲು “ಅಯ್ಯೋ ಮನುವಂಶದ ಸೂರ್ಯನು ಯಕ್ಷ ಸೇನಾರೂಪ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದನಲ್ಲಾ” ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತಾ ಹಾಹಾಕಾರ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಯಕ್ಷರು ತನುಗೆ ಜಯವಾಯಿತೆಂದು ಆನಂದದಿಂದ ಗರ್ಜಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಂಜಿನ ಸಮೂಹವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನು ಉದಯಿಸುವಂತೆ ಆ ಶಸ್ತ್ರಸಮೂಹವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಧ್ರುವನು ತನ್ನ ರಥದೊಡನೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ತನ್ನ ಭಯಂಕರವಾದ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಟಂಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಧ್ರುವನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಖಿನ್ನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ವಾಯುವು ಮೇಘಗಳ್ ಗುಂಪನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಹಾಕುವಂತೆ ಶತ್ರುಗಳ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ನಂತರ ಅವನು ಯಕ್ಷರಮೇಲೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಧ್ರುವನಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಣಗಳು ಯಕ್ಷರ

(೧) ಒಂದು ಅಯುತಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ. ಹದಿಮೂರು ಲಕ್ಷ ಅಯುತ ಯಕ್ಷರು.

ಕವಚಸಹಿತಗಳಾದ ಎದೆಗಳನ್ನು ವಜ್ರದಂತೆ ಚುಚ್ಚಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಯಕ್ಷರ ಕುಂಡಲಮಂಡಿತ ಮುಖಗಳೂ, ಮನೋಹರವಲಯ ಭೂಷಿತ ಭುಜಗಳೂ, ಸುವರ್ಣವರ್ಣಗಳಾದ ತಾಲಸದೃಶ ತೊಡೆಗಳೂ ಆ ರಣ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ರುವನ ಭಲ್ಲ ಎಂಬ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹರಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ವೀರರನ್ನು ಉತ್ಸಾಹಗೊಳಿಸುವ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯು ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆವರ ಹಾರ, ಕೇಯೂರ, ಮುಕುಟಾದಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅನೇಕಯಕ್ಷರು ಹೀಗೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಧ್ರುವನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ನಷ್ಟವಾದರು. ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಉಳಿದವರ ಅಂಗಗಳೂ ಸಹಾ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನವಾದವು ಸಿಂಹದ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ಘಾಯಹೊಂದಿದ ಗಜಗಳಂತೆ ಕಳೆದುಳಿದ ಯಕ್ಷರು ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಒಬ್ಬ ಶತ್ರುವೂ ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲದಿರಲು ಧ್ರುವನು ಕಾರ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಅಲಕಾಪುರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಅದರೊಡನೆ ಇನರೆಲ್ಲರೂ ಮಾಯಾವಿಗಳೆಂದೂ ಮಾಯಾವಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡರೆ ವಿವಿಧ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದೆಂದೂ ತಟ್ಟನೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಗರದ ಘರ್ಜನೆಯಂತೆ ಭಯಂಕರ ಶಬ್ದವೊಂದು ಕೇಳಿಸಿತು ಅದರೊಡನೆಯೇ ಆಕಾಶವೆಲ್ಲಾ ದೊಡ್ಡ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದಲೂ, ಅಂಧಕಾರದಿಂದಲೂ ಮುಚ್ಚಿಹೋಯಿತು. ಒನಕೆಯಂತೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹನಿಗಳುಳ್ಳ ಮುಸಲಧಾರೆಯು ವ್ಯಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮೇಲಿನಿಂದ ರಕ್ತ, ಕೀವು, ಶ್ಲೇಷ್ಮ, ಮಲ, ಮೂತ್ರ ಮುಂತಾದ ಅಪವಿತ್ರವಸ್ತುಗಳು ಸುರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ರಕ್ತದ ಮಳೆಯು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಧ್ರುವನ ಎದುರಿಗೆ ರುಂಡವಿಲ್ಲದ ಹೆಣಗಳು ಹಾರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ನಂತರ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪರ್ವತವೊಂದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅದರಿಂದ ಧ್ರುವನ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು, ಗದೆ, ಪರಿಘೆ, ನಿಸ್ತಿಯೆ, ಮುಸಲ ಮುಂತಾದ ಆಯುಧಗಳ ಮಳೆಯು ಬೀಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ವಜ್ರದಂತೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಹೆಡೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಕ್ರೋಧದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಬಿಂಕಿಯನ್ನು ಕಾರುತ್ತಾ ಘೋರ

ನರ್ಪವೊಂದು ಧ್ರುವನ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಮತ್ತೆ ಗಜಗಳೂ, ಸಿಂಹಗಳೂ, ಹುಲಿಗಳೂ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಹಾರುತ್ತಾ ಧ್ರುವನ ಎದುರಿಗೆ ಓಡಿಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ವ್ರಳಯಕಾಲದಂತೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಮಹಾಸಾಗರವು ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಾ ಭೂ ಮಿ ಯ ನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಸುಂಗಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ರೀತಿ ಧ್ರುವನಿಗೆ ಭಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಡಿಗಳನ್ನು ಹೆದರಿಸುವ ವಿವಿಧ ಮಾಯಾ ಜಾಲಗಳನ್ನು ಯಕ್ಷರು ತೋರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಆಸುರೀಮಾಯೆಗಳನ್ನು ಯಕ್ಷರು ವ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಮುನಿಗಳು “ಎಲೈ ಉತ್ತಾನಪಾದಪುತ್ರನೇ, ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಕನಾದ, ಶಾರ್ಙ್ಗಧನುರ್ಧಾರಿಯಾದ, ದುಃಖನಿವಾರಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಕಾಪಾಡಲಿ.” ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಿರುವ ಮುನಿಗಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಧ್ರುವನು ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿ ಶುದ್ಧಾಚಮನಮಾಡಿ ಧನುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿದನು ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುತ್ತಲೇ ಯಕ್ಷರ ಮಾಯೆಯೆಲ್ಲಾ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಧ್ರುವನು ಆ ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸುವರ್ಣಪುಂಖ ೧) ಮತ್ತು ಕಲಹಂಸದ ಪಂಖವುಳ್ಳ ಬಾಣದಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿದಾಗ ಅದು ಕೇಕೆಹಾಕುತ್ತಾ ನವಿಲು ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ ಶತ್ರುಸೇನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಏಟುತಿಂದ ಸರ್ಪದಂತೆ ಯಕ್ಷಸಮೂಹವು ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಧ್ರುವನಮೇಲೇರಿ ಬಂದಿತು. ಧ್ರುವನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವರ ಅಂಗಾಂಗಗಳೆಲ್ಲಾ ಕತ್ತರಿಸಿಹೋಗಿ ಮರಣಹೊಂದಿದರು.

ಹೀಗೆ ಯಕ್ಷರು ನಾಶಹೊಂದುತ್ತಿರಲು ಅವರ ಮೇಲೆ ದಯೆಯಿಂದ

೧) ಬಾಣದ ಮೇಲುಭಾಗವು ಪುಂಖ. ಹಿಂಭಾಗವು ಪಂಖ.

ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನುವು ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಗೆ ಬಂದನು. ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು:-

“ಮಗು ! ಕ್ರೋಧವು ಒಲು ದೊಡ್ಡ ಪಾಪಿಯು. ಆ ಕ್ರೋಧವೇ ನರಕದ ಬಾಗಿಲು. ಅದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡು. ಈ ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ವಶನಾಗಿಯೇ ನೀನು ಅನೇಕ ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ಯಕ್ಷರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿರುವೆ. ಸಣ್ಣ ಅವರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಯಕ್ಷಕುಲದ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೆ ಭೂಷಣವಲ್ಲ. ಸಜ್ಜನರು ಈ ನಿನ್ನ ಕುಕರ್ಮವನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಾರೆ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನು ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದು ನಿಜ. ಅವನ ವಧೆಯಿಂದ ಕುಪಿತನಾಗಿ ನೀನು ಈ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿರುವೆಯಲ್ಲವೆ? ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಂದವನು ಒಬ್ಬ ಯಕ್ಷನು. ನೀನು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರವಾಗಿ ಅನೇಕ ಯಕ್ಷರನ್ನು ಕೊಂದಿರುವೆ. ದೇಹಾಭಿಮಾನಿಯಾಗಿ ಪಶುವಿನಂತೆ ವ್ರಾಣಿ ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗುವುದು ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ, ಸಾಧುಗಳ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ವತ್ಸ! “ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ನನ್ನಿಂದ ಭಿನ್ನವಲ್ಲ.” ಎಂಬ ಸಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಂತಿರುವ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ನೀನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ವರಮವದವಾದ ಧ್ರುವಲೋಕವನ್ನು ಸಂವಾದಿಸಿರುವೆ. ನೀನು ಹರಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯನಾಗಿರುವೆ. ಹರಿ ಭಕ್ತರೂ ಸಹಾ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಧುವೆಂದು ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದ ನೀನು ಸಾಧುಗಳ ವ್ರತವಾದ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯ ವಾಠವನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದರೂ ಇಂತಹ ನಿಂದಿತಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತನಾದೆ? ತನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವರಲ್ಲಿ ಸಹನಶೀಲತೆಯನ್ನೂ ತನಗಿಂತ ಕೀಳಾದವರಲ್ಲಿ ದಯೆಯನ್ನೂ ತನಗೆ ಸಮಾನರಾದವರಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಇಡುವುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ವ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. (ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾನೆ.) ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೆ ಆ ಪುರುಷನು

ಮಾಯೆಯ ಗುಣಗಳಿಂದ-ಲಿಂಗಶರೀರದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಸುಖಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗುತ್ತಾನೆ. ನೀನು ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ತಮ್ಮನಿದ್ದುದೂ ಅವನನ್ನಾರೋ ಕೊಂದರೆಂಬುದೂ ಮಾಯೆಯ ಭ್ರಾಂತಿಯೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಪಾಂಚಭೌತಿಕ ತತ್ತ್ವಗಳಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರುಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯೂ ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಇತರ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡುಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯೂ ಆಗುವುವು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳ ಮಿಲನವು. ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯೂ ಅವುಗಳಿಂದಲೇ. ಅವುಗಳಿಂದಲೇ ವಾಲನೆಯೂ ನಾಶವೂ ಆಗುವುವು. ನಿರ್ಗುಣನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಇವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಮಾತ್ರವು ಈ ಸೃಷ್ಟಿ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಅವನಿಗೂ ಕೊಂಚವೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ ಕಾರ್ಯ (ಶರೀರ) ಕಾರಣ (ಜೀವ) ಸ್ವರೂಪವಾದ ವಿಶ್ವಚಕ್ರವು ಸೂಜಿಗಲ್ಲಿನ ಎದುರಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣವು ತಿರುಗುವಂತೆ ಆತನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಎಲೈ ಕುಮಾರನೆ! ನೀನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಈಶ್ವರನು ಮಾಯೆಯ ಗುಣಗಳಿಂದ ಲೇವಹೊಂದುವನೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಬೇಡ. ಈಶ್ವರನು ತನ್ನ ಕಾಲಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣರೂಪವಾಗಿ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ನಿಯಾಮಕ ಮಾಡಿ ತಾನು ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೆಂದೂ, ವಾಲನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾಲಕನೆಂದೂ, ಸಂಹಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಯಕರ್ತನೆಂದೂ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಅದು ಕಲ್ಪನೆ ಮಾತ್ರ. ಆತನು ಆಕರ್ತನು. ಆತನ ಶಕ್ತಿಯಾದ "ಕಾಲ" ನ ಚರ್ಯೆಗಳು ಅಚಿಂತ್ಯ, ಅತರ್ಕ್ಯ. ಈಶ್ವರನೇ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ೧) ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಮರಣವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಈಶ್ವರನು ಸಮದರ್ಶಿಯು. ಆತನೇ ಸಮಸ್ತಕ್ಕೆ ನಿಯಂತ್ರವು, ಅನಂತನು, ಅನಾದಿಯು. ಆತನ

೧) ಜೀವೋ ಜೀವಸ್ಯ ಜೀವನಂ

ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ತಿಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಬದುಕಬೇಕು.

ಕಾಲರೂಪವಾದ ಶಕ್ತಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಕ್ಷೇಣವಾಗಲಾರದು. ಈಶ್ವರನಿಗೆ ತನ್ನದೆಂಬುದೂ, ಪರರದೆಂಬುದೂ ಇಲ್ಲ ಶತ್ರುವೂ ಇಲ್ಲ, ಮಿತ್ರನೂ ಇಲ್ಲ. ಮೃತ್ಯುರೂಪನೂ ಅವನೇ ಸಮದರ್ಶಿಯೂ ಅವನೇ. ಸಮಸ್ತ ಜೀವರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅನುಕೂಲ ಫಲಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತಿಕೂಲಫಲಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಧೂಳಿಯು ಹೇಗೆ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಅದು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡುಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಸ್ತರೂ ಈಶ್ವರನ ಕಾಲರೂಪ ವಾದ ಗತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲೆಯಾಗಲೀ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಾಗಲೀ, ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ, ನೀರಿನಲ್ಲಾಗಲೀ ಧೂಳಿಯ ಕಣವು ಬಿದ್ದರೆ ವಾಯುವಿಗೆ ಹೇಗೆ ವಿಷಮತಿಯು (ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ) ಇರಲಾರದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಜೀವರ ಸುಖದುಃಖಗಳು ಅವರವರ ಕರ್ಮಫಲ ವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಈಶ್ವರನಿಗಾವ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯೂ ತೋರದು. ಈಶ್ವರನು ವೃದ್ಧಿ ಕ್ಷಯರಹಿತನು. ಸ್ವಸ್ಥನು. ಅಕಾಲ ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದಾಗಲೀ, ಕಾಲಮೃತ್ಯುವು ಬರುವುದಾಗಲೀ ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಜೀವರು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಈಶ್ವರನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿನ ವಿವಾದವು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಕೆಲವರು ಅವನನ್ನು ಕರ್ಮ ವೆನ್ನುವರು. ಕೆಲವರು “ಸ್ವಭಾವ” ವೆನ್ನುವರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಕಾಲನೆನ್ನುವರು, ದೈವವೆನ್ನುವರು. ಕೆಲವರು ಮನುಷ್ಯನ ಇಚ್ಛಾ ಸ್ವರೂಪನು ಎನ್ನುವರು. ಆದರೆ ಈಶ್ವರನು ಅವ್ಯಕ್ತನು. ಆದುದರಿಂದ ಅಪ್ರಮೇಯನು. ಪ್ರಮಾಣಾದಿಗಳಿಂದಾತನನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆತನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತ್ವ ಮುಂತಾದ ಘನೇಕ ಶಕ್ತಿಗಳು ಬೆಳಗುತ್ತವೆ. ಆತನ ಶಕ್ತಿಯಾದ ಕಾಲನ ಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನಾರೂ ಊಹಿಸಲೂ ಶಕ್ತರಲ್ಲ ರಾದುದರಿಂದ ಈಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಈಶ್ವರನಂತೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಈಶ್ವರನೇ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತೆ.

ಪುತ್ರ, ಕುಬೇರಕಿಂಕರನಾದ ಯಕ್ಷನು ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಂದವನಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೂ ನಾಶಕ್ಕೂ ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಸಾರ ಫಲದಾತನು ಈಶ್ವರನೇ. ಆದುದರಿಂದ ಆತನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರೂ ಯಾರನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸಲಾರರು ; ಕೊಲ್ಲಲಾರರು ಆ ಈಶ್ವರನೇ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವವನು, ನಾಶಮಾಡುವವನು. ಆದರೆ ಆತನಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಆ ಗುಣಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಲೇಪಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಆತನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಾದ ಮಾಯೆಯ ಆಧಾರದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಆತನೇ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪ್ರಕಾಶಕನು, ಪ್ರಭುವು ಮತ್ತು ಆತ್ಮನು. ಆತನೇ ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವು. ಭಕ್ತರಿಗೆ ಆಮೃತ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ ಅಭಕ್ತರಿಗೆ ಮೃತ್ಯುರೂಪನಾಗಿಯೂ ತೋರುತ್ತಾನೆ. ಮೂಗುದಾರಹಾಕಿದ ವಶುವು ಹೇಗೆ ವರಾಧೀನವಾಗಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುವುದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ ಕೂಡ ಆತನ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಬದ್ಧರಾಗಿ ಆಜ್ಞಾವಾಲನೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಈಶ್ವರನನ್ನೇ ಸರ್ರವ್ಯಾಪಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಅನನ್ಯಭಾವದಿಂದ ಭಜಿಸು. ನೀನು ಐದು ವರ್ಷದ ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದಾಗ, ಸವತಿಯಾಯಿ ವಚನರೂಪಬಾಣಗಳಿಂದ ವೃಧಿತನಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದೆ ತವಸ್ಸಿನಿಂದ ದೇವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಲೋಕತ್ರಯಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿದ ಧೃವಪದವನ್ನು ಪಡೆದೆ. ಆ ನಿರ್ಗುಣನಾದ, ಅವಿನಾಶಿಯಾದ, ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಭೇದಭಾವರಹಿತನಾಗಿ, ಆತ್ಮದರ್ಶಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನೊಳಗೆ ನೋಡು ಆತನು ಸಮಸ್ತರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವನು. ಸದಾ ವಿಮುಕ್ತಸ್ವರೂಪನು. ಆತನಲ್ಲಿ ಭೇದಮಯವಾದ ಈ ಜಗತ್ತು ತೋರುತ್ತಿರುವುದು. ಎಲ್ಲರ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ, ಐಶ್ವರ್ಯಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಅನಂತನಾಗಿ, ಸರ್ರಶಕ್ತನಾಗಿ, ಆನಂದಮಯನಾಗಿ ಇರುವ ವರಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ದೃಢಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟರೆ “ನಾನು ನನ್ನದು” ಎಂಬ ಬಲವತ್ತರವಾದ ಆಜ್ಞಾನದ ಗಂಟನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಹಾಕಲು ಶಕ್ತನಾಗುವೆ.

ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಂಗಳಕ್ಕೆ-ಸುಖಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣುಕಾರಿಯಾದ ಈ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಔಷಧಿಯಿಂದ ಶ್ರವಣರೋಗವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವಂತೆ (ಕ್ರೋಧವನ್ನು) ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ ಶಾಂತಗೊಳಿಸು. ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ಅಧೀನನಾಗಿರುವನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಜನಗಳು ಹದರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ತನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಕೋರುವವನು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ಅಧೀನನಾಗಬಾರದು. ಕುಬೇರನು ಶಿವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯನಾಗಿ ಸಹಚರನಂತೆ-ಮಿತ್ರನಂತೆ ಇದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಯಕ್ಷನು ಕೊಂದನೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಕುಬೇರನ ಅನುಚರರಾದ ಯಕ್ಷರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಂದಿದ್ದೀಯೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕುಬೇರನನ್ನು ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ನಿರಾಧಾರ (ತಿರಸ್ಕಾರ) ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ. ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಕುಬೇರನ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ನಮ್ಮ ವಂಶಕ್ಕೆ ಕೆಡುಕಾದೀತು ಆದುದರಿಂದ ಜಾಗ್ರತಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ಆ ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಕುಬೇರನನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸು. ”

ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವು ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ಧ್ರುವನಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಅವನಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳೊಡನೆ ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಮನುವಿನ ಮಾತಿನಂತೆ ಧ್ರುವನು ಕೋಪವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಯಕ್ಷರ ವಧೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಚಾರಣ ಯಕ್ಷ ಕಿನ್ನರರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಕುಬೇರನು ಯುದ್ಧಭೂಮಿಗೆ ಬಂದನು. ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವಿನೀತಭಾವದಿಂದ ನಿಂತಿರುವ ಧ್ರುವನನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು—

“ಎಲೈ ನಿಷ್ಪಾಪ! ಧ್ರುವಕುಮಾರ! ನೀನು ಬಿಡಲಾಗದ ವೈರವನ್ನು ನಿನ್ನ ಪಿತಾನುಹನಾದ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವಿನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಬಿಟ್ಟಿರುವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ಯೋಚಿಸು! ಯಕ್ಷನು ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ.

ನೀನು ನನ್ನ ಯಕ್ಷಸಮೂಹವನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ನೀವುಗಳೆಲ್ಲಾ ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರ. ಕಾಲವುರುಷನೇ ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವರುಗಳ ಜನ್ಮ ಮರಣಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. “ನಾನು, ನೀನು” ಎಂಬ ಭೇದ ಬುದ್ಧಿಯೆಲ್ಲಾ ಅಜ್ಞಾನದ ಫಲವು ಈ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ದೇಹಾಭಿಮಾನವು ಹುಟ್ಟುವುದು. ಈ ಬುದ್ಧಿಯು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಪದಾರ್ಥದಂತೆ ಮಿಥ್ಯೆಯಾದುದು, ಸುಳ್ಳಾದುದು. ಇದರಿಂದಲೇ ಸಂಸಾರಬಂಧನವು. ವಿವಿಧವಾದ ಕ್ಲೇಶಗಳಿಗೆ ಇದೇ ಕಾರಣ. ನೀನು ಈಗ ನಿನ್ನ ಪುರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗು. ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ! ಜನ್ಮ ಮರಣಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಬಲ್ಲ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಭಜಿಸು. ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳೊಳಗೂ ಅವನನ್ನು ಆನುಸಂಧಾನಮಾಡು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಆತನ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳು. ಆತನು ಗುಣಮಯಿಯಾದ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಕೊಡಿಯೂ ಇರಬಲ್ಲನು. ಮಾಯೆಯಿಂದ ದೂರವಾಗಿಯೂ ಇರಬಲ್ಲನು. ಅವನ ಚರಣಕಮಲಗಳೇ ಭಜನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುವು. ಧ್ರುವ! ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು. ನೀನು ಸತ್ಪಾತ್ರನಾಗಿರುವೆ. ನೀನು ಮಹಾ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನೆಂದೂ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.”

ಕುಬೇರನು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಮಹಾ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ಧ್ರುವನು ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಅಚಲವಾದ ದೃಢಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದನು. ಕುಬೇರನು ಅದನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ಧ್ರುವನು ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ದ್ರವ್ಯ, (ಯಜ್ಞಸಾಮಗ್ರಿ) ಕ್ರಿಯಾ, (ಯಜ್ಞಕರ್ಮ) ದೇವತಾ, ಈ ಮೂರೂ ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುವು. ಆ ಈಶ್ವರನೇ ಸಮಸ್ತ ಯಜ್ಞಗಳ ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನು ಯಜಮಾನನ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೊಡುವವನು. ಧ್ರುವನು ಬಹುದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಸಮಸ್ತ ಉಪಾಧಿಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನಾದ

ಆಚ್ಯುತನಲ್ಲಿ ವೃಥಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಎಲ್ಲ ವ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನೊಳಗೂ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಹೀಗೆ ಉತ್ತಮ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಕ್ತನಾದ, ದೀನ ರಲ್ಲಿ ದಯೆಯುಳ್ಳ, ಧರ್ಮದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾಲನೆಮಾಡುತ್ತಿರುವ, ಧ್ರುವನನ್ನು ತಂದೆಯಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿ ಭೋಗ ದಿಂದ ಪುಣ್ಯವನ್ನೂ, ಯಜ್ಞಾದಿಗಳಿಂದ ಪಾಪವನ್ನೂ ಕ್ಷಯಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಆತನು ಮವೃತ್ತಾರು ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದನು ಆ ಮಹಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಮಾಡಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮರೂಪ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳು ಕಾಲಯಾಪನೆಮಾಡಿ ನಂತರ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಅವನಿಗಾಗ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನವಾಗಿತ್ತು. ಸಂಸಾರ ದಲ್ಲಿ ಮೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟದಂತೆ ಮಾಯಾಮಯವನ್ನಾಗಿ ಗಂಧರ್ವನಗರದಂತೆ ಮಿಥೈಯಾಗಿ ತಿಳಿದು ಶರೀರ, ಸ್ತ್ರೀ, ಪುತ್ರ, ಮಿತ್ರ, ಸೇನಾ, ಆತುಲೈಶ್ವರ್ಯ, ಅಂತಃಪುರ, ರಮಣೀಯ ವಿಹಾರಭೂಮಿ, ಸಾಗರಾವೃತವಾದ ಭೂಮಂಡಲ, ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಾಲನಿಂದ ನಾಶಹೊಂದುವುವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ವ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದನು ಮುಂಚೆನ್ನಾ ನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶರೀರವನ್ನು ಜಲದಿಂದ ಬಾಹ್ಯಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದನು. ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳನ್ನೂ, ವಿಷಯವಾಸನೆಯನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿದನು. ಆಸನವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ದಿಂದ ವಾಯುವನ್ನು ಜಯಿಸಿದನು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಏಕಾಗ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದನು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಶ್ವಮಯವಿರಾಡ್ರುವದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಿರಲು, ಧ್ಯಾನಮಾಡುವವನು ನಾನು, ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಅಧಿದೇವನಾದವನು ಭಗವಂತನು, ಎಂಬ ಭೇದಭಾವವು ಹೋಗ

ಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಭೇದಭಾವವು ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತನ್ಮಯನಾಗಿ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು “ನಾನೇ ಬ್ರಹ್ಮ” ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದನು. ನಿರಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನವು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿದ್ದವು. ದೇಹವೆಲ್ಲಾ ರೋಮಾಂಚವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ-ಆನಂದರಸದಿಂದ ಹೃದಯವು ತುಂಬುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ದೇಹಾಭಿಮಾನವು ನಷ್ಟವಾಯಿತು. “ನಾನು ರಾಜನಾದ ಧ್ರುವನು ಎಂಬುದು” ಮರೆತುಹೋಯಿತು.

ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬಂದನಂತರ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವೇ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದು ಬಂದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ವಿಮಾನವೊಂದು ಇಳಿದು ಬಂದಿತು. ಕತ್ತೆತ್ತಿ ನೋಡಲು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನಂತೆಯೇ ಚತುರ್ಭುಜ, ಕುಂಡಲ, ಕಿರೀಟ, ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಗಳಾದ ಮೇಘಶ್ಯಾಮಲಮೂರ್ತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ದೇವಯೋಗ್ಯಗಳಾದ ಗದೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನುಚರರೆಂದು ತಿಳಿದು ಧ್ರುವನು ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದನು.

ಅವರು ಸುನಂದ ಸಂದರೆಂಬ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನುಚರರು. ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ವರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿರುವ ಧ್ರುವನನ್ನು ನೋಡಿ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಹೇಳಿದರು.

“ರಾರ್ಜ! ನಿನ್ನ ಅದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಎಣೆಯಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳು. ನೀನು ಐದನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ಯಾವ ದೇವನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡೆಯೋ ಆ ಶಾರ್ಙ್ಗಪಾಣಿಯಾದ ದೇವದೇವನ ಅನುಚರರು ನಾವು. ನಿನ್ನ ಇದೇ ದೇಹದಿಂದಲೇ ಹರಿಧಾಮವಾದ ಧ್ರುವಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಲು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನೀನು ಯಾವ ವಿಷ್ಣುಪದವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವೆಯೋ ಅದನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡವರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯ

ವಿಲ್ಲ. ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೂ ಸಹಾ ಆ ವದವಿ ಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಅದನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ದರ್ಶನಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳೂ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ತಾರಾಗಣಗಳೂ ಆ ಧ್ರುವಲೋಕವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಆದರೆ ನೀನು ಈಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅದನ್ನು ಜಯಿಸಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಜರಾದ ಹೊಂದದಿರುವ, ಎಂತೆಂತಹ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವ, ಆ ತ್ರಿಭುವನ ವಂದಿತ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಶಾಶ್ವತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ-ಧ್ರುವವದದಲ್ಲಿ ನೀನು ವಾಸಮಾಡು. ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಕಳುಹಿಸಿರುವ ಈ ದಿವ್ಯ ವಿಮಾನವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೊರಡು. ”

ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಭಗವತ್ತಿಯನಾದ ಧ್ರುವನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿದನು. ನಿತ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದನು. ಆ ದಿವ್ಯ ವಿಮಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಅವನ ಷೇಹವು ಸುನರ್ಣದಂತೆ ಬೆಳಗಿತು. ಆ ಸುನಂದ ನಂದರಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲು, ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ ಯಾಗುತ್ತಿರಲು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿದೊಡನೆಯೇ ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಸುನೀತಿಯ ಜ್ಞಾಪಕವು ಬಂದಿತು. ‘ನನ್ನ ವಿಯೋಗದಿಂದ ತಾಯಿಗೆ ದುಃಖವಾಗಿರಬಹುದು. ಅವಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಹೊರಡುವುದೇ?’ ಎಂಬ ಯೋಚನೆಯು ಅವನಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವನ ಇಂಗಿತವನ್ನರಿತ ಆ ವಿಷ್ಣು ಭಟರು “ಧ್ರುವ ! ಯೋಚಿಸಬೇಡ. ಅಗೋ ನೋಡು ಮತ್ತೊಂದು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನಿನಗಿಂತ ಮುಂಚಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಳು ” ಎಂದು ತೋರಿಸಿದರು. ಆಗಲಾತನು ಸಂತೋಷಚಿತ್ತದಿಂದ ಧ್ರುವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಮಾನವಾಸಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಮಾನದಲ್ಲಿಕುಳಿತಿದ್ದ ಆತನು ಲೋಕತ್ರಯಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಸಪ್ತರ್ಷಿಮಂಡಲದ ಮೇಲಿರುವ ಧ್ರುವ ಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನಂತರ ಹಿಂತಿರುಗುವ ಭಯ

ವಿಲ್ಲ. ಅದೇ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವರಮವದವು.

ಈ ವಿಷ್ಣುಪದವು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶೇಷ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಲೋಕತ್ರಯವೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು. ಅಹರ್ನಿಶೆಯೂ ದಯಾಂತರಾಗಿ ಜಗದ್ಧಿತಾರ್ಥಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶಾಂತಸ್ವಭಾವರಾದ ಸಮದರ್ಶಿಗಳಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ಪ್ರಿಯಬಂಧುವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವ ಶುದ್ಧಸ್ವಭಾವದ ಭಕ್ತರು ಮಾತ್ರ ಆ ವಿಷ್ಣುಪದವನ್ನು ಹೊಂದಬಲ್ಲರು.

ಉತ್ತಾನಪಾದಪುತ್ರನಾದ ಧ್ರುವನು ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣುಪದವನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭುವನಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಮಕುಟಮಣಿಯಂತೆ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಗಾಣಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಎತ್ತು ಹೇಗೆ ಒಂದು ಮರದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗುವುದೋ ಹಾಗೆ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚಕ್ರವು—ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರಾದಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಆ ಧ್ರುವಲೋಕದ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದು.

ನಾರದನು ಸ್ವರ್ಗ ಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಳಗಳಲ್ಲಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರುವ ದೇವಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುವಾಗ “ ಸತಿವ್ರತೆಯಾದ ಸುನೀತಿಯು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅನಂತ ಪುಣ್ಯದ ಫಲವಾಗಿ ಧ್ರುವನಂತಹ ತಪಸ್ವಿಯಾದ ಮಗನನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಅವನು ಐದು ವರ್ಷದ ಬಾಲಕನಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಸವತಿತಾಯಿಯ ತಿರಸ್ಕಾರದ ನೆನದಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಶಾಶ್ವತ ಧ್ರುವಪದವನ್ನು ಪಡೆದನು ನಾನೇ ಅವನಿಗೆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶಮಾಡಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟೆನನು. ಎಂತೆಂತಹ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ಹೊಂದಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೊಗಳುತ್ತಿರುವನು.

ವಿದುರ ! ನೀನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಧ್ರುವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ನಾಥುಜನಗಳಿಗೆ

ಆತ್ಮ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದುದು. ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಆಯುಸ್ಸನ್ನೂ ವೃದ್ಧಿಮಾಡಬಲ್ಲುದು. ಪುಣ್ಯವ್ರದವಾದುದು. ಮಂಗಳಮಯವಾದುದು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶಾಂತವಾಗಿರಿಸಬಲ್ಲುದು. ಪಾಪನಾಶಕಾರಿಯಾದ ಇದನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚುವುದು. ಅದರಿಂದ ಸಂಸಾರ ತಾಪವು ಶಮನವಾಗುವುದು. ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ, ಮನಸ್ವಿಯಾಗಿ ತೀರ್ಪುಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯಿದ್ದರೆ ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಲೇಬೇಕು. ಈ ಚರಿತ್ರೆಯು ತೀರ್ಥದಂತೆ ಪಾವನವಾದುದು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಧವನಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯರುಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಉತ್ತಮ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೀರ್ತನಮಾಡಬೇಕು. ಪೂರ್ಣಿಮ, ಅನುವಾಸ್ಯೆ, ದ್ವಾದಶಿತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ, ಶ್ರವಣನಕ್ಷತ್ರ, ವ್ಯತಿಪಾತ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾನುವಾರ, ದಿನಕ್ಷಯ ಮುಂತಾದ ಪರ್ದದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ನಿಷ್ಕಾಮರಾಗಿ ಶ್ರದ್ಧಾಳುಗಳಾದವರಿಗೆ ಇದನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಸಂಸಾರಕ್ಷೇಪಗಳು ದೂರವಾಗುವುವು.

ಈಶ್ವರತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅವ್ಯತರೂಪ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡುವ ದೀನಬಂಧುವಾದ ದಯಾಳುವಾದ, ಮಹಾತ್ಮನಮೇಲೆ ದೇವತೆಗಳು ಅನುಗ್ರಹಮಾಡುವರು. ಧನ್ಯ ಧ್ರುವರಾಜ! ಜಗತ್ತಿನ ನಾಟಕವನ್ನು—ನಾತಾಪಿತೃಗಳ ಮೇಲಿನ ಮನುತಿಯನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಹರಿಭಕ್ತನಾಗಿ ನಿಂತ ಧೀರನಲ್ಲವೇ ನೀನು ?

ವಂಚವಿಂಶ ಕಿರಣ

ಮೈತ್ರೀಯ ಮುನಿಯ ಮುಖದಿಂದ ಧ್ರುವನು ಧ್ರುವ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿದುರನಿಗೆ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯು ದೃಢವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ವಿದುರ:—ಭಗವಂತ, ತಾವು ಪ್ರಚೀತರ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಾರದನು ಧ್ರುವನ ಮ ಹಿ ಮೆ ಯ ನ್ನು ಗಾನಮಾಡಿದನೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಆ ಪ್ರಚೀತರು ಎಂದರೆ ಯಾರು ? ಯಾರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ? ಯಾರ ಮಕ್ಕಳು ? ಎಲ್ಲಿ ಆ ಯಜ್ಞವು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ? ನಾರದರು ಪರಮ ಭಕ್ತರೆಂದೂ ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ದರ್ಶನವಾಗಿತ್ತೆಂದೂ ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಅವರೇ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜಾವಿಧಾನವಾದ ಪಾಂಚರಾತ್ರಾಗಮವನ್ನು ವರ್ಣನೆಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ತಮ್ಮ ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕರಾದ ಪ್ರಚೀತರು ಯಜ್ಞ ಪುರುಷನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾರದರು ಹೋಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಗುಣವನ್ನು ಗಾನಮಾಡಿದರು ಎಂದಲ್ಲವೇ ತಾವು ಹೇಳಿದುದು. ಸ್ವಾಮೀ, ತಾವು ನಾರದರು ವರ್ಣಿಸಿದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಜಿನ್ನಾಗಿ ವರ್ಣನೆಮಾಡಿರಿ. ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮೈತ್ರೀಯ:—ಧ್ರುವನ ಹಿರಿಯಮಗನ ಹೆಸರು ಉತ್ಕಲನೆಂದು. ಧ್ರುವನು ವನಕ್ಕೆ ಹೋದನಂತರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತಂದೆಯ ರಾಜಸಿಂಹಾಸನವು ತನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಆತನು ಅವುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಜನ್ಮದಿಂದಲೂ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತವಾಗಿದ್ದಿತು ಆತನು ಸಮದರ್ಶಿಯಾಗಿ ವಿಷಯಾಸಕ್ತರಾದ ಜನಗಳ

ಈ ಪುರುಷನು ಆದಿ ರಾಜನಾದ ವೃಧು ಎಂಬ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಯಾಗಲಿ. ಈತನ ಯಶಸ್ಸು ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಸರಿಸಲಿ. ಈ ಸುಂದರ ವದನೆಯಾದ ಸರ್ವಾಭರಣ ಭೂಷಿತೆಯಾದ ಸ್ತ್ರೀ ರತ್ನವು ಅರ್ಚಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಕಾಗಲಿ. ಇವಳು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅಂಶವಾದುದರಿಂದ ಮಹಾರಾಜನಾದ ಪೃಥುವೇ ಇವಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಲಿ. ಇವರು ಲೋಕದ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಹುಟ್ಟಿದವರಾದುದರಿಂದ ಇವರು ವವಿತ್ರ ಕೀರ್ತಿವಂತರಾಗಿ ಬಾಲಿ ಇಹಪರಗಳಲ್ಲಿ ಸಕಲ ನೌಖ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಲಿ ಎಂದು ಹರಸಿದರು.

ವೃಧುವಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದರು ಗಂಧರ್ವರು ಗಾನಮಾಡಿದರು. ಅಪ್ಸರೆಯರು ನೃತ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಸಿದ್ಧರು ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧವಾದ ವಾದ್ಯಗಳು ಮೋಳಗಿದವು. ದೇವತುಷಿ ಪಿತೃಗಳ ತಂಡವು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿಯಿತು. ಜಗದ್ಗುರುವಾಚ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸಮಸ್ತ ದೇವತಿಗಳೊಡನೆಯೂ ದೇವೇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲಕ ರೊಡನೆಯೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ವೃಧುವಿನ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರ ಚಿಹ್ನೆಯೂ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮರೇಖೆಯೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಈತನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಅಂಶಾವತಾರವೇ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪೃಥುವಿನ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕದ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ (ನದಿ, ಸಾಗರ, ವರ್ಷತ, ಭೂಮಿ, ಆಕಾಶ, ಸರ್ಪ, ಗರುಡ ಪಕ್ಷಿ ಮೃಗ ಆದಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶಕ್ತಿಗಳೂ) ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿಷೇಕದ ನಾಮಗ್ರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರು. ಪೃಥುಮಹಾರಾಜನು ಸುಂದರ

ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ಭೂಷಿತನಾಗಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು. ಪೃಥುವಿನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಅರ್ಚಿಯು ಅರ್ಧ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಳು. ಅಗ್ನಿಯು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುವಂತೆ ವೃಧುರಾಜನು ರಾಣಿಯಾದ ಅರ್ಚಿಯೊಡನೆ ರಾಜಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸಿರಲು ಕುಬೇರನು ಸುವರ್ಣ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ವರುಣನು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ತುಂತುರು ಜಲವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ನುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸುಂದರವಾದ ಛತ್ರಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದನು. ವಾಯುವು ಮನೋಹರವಾದ ಚಾಮರವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದನು. ಧರ್ಮನು ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ನಮರ್ಪಿಸಿದನು. ಇಂದ್ರನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಕಿರೀಟ—ಮುಕುಟವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಯಮನು ಶಿಕ್ಷಾದಂಡವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಬ್ರಹ್ಮನು ವೇದಮಯ ಕವಚವನ್ನೂ ಸರಸ್ವತಿಯು ಉತ್ತಮವಾದ ಹಾರವನ್ನೂ ವಿಷ್ಣುವು ಚಕ್ರವನ್ನೂ ವಿಷ್ಣುಪತ್ನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸ್ಥಿರ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟರು. ಶಿವನು ದಶಚಂದ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಖಡ್ಗವನ್ನೂ ಅಂಬಿಕೆಯು ಶತಚಂದ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಗುರಾಣಿಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟರು. ಚಂದ್ರನು ಅಮೃತಮಯವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನೂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ರಥವನ್ನೂ ಅಗ್ನಿಯು † ಆಜಗಾವ ಎಂಬ ಧನುಸ್ಸನ್ನೂ ಸೂರ್ಯನು ತೇಜೋಮಯವಾದ ಬಾಣವನ್ನೂ ಪೃಥ್ವಿಯು * ಯೋಗಮಯವಾದ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನೂ ಆಕಾಶವು ಶಾಶ್ವತ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಆಕಾಶ ಸಂಚಾರಿಗಳಾದ

† ಆಜಗಾವ ಎಂಬುದು ಟಿಗರಿನ ಮತ್ತು ಗೋವಿನ ಶೃಂಗದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಬಲವಾದ ಧನಸ್ಸು.

* ಯೋಗಮಯ ಎಂದರೆ ಪಾದುಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಲೇ ಎಲ್ಲೆಗೆ ಬೇಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದು.

ಸಿದ್ಧ ವಿದ್ಯಾರ್ಥರ ಗಂಧರ್ವಾದಿಗಳು ಅಂತರ್ಧಾನವಿದ್ಯೆ-ನಾಟ್ಯಗೀತಾ ವಾದ್ಯಾದಿ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಸಮುದ್ರವು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಂಖವನ್ನೂ, ಋಷಿಗಳು ಸತ್ಯ ಸಫಲ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟರು. ಸಿಂಧು ಪರ್ವತ, ನದಿಗಳು ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಪೃಥುವಿಗೆ ರಥದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ವಂಧಿಮಾಗಧರು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

“ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮಹಾರಾಜ ಪೃಥುವಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ. ಈತನ ಮ ಹಿ ಮೆ ಯ ನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ನಮಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ದೇವದೇವನಾದ ಈಶ್ವರನಾದ ಈತನು ಮಾಯಾಮಾನುಷ ಶರೀರ ವನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡಿ ವೇನರಾಜನ ದೇಹದಿಂದ ಪ್ರಕಟನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಉದಾರಕೀರ್ತಿಯಾದ ಹರಿಯ ಅಂಶಾವತಾರವು. ಈ ಮಹಾರಾಜನಾದ ಪೃಥುವು ಧರ್ಮಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿ ಜನಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದ ಯನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿ ಧರ್ಮದ್ರೋಹಿಗಳಾದ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಲೋಕಪಾಲಕರು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತವನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಮಾಡುವಂತೆ ಈ ಮಹಾರಾಜನು ಒಂದೇ ದೇಹದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನಮಯಾನುಸಾರಸಂಪೂರ್ಣ ಲೋಕಪಾಲಕರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿ ಈ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತಿನ -ಇಹಪರ ಲೋಕಗಳ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈತನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವದಿಂದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಸಮಾನ ಪ್ರತೀಕವನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸೂರ್ಯನು ಎಂಟು ತಿಂಗಳು ಭೂಮಿಯ ರಸವನ್ನು ಹೀರಿದರೂ ವರ್ಷಖುತುವಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೇ ಪುನಃ ಮಳೆಯ ಮೂಲಕ ಭೂಮಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಕೊಡುವಂತೆ ಈತನೂ ಸಹ

ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಕರ (ಕಂದಾಯ) ವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದುರ್ಭಿಕ್ಷಾದಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಹಸ್ತನಾಗಿ ಅದನ್ನೇ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಂಚುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಆರ್ತನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪಾದವನ್ನಿಟ್ಟರೂ ಸಹಿಸುವನು. ಪೃಥ್ವಿಯಂತೆ ಕ್ಷಮಾಶೀಲನೂ ಕರುಣಾನಿಧಿಯೂ ಆಗುವನು. ಇಂದ್ರನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸದಿದ್ದರೆ ಲೋಕಕ್ಷೋಭೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಇಂದ್ರನಂತೆ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಕರೆದು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವನು. ಚಂದ್ರನಂತೆ ತನ್ನ ಅಮೃತಮಯರೂವದಿಂದ ಜನಗಳನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸುವನು. ತನ್ನ ಮುಖಚಂದ್ರನಿಂದ ಹೊರಟಿ ಮೃದುಹಾಸ್ಯಯುಕ್ತವಾದ ಕೃಪಾವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸಂಖೀಷಗೊಳಿಸುವನು. ಅವಾರವಾದ ಸಮುದ್ರವು ಒಳಗೆ ಅನೇಕ ರತ್ನಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಈ ರಾಜನೂ ಸಹ ತನ್ನ ಕೌಶಲವು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಹೊರಗೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಕಂಡರೂ ತನ್ನ ಸ್ವಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಗುವ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಗುಪ್ತಭಾವದಿಂದ ಕೋಶ ಸಂಚಯಮಾಡಿ ಅನಂತಮಹಿಮನಾಗಿ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಧಾರನಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ತುಂಬಾ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವನು. ವೇನರೂವ ಅರಣಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಈ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ವೃಧುವು ಅಗ್ನಿ ತುಲ್ಯನಾಗುವನು. ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಈತನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ, ಹತ್ತಿರವಿದ್ದರೂ ದೂರವಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕಾಣುವನು ವೌರುಷದಿಂದ ಯಾರೂ ಈತನನ್ನು ಜಯಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಗುವ್ರಚಾರರ ದ್ವಾರಾ ವ್ರಾಣಿಗಳ ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ದೇಹರಕ್ಷಣೆಗೆ ಆಧಾರವಾದ ವಾಯುವಿನಂತೆ ತನ್ನ ಸ್ತುತಿ ಮತ್ತು ನಿಂದೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮನಾಗಿರುವನು,

ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಸಮಾನನು. ಸದ್ಗುಣಿಯಾದ ಶತ್ರುವನ್ನಾದರೂ ಆದರಿಸುವನು. ಅಪರಾಧಿಗಳಾದ ಪುತ್ರರನ್ನು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಿಸುವನು. ಈತನ ಕೀರ್ತಿಯು ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತವಾಗುವುದು. ಈತನು ದೃಢವ್ರತನಾಗಿ, ಸತ್ಯಸಂಧನಾಗಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಕ್ತನಾಗಿ, ಗುರುಹಿರಿಯರನ್ನು ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಾ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ, ದೀನವತ್ಸಲನಾಗಿರುವನು. ಪರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ತಾಯಿಯಂತೆ ನೋಡುವನು. ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಅರ್ಧಶರೀರದಂತೆ ಪ್ರೀತಿಸುವನು ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪಿತೃವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನಿಡುವನು. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಆಜ್ಞಾಧಾರಿಯಾಗುವನು. ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ತನ್ನಂತೆಯೇ ಪ್ರೀತಿಸುವನು. ಬಂಧುಗಣವನ್ನು ಸದಾ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವನು. ಮುಕ್ತಸಂಗರಾದ ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುವನು. ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಯಮರಾಜನಂತೆ ದಂಡಧಾರಿಯಾಗುವನು. ಈತನು ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಗೂ ಅಧೀಶ್ವರನಾದ ನಿರ್ವಿಕಾರನಾದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನಾದ ನಾಕ್ವಾತ್ ಭಗವಂತನ ಅಂಶದಿಂದಲೇ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಅನೇಕತ್ವವು ಕಾಣಬಂದರೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಆ ಅನೇಕತ್ವವನ್ನು ಅರ್ಧಶೂನ್ಯವೆಂದೇ ತಿಳಿಯುವರು. ಆದ್ವಿತೀಯನಾದ ಈ ಪೃಥುವು ಉದಯಾಚಲ ಪರ್ಯಂತವಾದ ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಶಾಸನಮಾಡುವನು. ಜಯಪ್ರದವಾದ ರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಧನುರ್ಬಾಣಧಾರಿಯಾಗಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಸದಾ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜರುಗಳೆಲ್ಲಾ ಈತನನ್ನು ಗೌರವಿಸುವರು. ಪ್ರಜಾಪತಿಯಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ವೃತ್ತಿವಿಧಾನವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಮಾಡು

ವನು. ಗೋರೂಪ ಧಾರಿಣಿಯಾದ ಪೃಥ್ವಿಯಿಂದ ಅನ್ನ ಔಷಧಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವನು. ಇಂದ್ರನಂತೆ ಲೀಲಾಪೂರ್ವಕ ವಾಗಿ ತನ್ನ ಧನುಸ್ಸಿನ ಕೊನೆಯಿಂದ ವರ್ಷತಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಡೆದು ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಮತಲವಾಗಿ ಮಾಡುವನು. ಸಿಂಹದಂತೆ ಧನುರ್ಧಾರಿಯಾಗಿ ಈತನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ದುಷ್ಟರು ಈತನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರದೆ ಅವಿತುಕೊಳ್ಳುವರು. ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಈತನು ನೂರು ಅಶ್ವಮೇಧಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು. ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು ಯಜ್ಞಗಳು ಮುಗಿದು ಕೊನೆಯ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಇವನ ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನು ಹರಣಮಾಡಲು ಅವನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದು ಪರಮ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಭಗವಾಃ ಸನತ್ಕುಮಾರರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಿರ್ಮಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಡೆದು ಬ್ರಹ್ಮಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಈ ವೃಥು ಮಹಾರಾಜನ ವರಾಕ್ರಮವು ಮಹತ್ತಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು. ಈತನು ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದಿತವಾದ ತನ್ನ ವಿಕ್ರಮದ ಕಥೆಯು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಗಳಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆನಂದಿಸುವನು. ಈತನು ಸಮಸ್ತ ದಿ ಕ್ಕು ಗ ಳ ನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗುವನು. ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಈತನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನಾರೂ ಧಿಕ್ಕರಿಸಲು ನಾಥ್ಯವಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಲೋಕ ಕಂಟಕರಾದ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸಮೂಲವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುವನು. ಈತನ ಮಹಾ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೇವತೆಗಳೂ ದೈತ್ಯರೂ ಗಾನ ಮಾಡುವರು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಾನುಭಾವನು ವೃಥಿವೇ ಮಂಡಲವನ್ನು ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವನು” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಭವಿಷ್ಯ ವಾಣಿಯನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತಾ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಂದಿಮಾಗಧರು ತನ್ನ ಗುಣ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲು ವೇನ ಪುತ್ರನಾದ ಮಹಾರಾಜಾ ವೃಧುವು ಅವರನ್ನು ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಧನಾದಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಆದಿಯಾದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣದವರೂ, ಭೃತ್ಯರೂ, ಅನಾತ್ಯರೂ, ಪುರೋಹಿತರೂ, ಪುರವಾಸಿಗಳೂ, ದೇಶವಾಸಿಗಳೂ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ವ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ, ಗೂಢಚಾರರೇ ಮುಂತಾದ ಅವ್ತನೇವಕರನ್ನೂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದನು.

ವಿದುರನು ಕೇಳಿದನು:—

ಭಗವಾನ್, ಬಹುರೂಪ ಧಾರಿಣಿಯಾದ ಭೂಮಿಯು ಗೋರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿದಕೆಂದೂ ವೃಧುವು ಔಷಧಾದಿಗಳನ್ನು ಕ್ಷೀರದಂತೆ ಕರೆದನೆಂದೂ ಹೇಳಿದಿರಿ. ಅದು ಏತಕ್ಕಾಗಿ? ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗೋವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಕರುವು ಯಾವುದಾಯಿತು? ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯುವ ವಾತ್ರೆಯಾಗಿ ಯಾವುದು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು? ಈ ಭೂಮಿಯು ಸ್ವಭಾವತಃ ಎತ್ತರವಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದಲೂ ತಗ್ಗಾದ ಹಳ್ಳಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಸರಿಪಡಿಸಿದನು? ಇಂದ್ರನು ಪೃಥುವಿನ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ಅವಹರಿಸಿದನು? ರಾಜರ್ಷಿಯಾದ ವೃಧುವು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಸನತ್ಕುಮಾರನಿಂದ ಆತ್ಮ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಮಾಯಾಸಂಬಂಧವಾದ ಸಂಸಾರದ ಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ತಿಳಿದ ನಂತರ ಯಾವ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು? ಸುಂದರ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳ ಭಗವಾನ್ ಹರಿಯು ಪೃಥುವಿನ ಅವತಾರಮಾಡಿದಾಗ ಏನೇನು ಮಾಡಿದನು ಎಂಬ ಪವಿತ್ರ ಕಥೆಯನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿ

ದಯೆಯಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸುವ ಕೃಪೆಮಾಡಬೇಕು. ನನಗೂ ಈ ವರಮಾತ್ಮನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿದೆ. ತಾವೂ ಸಹ ಪರಮ ಭಕ್ತರು. ಆದುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ವೇನ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಪೃಥ್ವಿಯಿಂದ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆದ ಕಥೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಕೃಪೆಮಾಡಬೇಕು.

ಸೂತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—

ಎಲೈ ಶೌನಕರೇ ! ಹೀಗೆ ವಾಸುದೇವನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಲು ವಿದುರನಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಯಾದ ನಂತರ ಮೈತ್ರೇಯರು ಬಹಳ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ವಿದುರನಿಗೆ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು:—

ಎಲೈ ವಿದುರನೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು “ನೀನು ಪ್ರಜಾವಾಲನೆ ಮಾಡುವ ರಾಜನಾಗಿದ್ದೀಯೆ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಪೃಥುವಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ವೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದರೂ ಅದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಲಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ ಪೃಥ್ವೀ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಕ್ಷಾಮವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಹಸಿವಿನಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಪೃಥುವಿನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ “ಮಹಾರಾಜಾ, ವೃಕ್ಷವು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಬೆಂಕಿಯಿಂದಲೇ ಹೇಗೆ ಉರಿಯುವುದೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಾವು ಆಹಾರಾದಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಹಸಿವಿನ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಬೆಂದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನೀನು ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಕನಾದ, ಅನ್ನದಾತನಾದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಶರಣುಹೊಕ್ಕಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಮರಣ ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೊಡುವ

ಕೃಪೆಮಾಡು. ಪ್ರಜೆಗಳ ಜೀವನ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ವಿಧಾನಮಾಡುವ ದೇಶರಕ್ಷಕನೇ, ಲೋಕಪಾಲಕನೇ ನೀನು. ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು" ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಪ್ರಜೆಗಳ ಕರುಣಾಜನಕವಾದ ಈ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಕೇಳಿ ವೃಧುವು ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಆಲೋಚಿಸಿದನು. ಪ್ರಜೆಗಳ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು ಪೃಥುವಿನ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. "ಭೂಮಿಯು ಔಷಧಿ ಅನ್ನಾದಿಗಳ ಬೀಜಗಳನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ನುಗಿ ಹಾಕುತ್ತಿದೆ. ಅಹಾರವು ಬೆಳೆಯದೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ದುಃಖವಾಗಿರುವ ಕಾರಣವೇ ಇದು" ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ತ್ರಿಪುರಗಳನ್ನು ಸುಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕುಸಿತನಾದ ಶಿವನು ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡಿದಂತೆ ವೃಧುವೂ ಸಹ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡವನಾಗಿ ಅದನ್ನು ತಿಕ್ಷಿಸಲು ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದನು. ವೃಧ್ವಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಧನುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾಣವನ್ನು ಎರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪೃಥುವನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯದಿಂದ ಕಂಪಿತಳಾಗಿ ತನ್ನ ವ್ರಾಣರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಗೋರೂವ ಧಾರಣೆಮಾಡಿ ಬೇಟೆಗಾರನಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟ ಮೃಗದಂತೆ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಕೆಂವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಮಹಾರಾಜ ವೃಧುವೂ ಸಹ ಧನುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಧಾನಮಾಡಿದ ಬಾಣಸಹಿತ ಆ ಭೂಮಿಯ ಹಿಂದೆಯೇ ಅದು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದನು. ಸ್ವರ್ಗ, ಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಿ ಓಡಿ ಸಾಕಾಗಿ ಭೂಮಿಯು ತನ್ನನ್ನೇ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಪೃಥುವನ್ನು ನೋಡಿ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಎದೆಯು ಧ ಡ ಧ ಡ ನೆ ನಡುಗುತ್ತಿರಲು ಒಂದೆಡೆ ನಿಂತು ರಾಜನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. "ಮಹಾರಾಜ! ಏಜ ತಾಜೇಶ್ವರ! ಧರ್ಮಜ್ಞ! ಭಕ್ತವತ್ಸಲ! ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು

ಕಾಪಾಡು. ನಿನ್ನ ಧರ್ಮವು ಶರಣಾಗತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದೇ ಅಲ್ಲವೆ ? ನಾನೇನೂ ನಿನಗೆ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಕೋಪಬರುವಂತಹ ಅಪರಾಧಮಾಡಲು ಶಕ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಏಕೆ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿರುವೆ ? ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದ ನೀನು ಸ್ತ್ರೀ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲು ಏತಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವೆ ? ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದರೂ ಸ್ತ್ರೀಯು ಹತ್ಯೆಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಳಲ್ಲ. ನಿನ್ನಂತಹ ದಯಾಳುವಾದ, ದೀನ ಬಂಧುವಾದ ಮಹಾತ್ಮನು ಸ್ತ್ರೀ ಹತ್ಯೆದಂತಹ ನಿಂದಿತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಏಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆ ? ಬಲವಾದ ನಾವೆಯು ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ನಾನು ನನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಅಖಂಡ ಜಲರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಮಸ್ತ ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತದೆ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದರೆ ನಿನ್ನನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವೆ ? ಪೃಥುರಾಜನು ಭೂಮಿಯ ಕರುಣಾಜನಕ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ಸಹ ಆತನ ಕೋಪವು ಅಡಗಲಿಲ್ಲ. “ಎಲೈ ಭೂಮಿಯೇ ! ನಾನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೀನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಭಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಅನ್ನವನ್ನೇಕೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ? ಗೋರೂವದಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಬೀಜರೂಪವಾದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತೀಯೆ ? ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಹಾಲನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀನು ದುಷ್ಟಳು. ಅಪರಾಧಿಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿದರೆ ನಾವು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ರಾಜನ ಧರ್ಮ. ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಮಂದವಾಗಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮನು ಯಾವ ಔಷಧಿ, ವನಸ್ಪತಿ ಅನ್ನಾದಿಗಳ ಬೀಜವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟನೋ ಅದನ್ನು ನೀನು ಹೊಟ್ಟೆ

ಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ. ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು ಹುಟ್ಟಲು ಅವಕಾಶಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ನನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣಬಾಣಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಮಾಂಸದಿಂದ ಈ ಕ್ಷಾಮಪೀಡಿತರಾದ ಪ್ರಜೆಗಳ ಜರಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪುರುಷನಾಗಲೀ, ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಲೀ, ನಪುಂಸಕನಾಗಲೀ, ಯಾರೇ ಆಗಲೀ ಯಾವ ಅಧಮನು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ವ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಆತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿ ರಾಜನಿಗೆ ಹತ್ಯೆಯ ಪಾವವಿಲ್ಲ. ದುಷ್ಟನನ್ನು ಕೊಂದ ವುಣ್ಯವೇ ಬರುವುದು. ನಿನಗೆ ಬಲು ದೊಡ್ಡ ಗರ್ವವಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಅಹಂಕಾರ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಮಾಯೆಯಿಂದ ಗೋರೂವ ಧಾರಣೆಮಾಡಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿಹಾಕಿ ನನ್ನ ಯೋಗ ಬಲದಿಂದ ವ್ರಜೆಗಳು ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡುವೆನು” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಲು, ಕರಾಳ ಕಾಲನಂತೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಆ ಕ್ರೋಧ ಮಯೀ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಪೃಥ್ವಿಯು ನಮ್ರಳಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. “ಎಲೈ ದೇವದೇವ! ನೀನು ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲ. ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಗುಣ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಬರುತ್ತಿರುವ ಪರಮ ಪುರುಷನೇ! ನಿನ್ನನ್ನು ವಂದಿಸುವೆನು. ನೀನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಿರ್ಗುಣ, (ಆನಂದಮಯ ಬ್ರಹ್ಮನ ಅನುಭವದ್ವಾರಾ) ದ್ರವ್ಯ (ಪಂಚತತ್ತ್ವ) ಕ್ರಿಯಾ (ಇಂದ್ರಿಯ) ಕಾರಕಗಳ (ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಯ ದೇವತೆ) ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರದ ತರಂಗಗಳಾದ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿ ಕಾರಣನಾದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನು ನನ್ನನ್ನು

ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ನಿವಾಸ ಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಯೋ ಯಾರ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ನಾನು ಜರಾಯುಜ, ಅಂಡಜ, ಶ್ವೇದಜ, ಉದ್ಭಿಜ್ಜ ರೂಪವಾದ ಜೀವಗಳನ್ನು ನನ್ನ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ದ್ದೇನೆನೋ ಅದೇ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಈಶ್ವರನು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆ ಯಲು ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನು ಯಾರನ್ನು ಶರಣು ಹೋಗಲಿ ? ಯಾವ ಧರ್ಮಪರಾಯಣನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ ಅಗಮ್ಯಮಾಯೆಯಿಂದ ಈ ಚರಾಚರ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತಿಮಾಡಿದ್ದಾನೆಯೋ ಮತ್ತು ಅದೇ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಇದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವನೋ ಆ ಈಶ್ವರನೇ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಏಕೆ ಉದ್ಯುಕ್ತ ನಾಗಿದ್ದಾನೆ ? ದುರ್ಜಯ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ಜನಗಳು ಈಶ್ವರನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಆತನು ಒಬ್ಬನೇ ಆದರೂ ಮಾಯೆಯ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಆ ನೆ ಕ ವಾ ಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವನು. ಆತನು ತಾನೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಕರ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿ ಆತನಿಂದ ಈ ಚರಾಚರ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪಂಚತತ್ತ್ವ, ಇಂದ್ರಿಯಾಧಿಷ್ಠಾತ್ಮಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳು, ಬುದ್ಧಿ ಅಹಂಕಾರ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿ, ಇವುಗಳಿಂದ ಈ ವಿಶ್ವದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ, ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧ ಶಕ್ತಿಗಳ ವಿಧಾತ್ಮವಾದ ಪರಮ ಪುರುಷನಿಗೆ ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ಜನ್ಮರಹಿತನೇ ! ನೀನು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟವಾದ ಪಂಚತತ್ತ್ವ, ಇಂದ್ರಿಯ, ಅಂತಃಕರಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಈ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡಲು ಆದಿ ವರಾಹಾವತಾರವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿ ರಸಾತಲದ ಜಲದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ತಂದಿರುವೆ ಅದೇ ಗದಾ ಧಾರಿಯಾದ ನೀನು ಪೃಥು ರೂಪವಾದ ವೀರ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಜಲದ ಮೇಲೆ ನಾವೆಯಂತೆ

ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿರುವೆ. ಈಶ್ವರನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತವಾಗಿರುವ ನನ್ನಂತಹ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು? ಈಶ್ವರನ ಭಕ್ತರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಹಾ ನಮ್ಮಂತಹವರು ತಿಳಿಯಲಾರೆವು. ದೇವ! ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾದ ಸಾಧುಗಳ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರನಾರಮಾಡುವ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೂ ಕೂಡ ನಾನು ಶರಣು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಉಜ್ವಲ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ರಾಜನ ಮುಖವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ನೋಡುತ್ತಾ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪುನಃ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು—

“ಪ್ರಭು! ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಶಾಂತಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ! ನಾನು ಈಗ ತಮಗೆ ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ಣಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ! ಚತುರರಾದ ಪಂಡಿತರು ಭ್ರಮರದಂತೆ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರವನ್ನೇ ಗ್ರಹಣಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತತ್ತ್ವದರ್ಶಿಗಳಾದ ಮುನಿಗಳು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಮುಂತಾದ ಉವಾಯಗಳನ್ನೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಅಗ್ನಿ ಹೋತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಮಾಡಿ ತಾವೂ ಸ್ವತಃ ಅದನ್ನು ಆಚರಿಸಿ, ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಂದ ಈಚಿನ ಜನಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಟ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಣಮಾಡಿ ಆಚರಿಸಿ ಇಹಪರ ಸುಖಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರು ಆ ಉವಾಯರೂಪಗಳಾದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನಿಡದೆ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡಿ, ವಿಧಿರಹಿತವಾಗಿ ಕರ್ಮಮಾಡುವವರೋ ಎಂತಹ ಪಂಡಿತರೇ ಆಗಿರಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲೆ

ಬ್ರಹ್ಮನು ಯಾವ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದನೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಈಗ ವ್ರತ ವಿಹೀನರಾದ (ಸದಾಚಾರ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟವರು) ಅಸಾಧುಗಳು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಜನಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದೇ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ರಾಜರುಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ ; ಅನಾದರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಈ ಮುಂದೆ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕಾದ ಯಜ್ಞಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿ ಇಡಲು ಅವುಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ನುಂಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನದೇನು ತಪ್ಪು? ಆ ಔಷಧಿಗಳು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳು ಕ್ಷೀಣ ಅಥವಾ ಜೀರ್ಣವಾಗಿ ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಉದರದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತೆಗೆಯುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದರೆ ನಿನಗೆ ಬರುವ ಲಾಭವೇನು? ಎಲೈ ವೀರನೇ! ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಎಲೈ ಪ್ರಜಾರಕ್ಷಕ! ಮಹಾಪ್ರಭೋ! ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿರುವ ಔಷಧಿ ವನಸ್ಪತಿಗಳು ಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಯಿದ್ದರೆ ಗೋರೂಪಿಯಾದ ನನಗೆ ತಕ್ಕ ಕರುವನ್ನೂ, ಹಾಲಿನ ಪಾತ್ರೆ ಯನ್ನೂ, ಅದನ್ನು ಕರೆಯುವವನನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೋ! ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತಿದಾಯಕವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಕೊಡುವ ಅಮೃತವನ್ನು ನಾನು ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ವರ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುರಿದ ನೀರುವರ್ಷದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ತುಂಬಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಸಮತಳವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ಪ್ರಭು ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ! ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾದಳು.

ರಾಜಾ ಪೃಥುವಿಗೆ ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಆವನು ಮನುವನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ತನ್ನ ಕೈಗಳೆಂಬ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಔಷಧಿಗಳನ್ನೂ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯುವಂತೆ ಕರೆದುಬಿಟ್ಟನು. ವಿವೇಕಿಗಳು ಹೀಗೆಯೇ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ವ್ರತಿಯೊಂದು ಅನುಕೂಲವನ್ನೂ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಹೇಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸುಖದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವರು.

ಪೃಥು ಮಹಾರಾಜನು ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗೋರೂಪಿಣಿಯಾದ ಪೃಥ್ವಿಯಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ತಮತಮಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಅದರಂತೆಯೇ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಋಷಿಗಳು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಇಂದ್ರಿಯ ರೂಪ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವೇದರೂಪವಾದ ದುಗ್ಧವನ್ನು (ಹಾಲನ್ನು) ಕರೆದರು. ದೇವಗಣಗಳು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸುವರ್ಣ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತ, ವೀರೈ, (ಮಾನಸಿಕ ಶಕ್ತಿ) ಓಜಸ್ಸು, (ಇಂದ್ರಿಯ ಶಕ್ತಿ) ಬಲ, (ಶಾರೀರಿಕ ಶಕ್ತಿ) ಗಳ ರೂಪವಾದ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡರು. ದೈತ್ಯ ದಾನವರು ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸುರಾ, ಆಸವ (ಮದ್ಯ ಮುಂತಾದ ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸಿದ ರಸಗಳು) ಗಳನ್ನು ಕರೆದರು. ಗಂಧರ್ವರೂ, ಅಪ್ಸರೆಯರೂ ವಿಶ್ವಾವಸುವನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಪದ್ಮಮಯ ವಾತೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧರ್ವ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ, ಮಾತಿನ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನೂ, ಸುಂದರ ರೂಪವನ್ನೂ ದುಗ್ಧರೂಪದಿಂದ ಕರೆದರು. ಶ್ರಾಧ್ಧ ದೇವತೆಗಳಾದ ಪಿತೃಗಳು ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅರ್ಯಮಣನನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಹಸಿ ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕವ್ಯ (ಶ್ರಾದ್ಧಾನ್ನ) ರೂಪ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆದರು. ಸಿದ್ಧ ವಿದ್ಯಾರ್ಥರು ಕಪಿಲದೇವನನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆಕಾಶ

ರೂಪ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಣಿಮಾದಿ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಕರೆದರು. ಕಿಂ ಪುರುಷರಾದಿಯಾದ ಮಾಯಾವಿಗಳು ಮಯಾಸುರನನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆಕಾಶರೂಪೀ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಮಾಯಾ * ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕರೆದರು. ಯಕ್ಷ, ರಾಕ್ಷಸ, ಭೂತ, ವ್ರೇತ, ಪಿಶಾಚಾದಿ ಮಾಂಸಾ ಹಾರಿಗಳು ರುದ್ರನನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ನರಕಪಾಲ ರೂಪ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ರುಧಿರ (ರಕ್ತರೂಪ) ಆ ಸ ವ ವ ನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡರು. ಅಹಿ (ಹೆಡೆಯಿಲ್ಲದ ಸರ್ಪಗಳು) ದಂದಶೂಕ (ಚೇಳು ಮುಂತಾದ ವಿಷ ಪ್ರಾಣಿಗಳು) ಸರ್ಪ (ಹೆ ಡೆ ಯು ಳ್ಳ ಸರ್ಪಗಳು) ನಾಗ (ಅಜಗರ) ಮುಂತಾದುವುಗಳು ತಕ್ಷಕನನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಲ ರೂಪ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ (ಬಾಯಿ) ವಿಷರೂಪ ದುಗ್ಧವನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡರು. ಎಲ್ಲಾ ಪಶುಗಳೂ ಶಿವನ ವಾಹನವಾದ ನಂದಿಯನ್ನು (ಎತ್ತು) ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವನರೂಪ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಿನ ರೂಪವಾದ (ಮೇವು) ದುಗ್ಧವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡವು. ಮಾಂಸಾ ಹಾರೀ ಪಶುಗಳು ಸಿಂಹನನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೇಹರೂಪವಾದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಂಸರೂಪವಾದ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆದವು. ಪಕ್ಷಿಗಳು ಗ ರು ಡ ನ ನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ವನರೂಪ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹುಳು ಹುಪ್ಪಟೆ ಫಲ ಮುಂತಾದ ದುಗ್ಧವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡವು. ಸಕಲ ವೃಕ್ಷಗಳೂ ವಟವನ್ನು (ಆಲ) ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವನರೂಪ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ರಸಮಯ ದುಗ್ಧವನ್ನು ಕರೆದವು.

* ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಮಾಯೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ದೃಷ್ಟಿ ಗೋಚರವಾಗವೆ ಸಂಚರಿಸುವ ಮತ್ತು ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಲ್ಲಾ ಮಾಯಾ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಸಂಪತ್ತು.

ಪರ್ಮತಗಳು ಹಿಮವಂತನನ್ನು ಕರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಿಖರರೂಪ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡವು. ಎಲ್ಲರೂ ತಂತಮ್ಮ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೂಲಕ ತಂತಮ್ಮ ಪಾತ್ರೈಗಳಲ್ಲಿ ಪೃಥುವಿನಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಗೋರೂಪೀ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ತಮತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಜೀವಿಸುವ ಪೃಥುವುಂತಾದ ಸಮಸ್ತರೂ ತಂತಮ್ಮ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ತಮತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಪಾತ್ರೈಗಳನ್ನೂ ಕರುಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗೋರೂಪಿಯಾದ ಪೃಥ್ವಿಯಿಂದ ಆಹಾರರೂಪ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆದನಂತರ ಮಹಾರಾಜಾಪೃಥುವು ಗೋರೂವಧಾರಿಣಿಯಾದ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಸ್ವಂತ ಮಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹುದರಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಗೆ ಪೃಥ್ವಿಯೆಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಸಮರ್ಥನಾದ ಪೃಥುವಚರ್ಚವರ್ತಿಯು ತನ್ನ ಧನುಸ್ಸಿನ ಕೊನೆಯಿಂದ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಕೋಡುಗಳನ್ನು ಒಡೆದುಹಾಕಿ ಹಳ್ಳತಿಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಮತಳವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ದೇಶದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಗ್ರಾಮ, ಪುರ, ಪಟ್ಟಣ, ದುರ್ಗ, (ಕೋಟೆ) ಘೋಷ, (ಗೊಲ್ಲರಹಟ್ಟಿ) ವ್ರಜ, (ಗೋವುಗಳೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವವರೂ ವಾಸಮಾಡುವ ಸ್ಥಳ) ಶಿಬಿರ, (ಸೇನೆಗಳು ಇರುವ ಸ್ಥಳ) ಆಕರ, (ಧನಾಗಾರ) ಖೇಟಿ, (ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರ ವಾಸಸ್ಥಾನ) ಖರ್ವಟಿ (ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದ ಹಳ್ಳಿ) ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕ್ರಮಪಡಿಸಿದನು. (ಈ ಮುಂಚೆ ಇಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಜನಗಳು ಬೇಕಾದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು.)

ಎಲೈ ವಿದುರನೆ ! ಯಾವ †ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತವೆಂಬ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ದವಾಹಿನಿಯಾದ ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತಿದೆಯೋ, ಎಲ್ಲಿ ಮನುವಿನ ರಾಜ್ಯವಿದ್ದಿತೋ ಆ ವನಿತ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರಾಜರ್ಷಿಯಾದ ವೃಷಭನು ಒಂದು ನೂರು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದನು. 'ಶತಕ್ರತುವಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಅಸೂಯೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಗಿಂತಲೂ ವೃಷಭನು ಹಾರಾಜನ ಕೀರ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ಅವನ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡಿ ಒಂದು ನೂರನೇ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದೀಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ರಾಜನ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಿಂದ ದೀಕ್ಷಾಪಶುವಾದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಪಾಖಂಡವೇಷದಿಂದ ಉಪಾಯವಾಗಿ ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಆಚಾರ್ಯನಾದ ಅತ್ರಿಋಷಿಯು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕೊಂದು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆತರಬೇಕೆಂದು ವೃಷಭನ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿದನು. ಅವನನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜಟಾಧಾರಿಯಾದ ಪಾಖಂಡವೇಷವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿದನು. ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಆ ವೇಷವನ್ನು ನೋಡಿ ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯಬರಲು ಅತ್ರಿಋಷಿಯು ಅವನನ್ನು ಇಂದ್ರವಧಕ್ಕಾಗಿ ವ್ರೇರೇಪಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಭಯಭೀತನಾದ

† ಸರಸ್ವತೀ ದೃಷದ್ವತ್ತೋ ದೇವನದ್ಯೋ ಯದಂತರಂ |

ತಂ ದೇವ ನಿರ್ಮಿತಂ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತಂ ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ ||

ಸರಸ್ವತೀ ಮತ್ತೆ ದೃಷದ್ವತ್ತೀ ನದಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಪುಣ್ಯಭೂಮಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತವು. ಇದು ದೇವ ನಿರ್ಮಿತವಾದುದು. ಬಹಳ ಪವಿತ್ರವಾದುದು.

ಇಂದ್ರನು ಕುದುರೆಯನ್ನೂ ಆ ರೂವನನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಅದೃಶ್ಯನಾದನು. ಆ ಎರಡನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಾಜಕುಮಾರನು ಯಜ್ಞಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬರಲು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಜಯಿಸಿದ ಅವನಿಗೆ “ವಿಜಿತಾಶ್ವ” ಎಂಬ ಬಿರುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಇನ್ನೇನು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಸಾಯಿಯಿಂದ ಗಾಡಾಂಧಕಾರವನ್ನು ರವಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಪುನಃ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷಿತನಾದ ಪೃಥುವಿಗೆ ಇಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಕೋಪ ಬಂದು ಆತನನ್ನು ವಧಿಸಲು ತಾನೂ ಸಹ ಘನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಋಷಿಗಳು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಿತನಾಗಿ ನಿಂತವನು ಯಜ್ಞವಶುವನ್ನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಬಾರದೆಂದೂ, ಅಸೂಯಾಪರನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ತಾವೇ ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರಬಲದಿಂದ ಯಜ್ಞಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಎಳೆದುತಂದು ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಕೊಡಬಲ್ಲೆವೆಂದೂ ಹೇಳಿ ಅವನ ಕೋಪವನ್ನು ಶಮನ ಮಾಡಿದರು. ಋತ್ವಿಜರಾದ ಋಷಿಗಳು ಹೀಗೆ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಕೊಡಲು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತುವವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಲು ಪಿತಾಮಹನಾಪ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವರನ್ನು ತಡೆದನು.

“ಎಲೈ ಋಷಿಗಳಿರಾ ! ನೀವು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಹೋಮಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ” ಎಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹೇಳಿ ವೃಥುವಿನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ “ಎಲೈ ರಾಜನೇ ! ನೀನು ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ ಆತನು ಮಾಡಿದುದು ತಪ್ಪು ನಿಜ. ಪರರ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ತಡೆಯದಿರುವುದು ಇಂದ್ರನ ಸ್ವಭಾವ. ಅದು ಅವನ ಕೀಳು ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚುವುದು.

ಈ ಇಂದ್ರನಾದರೋ ಋಚಿ ಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಆಕೂತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಏಳನೆಯ ಅವತಾರವು. ನೀನೂ ಸಹ ಸನಾತನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವೇನನ ದೇಹದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಂಶಾವತಾರವೇ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಸಿಡಿಯುವುದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಲ್ಲ. ದೇವತೆಯಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರನು ದೊಡ್ಡವನಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಪದವಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನದು ಮೋಕ್ಷ. ಸ್ವರ್ಗಕಾಮನು ಯುಕ್ತವಾದ ಅಶ್ವಮೇಧವು ಮೋಕ್ಷ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಬಲು ಕೀಳು ಮಟ್ಟದ ಸ್ಥಾನವು. ಅವಕ್ಕೆ ನೀನು ಆಶೆಪಡಬೇಡ. ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನವಾಯಿತೆಂದು ದುಃಖಪಡುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ, ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಈ ವಿಘ್ನದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮ ಪ್ರೇರಣೆಯು ಇದೆ. ನಿನಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಭಗವದನುಗ್ರಹವಿದೆ. ಇಂದ್ರನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಅಸೂಯೆವಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ್ದಾಗ, ಅಂತಹ ಅಸೂಯಾರೂಪವಾದ ದೋಷವನ್ನು ತುಳಿದು ಹಾಕಿ, ಶಾಂತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಶುದ್ಧಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ಇಂದ್ರನನ್ನು ಅವನ ಆಚರಣೆಗಾಗಿ ಲೋಕವು ದೂಷಿಸುವುದು. ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳುವುದು” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಲು ರಾಜಾ ಪೃಥುವು ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವಭೃಥ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಸತ್ಯವಾದಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ, ತನ್ನ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ದೇವ, ಋಷಿ, ಪಿತೃ, ಮನುಷ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ತರನ್ನೂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಇಂದ್ರಸಹಿತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಪೃಥುವು ಧಟ್ಟನೆ ಎದ್ದುನಿಂತು ಪೂಜಿಸಿದನು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ರಾಜನ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು:—

“ರಾಜಾ! ಇಂದ್ರನು ನಿನ್ನ ನೂರನೇ ಯಜ್ಞವು ಪೂರ್ತಿ ಯಾಗಲು ವಿಘ್ನವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಸರಪಡಬೇಡ. ಈಗ ಇಂದ್ರನೇ ತನ್ನ ಅವಿವೇಕಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾವಪಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಕ್ಷಮಾಯಾಚನೆಗಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಅವನೊಡನೆ ಸ್ನೇಹಮಾಡು. ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯು ವಿವೇಕಿಗೆ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೋಕ್ಷವು ಹೆಚ್ಚಿನದು. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಾದ್ವೇಷಗಳಿವೆ. ಆದುದರಿಂದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಿಲ್ಲ. ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗೆ ಮನುಷ್ಯ ದೇಹವೇ ಸಹಕಾರಿಯಾದುದು. ಆದುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾಗು. ಎಲೈ ರಾಜನೆ! ನೀನಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದರೆ ದ್ವೇಷರೂಪವಾದ ವಿಕಾರಕ್ಕೆ ನೀನು ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ವರು ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವೇಷಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಈ ಶರೀರದೊಳಗಿರುವ ಶರೀರಿಯು—ಆತ್ಮನು. ನಿನಗೆ ದ್ವೇಷಿಗಳೂ ಇಲ್ಲ, ಪ್ರಿಯರೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನಂತಹ ವಿವೇಕಿಯೂ ಸಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ದೈವಮಾಯೆಗೆ ಒಳಗಾದರೆ ಗತಿಯೇನು? ತನ್ನ ಸಹಜ ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಅವಿದ್ಯೆಯು—ಅಜ್ಞಾನದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಕಾಮನೆಯವಶನಾಗಿ ಕರ್ಮಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನವು—ಶರೀರಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗುವುದು. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಉಂಟಾದರೆ ದೇಹಾಭಿಮಾನವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ದೇಹಾಭಿಮಾನರಹಿತನಾದ ಪಂಡಿತನು ಈ ದೇಹದಿಂದಲೇ

ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಗೃಹ, ಪುತ್ರ, ಧನ ಆದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಮತ್ವವನ್ನೂ ಅಭಿಮಾನವನ್ನೂ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮನು ದೇಹದಿಂದ ಭಿನ್ನನು. ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾನ ಚೈತನ್ಯನು. ಶುದ್ಧ ನಿರ್ಗುಣನು. ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಧಾರನು. ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯು. ಅನಾವೃತನು ಅಧವಾ ಸಾಕ್ಷಿಯು. ದೇಹವು ಬಾಲ್ಯ, ಯೌವನ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ, ಮರಣಗಳೆಂದು ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಮಲಿನವಾದುದು, ಜಡವಾದುದು ಗುಣಸಹಿತವಾಗಿದೆ. ತನಗೆ ಕಾರಣರೂಪವಾದ ತತ್ತ್ವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವುದು. ಗೃಹಾದಿಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದುದು. ದೃಶ್ಯವಾದುದು. ಯಾವಪುರುಷನಿಗೆ ದೇಹದೊಳಗಿರುವ ಆತ್ಮನು, ನಿರ್ಗುಣ ನಿರ್ವಿಕಾರಿಯೆಂದು ಜ್ಞಾನವು ಬಂದಿರುವುದೋ ಆತನು ದೇಹದೊಳಗಿದ್ದರೂ ಅದರ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಿಷ್ಕಾಮನಾಗಿ, ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿತ್ಯನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಾನೆಯೋ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಯೆಯ ಗುಣಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಅಂತಃಕರಣವು ನಿರ್ಮಲವಾಗುತ್ತದೆ. ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಆತನಾಗ ಶಾಂತಿ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಶಾಂತಿಯನ್ನೇ ಕೈವಲ್ಯಧಾಮವೆಂದೂ ಬ್ರಹ್ಮಪದವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸುಖದುಃಖಗಳಿಲ್ಲದ ಉದಾಸೀನ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಯಥಾರ್ಥ ಶಾಂತಿಯೆಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಆತ್ಮನು ಈ ಉದಾಸೀನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಕ್ಷಿಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವನು. ಆತ್ಮನು ದೇಹಕ್ಕೂ, ಕರ್ಮಕ್ಕೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೂ ನಾಯಕನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಯುವವನು ಕಲ್ಯಾಣರೂಪ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಪಂಡಿತನಿಗೆ

ದೇಹವೂ, ಪಂಚತತ್ತ್ವಗಳೂ, ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಮನಾದ ದೇವತೆ ಮತ್ತು ಜೈತನ್ಯ ಇವುಗಳ ಸಂಗ್ರಹವೆಂದೂ ಆದುದರಿಂದ ಆತ್ಮನಲ್ಲವೆಂದೂ ಹುಟ್ಟುವುದು ಸಾಯುವುದೂ ದೇಹವೇ ಎಂದೂ ಮನನವರಿಕೆಯಾಗಿರುವುದು. ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಇಂತಹ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ವಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವನ್ನು, ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದುಃಖವನ್ನೂ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲೈ ವೀರನೇ! ನೀನು ವಂಡಿತನಾಗಿರುವೆ! ಆದುದರಿಂದ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ತಿಳಿದು “ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಅಧಮಗಳೆಂಬ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನೂ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನನ್ನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಪೃಥ್ವೀಮಂಡಲವನ್ನಾಳು. ಪ್ರಜಾಪಾಲನೆಯೇ ರಾಜರ ಪ್ರಧಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಆತನು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳು ಗಳಿಸಿದ ಪುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರನೇ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿಯಾವ ರಾಜನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಕರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರ ರಕ್ಷಣೆಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಆತನ ಪುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರನೇ ಒಂದು ಭಾಗವು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಹಂಚಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆ ವಾಪಿಯಾದ ರಾಜನು ಪ್ರಜೆಗಳ ವಾಪದಲ್ಲಿ ಆರನೇ ಒಂದು ಅಂಶಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ನಿಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರಿಂದ ಈ ಧರ್ಮವು ಆಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾದ ಋಷಿಗಳು ಇದನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಇದೇ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಧ ಕಾಮಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸು. ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನೂ ಇಡುವರು. ಹೀಗೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳನ್ನು

ಸಂಚಯಮಾಡುತ್ತಾ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಪಾಲನೆಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಸನಕಾದಿಸಿದ್ಧರ ದರ್ಶನವನ್ನೂ ಮಾಡುವೆ. ಎಲೈ! ನರೇಂದ್ರನೇ! ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಗುಣ ಮತ್ತು ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಯೋಗ, ಯಜ್ಞ, ತಪಸ್ಸು ಮುಂತಾದ ಯಾವ ಉಪಾಯದಿಂದಲೂ ಲಭ್ಯವಾಗದಿರುವ ನಾನು ಕೇವಲ “ಸಮುದರ್ಶಿ” ಭಾವಕ್ಕೆ ವಶನಾಗುತ್ತೇನೆ.

ವಿಶ್ವವಿಜಯಿಯಾದ ಪೃಥುವು ಜಗದ್ಗುರುವಾದ, ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಹರಿಯ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಕೇಳಿ ಸಾದರದಿಂದ ಆ ದೇವನ ಆ ಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿರಸಾಧಾರಣೆಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಕರ್ಮದಿಂದ ಲಜ್ಜಿತನಾಗಿ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ಆತನ ಪಾದಗಳಿಗೆರಗಿದನು. ರಾಜನಾಗ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ವೈರಭಾವವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದನು. ನಂತರ ವಿಶ್ವಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯು ಉಕ್ಕುತ್ತಿರಲು ಆತನ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಸಜ್ಜನರ ಹಿತಕಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿ-ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ತನ್ನ ಕಮಲನಯನಗಳಿಂದ ಪೃಥು ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಲೇ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಆದಿರಾಜನಾದ ಪೃಥುವು ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟರೂ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂಥ ಅಘಂಧಾಶ್ರುಗಳು ಮಿತಿಮೀರಿ ಕಂಠವು ಗದಗದವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲಾರದೆ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಕೊನೆಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿನ ನೀರನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲುಗಳನ್ನೂರಿ ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ಕೈಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಕಣ್ಣು ತುಂಬಾ ನೋಡುತ್ತಾ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

“ಹೇ! ಪ್ರಭು! ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಜನೀಯನಾದ ನೀನು ಕೇಳಿದ ವರವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆ. ವಂಡಿತರು ತುಚ್ಛವಾದ ವಿಸ್ತಯ ಸುಖರೂಪ ವರವನ್ನೇ ಇಚ್ಛಿಸರು. ದೇಹಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಆಶಾಶ್ವತ ವಿಷಯಸುಖರೂಪ ವರವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವರು. ವಿಷಯಭೋಗವು ದೇಹಧಾರಿಗಳಿಗೆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಬಲ್ಲದು. ಅಂತಹ ತುಚ್ಛವರಗಳನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲಾರೆ. ದೇವ! ನೀನು ಮೋಕ್ಷದಾತನು. ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಾಧುಗಳ ಹೃದಯದಿಂದ ಹೊರಹೊರಟ ನಿನ್ನ ಚರಣಾರವಿಂದ ರೂಪೀ ಮುಕರಂದದ ಆಸ್ವಾದನೆಯು ಸಿಕ್ಕಲಾರದಾದರೆ ನಾನು ಆದನ್ನೂ ಸಹ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲಾರೆನು. ನೀನು ನನಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ, ನಿನ್ನ ಗುಣಗಾನವನ್ನು ಕೇಳುವಂತಹ ಹತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು. ಎಲೈ ಪವಿತ್ರ ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಯಾದ ದೇವನೇ! ತತ್ತ್ವಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಯೋಗ ಭ್ರಷ್ಟರೂ ಸಹಾ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲದಿಂದ ಹೊರಹೊರಟ ವಾಯುವಿನ ಸಣ್ಣ ಕಣವು ಸಿಕ್ಕುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಒದಗಿದರೂ ಅವರು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಬಲ್ಲರು.

ಎಲೈ ಮಂಗಳಮಯ ಕೀರ್ತಿಯುತನೆ! ಯಾವಾತನು ಸಾಧುಗಳ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಂಗಳಮಯ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಒಂದಾವರ್ತಿ

ಕೇಳಿ ಆನಂದಿಸುವನೋ ಆತನು ಗುಣಗ್ರಾಹಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಪಶುವಲ್ಲ ದಿದ್ದರೆ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ಬಂಜಲಿಯಾದರೂ ಸದಾ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುವೆನು. ನೀನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಧಾರನಾಗಿರುವ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು. ನಾಥ! ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ನಾನೂ ಸಹಾ ಒಬ್ಬನೇ ಪ್ರಭುವನ್ನು ಭಜಿಸುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲೂ ವರಸ್ವರ ಅಸೂಯೆಯು ಹುಟ್ಟಬಹುದು. ಜಗಜ್ಜನನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಹೆದರುವನ್ನಲ್ಲ ಏಕೆನ್ನುವೆಯೋ? ನೀನು ದೀನವತ್ಸಲನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸೇವೆಯನ್ನಾದರೂ ಮಹತ್ತಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವವನು ನೀನು. ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾದ ನಿನಗೆ ಯಾರ ಸೇವೆಯ ಹಂಗೂ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವೂ ನಿನಗೆ ಇರಲಾರದು. ನಿನ್ನನ್ನು ದೀನವತ್ಸಲನೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಾಧುಗಳು ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ನಂತರವೂ ನಿನ್ನ ಭಜನೆಯನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಮಾಯೆಯ ಗುಣಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ದೂರನಾಗಿರುವೆ. ನಿಷ್ಕಾಮರಾದ ಸಾಧುಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುವುದು ಕೇವಲ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಧೇವ! ನಿನ್ನ ಸೇವಕರನ್ನು ಕುರಿತು ನೀನು ಹೇಳುವ 'ವರವನ್ನು ಕೇಳು' ಎಂಬ ಮಾತು ಜಗತ್ತನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲವೆ? ನಿನ್ನ ಮೋಹಕರೂಪ ಪಾಶದಿಂದ ಬಂಧಿತನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಗಳನ್ನವೇಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಕ್ಷಣಿಕವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸಿದ ನಂತರ ಪುನಃ ಭೂಮಿಗೇ-ಮನುಷ್ಯನಾಗಿಯೇ ಜನ್ಮವೆತ್ತಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಆಜ್ಞಾನಿಯು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆ

ಯಿಂದ ಮೋಹಿತನಾಗಿ, ತನ್ನನ್ನು ಸರ್ವಸ್ವರೂಪನಾದ ಆತ್ಮನಿಂದ
 ಭಿನ್ನನು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಪುತ್ರಾದಿ ಸುಖಸಾಧನೆ
 ಗಳನ್ನು ವೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ ತಂದೆಯು ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಬಾಲಕನ ಹಿತ
 ವನ್ನು ತಾನೇ ಯೋಚಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡುವಂತೆ ಹೇ ವೇವ !
 ನೀನು ನಮಗೆ ಏನುಮಾಡಿವರೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವುದೆಂದು ಭಾವಿಸು
 ವೆಯೋ ಆದನ್ನೇ ಮಾಡು.”

ವಿಶ್ವೋಪ್ಪತ್ತಿ ಕಾರಣನಾದ ದೇವನು ಸೃಷ್ಟುವಿನ ಮಾತನ್ನು
 ಕೇಳುತ್ತಾ ಬಲು ಸಂತೋಷವಟ್ಟು ಹೇಳಿದನು—

“ಹೇ ರಾಜಾ ! ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಿನಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು
 ಆಜಲವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಿ. ಇಂತಹ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ನಿನಗೆ ಉಪ್ಪೇಕ್ಷಿಯಾಗಿ
 ದುವುದರಿಂದ ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯು. ಮಂಡಿತನು.
 ಇಂತಹ ಬುದ್ಧಿಯು ಆಧಾರದಿಂದಲೇ ದುಸ್ತರವಾದ ಮಾಂಸಾಹಾರಿ
 ವನ್ನು ದಾಟುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಿರಬೇಕೆಂದಂತೆ
 ಸಾವಧಾನನಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ನಡೆಸು. ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು
 ಪಾಲನೆಮಾಡುವವನು ಸದಾ ಸರ್ಪವಾ ಸುಖಿಯಾಗುವನು.”

ವೇ ನ ಪು ತ್ರ ನಾ ದ ಸೃಷ್ಟುವಿಗೆ ಹೀಗೆ ವೇದ ತ್ರಿವಿಷ್ಟ
 ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೊರಡಬುದ್ಯುಕ್ತನಾದನು. ಆಗ ವೃಧ್ವ ಮಹಾ
 ರಾಜನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ದೇವ, ಋಷಿ, ಸಿತ್ಯ, ಗಂಧರ್ವ,
 ಚಾರಣ, ಸಿದ್ಧ, ನಾಗ, ಸರ್ಪ, ಕಿನ್ನರ. ಅಸುರ, ಮನುಷ್ಯ,
 ಪಶು. ಪಕ್ಷಿ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದ
 ನಂತರ, ದೇವನು ವೃಧ್ವಮಹಾರಾಜನ ಮತ್ತೂ ಅವನ ಯಜ್ಞಮಂಟಪ
 ದಲ್ಲಿದ್ದ ಋತ್ವಿಜರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹರಣಮಾಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ವೈಕುಂಠ

ಧಾಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

ಪೃಥು ಮಹಾರಾಜನೂ ಸಹಾ ಸಾಕಾರ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ತನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ವಾಙ್ಮನೋತೀತನಾದ, ಅವ್ಯಕ್ತಮೂರ್ತಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೇರಿದನು.

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ತಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜನು ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಜಯಿಸಿ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ರಾಜಪುರಿಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ಪಟ್ಟಣದ ಮಹಾದ್ವಾರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅವರ ಮನೆಯವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಬೀದಿಗಳನ್ನೂ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ ಶೃಂಗರಿಸಿ ತಳಿರು ತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ, ಬಾಳೆಮರಗಳಿಂದಲೂ, ಅಡಿಕೆಯ ಸೊಸಿ ಗಳಿಂದಲೂ ಚವ್ಪರಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ಹೂ, ಹಣ್ಣು ಅಕ್ಷತೆ ಲಾಜ (ಅರಳು) ಗೋಧಿಯ ಗೊಂಚಲು ದೀಪ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ರಸ್ತೆಗಳಿಗೆ ಅಗರು, ಚಂದನ, ಪನ್ನೀರುಗಳ ನೀರಿನಿಂದ ಚುಮುಕಿಸಿ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತಗಳಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಕುಂಡಲಮಂಡಿತ ಮುಖಮಂಡಲೆಯರಾದ ಸುಂದರ ಕನ್ಯೆಯರಿಂದಲೂ ವೇದಪಾರಕರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದಲೂ, ಶಂಖ, ನಗಾರಿ, ಓಲಗ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ವಾದ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತರಾಗಿ ಮಂತ್ರೀಪುರಜನರು ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರು.

ಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದಲೂ ಪುರಜನರಿಂದಲೂ ಆದರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪೃಥು ಮಹಾರಾಜನು ಬಹುಕಾಲ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡಿ ಯಥಾಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಮುಜ್ಜಲ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಪರಂಧಾಮವನ್ನೈದಿದನು.

ವಿದುರ.—ಬ್ರಹ್ಮಾ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪೃಥುವಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕಮಾಡಿದನಂತರ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ತಂತಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನಂತರ ಮಹಾರಾಜಾಪೃಥುವು ವಿಷ್ಣುವಿನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿ ಗೋರೂವಳಾದ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಕರೆದನಂತರ ಎಂತೆಂತಹ ಶುದ್ಧಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು? ಯಾವ ಪೃಥುವುಮಹಾರಾಜನು ಕರೆದು ಬಿಟ್ಟ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟವನ್ನು ಅಂದರೆ ಅವನು ಗೋರೂಪಿಣಿಯಾದ ಪೃಥ್ವಿಯಿಂದ ಕರೆದನಂತರ ಶೇಷವಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ರಾಜರೂ ಲೋಕಪಾಲಕರೂ ದೇವತೆಗಳೂ ಸೇವನೆಮಾಡುತ್ತಿರುವರೋ ಅಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವನ ದಿವ್ಯಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕೇಳಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ಅದನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವ ಕೃಪೆಮಾಡಬೇಕು.

ಮೈತ್ರೇಯ:—ವಿದುರ! ಗಂಗಾಯಮುನೆಗಳ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪೃಥುವುಮಹಾರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿಯಿದ್ದಿತು. ಆತನು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜನಾದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ವಿಷಯಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ಆಜ್ಞೆಯು ಭೂಮಂಡಲದೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ದಂಡಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದವನು ಅವನೊಬ್ಬನೇ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರು ಅವನ ದಂಡಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಅವರು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾರದವರಾಗಿದ್ದರು. ಎಲೈ ಸಜ್ಜನಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದುರ! ಪೃಥುವುಮಹಾರಾಜನು ಒಂದಾವರ್ತಿ ಒಂದು ಮಹಾಯಜ್ಞದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದನು. ದೇಶ ದೇಶಗಳಿಂದ ರಾಜರೂ, ಪ್ರಜೆಗಳೂ,

ಸಾಧುಗಳೂ ಎಲ್ಲರೂ ಕರೆಸಲ್ಪಟ್ಟರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
 ಶೋಭಿಸುವ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿಮಹಾರಾಜನು ಆ ಸಭೆಯ ಮಧ್ಯ
 ದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸಿದನು. ಆತನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಚರ್ಕವರ್ತಿಯ ಚಿಹ್ನೆ
 ಗಳು ಇದ್ದವು. ಭುಜದಂಡಗಳು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ವಿಶಾಲವಾಗಿದ್ದವು.
 ವರ್ಣವು ಶುಭ್ರವಾಗಿತ್ತು. ನೇತ್ರಗಳು ಕಮಲಗಳಂತೆ ಶೋಭಿಸು
 ತ್ತಿದ್ದವು. ನಾಸಿಕವೂ ಮುಖವೂ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದವು. ಮುಖ
 ಭಾವವು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿದ್ದಿತು. ಸುಂದರ ದಂತಪಂಕ್ತಿಗಳಿಂದೊಡ
 ಗೂಡಿದ ಮಂದಹಾಸವು ಮನಮೋಹಕವಾಗಿದ್ದಿತು. ವಕ್ಷಸ್ಥಲವು
 ವಿಶಾಲವಾಗಿದ್ದಿತು. ಶ್ರೋಣಿಯು ಅಗಲವಾಗಿದ್ದಿತು. ಉದರವು
 ತ್ರಿವಳಿಯುಕ್ತವಾಗಿ, ಅಧಿಕ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.
 ನಾಭಿಯು ಸುಳಿಯಂತೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಗಂಭೀರವಾಗಿತ್ತು ಊರು
 ಗಳು ಸುವರ್ಣದಂತೆ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿ ಚರಣಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ
 ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದವು. ಕೇಶಗಳು ಮೃದುವಾಗಿದ್ದವು.
 ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸುಂದರ ರೇಷ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರಗಳು ಆತನ ದೇಹವನ್ನು
 ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದವು ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಆಭರಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ
 ತೆಗೆದುಹಾಕಿದ್ದರೂ, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿದ್ದರೂ, ಆತನ
 ದೇಹ ಸೌಂದರ್ಯವೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ರಾಜಾ ಸೃಷ್ಟುವು ಯಜ್ಞಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸಭಾಸದರನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ
 ಮೃದು ಮಧುರಭಾವಯುಕ್ತ ಗಂಭೀರವಾಣಿಯಿಂದ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿ
 ದನು—

ಸಭಿಕರೆ! ಪ್ರಜೆಗಳೆ! ಈ ಯಜ್ಞಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ
 ಮಹಾತ್ಮರೇ! ನಿಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ. ನಾನು ಹೇಳುವು
 ದನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಿರಿ. ನಿಮ್ಮಗಳೆದುರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಾದಿ

ಗಲಲ್ಲಿ ನಾನು ಸರಿಸಮಾನನಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ನಿಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ ವಿಧಾತನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳ ರಕ್ಷಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ಧರ್ಮವು ಸಮಸ್ತ ಜನಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಮಾಡುವುದು. ಅವರಿಗೆ ಜೀವನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವುದು. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳವರೂ, ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳವರೂ ತಂತಮ್ಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ವೇದೋಕ್ತವಿಧಿಯಂತೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಆಚರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಧರ್ಮರಕ್ಷಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳು ಗುರ್ತಿಸುವ, ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಹೋಗಿ ನೇರುವ ಲೋಕಗಳು ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುವು. ಯಾವ ರಾಜನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಕರವನ್ನು (ಕಂದಾಯ) ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಧರ್ಮದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಆತನು ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಪದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆತನ ಐಶ್ವರ್ಯವು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಪ್ರಜೆಗಳಿರಾ! ನೀವು ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ, ಅವುಗಳ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಯುಕ್ತರಾಗಿ ನಡೆದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪ್ರೀತನಾಗುತ್ತಾನಾದುದರಿಂದ ನೀವು ನನಗೆ ಉಪಕಾರಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇ! ಪಿತೃಗಳೇ! ದೇವತೆಗಳೇ! ಋಷಿಗಳೇ! ಕರ್ಮಮಾಡುವವರಿಗೆ 'ಇಂತಿಂತಹ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು' ಎಂದು ಉಪದೇಶಮಾಡುವವರೂ, 'ಸರಿ, ಇದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಅನುಮೋದಿಸುವವರೂ ಯಾವ ಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುವರೋ ಆ ಲೋಕವು ನನಗೆ ದೊರಕುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿರಿ. ಆದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಪ್ರಿಯೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿರಾ! ನೀವು ಅಧೋಕ್ಷಜನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು ಈರ್ಷ್ಯಾ ದ್ವೇಷಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪಾಲನೆಮಾಡಿರಿ. ಸಮಸ್ತ

ಯಜ್ಞಗಳಿಗೂ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಮವಾದವನು ವಾಸುದೇವನೇ. ಮನು, ಉತ್ತಾನಪಾದ, ರಾಜರ್ಷಿ ಪ್ರಿಯವ್ರತ, ಮಹಾರಾಜ ಧ್ರುವ, ನಮ್ಮಜ್ಜ ಅಂಗ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ರಾಜರೂ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಿವ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಬಲಿ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲರ ಮತದಂತೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣೀಭೂತನಾದ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಗೂ ಅವರದರ ಕರ್ಮಭೋಗವನ್ನು ವಿಧಾಯಕ ಮಾಡುವ ಈಶ್ವರನಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ನಂಬಿ ಆ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇಡಬೇಕು. ಮೃತ್ಯುವಿನ ನೆಂಟಿನಾದ ವೇನ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವರು ಈಶ್ವರನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪದೇ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಯಜಮಾನನಾದ ಈಶ್ವರನೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವುದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅವರವರ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಫಲವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಈಶ್ವರನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ತ್ರಿವರ್ಗ ಅಂದರೆ ಧರ್ಮ ಅರ್ಥ ಕಾಮ ಸ್ವರ್ಗ ಮೋಕ್ಷಗಳು ಕರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಈ ತ್ರಿವರ್ಗ ಫಲವಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಒಂದೇ ಕರ್ಮವೇ ಎರಡು ಜನರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ್ಯೂ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಫಲಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕರ್ತೃವಾದ ಸರ್ವ ಶಕ್ತಿವಂತನಾದ ಈಶ್ವರನೊಬ್ಬನು ಇರಲೇಬೇಕೆಂದು ನಂಬಬೇಕು.

ಆ ಈಶ್ವರನ ಚರಣ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ತೀವ್ರತರ ಇಚ್ಛೆಯು ನಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಯೂ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಚರಣ ಕಮಲಗಳೆಂದೂದ್ಯವಿಸಿದ ಗಂಗೆಯು ಲೋಕಪಾವನೆಯಾಗಿ ಮೆರೆಯುವಂತೆ ತಪಸ್ವಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮನೆಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಹೃದಯದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಶುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು.

ಆ ಹರಿಭಕ್ತನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಲ್ಮಷವು ಜೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟಂತರ ಆತನು ವೈರಾಗ್ಯದ್ವಾರಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ರೂಪ ವಿರೈವನ್ನು ಪಡೆದು ಆ ಜಗತ್ತಿನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಅವನು ಪುನಃ ಸಂಸಾರದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಿಯರಾದ ವ್ರಜೆಗಳೆ! ಈಶ್ವರನಿಲ್ಲದೆ ಬರೀ ಕರ್ಮದಿಂದ ಅಥವಾ ಕರ್ಮಾಭಿಮಾನೀ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಸಿಕ್ಕಲಾರದು. ನೀವು ಚಿತ್ತದಿಂದ ಕವಟವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ಅಧ್ಯಾಪನ ಮುಂತಾದ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡಿರಿ. ಧ್ಯಾನ, ಸ್ತುತಿ, ಸೇವೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಆ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಭಜಿಸಿರಿ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು ನೆರವೇರುವುವು. ಆ ನಿರ್ಗುಣನಾದ ಭಗವಂತನು ವಿಜ್ಞಾನ ರಾಶಿ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಒಬ್ಬನೇ ಆದರೂ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ (ಧಾನ್ಯಾದಿ) ಗುಣ (ಸತ್ತಾದಿ) ಕ್ರಿಯಾ (ಅವಘಾತಾದಿ) ಉಕ್ತಿ (ಮಂತ್ರ) ಅರ್ಥ (ಯಜ್ಞ ಸಾಮಗ್ರಿ) ಆಶಯ (ಭಾವ ಸಂಕಲ್ಪ) ಲಿಂಗ (ವದಾರ್ಥಗಳ ಶಕ್ತಿ) ನಾಮ (ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕೋಮಾದಿ) ಗಳ ಭೇದದಿಂದ ಅನೇಕ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಯಜ್ಞಗಳಂತೆ ಯಜ್ಞಗಳ ಫಲವೂ ಭಗವತ್ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಈಶ್ವರನು ವರಮಾನಂದರೂಪನಾದರೂ ಶರೀರದೊಳಗೆ ವಿಷಯಾಕಾರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತೊಂದು ತ್ತಾನೆ.

ಅಗ್ನಿಯು ಕಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಹೊಕ್ಕಾಗ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಧರ್ಮವಾದ ಚಿಕ್ಕ, ದೊಡ್ಡ, ಉದ್ದ, ಅಗಲ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದಂತೆ ತೋರುವಂತೆ ಭಗವಂತನು ಉಪಾಧಿರಹಿತನಾದರೂ, ದೇಹದ ಸಂಯೋಗ ದಿಂದ ಆದರ ಧರ್ಮಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತಾನೆ. ಈ ದೇಹವು ಪ್ರಧಾನ (ಪ್ರಕೃತಿ) ಕಾಲ, ಆಶಯ (ವಾಸನಾ) ಮತ್ತು ಧರ್ಮ (ಶೋಕ ಮೋಹಾದಿಗಳು) ಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಷಯಾಕಾರ ಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟುವುದೇನೂ ವಿಚಿತ್ರವಲ್ಲ. ಯಾರು ಭೂ ಮಿ ಯ ಲ್ಲಿ ದೃಢನಿಯಮದಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಯಜ್ಞಗಳ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಗುರುವಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ತಂತಮ್ಮ ಧರ್ಮದಿಂದ ಭಜಿಸುವರೋ ಅಂತಹವರು ರಾಜನಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಮತ್ತು ವೈಷ್ಣವರೂ ರಾಜಸೀಸಂಪತ್ತಿನಿಂದೊಡಗೂಡಿರದಿದ್ದರೂ ತಿತಿಕ್ಷೆ ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರೂಪ ಸಂವತ್ತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ರಾಜಕುಲದ ಶಾಸನವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮತ್ತು ವೈಷ್ಣವರ ಕುಲದ ಮೇಲೆ ಎಂದೆಂದೂ ಅಧಿಕಾರ ಮಾಡಬಾರದೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿರಿಯನಾದ ಪುರಾಣಪುರುಷ ನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಚರಣಗಳನ್ನು ವಂದಿಸಿಯೇ ಸ್ಥಿರ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಜಗತ್ತನ್ನು ವವಿತ್ರೀಕರಿಸುವ ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಪಡೆದನು. ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪ್ರಿಯನಾದ, ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶ ಮಾಸನಾದ, ಈಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸೇವೆಯಿಂದಲೇ ಯಥೇಷ್ಟ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಪಡೆದನಾದುದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಹರಿಯ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಅನುಸರಣೆಮಾಡುತ್ತಾ ವಿನೀತಭಾವದಿಂದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲವನ್ನೇ ಸೇವೆಮಾಡಿರಿ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದೊಡನೆ

ನಿತ್ಯಸೇವಾರೂಪ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಚಿತ್ತವು ಶುದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಪರಮ ಶಾಂತಿ ರೂಪ ಮೋಕ್ಷವು ಸಿಕ್ಕುವುದು. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡುವ ದೇವತೆಗಳೂ, ಅಗ್ನಿ ಆದಿಗಳೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮುಖಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನವುಗಳಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನರೂಪನಾದ ಸರ್ವಾಂತರ್ಮುಖಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ತೃಪ್ತಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮುಖದಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ತತ್ಪ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಪಂಡಿತರು ಪೂಜ್ಯರಾದ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆಜೀತನವಾದ ಅಗ್ನಿಯ ಮೂಲಕ ಕೊಡುವ ಆಹುತಿಯಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಹವನದಿಂದ ಶ್ರೀ ಹ ರಿಯು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವವು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿನಂತೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವುದೋ ಅಂತಹ ನಿತ್ಯ, ಶುದ್ಧ, ಸನಾತನ ವೇದವನ್ನು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶ್ರದ್ಧಾ, ತಪಸ್ಸು, ಮಂಗಳ (ಸತ್ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ದುಷ್ಟಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು) ಮೌನ, (ಆಧ್ಯಯನ ವಿರೋಧಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದು) ಸಂಯಮ (ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ) ಸಮಾಧಿ (ಚಿತ್ತದ ಸ್ಥಿರತೆ) ಇವುಗಳಿಂದ ಧಾರಣೆಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೇ ಆರ್ಯರೇ! ಅಂತಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪವಿತ್ರ ಚರಣಧೂಳಿಯನ್ನು ನಾನು ಸದಾ ನನ್ನ ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿ ಧಾರಣೆಮಾಡಲು ಆ ಶಿ ಪ ಡು ತ್ತೀ ನೆ. ಯಾರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪಾದಧೂಳಿಯನ್ನು ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧಾರಣೆಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪಾವಗಳೂ ನಶವಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಸದ್ಗುಣಗಳೂ ತಮಗೆ ತಾನೇ ಅಂತಹ ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಸುಶೀಲ, ಸಜ್ಜನ, ಸಚ್ಚರಿತ್ರ, ಕೃತಜ್ಞ ಮತ್ತು ವೃದ್ಧಸಮ್ಮತರಾದ

ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತುಗಳೂ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಂಶವೂ ಧೇನುಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಅನುಚರರಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಭಗವಾ ವಿಷ್ಣುವೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಲಿ!" ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ.

ಹೀಗೆ ಮಹಾರಾಜಾ ಪೃಥುವು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು ದೇವತೆಗಳೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ "ಸರಿ. ಸರಿ" ಎನ್ನುತ್ತಾ ರಾಜನನ್ನೂ ವ್ರಶಂಸೆಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. 'ಸತ್ಪುತ್ರನಿಂದ ಸದ್ಗತಿಯಾಗುವುದು.' ಎಂಬ ಮಾತು ಸತ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಪದಿಂದ ಮರಣಹೊಂದಿದ ವೇನನ ಸತ್ಪುತ್ರನಾದ ಈ ಪೃಥುವುಹಾಜನಿಂದ ತಂದೆಗೆ ಸದ್ಗತಿಯಾಯಿತು. ನರಕವಾಸವೂ ತಪ್ಪಿತು. ಹೀಗೆಯೇ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಸತ್ಪುತ್ರನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಂದ ನರಕವಾಸವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನು.

"ಹೇ ವೀರಶ್ರೇಷ್ಠ ಪೃಥುವುಹಾರಾಜ ! ನೀನು ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳು ಬದುಕಿ ಚಿರಜೀವಿಯಾಗು ! ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯು ಅಜಲವಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ. ಪವಿತ್ರ ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಯಾದ ಮಹಾರಾಜ ! ನಿನ್ನಂತಹ ಹರಿಭಕ್ತ ನನ್ನು ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದ ನಾವೇ ಧನ್ಯರು. ನಿನ್ನನ್ನೇ ಶ್ರೀಹರಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ಪವಿತ್ರ ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಗಳಾದ ಮಹಾತ್ಮರು ಯಾರನ್ನು ವಂದಿಸುವರೋ ಅಂತಹ ಪರಮಾತ್ಮನಂತೆಯೇ ನೀನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ ! ದಯಾಶಾಲಿಯಾದ ನೀನು ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡುವುದು ಯುಕ್ತವೇ ಸರಿ ! ನೀನು ಪ್ರಜಾಪರಿವಾಲಕನು ! ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ತುಂಬಾ ಸ್ನೇಹವಿದೆ. ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅಂಧರಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮನ್ನು ಈ

ದಿನ ನೀನು ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಕೃತಾರ್ಥರನ್ನಾಗಿಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉದ್ಧರಿಸಿರುವೆ ! ”

ಸಭಾಸದರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವೃಧು ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಃ ಪುಂಜರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಮಾನಸಪುತ್ರರಾದ ಸನಕ, ಸನಂದನ, ಸನತ್ಕುಜಾತ, ಸನತ್ಕುಮಾರರೆಂಬ ನಾಲ್ವರು ಮುನಿಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿದರು. ವೃಧುಮಹಾರಾಜನು ಅವರ ಘನತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಭಾ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಣ ಸಿಂಹಾಸನಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಅರ್ಘ್ಯವಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡನು.

“ಹೇ, ಮುನಿವರೈ! ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆನು. ತಮ್ಮಂತಹವರ ದರ್ಶನವು ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ಮೂರ್ಖಭವು. ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ—ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಆತ್ಮನನ್ನು ದೃಶ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಹೇಗೆ ನೋಡಲಾರವೋ ಹಾಗೆಯೇ ತಾವುಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಜಗತ್ತಿನ ಜನಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಲಾರರು. ತಮ್ಮಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ, ಸಾಧುಗಳ ದರ್ಶನವೇ ದೊಡ್ಡಪುಣ್ಯ. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಧುಗಳು ಧನಹೀನರಾದಾಗ್ಯೂ ಧನ್ಯರು. ಅವರು ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಪೂಜ್ಯರೇ ಸರಿ. ಅಂತಹುದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಂತಹ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ವೈರಾಗ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ದರ್ಶನವು ಭಾಗ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಎಂತಹ ಧನ ಕನಕಾದಿ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಿದ್ದರೂ ವೈಷ್ಣವ ಜನರ ಪಾದಧೂಳಿಯು ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹವರು ದರಿದ್ರರೇ ಸರಿ. ತಾವು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಧೈರ್ಯ

ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಕಠಿಣ ವ್ರತಗಳನ್ನು (ನಿಯಮಗಳನ್ನು) ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿರುವಿರಿ. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ಈ ಸಭೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ರಯಾಣವು ಸುಖವಾಗಿ ನಡೆಯಿತೆ ಎಂದು ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುವುದು ವ್ಯರ್ಥವೇ. ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ದೋಷದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ದುಃಖಗಳಿಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ನಾವುಗಳು ಇಂದ್ರಿಯಭೋಗಗಳನ್ನು ವರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ತಾವು ಸದಾ ಆತ್ಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ರಮಣಮಾಡುತ್ತಾ 'ಇದು ಬೇಕು, ಇದು ಬೇಡ' ಎಂಬ ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟರೂಪ ದ್ವಂದ್ವಭೇದ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೇ ಮರೆತಿರುವಿರಿ. ಸಂಸಾರ ತಾಪದಿಂದ ತಪ್ಪರಾದವರಿಗೆ ತಾವು ಪರಮಮಿತ್ರರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಂಗಳ ಕಾರಿಯಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲ ಉವಾಯವು ಯಾವುದು? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕೃಪೆಮಾಡಬೇಕು. ಧೀರ ಪುರುಷರ ಸರ್ವಸ್ವವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವನೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ." ಎಂದು ಗಂಭೀರ ಅರ್ಥಯುಕ್ತವಾದ, ಅಲ್ಪಾಕ್ಷರವುಳ್ಳ, ಆದರೂ ಸಾರವತ್ತಾದ ರಾಜನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟವರಾಗಿ ಆ ಮುನಿಗಳ ಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಸನತ್ಕುಮಾರರು ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು—

“ಹೇ ಮಹಾರಾಜ ! ನೀನು ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಹಿತಚಿಂತಕನಾದ ವಂಡಿತನು. ನೀನು ಬಲು ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿರುವೆ. ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಇಂತಹ ಬುದ್ಧಿಯಿರುವುದು ವಿಚಿತ್ರವೇನಲ್ಲ. ಸಾಧುಗಳ ಸಮಾಗಮವು ಇಬ್ಬರಿಗೂ (ಕೇಳುವವರಿಗೂ, ಹೇಳುವವರಿಗೂ)

ಶ್ರೀಯಸ್ಕರವಾದುದು. ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದ, ಉತ್ತರದಿಂದ ಹೇಳುವ ಕೇಳುವವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮಂಗಳವಾಗುವುದು. ರಾಜ ! ಮಧುಸೂದನನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಇದೆ. ಈ ಭಕ್ತಿಯು ಮನಸ್ಸಿನ ಮಲಿನವನ್ನೂ, ವಾಸನಾರೂಪಿ ಕೊಳೆಯನ್ನೂ, ಕಾಮವನ್ನೂ (ವಿಷಯೇಚ್ಛೆ) ದೂರಮಾಡಿ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಶುದ್ಧಮಾಡುವುದು. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಭಕ್ತಿಯು ಮರ್ಲಭವು. ಸಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಎರಡೇ ಎರಡು ಪ್ರಧಾನವಾದ ಕಾರಣವನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಬಹುದು. ಒಂದು ಆತ್ಮನಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಮಿಥ್ಯಾ ಶರೀರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವು. ಮತ್ತೊಂದು ನಿರ್ಗುಣ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಧೃಢಭಕ್ತಿಯೂ, ಶ್ರದ್ಧೆಯೂ, ಭಾಗವತ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯೂ, ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಇಚ್ಛೆಯೂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯೂ, ಯೋಗಿಗಳ ಸೇವೆಯೂ, ಪವಿತ್ರ ಯಶಸ್ಸುಳ್ಳ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯೂ, ತಮೋಗುಣಿಗಳು ಮತ್ತು ರಜೋಗುಣಿಗಳಾದವರ ಸಂಗದಲ್ಲಿ (ಕ್ರೋಧೀ ಕಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ) ಬೇಸರವೂ ಅರ್ಧಕಾಮಗಳ ತ್ಯಾಗವೂ, ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವೂ ಹರಿಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದಂಟಾದ ಶಾಂತಿಲಾಭದ ನಂತರ ಏಕಾಂತನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರಲು ಅಭಿರುಚಿಯೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವೈರಾಗ್ಯವೂ (ಆತ್ಮನಲ್ಲದೆ ಉಳಿದ ದೇಹಾದಿ ಮಿಥ್ಯವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯು ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ) ಮತ್ತು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಧೃಢಭಕ್ತಿಯೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಅಹಿಂಸೆಯೂ (ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ವಾಣಿಯಿಂದ, ಕಾಯದಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಧುಃಖಕೊಡದಿರುವಿಕೆ) ಪರಮಹಂಸವೃತ್ತಿಯೂ (ಶಾಂತಿ ಪ್ರಧಾನ

ಸ್ವಭಾವವೂ) ಸ್ಮೃತಿಯೂ (ಆತ್ಮಹಿತವನ್ನು ಮರೆಯದಿರುವುದು) ಭಗವದ್ಗುಣಾನುವಾದ ರೂಪವಾದ ಅಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವುದೂ, (ಅಮೃತವಂತಹ ಹರಿಯ ಮಧುರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದು) ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದೂ, ಕಾಮನೆಗಳ ತ್ಯಾಗ, ವ್ರತಾದಿ ನಿಯಮಗಳೂ, ಯಾವ ಧರ್ಮ ಅಧವಾ ಮತವನ್ನು ನಿಂದೆಮಾಡದಿರುವುದೂ, ತನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಬೇಕೆಂಬ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಮಾಡದಿರುವುದೂ, (ಮಂಗಳ ಆಮಂಗಳಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ನೋಡುವುದು) ಶೀತೋಷ್ಣರೂಪ ವ್ಯಂದ್ಯದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸೆಹಿಸುವುದೂ, ಹರಿಭಕ್ತರ ಶ್ರೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಭೂಷಣವಾದ ಹರಿಗುಣಗಳನ್ನು ಬಾಲಿಬಾರಿಗೂ ಹೇಳಿ ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಭಕ್ತಿಯೂ, ಕಾರ್ಯ (ಕೇಳುವುದು, ಮಾತನಾಡುವುದು, ನೋಡುವುದು ಮುಂತಾದುವು) ಕಾರಣ (ಚಕ್ಷುರಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯ) ಗಳ ಸಂಗ (ಆಹಂಭಾವ) ವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡುವುದು, ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಆನಾಯಾಸವಾಗಿ ರುಚಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೆಯು ನಿಂತ ನಂತರ ಗುರುವಿನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬಿಂಕಿಯು ತನ್ನ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಾನವಾದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುವುದೋ ಹಾಗೆ ಆತನ ವಾಸನಾಸಹಿತವಾದ ಅಭಿಮಾನಮಯ ಲಿಂಗಶರೀರ (ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ನೋಡುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳುತ್ತೇನೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾವ) ವೂ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯದ್ವಾರಾ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಹಂಕಾರರೂಪವಾದ ಲಿಂಗಶರೀರವೇ ಜೀವನಿಗೆ ಆವರಣರೂಪಬಂಧನವು.

ಪಂಚಭೂತಗಳ ನೂತ್ನಾಂಶಗಳಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೇ ಲಿಂಗಶರೀರದ ವೃಥಾನಾಶವು. ಹೀಗೆ ಹೃದಯ* ಅಥವಾ ಲಿಂಗ ಶರೀರ ರೂಪಿ ಉಪಾಧಿಯು ದೂರವಾದ ನಂತರ “ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂಬ ಮುಂತಾದ ಭಾವವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಳಗೆಯೂ ಹೊರಗೆಯೂ “ಬ್ರಹ್ಮರೂಪನಾದ ನಾನು ಇದ್ದೇನೆ” ಎಂಬ ಭಾವವು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಆ ವೃದ್ಧನು ಹೊರಗೆ ಘಟವಟಿ ಮುಂತಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಒಳಗೆ ನೂತನ ದುಃಖ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಕಾಣಲಾರನು. ಅಥವಾ ಅನುಭವನಾಡಲಾರನು. ಏಕೆಂದರೆ ದೃಶ್ಯ (ಜಗತ್ತು) ತ್ರೈವ್ಯ [ಆತ್ಮ]ಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಧಾನ ಅಥವಾ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯು ನೋಡಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಎಚ್ಚಿತ್ತ ನಂತರ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿನ ದೃಶ್ಯ ಮತ್ತು ದ್ರಷ್ಟಾ ಈ ಎರಡೂ ಹೇಗೆ ಕಾಣಲಾರವೋ ಹಾಗೆಯೇ ನೋಡಲಾರನು ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚಿತ್ತ ನಂತರ ಈಜಗತ್ತು ಸ್ವಪ್ನದಂತೆ ನೋಡಲಾರನು. ಮಹಾರಾಜ ! ಉಪಾಧಿಸ್ವರೂಪವಾದ ಅಂತಃಕರಣ ಅಥವಾ ಲಿಂಗ ಶರೀರವು ಇರುವವರೆಗೂ ವೃದ್ಧನು ತ್ರೈವ್ಯ [ಆತ್ಮ] ದೃಶ್ಯ [ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ] ಮತ್ತು ಅಪಂಚಾರ ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಲಿಂಗಶರೀರವು ನಷ್ಟವಾದ ನಂತರ ಜೀವನಿಗೆ ಆ ಭ್ರಮೆಯು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಭೇದಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಜಲ ಅಥವಾ ದರ್ವಣಗಳು ವರ್ಷದಲ್ಲಿರುವವರೆಗೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆದರ ವೃತ್ತಿಬಿಂಬದಲ್ಲಿ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯು

* ಚಿತ್ತ, ಬುದ್ಧಿ, ಮನಸ್ಸು ಅಪಂಚಾರಗಳು.

ಇರುತ್ತದೆ. ಜಲ ಅಧವಾ ದರ್ಪಣದ ಉವಾಧಿಯು ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಆ ಭ್ರಮೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ವಿಷಯಗಳ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆಯೋ ಅಂತಹವನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೇ ಎಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಹಿಂದಿ ನಿಂದ ಆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಎಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ದಡದಲ್ಲಿರುವ ನೀರುವಂಜಿಮರವು ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನು ಹೇಗೆ ಎಳೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದೋ ಹಾಗೆಯೆ ಮನಸ್ಸು ಚೇತನವನ್ನು (ಬುದ್ಧಿಯ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿ) ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಚೇತನವು ನಷ್ಟವಾದ ನಂತರ ಸ್ಮೃತಿಯು [ಪೂರ್ವಾಪರ ವಿಚಾರಜ್ಞಾನ] ಬ್ರಷ್ಟವಾಗುವುದು. ನಂತರ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿವೇಚನ ಜ್ಞಾನವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನೇ ವಿದ್ವಾಂಸರು "ಆತ್ಮನಿಂದ ಆತ್ಮನ ನಾಶ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಾರ್ಥವು. ಆತ್ಮನಿಂದ ಆತ್ಮನ ನಾಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಾನಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ವಿಷಯ ಮತ್ತು ಕಾಮನೆಗಳ ಧ್ಯಾನವೇ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಾರ್ಥನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಇವುಗಳ ದೆಲೆಯಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನಗಳೆರಡನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಜಡತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರದಿಂದ ವಾರಾಗಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನು ಧರ್ಮ, ಅರ್ಧ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಗಳ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುವ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗವನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಮಾಡಬಾರದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವೇ ಸರ್ವ ಶ್ರೇಷ್ಠವು. ಏಕೆಂದರೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳಿಗೆ ಕಾಲನ ಭಯವಿದೆ. ಮದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಆತ್ಮವಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಹಿಡಿದು "ನಾವು" ಎನ್ನುವವರೆಗೆ ಇರುವ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳೂ ಕಾಲ

ನಿವ ಗುಣಗಳು ಕ್ಷೋಭೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆಯೇ ಉತ್ಪನ್ನವಾದುವು. ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಶರೀರಧಾರಿಗಳೂ ಕಾಲನಿಗೇ ಅಧೀನರೇ. ಕಾಲರೂಪೀ ಈಶ್ವರನ ಭಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲದೇ ಅವುಗಳ ಕಲ್ಯಾಣವೇ ಇಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಿಯವ್ರಾಣ ಬುದ್ಧಿ ಅಹಂಕಾರಗಳಿಂದ ಅವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನ-ನಿಯಂತ್ರವಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿರುವ ಭಗವಂತನಾನು ಅದೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ನಾನು ಎಂದು ಮುಂಚೆ ತಿಳಿದುಕೋ. ಅವನೊಬ್ಬನೇ ನಿತ್ಯನು. ಉಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಅನಿತ್ಯವು. ಆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನು ಅವನಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಳವೇ ಇಲ್ಲ. ಆತನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯು ಅಂತರ್ಮುಖಿಯು ಆ ಈಶ್ವರನು ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತಿನೊಳಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಹಗ್ಗದೊಳಗಿನ ಹಾವಿನ ಭ್ರಾಂತಿಯು ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣಮಯಿಯಾದ ಮಾಯೆಯ ಭ್ರಾಂತಿಯ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ತೋರಿದರೂ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಆತ್ಮನು ಲಿಪ್ತನಲ್ಲ ಆತನು ನಿತ್ಯನು ಶುದ್ಧನು. ಬೋಧಿಸ್ವರೂಪನು. ಆದುದರಿಂದ ತ್ರಿಗುಣಮಯ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಮಲಿನವಾದ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಜೊರಗಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಅದೇ ನಿರ್ಗುಣ ನಿರಾಕಾರನಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಶರಣು ಹೋಗಿದ್ದೇವೆ. ಸಾಧುಜನಗಳು ಆ ಪುರುಷನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಕರ್ಮಗೃಹಿತ ಅಹಂಕಾರರೂಪ ಗ್ರಂಥಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಲು ಶಕ್ತರಾಗುವರೋ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯ

ಗಳನ್ನು ಹೊರಸೆಳೆದು ಅವುಗಳ ವೇಗವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಸಾ ಫ ನೆ ಮಾಡುವ ಯೋಗಿಗಳು ಹಾಗೆ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಅಹಂಕಾರ* ಗ್ರಂಥಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ಶಕ್ತರಾಗಲಾರರು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಕನಾದ ಆ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಭಜಿಸು.

ಈ ಘೋರ ಸಂಸಾರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ ಮೋಹ, ಮದ, ಮತ್ಸರಗಳೆಂಬ ಆರು ಮೊಸಳೆಗಳಿರುವುವು. ಯಾರು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸದೇ ಈ ಸಂಸಾರಸಾಗರದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಇಚ್ಛಿಸುವರೋ ಬರೀ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಅಂತಹ ಸಾಧಕನು ಇದರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ ಇದರಿಂದ ವಾರಾಗಲೂ ಸಹ ಆತನು ಬಹು ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಆದುವರಿಂದ ಎತ್ತೆ! ರಾಜನೇ! ನೀನು ಭಜನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ನಾವೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಅದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕ್ರೇತಮಯನಾದ ದುಸ್ತರಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಿಂದ ವಾರಾಗಬೇಕು. ”

ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರನಾದ ಸನತ್ಕುಮಾರನು ಪೃಥುರಾಜನಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಉಪದೇಶಮಾಡಲು ಆತನು “ ತ ನ ಗೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ನನ್ನ ಯಜ್ಞದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸನತ್ಕುಮಾರರು ಬಂದು ಉಪದೇಶಮಾಡುವರೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ಈಗ ತಾವು ವೋರ್ಣಮಾಡಿದಿರಿ. ನಾನೀಗ ತಮಗೆ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನೇನು

* ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಕ್ಕಿಂತ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವು ಹೆಚ್ಚು ಸುಲಭವೆಂದು ತೋರು ಸುವುದು ಈ ವಾಕ್ಯದ ಉದ್ದೇಶ್ಯ.

ಕೊಡಲಿ? ನನ್ನ ಶರೀರ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತು ನಾಥುಜನಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಅವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ ವ್ರಸಾದರೂನವಾಗಿ ನನಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ನಾನು ಈಗ ಭೋಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅವರ ವ್ರಸಾದ ಮಾತ್ರ. ಸೇವಕನು ತನ್ನ ಒಡೆಯನಿಗೆ ಅವನ ವದಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಡುವಂತೆ ನಾನು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸ್ತ್ರೀ, ಸುತ್ರ, ಧನ, ಜನ, ರಾಜ್ಯ, ಕೋಶಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ತಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು.

“ನಾವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಮಗೆ ರಾಜ್ಯಾದಿಗಳಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ?” ಎಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜ್ಞಾನಿಯು ಸೇನಾವತಿ ರಾಜ ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲನು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು*ಗಳದ್ದೇ. ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ವೇದತತ್ತ್ವಾರ್ಥಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಯಾವ ವೇದ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನನಗೆ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರೋ ಅವರು ಅಷ್ಟ ಕಾಮರಾದುದರಿಂದ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನೂ ಜೋಡಿಸಿ ವಂದಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಮಾಡಲಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಯಾವವ್ರತ್ಯವಕಾರವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರೆ.”

ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಅದಿರಾಜನಾದ ವೃಧುವು ಅವರನ್ನು

* ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ತಿಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗಳು.

ಪೂಜಿಸಿ ನೆತ್ತರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಅವರು ರಾಜನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ವ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನದ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಪುಹಾತ್ಮನಾದ ವೃಧುವಿಗೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಏಕಾಗ್ರತೆಯು ಹುಟ್ಟಿತೋ ಅದರಿಂದಾತನು ಕೃತಾರ್ಥನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಆತ್ಮಾನಂದದ ಭೋಗದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತನಾದನು ಮಹಾರಾಜನಾದ ವೃಧುವು ದೇಶ, ಕಾಲ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಯೋಗ್ಯತೆ, ಮತ್ತು ಧನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವುಗಳ ಫಲವನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಅಂದರೆ ಕಾಮನಾ ರಹಿತನಾಗಿ ಈಶ್ವರನೇವಾದಾನನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣ ಮಾಡಿ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾಸತ್ತನಾಗಿ ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಭಿನ್ನನಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದನು ಅಹಂಕಾರರಹಿತನಾದ ಸೂರ್ಯನು ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತವದಾರ್ಥಗಳೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಬಳಸಿ ಬಂದರೂ ತಾನು ಮಾತ್ರ ಶುದ್ಧನಾಗಿಯೇ ಇರುವಂತೆ ವೃಧು ಮಹಾರಾಜನು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಖಂಡ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಉಪಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇಂದ್ರಿಯವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ತೊರೆದಿದ್ದನು.

ಹೀಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಯೋಗವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ನಿಷ್ಕಾಮನಾಗಿ ನಿರಭಿಮಾನದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಚಿ ಎಂಬ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ವಿಜಿತಾಶ್ವ, ಧೂಮ್ರಕೇಶ, ಹರ್ಯಕ್ಷ, ದ್ರವಿಣ, ವೃಕ ಎಂಬ ಐದುಜನ ಮಕ್ಕಳಾದರು.

ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ ವೃಧವು ಒಂದೇ ತೀರದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕ
 ವಾಲಕರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಸೌಮ್ಯ
 ಮೂರ್ತಿ, ಮನ, ವಾಣಿಗಳಿಂದ, ಸುಂದರಗುಣಗಳಿಂದ ಚಂದ್ರನಂತೆ
 ಜಗತ್ತಿನೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಪ್ರಚಂಡಕಿರಣಗಳಿಂದ
 ಸಮುದ್ರದ ಜಲವನ್ನು ಹೀರಿ ಪುನಃ ವರ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯ
 ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಕರವನ್ನು (ಕಂದಾಯ)
 ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಆ ಧನವನ್ನೇ ಅವರ ಉಪ
 ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ
 ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಗ್ನಿಯನ್ನಾದೂ ಮುಟ್ಟಲಾಗದಿರು
 ವಂತೆ ಇವನ ಪ್ರಚಂಡತೇಜಸ್ಸಿನೆದುರಿಗೆ ಯಾರೂ ನಿಲ್ಲಲಾಗುತ್ತಿರ
 ಲಿಲ್ಲ. ಮಹೇಂದ್ರನಂತೆ ದುರ್ಜಯನಾಗಿದ್ದನು. ಪೃಥ್ವಿಯಂತೆ
 ಕ್ಷಮಾಂವಿಲನಾಗಿದ್ದನು. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಬೇಕು
 ಬೇಕಾದ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೇಘದಂತೆ ಪ್ರಜೆ
 ಗಳಿಗೆ ಅವರವರ ಇಷ್ಟಿಯಂತೆ ಧನವನ್ನೂ ಸುಖವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು.
 ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಗಂಧೀರನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೃದಯದ ಆಳವು
 ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದೃಢತ್ವದಲ್ಲಿ ಮೇರುವಿನಂತೆಯೂ ಧರ್ಮ
 ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನಂತೆಯೂ ಅರ್ಜುನನನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ
 ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯತನಂತೆಯೂ, ಕುಷೇರನಂತೆ
 ಧನಿಕನಾಗಿಯೂ, ವರುಣನಂತೆ ಗುಣಧರಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿಯೂ ಬಲ
 ವರಾಕ್ರಮ, ಸಾಹಸ, ವೇಗಗಳಿಂದ ನಾಯಕನಂತೆ ಇರುತ್ತಾ
 ಜಗತ್ತಿನೆಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕರಡಿರುವ ಯಶಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ದುಪ್ರನಂತೆ
 ಆಮಿತತೇಜೋಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನಂತೆಯೂ

ಸಿಂಹವಂತೆ ಸಾಹಸಿಯಾಗಿಯೂ ಮನುವಿನಂತೆ ಪ್ರಜಾವತ್ಸಲನಾಗಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮನಂತೆ ಪ್ರಭುವಾಗಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಂತೆಯೂ ವಿಷ್ಣುವಿನಂತೆ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿಯೂ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಗುರುಗಳ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಸತ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಪರೋಪಕಾರಾದಿ ಸಮಗಣಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನಂತೆಯೇ ಅನಮಾನನಾಗಿ ಆದ್ವಿತೀಯನಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯು ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿತ್ತು.

ಮಹಾರಾಜ ಪೃಥುವಿನ ವೈಕುಂಠವಾಸ

ವೈಶ್ರೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ .—

ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷನಾದ ಪೃಥುವುಮಹಾರಾಜನು ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ ಪುರಗ್ರಾಮ ನಗರ ಮುಂತಾದವುಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಯೌವನವನ್ನು ಕಳೆದು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವು ಬಂದ ನಂತರ ತನ್ನೊಳಗೇ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದನು. “ನಾನು ಈಗ ವೃದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಚರಾಚರ ವ್ರಾಣಿಗಳ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು (ಜೀವನವಿಧಾನವನ್ನು) ಕಲ್ಪನೆಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಸಾಧುಜನಗಳ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲನೆಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬರೆಬೇಕಾಯಿತೋ ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕಲ್ಪರನ ಆಜ್ಞಾ

ರೂವವಾದ ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ವಾಲನೆಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.” ಹೀಗೆ ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ಪೃಥುಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗಳಂತಿರುವ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ರಾಣಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ತವಸ್ಥಿಗಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ರಾಜನ ವಿರಹದಿಂದ ಭೂಮಿಯು ಬಹಳ ದುಃಖಿಸಿದಳು. ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಸಹ ಬಹಳ ವ್ಯಸನಪಟ್ಟರು. ಪೃಥುಮಹಾರಾಜನು ವ್ಯಾರಂಭವಲ್ಲೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಜಯಿಸುವುದರಲ್ಲೆ ಎಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೋ ಅಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೇ ವನದಲ್ಲೂ ಮಾಡಿ ತಪೋ ಸಿಷ್ಯನಾದನು. ವಾಸಪ್ರಸ್ಥರಾದ ಮುನಿಗಳಂತೆ ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಅವನ ದೃಢವಾದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಯಾವ ವಿಘ್ನವೂ ಅಲುಗಿಸದಂತಾಯಿತು. ಕೆಲವು ದಿನ ಕಂದಮೂಲಫಲಗಳನ್ನು ಆಹಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೆಲವು ದಿನ ಒಣಗಿದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಆಹಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ದಿನ ನೀರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕುಡಿದು ಇನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನ ವಾಯುವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಭಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ ಘೋರತಪಸ್ಸನ್ನಾ ರಂಭಿಸಿದನು. ವೀರನಾದ ಪೃಥುವು ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ *ಪಂಚಾಗ್ನಿಮುಘ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇಹವನ್ನು ಇಟ್ಟನು. ವರ್ಷ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ನಿರಾಧಾರವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತ ಶಿಶಿರ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಕುತ್ತಿಗೆವರೆಗಿನ ನಿರೀನಲ್ಲಿ ದೇಹವನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿ ತವಶ್ಚರ್ಮವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಮುನಿಯ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವೃಥುವು ಸದಾ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಲು ಆರಂಭಿಸಿದನು.

* ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಮುಘ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಸೂರ್ಯನ ತಾಪವು ದೇಹಕ್ಕೆ ತಗಲುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಪಂಚಾಗ್ನಿ ಮುಘ್ಯತ ತಪಸ್ಸು

ಕ್ಷಮಾಸ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿ ಶಾಂತಸ್ವಭಾವದ ಗುಣವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿದನು. ಮೂತನ್ನ, ಇಂದ್ರಿಯಸಹಿತವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದಮನಮಾಡಿದನು. *ವೀರ್ಯವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಏರಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ವ್ರಾಣವಾಯುವನ್ನ ವ್ರಾಣಾಯಾಮದಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿ ಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಆರಾಧನೆಗೆ ಮುಂಚೆ ಉತ್ತಮವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಕ್ರಮಶಃ ಸಿದ್ಧವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ರಾಜನ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ ನಷ್ಟವಾದವು. ಅಂತಃಕರಣವು ಶುದ್ಧವಾಯಿತು. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಾದಿ ಶತ್ರುಗಳ ದಾರಿಯು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ವಾಸನಾರೂಪವಾದ ಬಂಧನವು ಹರಿದುಹೋಯಿತು. ಅಂದರೆ ಅವನು ನಿರಾಕಾರಬ್ರಹ್ಮನ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಆಗ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ರಾಜಾಪ್ಯಧುವು ಸನತ್ಕುಮಾರರು ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ ವರಮ ಪುರುಷನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಭಜನೆಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಪರಮಭಾಗವತನಾದ ಮತ್ತು ನಾಥುವಾದ ರಾಜಾಪ್ಯಧುವು ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಾಧನೆಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಪರಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಏಕಾಂತ ಭಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಪರಮಾತ್ಮಸೇವೆಯಿಂದ ಚಿತ್ತವು ಶುದ್ಧವಾಯಿತು. ಆ ಶುದ್ಧವಾದ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯಯುಕ್ತವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಆ ಜ್ಞಾನರೂಪವಾದ ಅಸ್ತದಲ್ಲಿ ಹರಿಧ್ಯಾನದಿಂದ ವ್ರಾಷ್ಟವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಹರಿತ

* ವೀರ್ಯವನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಚಲಿಸಗೊಡವೆ ಮನಸ್ಸು ಆ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದವಂತೆ ದೃಢಮಾಡುವುದು.

ಮಾಡಿ ಅದರಿಂದ ಜನ್ಮಮರಣರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರ ಮೂಲವಾದ
 ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದನು. ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ
 ತಿಳಿದವನಾದ್ದರಿಂದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಇಡುವರೆಗೂ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಆತ್ಮ
 ಬುದ್ಧಿಯೂ ಮೂಲವಾಯಿತು. ಜೀರ್ಣೋಪಹಿತನಾದನು. ಯೋಗ
 ದ್ವಾರಾ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಅಣಿಮಾದಿ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಮೂರನಾಡಿದನು
 ಆ ಸಿದ್ಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಹರಿ
 ಯಲ್ಲಿ ದೃಢಭಕ್ತಿಯು ಅಚಲವಾಗಿ ಮೂಡುವಂತೆ ಇವನು ಹೆಚ್ಚಿನವಲ್ಲ
 ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಹರಿಯ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಪ್ರೇಮ ಹುಟ್ಟುವು
 ದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವರು ಯೋಗಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯನ್ನು
 ಮುಟ್ಟಿದರೂ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಬಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.
 ಅಂತಹವರ ಮನಸ್ಸು ಸಿದ್ಧಿಗಳಂಥ ತುಚ್ಛವದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಚಲಿ
 ಸುತ್ತಾ ಚಂಚಲವಾಗುವುದರಿಂದ ಅವರು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದ
 ಲಾರರು.

ನಿರಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ರಾಜಾಪ್ಯಧುವು ಹೀಗೆ ಆತ್ಮನನ್ನು ಪು
 ಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪನಾಗಿ ಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ
 ಒಡನೆ ತನ್ನ ಸ್ಥೂಲಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದನು ಶರೀರತ್ಯಾಗ
 ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಎರಡು ಹಿಮ್ಮಡಿಗಳಿಂದ ಗೂಡ
 ದ್ವಾರವನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಅವಾನವಾಯುವನ್ನು ಕ್ರಮಶಃ ಮೂಲಾಧಾರ
 ದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿ ನಂತರ ನಾಭಿಯ ಸ್ಥಾನದ
 ವರೆಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಸಮಾನವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ
 ದೃಢಯದಲ್ಲಿ, ವಕ್ಷಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ, ಕಂಠದಲ್ಲಿ, ಭ್ರೂಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು.
 ನಂತರ ಆ ವ್ರಾಣವಾಯುವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು

ಹೋಗಿ ಸಿಟ್ಟಿಸಿದನು. ನಂತರ ಶರೀರಸ್ಥಿತವಾದ ವಾಯುವನ್ನು
 ಎಂಟುನಿಮಿಷಗಳಿಗೂ ದೇಹದ ಕರಿಣಭಾಗವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ
 ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ರಂಧ್ರವನ್ನು
 ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ ದೇಹದ ರಸ ಅಥವಾ ರಕ್ತವನ್ನು ಜಲದಲ್ಲಿಯೂ
 ಲೀನಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಶರೀರದಲ್ಲಿನ ವಂಚತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು
 ಪಂಚಸುಹಾಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಆ ಅದ್ವಿತೀಯ ಆತ್ಮಾನುಭವ
 ರ್ವಾಗಿ ವಂಚಭೂತಗಳನ್ನು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲೀನಮಾಡಿದನು. ಅಂದರೆ
 ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಜಲದಲ್ಲೂ ಜಲವನ್ನು ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು
 ವಾಯುವಿನಲ್ಲೂ ವಾಯುವನ್ನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಸಿದನು.
 ನಂತರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು
 ವಂಚತತ್ತ್ವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲಯಮಾಡಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಉಳಿ
 ದಿದ್ದ ಆಕಾಶ ಮತ್ತು ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಾಧಿಷ್ಠ
 ಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಮಹಾತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಲೀನಮಾಡಿ ಸಂ
 ಪೂರ್ಣ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಾದ ಮಹತ್ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಮಾಯಾನುಯ
 ಯವಾಧಿಯಾದ ಜೀವನಲ್ಲಿ ಲೀನಮಾಡಿದನು. ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ
 ಮಾಯೆಯ ಗುಣಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಜೀವನ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು
 ಹೊಂದಿದನು. ಈಗ ಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯಗಳ ಬಲದಿಂದ ಆ
 ಜೀವನ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ತನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪದಲ್ಲಿ
 ನಿಂತು ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಾದನು. ಪೃಥುವಿನ ಪಶ್ಚಿಮಾದ ಮಹಾ
 ರಾಣಿ ಅರ್ಚಿಯು ಆತನೊಡನೆ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಅವಳ
 ದೇಹವು ಬಹಳ ಕೋಮಲವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆ ಒರಟು
 ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪತಿಯಂತೆ ನಿತ್ಯವೂ
 ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವುದು ಮುಂತಾದ ನಿಯಮಗಳಿಂದ

ಆಕೆಯ ದೇಹವು ಬಹಳ ದುರ್ಬಲವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಇದೊಂದೂ ಕಷ್ಟ ಕರವಾಗಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಿಯಪತಿಯ ಕರಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ-ಆದರದಿಂದ ಅವಳ ಕಷ್ಟವೆಲ್ಲಾ ದೂರವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಪತಿಯ ಶರೀರವು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಚೇತನ ವಿಹೀನವಾಗಿ ಬಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ದುಃಖಿಸಿ ನಂತರ ಸಹಗಮನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶ್ಯದಿಂದ ಆ ಪರ್ವತಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಂತಕೈಯಿಂದಲೇ ಚಿತಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದಳು. ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಉದಾರ ಚರಿತನಾದ ಪೃಥುವಿಗೆ ತಿಲಾಂಜಲಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಆಗ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಂದಿಸಿದಳು. ಚಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಪತಿಯ ದೇಹವನ್ನಿಟ್ಟು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿ ಮೂರಾವೃತ್ತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವತಿಯ ಚರಣಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ತಾನು ಚಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟಳು. ನೀರಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪತಿಯೊಡನೆ ಸಹಗಮನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಾರಾಣಿ ಅರ್ಚಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳೂ, ದೇವವಂಶಗಳೂ, ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಅವಳನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾ ಅಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ಈ ರಾಣಿಯು ಸಹಗಮನಮಾಡಿದ ಮಂವರಪರ್ವತದ ಶಿಖರದಮೇಲೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯು ಸುರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ದೇವಮಂವಂಶಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. “ಯಜ್ಞಪುರುಷನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಅನುಗಮನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಂತೆ ಈ ಮಹಾರಾಣಿಯು ತನ್ನ ತನುಮನಗಳಿಂದ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರನಾದ ಪೃಥುವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾಳೆ! ತನ್ನ ವಾತವ್ರತ್ಯದ ವ್ರಭಾವದಿಂದ ತನ್ನ ಪತಿಯೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಲೋಕವನ್ನು ಮೀರಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಮನುಷ್ಯ

ಜೀವನವು ಕ್ಷಣಭಂಗುರ, ಚಂಚಲವು. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುವ ಕರ್ಮರಹಿತವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಯಾವನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೋ ಅಂತಹವನಿಗೆ ದುರ್ಲಭವಾದ ಪದಾರ್ಥವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ನಂತರ ಮುಕ್ತಿನಾಥಕವಾದ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವು ಬರುವುದು. ಆದರೆ ವಿಷಯ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಇಂದ್ರಿಯದ್ವಾರಾ ಮೋಸ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಜೀವನು ತನ್ನ ಜನ್ಮದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೇವಿ ಅರ್ಚಿ ಧನ್ಯಳು. " ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಅರ್ಚಿಯನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲು ಅರ್ಚಿದೇವಿಯು ವತಿಯೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು ಅಂದರೆ ಅತ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮನಾದ ವೃಧು ಮಹಾರಾಜನು ಯಾವ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದನೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದಳು. ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ ರಾಜಾ ವೃಧುವಿನ ಈ ಉದಾರಸುಂದರವಾದ ಚರಿತೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಏಕಾಗ್ರಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಯಾರು ಶ್ರದ್ಧಾಸಹಿತವಾಗಿ ವರಣಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಮತ್ತು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಾರೋ ಮತ್ತು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಅಂತಹವನು ಪೃಥುಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಆದ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಓದುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ರಾಜರುಗಳಿಗೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು ವೈಶ್ಯನು ಧನಧಾನ್ಯಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗುವನು. ಶೂದ್ರನ ಸಂಪೂರ್ಣವಾವನು ನಷ್ಟವಾಗುವುದು ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಲೀ ಪುರುಷನಾಗಲೀ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಆದರ ಸಹಿತವಾಗಿ ಮೂರಾ

ವೃತ್ತಿ ಕೇಳಿದರೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದವನು ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ದರಿದ್ರನಾದವನು ಧನವಂಶನಾಗುವನು. ಕೀರ್ತಿಅಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳವನು ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತನಾಗುವನು. ಮೂರ್ಖನು ಪಂಡಿತನಾಗುವನು. ಮಂಗಳಮಯವಾದ ಇದನ್ನು ಓದುವುದರಿಂದ ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಅಮಂಗಳವೂ ನಾಶವಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಧನವೂ ಯಶಸ್ಸೂ ಸಿಕ್ಕುವುದು. ಆಯಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚುವುದು. ಸ್ವರ್ಗವು ಸಿಕ್ಕುವುದು. ಕಲಿಯುಗದ ಮಲವು ಹೃದಯದಿಂದ ದೂರವಾಗುವುದು. ಧರ್ಮ ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಯಾರು ಇಚ್ಛಿಸುವರೋ ಅವರು ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವ ರಾಜನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕೇಳಿ ಶತ್ರುಗಳೊಡನೆ ಯುದ್ಧವನಡುವನೋ ಅಂತಹವನಿಂದ ಪರರಾಜರು ವರಾಜಿತರಾಗಿ ಇವನ ಅಧೀನರಾಗುವರು. ಯಾವ ಪುರುಷನು ಸಂಸಾರದ ಸಂಗವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ವರಮಾತೃನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಾಮ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವ್ಯಾಸರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಾತ್ಮಾ ವೃಧುವಿನ ಈ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಓದುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರಿಗೆ ವೃಧುರಾಜನು ಹೊಂದಿದ ಗತಿಯು ಸಿಕ್ಕುವುದು. ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳುವನೋ ಅವನಿಗೆ ವರಮಾತೃನಲ್ಲಿ ವೃಥವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟುವುದು. ಈ ವೃಥಭಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟಿದ ನಂತರ ಅವನಿಗೆ ಜನ್ಮ ಮರಣಗಳ ಭಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಬಲ್ಲ ನೌಕೆಯೊಂದು (ನಾವೆ) ಸಿಕ್ಕುವಂತಾಗುವುದು.

ಷ ಡ್ವಿ ಂ ಶ ಕಿ ರ ಣ

ಮೈತ್ರೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—

ಎಲೈ ! ವಿದುರನೇ ಕೇಳು. ಸೃಘುನುಹಾರಾಜನು ಪರಂ
ಧಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಂತರ ಆ ತ ನ ವುತ್ರನಾದ ವಿಜಿತಾಶ್ವನು
ಪೃಥ್ವೀ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಮಹಾರಾಜನಾದನು. ಹೇಗೆ ಸಮಸ್ತ ರಾಜರು
ಗಳು ಸೃಘುವಿಗೆ ಅಧೀನರಾಗಿ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೋ
ಹಾಗೆಯೇ ವಿಜಿತಾಶ್ವನಿಗೂ ಕೊಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ವಿಜಿತಾಶ್ವನು
ತನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು.
ಅಂದರೆ ಹರ್ಮ್ಯಕ್ಷನಿಗೆ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಧೂಮ್ರಕೇಶ
ನಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ವೃಕನಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನ ರಾಜ್ಯ
ವನ್ನು ದ್ರವಿಣನಿಗೆ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು.
ವಿಜಿತಾಶ್ವನು ಇಂದ್ರನಿಂದ ಅಂತರ್ಧಾನ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ
ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅಂ ತ ಧಾ ನ ನೆಂ ಬ ಹೆಸರೂ ಬಂದಿತ್ತು.
ಈತನು ತನ್ನ ಶಿಖಂಡಿನೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಾಣಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಂತೆಯೇ
ಸಮಾನಗುಣ ರೂಪಗಳುಳ್ಳ ವಾವಕ, ಪವ ವಾಸ ಮತ್ತು ಶುಚಿ
ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳುಳ್ಳ ಮೂವರು ಪುತ್ರರನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿದನು.
ಅವರು ಮೂವರೂ ಅಗ್ನಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

ವಶಿಷ್ಠಋಷಿಯ ಶಾಪದಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಆ ಶಾಪದ ಅವಧಿಯು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಪುನಃ ತಮ್ಮ ಅಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಪಡೆದರು. ಅಂತರ್ಧಾನನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಕದ್ದಿದ್ದರೂ, ಅವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ನಭಸ್ವಿನೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ರಾಣಿ ಇದ್ದಳು. ಅವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹವಿರ್ಧಾನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪುತ್ರನೂ ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು. ರಾಜನ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಧನವು ಬರುವುದು 1] ಕರ. ದಂಡ, ಶುಲ್ಕ ಎಂಬ ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ. ಅಂತರ್ಧಾನನು ಈ ರಾಜವೃತ್ತಿಯು ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಪ್ರಜಾ ಪೀಡೆಯೆಂದೇ ತಿಳಿದು ರಾಜ್ಯದ ಭಾರವನ್ನು ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಮಾತ್ರ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ ನಾದ್ದರಿಂದ ಇವನು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಅಂತರ್ಧಾನನು ತಾನು ಮಾಡುವ ಆ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಾಮನಾಗಿ ಭಕ್ತ ಭಯ ಹಾರಿಯಾದ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅದೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಯೇ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನಾದನು. ವಿದುರ ! ಹವಿರ್ಧಾನನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಹವಿರ್ಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಬರ್ಹಿಷತ್, ಗಯ, ಶುಕ್ಲ, ಕೃಷ್ಣ, ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಿತವ್ರತ ಎಂಬ ಅರು ಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು 'ಉತ್ಪತ್ತಿಮಾಡಿದನು. ಹವಿರ್ಧಾನನ ಮಗನಾದ ಅತಿ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ರಾಜಾ ಬರ್ಹಿಷದನು ಬಲುದೊಡ್ಡ ಯೋಗಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಯಜ್ಞಾದಿ ಅನೇಕ

1) ಕರ ಎಂಬುದು ಕಂದಾಯ. ದಂಡ ಎಂಬುದು 'ಶಿಕ್ಷಿತಸ್ಥರಿಂದ' ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವ ಶೀಕ್ಷಾರೀತ್ಯ ರಾಜಧನ. ಶುಲ್ಕ ಎಂಬುದು ಹತ ವಂತರಿಂದ ಅವರವರ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರಾಜನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಧನ.

ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆತನು ಒಂದು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಮತ್ತೊಂದು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಯಜ್ಞಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ವೇದಿಯ ಮೇಲೆ ಹರಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪೂರ್ವಮೂಲವಾದ ಕುಶಗಳಿಂದಲೇ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹರಡಿಬಿಟ್ಟನು. ಅಂದರೆ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಅವನು ಯಜ್ಞಮಾಡದ ಸ್ಥಳವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಪಾ,ಚೀನ ಬರ್ಹಿ ಎಂಬ ಎರಡನೇ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು.

ರಾಜಾ ಪ್ರಾಚೀನಬರ್ಹಿಯು ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಸಮುದ್ರಕನ್ಯೆಯಾದ ಶತದೃತಿ ಎಂಬುವಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾದನು. ಶತದೃತಿಯು ಅಪೂರ್ವ ಸುಂದರಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಆ ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರಿಯಾದ ನವಯೌವನ ಭರಿತೆಯಾದ ಶತದೃತಿಯು ಮನೋಹರಗಳಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ವಿವಾಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವಳ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಗ್ನಿಯ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲವಾಯಿತು. ನವವಿವಾಹಿತೆಯಾದ ಶತದೃತಿಯು ತನ್ನ ಚರಣಗಳ ನೂಪುರಗಳ ಶಬ್ದದಿಂದಲೇ ದೇವದಾನವ, ಗಂಧರ್ವ, ಮುನಿ, ಸಿದ್ಧ, ಮನುಷ್ಯ ಸರ್ಪ ಮುಂತಾದ

ಸತ್ತ ಋಷಿಗಳ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಋಷಿಪತ್ನಿಯರನ್ನು ನೋಡಿ ಅಗ್ನಿಯು ಮೋಹಗೊಂಡನು. ಅಗ್ನಿಯ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸ್ವಾಹಾ ಎಂಬುವಳು ಸತ್ತ ಋಷಿಗಳ ಪತ್ನಿಯರ ರೂಪವನ್ನೇ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಅವನೊಡನೆ ಸಂಭೋಗ ಮಾಡಿದಳು. ಮತ್ತು ಶುಕರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿ ಅವನಲ್ಲ ಆ ವೀರೈಶ್ವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು. ಆದರಂತೆಯೇ ಈಗಲೂ ಅಗ್ನಿಯ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲವಾಯಿತು.

ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಮೋಹಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಳು. ಪ್ರಾಚೀನ ಬರ್ಮಿಗೆ ಶತವೃತ್ತಿ ರಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಜನ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಅವರ ಹೆಸರೂ ಪ್ರಾಚೀತನ ಎಂದೇ ಆಯಿತು. ಧರ್ಮಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಆ ಪ್ರಾಚೀತಸರಿಗೆ ಒಂದೇ ಹೆಸರು, ಒಂದೇ ಸ್ವಭಾವ, ಒಂದೇ ನಡತೆ ಇದ್ದಿತು. ಆ ಪ್ರಾಚೀತರುಗಳು ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಂತಾನವನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನಮಾಡ ಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಸಮುದ್ರದ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೂ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರು. ಆ ವರು ತಪಸ್ಸುಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದನು. ಶಿವನು ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಜಪ, ಧ್ಯಾನ, ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ವಿವರನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:—“ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮಣ್! ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಆ ಪ್ರಾಚೀತರುಗಳನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಏನನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡಿದನು” ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನಗೆ ಹೇಳಿ ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಯಾವ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಇಷ್ಟದೇವನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಮುನಿಗಳು ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗದೆ ಕೇವಲ ಧ್ಯಾನದಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದುವರೋ ಅಂತಹ ಶಿವನನ್ನು ಮನುಷ್ಯರು ಸಂಧಿಸುವುದು ದುರ್ಲಭವೇ ಸರಿ. ಭಗವಾನ್ ಶಿವನು ಲೋಕಾನುಗ್ರಹ

ಕ್ಯಾಗಿರಿಯೇ ಘೋರ ವೇಷವನ್ನು ಅಧವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ
ರುವನು. ಆದರೆ ಆತನು ಆತ್ಮಾನಂದಾನುಭವದಲ್ಲಿಯೇ ತೃಪ್ತನಾಗಿ
ದ್ದಾನೆ ಅಲ್ಲವೇ ?

ಮೈತ್ರೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.;—“ಸಾಧು ಸ್ವ ಭಾವ ದ
ಪ್ರಾಜ್ಞೇತರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಚೀನಬರ್ಹಿಯು ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡ
ಬೇಕೆಂಬ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ನಂತರ ಅವರು ಪಿತೃವಿನ ವಚನ
ವನ್ನು ಆದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶಿರಸಾ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ, ತಪಸ್ಸು
ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೊರಟರು. ಪಶ್ಚಿಮ
ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆಯನ್ನು ಕಂಡರು. ಅದು
ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಸರೋವರವು
ಮಹಾತ್ಮರುಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿದ್ದಿತು.
ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಮೀನು ಮುಂತಾದ ಜಲ ಜಂತು
ಗಳು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿದ್ದವು. ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ನೀಲಕಮಲ,
ಅಂಭೋಜ, ಕಹ್ಲಾರ, ಇಂದೀವರ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧಗಳಾದ ಕಮಲ
ಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಸರೋವರದ ದಡದಲ್ಲಿ ಹಂಸ, ಕಾರಂ
ಡವ, ಸಾರಸ ಮುಂತಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕೂಗುತ್ತಾ ಆಟವಾಡುತ್ತಿ
ದ್ದವು. ಮತ್ತು ಮಧುಕರಗಳ ಸುಂದರ ಸ್ವರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸರೋ
ವರದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿದ್ದ ವೃಕ್ಷಗಳೂ, ಲತೆಗಳೂ, ಆನಂದದಿಂದ
ರೋಮಾಂಚವಾಗಿ ಹೂ ಬಿಡುತ್ತಿರ ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಪದ್ಮದ
ಪರಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗೂ ಸಂಚರಿಸುವ ವಾಯುವು
ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೂ ಆನಂದವನ್ನೇ ಹರಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು.
ಅಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರರು ಮುಂಚೆ ಮೃದಂಗ, ತಬಲ, ಆದಿನಾದ್ಯಗಳನ್ನು

ಕೇಳಿದರು. ಅದರೊಡನೆಯೇ ದಿವ್ಯ ಗಾನವನ್ನೂ ಅವರ ಮನೋಹರವಾದ ವಿವಿಧ ರಾಗಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿದರು. ಅವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರು ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು. ಹಾಗೆಯೇ ತಸ್ತುಕಾಂಚನದಂತೆ ಶೋಭಾಯು ಮಾನವಾದ ದೇಹದಿಂದಲೂ, ಮೂರುಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ, ಶೋಭಿತನಾದ ನೀಲಕಂಠನಾದ ಶಿವನು ಆ ಸರೋವರದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದನು, ಶಿವನ ಹಿಂದೆಹಿಂದೆಯೇ ದೇವತೆಗಳು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಆ ಪ್ರಾಚೀತರುಗಳು ನೋಡಿದರು. ಮತ್ತು ಆತನ ಮನೋಹರವಾದ ಮುಖ ಮಂಡಲವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಆತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ವರವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದರು, ಮಹಾದೇವನು ಅಲ್ಲಿ ಧಟ್ಟನೆ ಪ್ರಕಟನಾದದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅಪ್ರಚೀತರುಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಅಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಯಿತು. ಅವರು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ದೂಡವತ್ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಶರಣಾಗತರ ಸಂಕಟವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವ ಧರ್ಮಪಾಲಕನಾದ ಶಿವನು ಆ ಧರ್ಮಜ್ಞರಾದ, ಸುಶೀಲರಾದ ಪ್ರಚೀತರುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಳಿದನು. “ನೀವು ಪ್ರಾಚೀನ ಬರ್ಹಿ ರಾಜನ ಮಕ್ಕಳು ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನೀವು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವಿರಿಂಬುದನ್ನೂ ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ನಿಮಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ ! ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈಗ ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಯಾವ ಪುರುಷನು ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರುಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗುವನೋ ಅಂತಹವನು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯನು. ನೂರಾರು ಜನ್ಮಗಳು ಧರ್ಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಧೃಢವಾಗಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದನಂತರ ಪುರುಷನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಪದವು ಸಿಕ್ಕುವುದು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಣ್ಯದಿಂದ

ನನ್ನ ಪದವು ಸಿಕ್ಕುವುದು. ಆದರೆ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶ್ರೀ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಭಕ್ತನೋ ಆತನು ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನಂತರ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ದೇವತೆಗಳೂ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ, ಯಥಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ವಿಷ್ಣುಪದದಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯವಾಗುವೆವು. ತನ್ನ ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆಚರಣೆಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನು ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳೂ ಕಳೆದಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಅನಂತರ ಆದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದನಂತರ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಯಾವಾತನು ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತನಾಗುವನೋ ಅವನು ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸುಮ್ಮನೆ ಪ್ರಸಂಚದಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟು ವಿಷ್ಣುಪದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ನಾನೂ ಮತ್ತು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ, ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಆಧಿಕಾರ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಶರೀರವು ನಷ್ಟವಾದ ನಂತರ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಲೀನರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಏಲೈ ರಾಜಪುತ್ರರುಗಳೇ ! ನೀವು ವರಮ ಭಾಗವತರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನೀವು ನನಗೂ ಪ್ರಿಯರು. ನನಗೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಿಯರಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ, ಮಂಗಳವನ್ನು ಕೊಡುವ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡುವ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಜಪವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳಿರಿ.”

ಮೈತ್ರೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—ಈರೀತಿಯಾಗಿ ದಯಾಯುಕ್ತನಾಗಿ ಶ್ರೀ ಶಿವನು ಕೈ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುವ ರಾಜಪುತ್ರರುಗಳಿಗೆ ನಾರಾಯಣಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

ಶ್ರೀರುದ್ರನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:—ದೇವ! ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ

ಜನಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣಪ್ರಾಪ್ತಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೇ ನೀನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನೀನು ಎಲ್ಲರ ಆತ್ಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನೀನು ಸರ್ವತ್ರ ಪರಮಾನಂದ ರೂಪದಿಂದ ಸ್ಥಿರನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದೀಯೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ನಿನಗೆ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ದೇವಲೋಕ ಮಯವಾದ ಕಮಲವು ನಿನ್ನ ನಾಭಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಸಮಸ್ತಕ್ಕೂ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನೀನೇ ತತ್ವಗಳಿಗೂ, ವಂಚೆ ತನ್ಮಾತ್ರೈಗಳಿಗೂ ನಿಯಂತ್ರವು. ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಯವಾದ, ಶಾಂತನಾದ, ವಿಕಾರ ರಹಿತನಾದ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಾದ, ದೇವನು ನೀನೇ! ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಯವಾದ, ಅವ್ಯಕ್ತನಾದ, ಅನಂತನೇ ನೀನು! ನಿನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿನ ಅಗ್ನಿ ಯಿಂದ ಲೋಕತ್ರಯಗಳನ್ನೂ ಭಸ್ಮಮಾಡುವ ಮೃತ್ಯು ರೂಪನಾದ, ಸಂಕರ್ಷಣನೇ ನೀನು. ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಜ್ಞಾನವಾಗುವುದು. ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಯವಾದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ನೀನೇ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ವೃಧಾನವಾದ ಮನಸ್ಸು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಯವಾದ ಅನಿರುದ್ಧನು ನೀನೇ. ನಿನಗೆ ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ತೇಜಃ ಪೂರ್ಣನಾದ, ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ನಿನಗೆ ವಂದಿಸುವೆನು. ನಿನಗೆ ಕ್ಷಯವೂ ಇಲ್ಲ. ವೃದ್ಧಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ನೀನೇ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೂ ದ್ವಾರರೂಪನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನೀನು ಅಗ್ನಿ ರೂಪನು. ಚಾತುರ್ಹೋತ್ರ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ನಾಥನನು. ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಚಾತುರ್ಹೋತ್ರ ಕರ್ಮವು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು. ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಅನ್ನ ಸ್ವರೂಪನೂ ನೀನೇ. ದೇವಗಣಕ್ಕೂ ಅನ್ನ ಸ್ವರೂಪನು ನೀನೇ. ಭಗವಾನ್ ಚಂದ್ರ

ಸ್ವರೂಪನೂ ನೀನೇ. ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವವನೂ ನೀನೇ. ಜಲ ರೂಪನೂ ನೀನೇ. ಪೃಥ್ವಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಶರೀರರೂಪನಾದ ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿಯಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಲೋಕ ತ್ರಯಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನಾದ ವಾಯು ರೂಪನಾದ ಮತ್ತು ಶಾರೀಕ ಬಲರೂಪನಾದ ದೇವನೇ ನೀನು. ನೀನೇ ಆಕಾಶರೂಪನು. ಶಬ್ದಗುಣಯುಕ್ತ ನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆರ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾಶನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಆಧಾರದಿಂದಲೇ ಅಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ವ್ಯವಹಾರ ಆಗುತ್ತಿರುವುದು. ನೀನು ಪುಣ್ಯಲೋಕ ರೂಪನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಯಾಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ನಿವೃತ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಿತೃ ಮತ್ತು ದೇವ ಲೋಕಗಳು ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆಯೋ ಅಂತಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗವು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ. ಅಧರ್ಮದ ದುಃಖರೂಪ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ವೃತ್ತಿಯು ನೀನೇ. ಹೇ ಈಶ್ವರ ! ನೀನೇ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಕೃಷ್ಣರೂಪನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಕುಂಠಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಪುರಾಣ ಪುರುಷನಾದ, ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗಕ್ಕೆ ಈಶ್ವರನಾದ, ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಅಹಂಕಾರ ರೂಪನಾದ ರುದ್ರನೂ ನೀನೇ. ಕರ್ತಾಶಕ್ತಿ, ಕರ್ಮಶಕ್ತಿ, ಕಾರಣ ಶಕ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಯುಕ್ತನಾದವನೂ ನೀನೇ. ನೀನೇ ಬ್ರಹ್ಮನು. ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾದ ವಾಣಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ನೀನೇ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು. ಕ್ರಿಯಾಸ್ವರೂಪ, ಜ್ಞಾನಿಯೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ.

ಯಾವ ರೂಪವು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆಯೋ ಯಾವುದನ್ನು ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರೂ ಪ್ರೀತಿಸುವರೋ ಮತ್ತು ಯಾವುದು ಸುಪೂರ್ಣ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಗುಣಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡುವುದೋ ಅಂತಹ ನಿನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಸಾಪ್ತ ನೋಡಲು ಇಚ್ಛೆ ವಡುತ್ತೇವೆ. ದೇವ! ನಿನ್ನ ಆ ಮೂರ್ತಿಯು ವರ್ಷಾಕಾಲದ ಮೇಳದಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಚತುರ್ಭುಜ ಗಳು ಜಾನುವರ್ಯಂತ ಉದ್ದವಾಗಿ ಸುವರವಾಗಿನೆ ಮುಖವು ಪರಮ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ ಸಮಸ್ತ ಅವಯವಗಳು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ವಾಗಿನೆ. ಎರಡು ನೇತ್ರಗಳೂ ಕಮಲವತ್ರದಂತೆ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಆನಂದದಾಯಕಗಳಾಗಿವೆ. ನಾಸಿಕವೂ ಹುಬ್ಬುಗಳೂ ಬಲು ಸುಂದರ ವಾಗಿವೆ. ದಂತಪಂಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಸುಂದರ ದುಂಡು ಕ್ರಮೋಲಿಗಳಿಂದಲೂ ಒಡಗೂಡಿದ ಮುಖವು ದರ್ಶನಯೋಗ್ಯವಾದುದು. ಎರಡು ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಕರ ಕುಂಡಲಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿವೆ ಕಮಲ ಪುಷ್ಪರಾಗದಂತೆ ಪೀತವರ್ಣದ ವಸ್ತ್ರವು ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಶಿರದಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟ ಮುಕುಟ, ಭುಜಗಳಲ್ಲಿ ನವರತ್ನ ಖಚಿತ ಭುಜ ಕೀರ್ತಿ, ಕಣ್ಣುಗಳ ಅಕೇನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ರಕಟವಾಗುವ ಪ್ರೇಮ, ಮುಖವೃತ್ತ ಮಂದಹಾಸ, ಹಣೆಯ ಮೇಲಿನ ಗುಂಗುರು ಕೂಡಲು ಹೃದಯದಲ್ಲಿನ ವನಮಾಲೆ, ಚರಣಗಳಲ್ಲಿನ ನೂಪುರ. ಸೊಂಟದಲ್ಲಿನ ಉಡಿದಾರ, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾ ವದ್ಡ, ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭ ಮಣಿ ಇವುಗಳು ಅಪೂರ್ವ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಲಿವೆ. ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣದ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೆ; ಕಾಂತಿಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣರೇಖಾಯುಕ್ತ ಒರೆಗಲ್ಲಿನ ಶೋಭೆಯೂ ತುಚ್ಛವಾಗುವುದೆ. ಗಾಳಿಯಿಂದ ಅಲುಗಾಡುವ ಅಪ್ಪತ್ಪವ್ಯಕ್ತದ ಎಲೆಯಂತೆ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛಾಸ

ಗಳಿಂದ ಚಲಿಸುವ ತ್ರಿವಳಿಯುಕ್ತ ತ್ರಿವಳಿಯು ಅದೇ ತಾನೇ ಚಿಗುರು ತ್ರಿಮುವ ಅರಳಿ ಎಲೆಯಂತೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಗಂಭೀರವಾದ ಸುತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾಭಿಯು ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಚಲಿಸುವಾಗ ಆ ನಾಭಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ವಿಕ್ಷುಪ್ತ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿದಂತೆ ಕಾಣುವುದು. ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣದ ನಿತಂಬದ ಮೇಲೆ ಪೀತಾಂಬರವೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಉಡಿದಾರವೂ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಚರಣಗಳು ಸಮವಾಗಿ ಸುಂದರವಾಗಿರುವುವು. ಊರೂ ಮತ್ತು ಜಂಘೆಗಳು ದರ್ಶನೀಯವಾಗಿರುವುವು. ಎರಡು ಮೋಣಕಾಲುಗಳೂ ಹೆಚ್ಚು ಎತ್ತರವಿಲ್ಲದೆ ದೇಹ ಸೌಂದರ್ಯದ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಭಗವನ್ ! ತಮೋಗುಣಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಸಸ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಗುರುರೂಪವಾಗಿರುವೆ. ಶರದ್ಯತುವಿನಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಕಮಲದಳದಂತೆ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾದ ಅರುಣ ಪರ್ಣವುಳ್ಳ ಚರಣಕಮಲಗಳ ನಖಗಳ ಕಾಂತಿಯು ನಮ್ಮ ಹೃದಯಗಳ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ದೂರಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆ ಚರಣದ್ವಯವನ್ನು ನಮಗೆ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸು. ನಿನ್ನ ಈ 'ಭುವನ'ಭಯ ಭಂಜನರೂಪವು ಪರಮ ದುರ್ಲಭವಾದುದು. ತಮ್ಮ ಆತ್ಮವು ಶುದ್ಧವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವರೆಲ್ಲಾ ಆ ರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು. ಇಂತಹ ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿ ಕಾಮನೆಯುಳ್ಳ ಜನರು ಆ ರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಬಲ್ಲರೇ ಹೊರತು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನ ಮಾಡಲಾರರು. ಯಾರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತರಾಗಿರುವರೋ ಅವರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಆ ರೂಪವು ಅಭಯದಾಯಕವಾಗಿರುವುದು. ಭಕ್ತರು ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಂದಬಲ್ಲರು. ಆದರೆ ಉಳಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ

ನೀನು ದುರ್ಲಭನು. ಆತ್ಮ ತ್ಯಾಗಿಗಳಿಗೆ ನೀನು ಗತಿಸ್ವರೂಪನು. ಸ್ವರ್ಗ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವವರೂ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಾಗಿರುವರು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿರುವೆನು. ಸಾಧು ಜನಗಳೂ ಸಹ ಬಹಳ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಿಂದಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿರುವಾಗ ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸದೆ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ತುಷ್ಟ ಸುಖಗಳನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಮೂಢನಿರುವನೆ ? ಯಾವ ಮೃತ್ಯುವು ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಹುಬ್ಬಿನ ನೋಟದಿಂದ ವಿಶ್ವವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿನಾಶ ಮಾಡಬಲ್ಲದೋ ಅದೂ ಸಹಾ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಶರಣುಹೋಗಿರುವ ಪುರುಷನ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾರದು. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಸಮಾಗಮದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಅರ್ಧಕ್ಷಣದ ಸುಖಕ್ಕೆ ಸ್ವರ್ಗ ಮೋಕ್ಷಗಳೂ ಸರಿಯಾಗದಿರುವಾಗ ಅಧಿಕಾರ ವಿಶ್ವರೂಪಗಳ ವಾಡೇನು ? ಭಗವಾ ! ನಿನ್ನ ವಾದಗಳು ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನಷ್ಟಮಾಡುವಂತಹವು. ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯ ಕೀರ್ತನದಿಂದ ಯಾರ ಹೃದಯವು ಪವಿತ್ರವಾಗಿದೆಯೋ, ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳಿಂದ ಹೊರ ಹೊರಟ ಕೀರ್ತನ [ಗಂಗೆ] ಸ್ನಾನದಿಂದ ಯಾರ ದೇಹವು ಶುದ್ಧವಾಗಿವೆಯೋ ಅಂತಹ ಕಲ್ಮಷರಹಿತ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದಂತಿಯಿಹಂಚ್ಚ ಸರ್ವ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಾಧು ಜನಗಳ ಸಂಗವು ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಉಂಟಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗತಿ ಎಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ಣನೆ. ಯಾವರಿಗೆ ಸಾಧುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಮತ್ತು ಅವರ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಅಥವಾ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಚಿತ್ತವು ಚಂಚಲ ರಹಿತವಾಗಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯ ನಿವೃತ್ತಿ

ಗಳ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಡದಿರುವುದೋ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾನದ ಅಂಧಕಾರ
 ಮುಯವಾದ ಕಂದರದಲ್ಲಿ ಬೀಳದಿರುವುದೋ, ಆಗ ಆ ಪುರುಷನು ನಿನ್ನ
 ತತ್ವವನ್ನು ಮರ್ಶನಮಾಡಲು ಅಧವ ತಿಳಿಯಲು ಪಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.
 ಡೇವ! ನಿನ್ನ ತತ್ವವು ಎಂತಹ ವಿಚಿತ್ರವಾದುದು? ದೃಶ್ಯವಾದ ಈ
 ವಿಶ್ವವು ನಿನ್ನ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗುವುದು, ಅಧವಾ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ
 ನಿನ್ನ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗುವುದು. ಅಧವಾ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ
 ಪ್ರಕಾಶವು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿರುವುದು. ಅದನ್ನೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದು
 ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದು ಪರಮಜ್ಯೋತಿಷ್ವರೂಪವಾದುದು. ಆಕಾಶ
 ದಂತೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದುದು. ಹೇ ಈಶ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಬಹು
 ರೂಪಿಣಿಯಾದ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನಮಾಡಿ
 ತುವೆ. ಇದನ್ನು ವಾಲನೆ ಮಾಡುವೆ ಸಂಹಾರಮಾಡುವೆ. ಆದರೆ
 ನೀನು ಸ್ವತಃ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯ ರೂಪವಿಕಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ
 ಸ್ವಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವೆ. ಮಾಯೆಯು ಇತರರ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ
 ಭೇದ ಭಾವದ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಬಹುದಾದರೆ ಅದ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ
 ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೇ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾರದು. ನೀನು ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ
 ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಹಿತಮಾತ್ರನಾಗಿರುವೆ, ಎಂದು ನಾವು
 ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಯೋಗಿಗಳು
 ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ನಿನ್ನ ಸಾಕಾರ ಶಿರೂಪವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೂ, ಕರ್ಮ
 ದಿಂದಲೂ ಭಜಿಸುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ವೇದಜ್ಞರು ತಂತ್ರ
 ಜ್ಞರು. ನೀನು ವಂಚತತ್ವಗಳಿಗೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ಅಂತಃಕರಣ
 ಚಿತ್ತವ್ಯಯಕ್ಕೂ ನಿಯಂತ್ರವಾಗಿರುವೆ ಹೇ ಪ್ರಭು! ನೀನೇ ಅಡಿ
 ಪುರುಷನು. ನಿನ್ನ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿನ್ನೊಳಗೆ ಅಡಗಿಸಿ

ಕೊಂಡಾಗ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಇರುವೆ. ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟಾಗ ಸತ್ವ ರಜಸ್ತಮೋ ಗುಣಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವುವು. ಅವುಗಳಿಂದ ಮಹತ್ತತ್ವ-ಅಹಂಕಾರತತ್ವ ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ, ಜಲ, ವೃದ್ಧಿ, ದೇವ, ಋಷಿ, ಭೂತಗಣಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವುದು. ಅಥವಾ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗುವುದು. ನಿನ್ನ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಂಡಜ, (ವಕ್ಷಿ) ಸ್ವೇದಜ, (ಕಸದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಹುಳ ಹುವುಟೆಗಳು) ಉದ್ಭಿಜ, (ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳು) ಜರಾಯುಜ (ಮನುಷ್ಯ) ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವ್ರಕಾರದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನಿನ್ನ ಅಂಶರೂಪ ಜೈತನ್ಯದಿಂದ ಜೀವರೂಪನಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವೆ. ಶರೀರ*ರೂಪಿಯಾದ ಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪುರುಷನೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನೀನು ಅವಿದ್ಯಾಮೋಹಿತ ಸಂನಾರಿಯಾದ ಜೀವನಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಜನ್ಮ ಮರಣ ಧರ್ಮಯುಕ್ತನು ನೀನಲ್ಲ. ವರಮಾತ್ಮನೇ ನೀನು. ಜೇನು ನೋಣವು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಗೂಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಜೇನನ್ನು ತುಂಬಿಟ್ಟು ತಿನ್ನುವಂತೆ ಅವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಕರ್ಮಗಳ ಮೂಲಕ ಕ್ಷುದ್ರವಿಷಯ ಸುಖೋಪಭೋಗ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಭೋಗಿಸುವವನು *ಜೀವಾತ್ಮನು. ನೀನಾದರೋ

* 1) ಜೀವ ರೂಪದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ ಶರೀರದಲ್ಲಿ 2) ಜಗದಾತ್ಮ ರೂಪದಿಂದ ಜಿಹ್ರೂಪೀ ಸವಷ್ಟಿ ಶರೀರದಲ್ಲಿ.

1) ಜೈತನ್ಯಂ ಯದಧಿಷ್ಠಾನಂ ಲಿಂಗದೇಹಶ್ಚ ಯಃ ಪುನಃ |
 ಚಿಬ್ಧಕ್ತಿ ಲಿಂಗದೇಹಶ್ಚಾ ತತ್ಸಂಘೋಃಜೀವ ಉಚ್ಯತಃ |
 ಅಧಿಷ್ಠಾನವಾದ ಒರಬ್ರಹ್ಮ ಚೈತನ್ಯ, ಲಿಂಗದೇಹ, ಲಿಂಗದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುವ ಚಿಬ್ಧಕ್ತಿ ಇವುಗಳ ಸಂಘವು ಜೀವನೆನ್ನಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗದೇಹವು

ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು. ಪ್ರಭು ! ನಿನ್ನ ವೇಗವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಚಂಡವಾದುದು. ಕಾಲವು ನಿನ್ನ ರಥವು. ವಾಯುವು ಹೇಗೆ ಮೇಘಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದೋ ಹಾಗೆಯೇ ನೀನೂ ಸಹ ಪಂಚಭೂತಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ತತ್ವವು ಅಧವಾ ರೂಪವು ಅಗೋಚರವಾದುದು.

ಮನುಷ್ಯನ ವಿಷಯ ಭೋಗೇಚ್ಛೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ "ನಾನು ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಎಂಬ ಮುಠಾದ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸಂಕಲ್ಪಗಳ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಸಿದಿರುವ ಸರ್ಪವು ಭಯಭ್ರಾಂತವಾದ ಕಪ್ಪೆಯನ್ನು —(*) ಇಲಿಯನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ಹಿಡಿದು ಹೇಗೆ ತಿನ್ನುವುದೋ ಹಾಗೆ ವಿಷಯ ಲಾಲಸೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತನಾ ಪುರುಷನನ್ನು ಕಾಲರೂಪನಾದ ನೀನು ತಟ್ಟನೆ ನಾಶಮಾಡುತ್ತೀಯೆ. ನಿನ್ನಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕ್ಷೀಣ ದೇಹಿಗಳಾದವರು ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಿಪ್ತರಾಗಿರುವರು. ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಚತುರ್ದಶ ಮನುಗಳೂ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವರು. ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮ ! ಈ ಜಗತ್ತು ಸಂಹಾರ ಕಾರಿಯಾದ ಕಾಲನ ಭಯದಿಂದ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಲ ಭಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸು. ನಿನ್ನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ

ನಾಶವಾದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುವ ಚೈತನ್ಯ ವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅಖಂಡ ಚೈತನ್ಯ ... ಒಂದೇ ಉಳಿಯುವುದು. ಜೀವ ಎಂಬುದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಜೀವನನ್ನು ಬೋಧಾಭಾಸ, ಚಿದಾಭಾಸ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಯಾವ ಭಯವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ರುದ್ರ ಗೀತೆಯನ್ನು ಆ ರಾಜಪುತ್ರರುಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ
 “ಎಲೈ ರಾಜಪುತ್ರರೇ! ನೀವು ಪವಿತ್ರರಾಗಿದ್ದೀರಿ ನೀವಿನ್ನು ಧರ್ಮಾ
 ಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮ
 ನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಈ ರುದ್ರಗೀತೆಯನ್ನು ಪಾಠಮಾಡಿರಿ. ನಿಮಗೆ ಕಲ್ಯಾಣ
 ವಾಗಲಿ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರಾತ್ಮರೂಪ
 ದಿಂದ ನಿಂತಿರುವ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಆತ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿರುವ
 ನೆಂದು ತಿಳಿದು ನಿತ್ಯವೂ ಆತನನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಿರಿ. ಧ್ಯಾನಮಾಡಿರಿ.
 ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿರಿ. ನನ್ನಿಂದ ನಿಮಗೆ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವು ಲಭ್ಯವಾಯಿತು.
 ಮುನಿಗಳಂತೆ ನೀವು ಚಿತ್ತವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಇದನ್ನು ಆದರದಿಂದ
 ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತನೆಮಾಡಿರಿ. ಮತ್ತು ಜಪದ
 ಮೂಲಕ ಇದನ್ನು ಸಾಧನೆಮಾಡಿರಿ. ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳ ಪತಿಯಾದ
 ಬ್ರಹ್ಮನು ಭೃಗು ಮುಂತಾದ ಪುತ್ರರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದನು
 ಅವರು ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿ
 ದಾಗ ಈ ಪವಿತ್ರ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡಿದನು. ಅದ
 ರಿಂದ ಭೃಗು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳ ಅಜ್ಞಾನವು ನಾಶವಾ
 ಯಿತು. ಮತ್ತು ಇದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವಿವಿಧ ಸೃಷ್ಟಿಯು
 ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ವಾಸುದೇವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು
 ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಪಠಣಮಾಡು
 ತಾನೆಯೋ ಆತನಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಮಂಗಳವಾಗುವುದು. ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿ

ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಜ್ಞಾನವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಜ್ಞಾನರೂಪೀ ನಾವೆಯನ್ನು ಸಂವಾದಿಸಿರುವನು. ದುಸ್ತಾರವಾದ ಸಂಸಾರ ನಾಗರವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ದಾಟಬಲ್ಲನು ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪಠಣ ಮಾಡಿದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೇ. ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ವಾರಾಯಣ ಮಾಡುವವನು ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ತ ನ ಂ ದ ತನ್ನ

ಮನಸ್ಸಿನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ದಿನವೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನೂ ಜೋಡಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಪಠಣಮಾಡಿದವನು—ಹೇಳುವವನು ಕೇಳುವವನು ಕರ್ಮಬಂಧನದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪರಮ ಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಏಕಾಗ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಜಪಮಾಡುತ್ತಾ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮನೋರಥವನ್ನು ಹೊಂದುವಿರಿ.

ಪ್ರಚೀತರುಗಳು ರುದ್ರದೇವತೆಯನ್ನು (ಮಹಾದೇವನನ್ನು) ಪೂಜಿಸಿದರು. ಅವರಿಗೆ ರುದ್ರಗೀತೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿ ರಾಜಕುಮಾರರು ನೋಡುನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಶಂಕರನು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ಆ ಪ್ರಚೀತರು ತಮಗೆ ಉಪದೇಶವಾದ ರುದ್ರಗೀತೆಯನ್ನು ಜಪಮಾಡುತ್ತಲೇ ಜಲಾಂತರ್ಗತರಾಗಿ ಹತ್ತುಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೂ ಘೋರ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದರು. ಅವರ ತಂದೆಯಾದ ವ್ರಾಚೀನ ಬರ್ಹಿಯು ಕರ್ಮ ಕಾಂಡಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾಗಿ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಕೆಲವು ಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೆ ಚ್ಚಾನಿಗಳಾದ ಉಪರಿಗೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ದಯೆಯು ಹುಟ್ಟಿ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಚ್ಚಾನುಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು.

ನಾರದ— “ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ನೀನು ಈ ಒಳ್ಳೆ ರೂಪಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಯಾವ ಸುಖವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೆ? ದುಃಖವೇ ನಾಶ, ಸುಖವೇ ಲಾಭ, ಈ ಎರಡೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿಗಳು. ಈ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ದುಃಖವೇ ನಾಶವೂ ಆಗಲಾರದು. ಸುಖವೇ ಲಾಭವೂ ಸಾಧಿಸಲಾರದು.”

ರಾಜ—“ಹೇ ಮಹಾಭಾಗ! ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಪರಮ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿಯಾದ ಮುಕ್ತಿಯು ಹೇಗೆ ದೊರೆತು ಎಂದು ಬುದ್ಧಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನನಗಿಲ್ಲ. ಈ ಕರ್ಮವಾಶದಿಂದ ನಾನು ಮುಕ್ತನಾಗುವ ನಿರ್ಮಲ ಚ್ಚಾನವನ್ನು ನೀವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯೆಯಿಟ್ಟು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಬೇಕು. ನನ್ನ ಕಷ್ಟ—ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆನಕ್ಕೆನಾದ ಪುರುಷನು ಪುತ್ರ, ಸ್ತ್ರೀ ಧನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ (ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ) ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಪರಮಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಸಮರ್ಥನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾರದ—“ಪ್ರಜಾಪಾಲಕನಾದ ಭೂಪತಿಯೇ! ನೀನು ನಿರ್ದಯನಾಗಿ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ವ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿರುವೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ನೀನು ಮರಣ ಹೊಂದುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವವು. ನೀನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಆ ವ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀನು

ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪೀಡೆಯನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಮುಯ್ಯಿ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿರುವುವು ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಯಮರಾಜನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವಜ್ರದಂತೆ ಕಠಿಣಗಳಾದ ತಂತಮ್ಮ ಕಾಲುಗೊರಸುಗಳಿಂದಲೂ ಕೋಡುಗಳಿಂದಲೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ತುಳಿದು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಮಾಡುವುವು. ನಿನಗೆ ಬಲು ದೊಡ್ಡ ವಿಪತ್ತು ಕಾದಿದೆ. ಅದರಿಂದ ನೀನು ಪಾರಾಗಲು ನಿನಗೆ ಒಂದು ಪುರಾತನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪುರಾಜನನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಇರುವುದು. ನೀನು ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತನಾಗಿ ಅದನ್ನು ಕೇಳು. ಇದನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾನವಾಗುವುದು. ಆ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯು ಲಭಿಸುವುದು”.

ಎಂದು ಪುರಂಜನನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು.—

“ಬಹುಕಾಲದ ಹಿಂದೆ ಪುರಂಜನನೆಂಬ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೊಬ್ಬ ಮಿತ್ರನಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಸರು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದು. ಆ ರಾಜನು ತನಗೆ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಂಚರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲ ಭೋಗಸ್ಥಾನವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕದಿರಲು ಅವನು ಉದಾಸೀನನಾದನು. ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಭೋಗವು ಅವೇಕ್ಷೆಯಾಯಿತೋ ಅದನ್ನು ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಸ್ಥಾನವು ಅವನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಪಟ್ಟಣವು ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಅದು ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರಲು, ಹಿನ್ನುವತ್ಪರ್ವತದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದ ಶಿಖರಗಳ ಲೆಣ್ಣೆಂದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪುರಂಜನನಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಭೋಗದ ಅವೇಕ್ಷೆಯಿದ್ದಿತೋ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ

ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಬಾಗಿಲುಗಳಿದ್ದವು. ನಾಲ್ಕುಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎತ್ತರದ ಗೋಡೆಗಳೂ, ಮನೋಹರಗಳಾದ ಉಪವನಗಳೂ, ಸರೋವರಗಳೂ, ಕಾರಂಜಿಗಳೂ, ಪುಷ್ಪ ವಾಟಿಕೆಗಳೂ, ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ವಜ್ರ, ವೈಡೂರ್ಯಾದಿ ನವರತ್ನಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಗಳಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಸಾದಗಳೂ, ಕಣ್ಣುಕೊಡಿಸುವಂತಹ ಮಣಿಗಳನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದವ ನಾಗರುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ನಾಗಪುರಿಯಾದ ಛೋಗವತಿಯಂತೆ ಆ ಪಟ್ಟಣವು ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಆ ಪುರವು ಸಭಾಭವನ, ಚೌಕ, ರಾಜಮಾರ್ಗ, ಕ್ರೀಡಾಗೃಹ, ತೊಟ್ಟಿಗಳು ದೇವಾಲಯಗಳು, ಧರ್ಮಶಾಲೆ ಇವುಗಳಿಂದಲೂ, ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದಲೂ, ನಿರೂಪಿತವಾಗಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರಗಡೆ ಒಂದು ಉಪವನವೂ ಅದು ವಿವಿಧ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ, ಲತೆಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ಸರೋವರಗಳಿದ್ದವು ಅವುಗಳ ದಷಗಳಲ್ಲಿ ನೃಕ್ಷಗಳ ಕೋಮಲ ವಲ್ಲವಗಳು ಝರಿಗಳ ನಿರನ ತುಂತುರುಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಶೀತಲ ವಾಯುವಿನ ತರಂಗಗಳಿಂದ ಆಲ ಗಾಡುತ್ತಿರಲು ಸರೋವರದ ಸೌಂದರ್ಯವು ಇಮ್ಮಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸೃಕಾರ ವನಜಂತುಗಳು ವರಸ್ಪರ ವಿನೋಧವನ್ನು ತೊರೆದು ಮುನಿಗಳಂತೆ ಶಾಂತಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಮೃಗ, ಜಿಂಕೆಗಳು, ಸಿಂಹಾದಿ ಹಿಂಸ್ರ ಪಶುಗಳ ಭಯವನ್ನು ತೊರೆದು ಇಚ್ಛಾವುರ್ಮಕ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಮಧುರಸ್ವರವು ಇತರ ವಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಆ ವನದೇಶಕ್ಕೆ ಬರಲು ಆಹ್ವಾನಿಸುವಂತಿದ್ದಿತು.

ಆ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸುಂದರ ಸ್ತ್ರೀಯು ಹತ್ತುಜನ ಸೇವಕರೊಡನೆ ಪುರಂಜನನ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಸೇವಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಒಂದೊಂದು ನೂರು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ನಾಯಕನಾಗಿಟ್ಟನು ಆ ಪುರದ ದ್ವಾರಿಹಾಲಕನು ಐದು ತಲೆಯುಳ್ಳ ಒಬ್ಬ ಸರ್ಪ ನಾಗದ್ದನು

ಆತನು ಆಕೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಕೆಗೆ ಆಗ ತಾನೆ
 ಲ್ಲವನು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅವಳ ವಯಸ್ಸು 15—16
 ವರ್ಷವಿರಬಹುದು. ಆಕೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದವನು ತಟ್ಟನೆ
 ಮೋಹಪರವಶನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವಳ ಮುಖವು ಸ್ವಸನ್ನವಾಗಿತ್ತು.
 ನೌಸಿಕ್ಕವು ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು. ದಂತಪಂಕ್ತಿಗಳು ಸುಂದರವಾಗಿ
 ಸಮನಾಗಿದ್ದವು. ಮುಖವು ಕನುಲಕ್ಕೆ ಸಮವಾಗಿ ಪ್ರಪುಲಿತವಾಗಿತ್ತು.
 ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಪೋಲಗಳು ಗುಂಡಾಗಿ
 ದ್ದವು. ಅವಳು ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಟ್ಟಿದ್ದಳು. ನಿತಂಬವು ವಿಶಾಲ
 ವಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಭಂಗಾರದ ಉಡಿದಾರವಿತ್ತು. ಅವಳು
 ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ನೂಪುರ ಧ್ವನಿಯು ಕರ್ಣಗಳಿಗೆ
 ಆಸ್ವಾದನು ಮಾಡುವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವಳ ದೇಹದ ಸಮಸ್ತ ಅಂಗಗಳು
 ಸುಪ್ರಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ನಯನಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಮತ್ತ
 ಗಜಗಾಮಿನಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವಳ ಲಜ್ಜಾಯುಕ್ತ ಮಂದ
 ಹಾಸವು ಎಂತಹವರ ಮನಸ್ಸನ್ನಾದರೂ ಮೋಹ ಗೊಳಿಸುವಂತಿದ್ದಿತು.
 ಪು ರಂ ಜ ನ ನು ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ
 ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಅವಳ ಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣದಿಂದ
 ಮೋಹಿತನಾದನು. ಹೇಳಿದನು “ಎಲೈ! ಸುಂದರಿ! ನೀನಾರು ?
 ಯಾರ ಮಗಳು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಈ ಸುಖಕ್ಕೆ ಬಂದೆ ? ನಿನ್ನ
 ಇಚ್ಛೆಯೇನು ? ನಿನ್ನೊಡನಿರುವ ಹತ್ತು ಜನ ಸೇವಕರಾರು? ಹನ್ನೊಂದ
 ನೆಯು ಈ ಮ ಹಾ ಬ ಲ ಟಾ ಲಿ ಯಾದ ಯೋಧ್ಯ(ಸರ್ಪ)ನಾರು? ನಿನ್ನೊ
 ಡನೆ ಎಷ್ಟು ಜನ ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದಾರೆ? ಸಾಧ್ವಿ ನೀನೇಕೆ ಲಜ್ಜಿತಳಾಗುವೆ ?
 ನೀನಾರು ? ನಿಗನು ಭವಾನಿಯೇ ? ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಶಂಕರನನ್ನು
 ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವೆಯಾ ? ನೀನು ಸರಸ್ವತಿಯೇ ?- ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು

ಹುಡುಕಿ ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವೆಯಾ? ಅಥವಾ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೇ? ಇರಲಾರದು. ನೀನು* ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವೆ. ಸುಂದರಿ, ನಾನು ಉತ್ತಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವೀರ ಪುರುಷನು. ನೀನು ನನ್ನನ್ನೇ ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ವರಿಸುವುದು ಉಚಿತ. ನನ್ನೊಡನೆ ಈ ಪಟ್ಟಣದ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸು! ಕಾಮದೇವನು ನನ್ನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ವರಿಸು. ಸುಂದರ ಹುಬ್ಬುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ನನ್ನ ಮುಖ ಮಂಡಲವು ನನ್ನ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಹರಣಮಾಡಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸು” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅಂಗಲಾಚಿದನು.

ಪುರಂಜನನು ಹೀಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಧೀರಪುರುಷನಂತೆ ಅವಳನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿರಲು ಅವಳು ಮೃದು ಮಧುರ ಮಂಜುಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಳು.—

“ಎಲೈ ಪುರುಷ ಶ್ರೇಷ್ಠ, ನನ್ನನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿದವರಾರ್? ಉಳಿದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿದವರಾರು. ಎಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ನನಗೆ ನನ್ನ ಗೋತ್ರವಾಗಲಿ, ಪರರ ಗೋತ್ರವಾಗಲಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಾನು ವಾಸಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು. ಈ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವರಾರು ಎಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ನನ್ನೊಡನಿರುವ ಪುರುಷರು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು. ಈ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸ್ನೇಹಿತೆಯರು. ಈ ನಾಗರು ನನ್ನ ಪಟ್ಟಣವ ರಕ್ಷಕನು. ನಾನು ಮಲಗಿದಾಗ ಈತನು ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದು ನನ್ನ ಪುರಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೇ ಶತ್ರುವನುನ! ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುದು

* ದೇವತೆಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಖಕು ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯ. ನಿನಗೆ ವಿಷಯಭೋಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿನ್ನ ಆ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಈ ಸಖಿಯರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪೂರ್ಣಮಾಡುವೆನು. ಎಲೈ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ನೀನು ನನ್ನ ಈ ನವ ಧ್ಯಾರಯುಕ್ತಪುರದಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಡನೆ ವಿಷಯಭೋಗಮಾಡುತ್ತಾ ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸು. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತಾರಲ್ಲಿ ರಮಣಮಾಡಲಿ? ಆತ್ಮನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ದಮನ ಮಾಡಿರುವ ಇತರ ಪುರುಷರು ರತಿಯ ತತ್ತ್ವವನ್ನೇನು ಬಲ್ಲರು? ಅವರು ಮೂಢರು. ಏಕೆಂದರೆ, ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸುಖವನ್ನು ನಿಷೇಧಮಾಡಿಲ್ಲವೋ ಅದನ್ನು ಸಹಾ ಅವರು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಪರಲೋಕದ ಚಿಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲ ನಾಳೆಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಇಹಲೋಕದ ಚಿಂತೆಯಂತೂ ಇಲ್ಲವೇಇಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಅವರು ಪಶುಸಮಾನರು. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಸುಖವು ಮತ್ತಾವ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ವ್ರತ, ಸುಖ, ಮೋಕ್ಷ, ಯಶಸ್ಸು, ಮತ್ತು ಶೋಕರಹಿತವಾದ ಪವಿತ್ರಲೋಕ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾದವರಿಗೆ ಇವುಗಳ ಹೆಸರು ಸಹಾ ತಿಳಿಯದು. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಡೇವ, ಋಷಿ, ಪಿತೃ, ಮನುಷ್ಯ ಭೂತಗಣಗಳ ಕಲ್ಯಾಣವೂ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಕಲ್ಯಾಣವೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದೆಂಬುದು ಪಂಡಿತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಹೇ ಮಹಾಬಾಹೋ! ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಂದಿರುವ, ನಿಮ್ಮಂತಹ ಉದಾರ ಸುಂದರ ಪುರುಷನನ್ನು ನನ್ನಂತಹ ಸ್ತ್ರೀಯು ವರಿಸದಿರುವಳೆ? ನಿಮ್ಮ ನೀಳವಾದ, ದುಂಡಾದ, ಮೊಳಕಾಲುಗಳನ್ನು ನಿಲುಕುವ ಸರ್ಪ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಭುಜಗಳ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಯಸದಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯು ಇರುವಳೆ? ನೀವೊಬ್ಬರು

ಪ್ರಾಧಾರಣ ಪುರುಷರೇ? ನಿಮ್ಮೃತ್ಯುಪಾಪೋರ್ಣ ಮಂದಹಾಸದಿಂದೊಡ
ಪ್ಪೂಡಿದ ಮನೋಹರ ಕಟಾಕ್ಷ ವೀಕ್ಷಣದಿಂದ ದೀನಜನರ ಮನೋ
ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ದೂರಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ.”

ಹೀಗೆಂದು ಪುರಂಜನನೂ ಪುರಂಜನಿಯೂ ಪರಸ್ಪರ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಕಾಶದಿಂದ ಬದ್ಧರಾಗಿ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂದ
ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒಂದುನೂರು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಸುಖವಾಗಿ ಕಳೆದರು. ಸಮಯ
ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಗಾಯಕಿಯರು ಪುರಂಜನನ ಯಶಸ್ಸನ್ನೇ ಹಾಡಿಹೊಗಳಿ
ತ್ತಿದ್ದರು. ಪುರಂಜನನು ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಗ್ರೀಷ್ಮ
ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿನೀರಿನ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಜಲಕ್ರೀಡೆ
ಯಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಪುರಂಜನನು ಆ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ ಸುಖಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಟ್ಟಣದ
ಮೇಲುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಏಳುಬಾಗಿಲುಗಳಿದ್ದವು. ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎರಡುಬಾಗಿಲು
ಗಳಿದ್ದವು ಆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದವನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭ
ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡು
ವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದ್ವಾರಗಳಿದ್ದವು. ಪಂಚದ್ವಾರಗಳು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೂ
ಒಂದು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಒಂದು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿಯೂ ಉಳಿದೆರಡು ಪಶ್ಚಿಮ
ದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದವು. ಈ ದ್ವಾರಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.
ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಖಡ್ಯೋತಮತ್ತು ಆವಿರ್ಮುಖಿ ಎಂಬ ಎರಡುಬಾಗಿಲುಗಳು
ಒಟ್ಟೆಗಿಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಪುರಂಜನನು ದ್ಯುಮಾನ್ ಎಂಬ ಸ್ನೇಹಿತನ
ಸಂಗಡ ಈ ಎರಡು ದ್ವಾರಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಭ್ರಾಜಿತ ಎಂಬ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಲಿನೀ ಮತ್ತು ನಾಲಿನೀ ಎಂಬ
ಮತ್ತೆರಡು ದ್ವಾರಗಳು ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು

ಪುರಂಜನನು ಅವಧೂತ ಎಂಬ ಸಖನೊಡನೆ ಸೌರಭ ಎಂಬ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮುಖ್ಯಾ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ದ್ವಾರವಿದ್ದಿತು. ಪುರಂಜನನು ಆ ದ್ವಾರದಿಂದ ರಸಜ್ಞ ಮತ್ತು ವಿಪಣ ಎಂಬ ಸ್ನೇಹಿತರುಗಳೊಡನೆ ಆಪಣ ಮತ್ತು ಬಹೂದನ ಎಂಬ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ದಕ್ಷಿಣ ದ್ವಾರದ ಹೆಸರು ಪಿತ್ಯಹೂ ಎಂದು. ಪಿತ್ಯಧರ ಎಂಬ ಮಿತ್ರನೊಡಗೂಡಿ ದಕ್ಷಿಣ ಪಾಂಚಾಲ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಉತ್ತರದ್ವಾರದ ಹೆಸರು ದೇವಹೂ ಎಂದು. ಅದರ ಮೂಲಕ ಶ್ರುತಿಧರ ಸಖನೊಡನೆ ಉತ್ತರ ವಾಂಚಾಲ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು- ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರ ಒಂದರ ಹೆಸರು ಆಸುರೀ ಎಂದು, ದುರ್ಮದನೆಂಬ ಸಖನೊಡನೆ ಗ್ರಾಮ ಕ ಎಂಬ ದೇಶಕ್ಕೆ ಆಸುರೀ ದ್ವಾರದ ಮೂಲಕ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಪಶ್ಚಿಮದ ಎರಡನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನ ಹೆಸರು ನಿರಾಶುತಿ ಎಂದು. ಪುರಂಜನನು ಲುಬ್ಧಕ ಎಂಬ ಮಿತ್ರನೊಡನೆ ಗ್ರಾಮಕ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಕ ಮತ್ತು ಸೇಶಸ್ಯುತಿ ಎಂಬ ಎರಡು ಗುಪ್ತ*ದ್ವಾರಗಳು ಇದ್ದವು. ಇಂದ್ರಿಯಧಾರಿಗಳ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಪುರಂಜನನು, ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಗಮನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಅಂತಃಪುರ ದೊಳಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ವಿಷೂಚೀನ ಎಂಬ ಸಖನೊಡನೆ ಪತ್ನೀ ಪುತ್ರರ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮೋಹವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಮೂಧಾನ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸಂತೋಷ ವನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದನು.

* ಕಳ್ಳಗಂಡಿಗಳು, ಅಪಾಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೊರಬೀಳುವ ಗುಪ್ತ ದ್ವಾರಗಳು

ಹೀಗೆ ಕಾಮಿಯಾದ ಪುರುಷನನು ಮುಖ್ಯರಂತೆ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಮೋಸಹೋದನು. ಅವನ ರಾಣಿಯು ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ಅದನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವಳು ಮದ್ಯಪಾನಮಾಡಿ ಮದೋನ್ಮತ್ತಳಾದರೆ ಇವನು ಅವಳೊಡನೆಯೇ ಮದ್ಯಪಾನಮಾಡಿ ಮದೋನ್ಮತ್ತನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವಳು ಊಟ ಮಾಡಿದರೆ ಇವನೂ ಭೋಜನ ಮಾಡುವುದು, ಅವಳು ಹಾವಿದರೆ ಇವನೂ ಹಾವುವುದು, ಅವಳು ಅತ್ತರೆ ಇವನೂ ಆಳುವುದು, ಅವಳು ನಕ್ಕರೆ ಇವನೂ ನಗುವುದು, ಅವಳು ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಇವನೂ ಮಾತನಾಡುವುದು, ಅವಳು ಓಡಿದರೆ ಇವನೂ ಓಡುವುದು, ಅವಳು ಕುಳಿತರೆ ಇವನೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅವಳು ಮಲಗಿದರೆ ಇವನೂ ಮಲಗುವುದು, ಅವಳು ಎದ್ದು ಕುಳಿತರೆ ಇವನೂ ಎದ್ದು ಕೊರುವುದು, ಅವಳು ಕೇಳಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಲೇ ಇವನೂ ಕೇಳಲಾರಂಭಿಸುವುದು, ಅವಳು ನೋಡಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಲೇ ಇವನೂ ನೋಡುವುದು, ಅವಳು ಮೂಗಿನಿಂದ ಮೂಸಿನೋಡಿದರೆ ಇವನೂ ಮೂಸಿನೋಡುವುದು, ಅವಳು ಮುಟ್ಟಿದ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಇವನೂ ಮುಟ್ಟುವುದು, ಅವಳು ದುಃಖಿಸಿದರೆ ಇವನೂ ದುಃಖಮಾಡುವುದು, ಅವಳು ಸಮಾಧಾನವಾಗಿದ್ದರೆ ಇವನೂ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿರುವುದು, ಅವಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾದರೆ ಇವನಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದು—ಹೀಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ರಾಣಿಯು ಈ ರೀತಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡಳು. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವವೇ ಮರೆತು ಅವಳ ಕೈಯಿಂದ ಯಂತೆ ನಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ರಾಜಾ ಪುರಂಜನನು ಒಂದಾವೃತ್ತಿ ಒಲು ದೊಡ್ಡ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವೇಗವಾಗಿ ಹೋಗುವ ರಥವೊಂದನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಹೊರಟನು. ಆ ರಥಕ್ಕೆ ಐದು ಕುದುರೆಗಳು ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದುವು. ಎರಡು ಮೂಕುಗಳೂ ಎರಡು ಚಕ್ರಗಳೂ ಒಂದು ಜೋಡಣೆಯೂ ಮೂರು ಘ್ನಜಗಳೂ ಐದು ಶುಗ್ಗಗಳೂ ಒಂದೇ ಕಡಿವಾಣವೂ ಒಬ್ಬನೇ ಸಾರಥಿಯೂ ಒಬ್ಬ ರಥಿಯು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟೇ ಸ್ಥಳವು ಇದ್ದುವು. ಎರಡು ನೊಗಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಜಾಗವೂ, ಐದು ಚಾಟಿಗಳು, ಎಳು ಚರ್ಮದಿಗಳ ರೂದ್ದಿಕೆಗಳೂ ಇದ್ದು ಆ ರಥವು ಐದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಲ್ಲದಾಗಿದ್ದಿತು. ಅದರ ಸಾಮಾನುಗಳೆಲ್ಲ ಸ್ವರ್ಣಮಯವಾಗಿದ್ದುವು.

ಪುರಂಜನನು ಸುವರ್ಣಮಯ ಕವಚವನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಕ್ಷಯ ತೂಣೀರವನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಏಕಾದಶ (ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಮನಸ್ಸು) ನೇನಾವತಿಯನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಪಂಚವ್ರಸ್ಥ ಎಂಬ ವನಕ್ಕೆ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಆಹಂಕಾರಿಯಾದ ಪುರಂಜನನು ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ಬಾಣವನ್ನು ಎರಿಸಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ತ್ಯಾಗಮಾಡಲಾಗದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಟದ್ದನು. ರಾಕ್ಷಸೀ ವ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿ ನಿರ್ದಯನಾಗಿ ವನ್ಯಜಂತುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಒಂದು ನಿಯಮವಿದೆ. ಪವಿತ್ರವನ್ನಿ ವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪವಿತ್ರ ಪಶುಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಬಹುದು. ಮಾಂಸಭೋಜನದ ಆಶೆಯಿಂದ ಮಾಡಕೂಡದು. ಶಾಸ್ತ್ರನಿಯಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ

ಪಶುವಧೆ ಮಾಡುವವನು ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆಯ ಮುಷಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಈ ನಿಜವನವನ್ನು ಉಲ್ಲಾಸವೆನಿಸುವವನು ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ರಮೋಗುಣಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಅಧೋಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಪುರಂಜನನ ವಿಜೃಂಭಣೆಗಳನ್ನು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರ ಅಪವಿತ್ರ ಎಂಬ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಗಾಯಗೊಂಡವು. ಮಹಾತ್ಮರು ನೋಡಲಾರದಂತಹ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿವಧೆಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಹೀಗೆ ಜ್ಞಾನಿಯಾದುದು ಅಯಾಸಹೊಂದಿ ಎಷ್ಟೆಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಭೋಜನ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಅವನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಪತ್ನಿಯು ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ನಿಜವಾದುದಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಕೊಂಪಗೊಂಡಿರುವಳೆಂದೂ ಕ್ರೋಧಾಗಾರದಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಹಾಕಿ ಮಾತನಾಡದೇ ಮಲಗಿರುವಳೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬಂದಿತು ಅವಳ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಭಯ ಭೀತನಾಗಿ ಅವಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿವಿಧವಾಗಿ ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು ಅವಳೂ ಸಹ ಹೆಚ್ಚು ಕ್ರೋಧಮಾಡದೇ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದಿ ಇವನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ತೋರಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿ ಮುದ್ದಿಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದಳು.

ಹೀಗೆ ಪತ್ನಿಯ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಮಾಯಮೋಹಿತನಾಗಿ

ಪುರಂಜನನು ಪುರಂಜನಿಯೊಡನೆ ಸುಖಿಸುತ್ತಿರಲು ವರ್ಷಗಳು ಕ್ಷಣದಂತೆ ಉರುಳಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನ ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಭಾಗ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆಯೇ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ಅವನು ಅವಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ನೂರು ಪುತ್ರರನ್ನು ವಡೆದನು. ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದುನೂರಹತ್ತು ಕನ್ಯೆಯರನ್ನೂ ಆ ಪುರಂಜನಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದನು. ಆ ಕನ್ಯೆಯರು ಸುಂದರಿಯರಾಗಿ ಸದ್ಗುಣವಂತೆಯರಾಗಿ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಮಾಡುವಂತಹವರಾದರು. ಪಾಂಚಾಲದೇಶದ ರಾಜನಾದ ಆ ಪುರಂಜನನು ತನ್ನ ಪುತ್ರರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನೂ ಕನ್ಯೆಯರಿಗೆ ತಕ್ಕ ವರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಅವನ ಆ ಹನ್ನೆರಡುನೂರುಜನ ಪುತ್ರರಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ನೂರು ನೂರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಹೀಗೆ ಪುರಂಜನನ ವಂಶವು ಪಾಂಚಾಲದೇಶವನ್ನೆಲ್ಲ ಆವರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಮಕ್ಕಳುಗಳ ಸಂತಾನದಿಂದ ಅವನ ಮೋಹವು ಇಮ್ಮಡಿಸಿತು. ಮಮತ್ವವು ವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ವಿಷಮವಿಷಯ ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಅವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ಎಲೈ ರಾಜನೆ! ಕೊನೆಗೆ ಅವನೂ ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ಅನೇಕ ಹಿಂಸಾರೂಪಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ತುಚ್ಛ ಕಾಮನೆಗಳಿಗೆ ವಶನಾಗಿ ದೇವಪಿತೃ ಭೂತಗಳನ್ನು ಅರಾಧಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಕುಟುಂಬವೆ ಪಾಲನೆ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ ಮೋಹಿತನಾದ ಆತನು ವಿವಿಧ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ತನಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಅನೇಕ ಕರ್ಮ ಬಂಧನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ವ್ಯಥೆಗೊಳಗಾದನು. ಕೊನೆಗೆ ವಿಷಯವು ಪುರುಷನಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯನಾದ ಕರಾಳಕಾಲನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಬೇಕಾಯಿತು.

ಚಂಡವೇಗನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವರಾಜನಿದ್ದನು. ಅವನೊಡನೆ ಮುನ್ನೂರ ಅರವತ್ತು ಜನ ವ್ರಬಲರಾದ ಸೈನಿಕರಿದ್ದರು. ಅವರಷ್ಟೆ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ [36೧] ಬಿಳಿ ಮತ್ತು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣಗಳ ಪಕ್ಷಿಯೊಡಗೂಡಿದ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಚಂಡವೇಗನು ಪುರಾಜನನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಅವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಆಗ ಅವನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಐದು ಹೆಡೆಯ ಸರ್ಪವು ಅವನೊಡನೆಯುಧ್ಧ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಮುನ್ನೂರ ಅರವತ್ತು ಜನರೊಡನೆ ಒಬ್ಬನ ಸಾಹಸವು ಎಷ್ಟು ದಿನ ನಡೆದೀತು? ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಹೋರಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಮುದುರಿಕೊಂಡಿತು. ಕಾಲನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಮರ್ಭಗಾ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯು ಎಲ್ಲಿಡೆಯೂ ವರನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಸಾಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇವಳು ಬಾಲಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿದ್ದವರಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಮಮನೆಯಾಗ ಬೇಕೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸಲು ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದಳು. ನಾನು ಒಪ್ಪದಿರಲು “ ನೀನು ನಿಂತಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲ ಅಲಿಯುತ್ತಿರು. ” ಎಂದು ನನಗೆ ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟಳು. ನನ್ನಿಂದ ಅವಳ ಕಾಮನೆಯು ಪೂರ್ತಿಯಾಗದಿರಲು ನನ್ನಿಂದಲೇ ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಯ ಎಂಬ ಯವನ ರಾಜನ ಸಮಿವಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಅವಳು ಇವಳನ್ನು ವರಿಸಲು ಒಪ್ಪದೆ ಈಶ್ವರ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ‘ ನೀನು ಅಯೋಗ್ಯಳಾಗಿ ಅಭಾಗ್ಯಳಾಗಿರುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಒಬ್ಬ ವರನೂ ಸಿಕ್ಕಲಾರನು. ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಯಾವನೂ ವರಿಸಲಾರನು. ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ದಿನದಿಂದ ನನ್ನ ತಂಗಿ ಣ್ಣೀಂದ್ರ ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಧ್ಯಾನದಿಂದ ನಿನಗೆ

ಪತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕರ್ಮ ನಿರ್ಮಿತ ದೇಹವುಳ್ಳ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ನೀನೇ ಉಪಭೋಗಿಸು. ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾ ರೂ ನೋಡಲಾರದು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ನಿನಗೆ ನ್ವಾಮಿಯಾಗುವರು. ಪ್ರಜ್ಞರನೆಂಬ ನನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನೂ ನನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದೊತೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೀನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರು. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಇಂದಿನಿಂದ ನನ್ನ ಸೇನೆಗೆ ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿ ಪೃಥ್ವೀ ಮಂಡಲವನ್ನು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರಿ. ” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಟ್ಟನು

ಈ ಕಾಲನ ಸೈನ್ಯವು ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಗಳಿಂದಲೂ ಸಜ್ಜಿತವಾಗಿದ್ದ ಪುರಂಜನನ ಪುರಿಯನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಕಾಲಕನ್ಯೆಯು ಬಲವಂತದಿಂದ ಪುರಂಜನನನ್ನು ಭೋಗಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದಳು ಅವನ ಶಕ್ತಿಯೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ ಸಾರಹೀನನಾದನು. ಕಾಲಕನ್ಯೆಯು ಪುರಂಜನನನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಲೇ ಅವಳ ಸೈನ್ಯವು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಕಾಲಕನ್ಯೆಯು ಭೋಗದಿಂದ ದುರ್ಬಲನಾಗಿ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬುದ್ಧಿಯು ಭ್ರಷ್ಟವಾಗಿ ದೀನನಾದನು. ಶಕ್ತಿಹೀನನಾದ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ತ್ರೀ ಪುತ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಕೈಬಿಟ್ಟರು. ಇವನನ್ನು ಆದರಿಸುವುದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದರು. ಇವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವರ ಮೇಲಿನ ಮೋಹವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗಾಗಿ ಬಹಳ ಪರಿತಪಿಸಲಾರಂಭಿದನು. ಅವನು ನನಸ್ಸಿನಿಂದ ವಿಷಯಭೋಗೇಚ್ಛೆಯು ಹೊರ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಅವನು

ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವ ಸಂದರ್ಭವು ಒದಗಿತು. ಭಯನಾಮಕ ಯ ವ ನ
 ರಾಜನ ಸೋದರನಾದ ಪ್ರಭೃತನು ಹರಿದು ಮುರಿದು ಹೋಗಿದ್ದ
 ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸುಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅಸಹಾಯನಾದ ಪುರಂ
 ಜನನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಗಟ್ಟು ಮುರಿಗಟಿ
 ಘೋರ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಡವಿದನು- ಆಗಲೂ ಅವನು ಹೆಂ ಡ ತಿ
 ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಪರಿಶಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಪ ತ್ತೀ ಪು ತ್ರ ರೂ
 ಅಸಹಾಯರಾಗಿ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿದರು.
 ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಸರ್ವನು ತನ್ನ ಐದು ಹೆಡೆಗಳಿಂದಲೂ
 ಯುಧಮಾಡಿ ಸಾಕಾಗಿ ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋ ಡ ನು.
 ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಡವಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಆ ಪುರಂಜನನು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ
 ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ವಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಶುಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದಾಗಿ
 ಇವನನ್ನು ಅಣಕಿಸುತ್ತಾ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಇವನ ದೇಹವನ್ನು ಕತ್ತ
 ರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿರುವು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಅವನನ್ನು ಪತ್ತೀ ಪು ತ್ರ ರ
 ಮಮತೆಯು ಬಾಧಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದು ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಕಾಲವಶನಾಗಿ
 ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಸ್ತ್ರೀಪುತ್ರರ ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಡಲಾರದೇ ಮರಣ
 ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಎರಡನೆಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿದರ್ಭರಾಜನ
 ಕನ್ಯೆಯಾಗಿ ಹೆಂಗುಸಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ಕನ್ಯೆಯ ಸುಂದರ
 ಛೊಪಕ್ಕೆ ಮೋಹಿತರಾದ ಅನೇಕ ರಾಜಕುಮಾರರ ಮಧ್ಯೆ ಅವರ
 ಣ್ಣೆಲ್ಲ ಜಯಿಸಿ ಪಾಂಡ್ಯ ದೇಶದ ರಾಜನಾದ ಮಲಯ ಧ್ವ ಜ ನು
 ಳ್ಳವಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾದನು. ಅವರಿಗೆ ಸುಂದರಿಯಾದ ಒಬ್ಬ ಮಗಳೂ
 ಏಳು ಜನ ಮಕ್ಕಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಆ ಏಳು ಜನರೂ ದ್ರವಿಡ

ದೇಶಕ್ಕೆ ರಾಜರಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಅರ್ಜುನದಂತೆ [ಹೃದಯೇಶ್ವರ] ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಈ ಸಪ್ತಮಲಯ ಧ್ವಜವುತ್ರೇ ಈ ಸಮಸ್ತ ಭೂ ಮಂಡಲವನ್ನು ಆಳಲಾಂಭಿಸಿದರು. ಮುಂದೆಯೂ ಇವರೇ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳುತ್ತ ಬರುವರು. ಮಲಯಧ್ವಜನ ವಂಶೋನ್ನತಿ ಆಗುತ್ತಾನೆ ವಿವಾಹವಾದನು. ಆಗಸ್ತ್ಯನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ದೃಢಚ್ಯುತನಂಬ ಮಗನೂ ಅವನಿಗೆ ಇಧ್ಮಬಾಹು ಎಂಬ ಮಗನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ರಾಜರ್ಷಿಯಾದ ಮಲಯಧ್ವಜನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಂಚಿಬಿಟ್ಟು ತಾನು ತಪಸ್ವಿಗಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಅವನ ವಶಿಯೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳು

ರಾಜನು ಪವಿತ್ರನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಕಂದಮೂಲ ಫಲ ಜಲಗಳಿಂದ ದೇಹರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತವಶ್ಚರ್ಯೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಚಳಿ ಗಾಳಿ ಬೇಸಗೆ ಮಳೆಗಾಲ ಚಳಿಗಾಲ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಗಳನ್ನೂ ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ತವಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಾ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮಭಾವದಿಂದ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಉಪಾಸನೆಗಳಿಂದ ಅವನ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿ ವಾಸನೆಗಳು ದೂರವಾದವು. ಯಮ ನಿಯಮಾದಿ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನೂ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ನೂರು ದಿವ್ಯವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಕಂಬದಂತೆ ಅಲುಗಾಡದೇ ನಿಂತು ವರಮಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು.

ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲೇ ಕಂಡ ಅನುಭವವು ಎಷ್ಟೆತ್ತಮೇಲೆ ಮಿಕ್ಕೈದಿಗಾಗಿ
 ಹಣುವಂತೆ, ಸುಖಮೇಖಕಲ್ಪಿತ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಭಾಷಣಗಳು ಅವನಿಗೆ
 ಸ್ವಪ್ನದ ರೀತಿ ತೋರಲಾರಂಭಿಸಿವು. ಆಗಲನೆಯ ಮಹಾಕವಿಯವರ
 ಮುಕ್ತನಾದನು. ಆಗ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಹೈದಂಕುಷಿಣ್ಣ
 ಆತನಿಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟು ಜ್ಞಾನದೀಪದಿಂದ ಅವನ್ನು ಅನೇಕವಿಧಿಸಿ
 ದನು. ಪವಿತ್ರನಾದ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಆರದಯೇ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ,
 ಆ ಜ್ಞಾನ ದೀಪಕ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ತವು
 ಯಥಾರ್ಥರೂಪವೆಂದೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಅದೇ ಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಕಾಶವೆಂದೆ
 ರಾಜಾ ಮಲಯಧ್ವಜನು ಪರಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದು
 ಕೊಂಡನು. ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ನೋಡಲು ತಕ್ಕವನು. ಕೊನೆಗೆ
 “ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮ ನಾಗವ್ಯೇಷೆ” ಎಂಬ ಭಾವದೊಡನೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನ
 ನಿವ ನಿವೃತ್ತನಾದನು.

ಪತಿಪ್ರತಿಯಾದಾತನ ಪತ್ನಿಯು ಸಮಸ್ತ ರಾಜ ಸೋಗ
 ವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೇಶ
 ಗಳು ಜಟಿಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟವು. ದಿವ್ಯದುಕೂಲಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗ
 ಮಾಡಿ ನಾಮಮಡಿಯನ್ನುಟ್ಟಳು. ಶಾಂತನಾದ ಅಗ್ನಿಯ ಸಮೀಪ
 ದಲ್ಲಿರುವ ಶಾಂತ ಅಗ್ನಿಶಿಖೆ (ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆ) ಯು ಪತಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ
 ತೋರಿತವಳು. ಆಕೆಯ ಪತಿಯು ನಿತ್ಯವೂ ಸಮಾಧಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ
 ಉತ್ತಮವಾದ ಸಾಯವೆಂದೆ ಅವನು ಪುನಃ ಹೊರದಿವನು, ಅವಳಿಗೆ
 ಕೊಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ನಿತ್ಯವಂತೆ ಪತಿಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು.
 ಅವಳು ಪವನಸೇವೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಶಾಲುಗಳು ತಣ್ಣಗಾಗಿ
 ಕಂಡು ಬಂದು ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ವ್ಯುತ್ಪನ್ನವನ್ನು ನಿರ್ಣ

ಯಿಸಿದಳು. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ದುಃಖಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಧೈರ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಗುಡ್ಡೆಹಾಕಿ ಚಿತೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದಳು. ಚಿತೆಯಮೇಲೆ ಆ ದೇಹವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಬೆಂಕಿಹತ್ತಿಸಿ ತಾನು ಸಹಗಮನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಮುಸಿ ಪತಿಯ ದೇಹದೊಡನೆ ತಾನೂ ಆ ಚಿತೆಯಮೇಲೆ ಮೋಗಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಳು.

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯೂಪ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ ಪುರಂಜನನ ವಿತ್ರನಾದ ಅವಿಜ್ಞಾತನೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಚಿತೆಯಮೇಲೆ ಸಹಗಮನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿ ಅಳುತ್ತಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯೂಪ ಧಾರಿಯಾದ ಪುರಂಜನನನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ರೀತಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು:—

ಎಲೈ ನೀನಾರು? ಯಾರ ಮಗಳು? ಏತಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವೆ? ಈ ಪುರುಷನಾರು? ನಿನಗೂ ಈತನಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವೇನು? ವಿತ್ರನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಗೌರಿಸುವೆಯಾ? ನೀನು ಪುರಷದೊಪದ್ವಲ್ಲದ್ದಾಗ ನನ್ನೊಡನೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿವೆಯಲ್ಲಾ? ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ, ನೀನಾರೊಬ್ಬನನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೋ. ಅವಿಜ್ಞಾತನೊಬ್ಬ ಮಿತ್ರನಿದ್ದನೆಂದು ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾಪಕ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಅನೇಕ ಮನೋಹರ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ನಿನಗೆ ಎಷಯ ಭೋಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆ

* ಅವಿಜ್ಞಾತನೊಬ್ಬ ಮಿತ್ರನೊಬ್ಬನಿದ್ದನೆಂದು ಈ ಕಥೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿದೆ.

ಯಾದೊಡನೆಯೇ ನನ್ನ ಸಹಸ್ರಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದೆ. ಅಯ್ಯಾ ! ನಾನೂ ನೀನು ಹೊಸತೂಪರು. ಸಹಸ್ರವರು ವರ್ಷಗಳು ಮಾನಸ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಎಣೆಬಿಡದೆ ವಾಸವಾಗಿವೆವರು. ಎಲೈ ಬಂಧುವೇ ನೀನು ವಿಷಯ ಭೋಗೇಡೈಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭೂಮಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದೆ. ಭೂಮಿಯುಮೇಲೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವಾಗ ನಿನಗೆ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಐದು ಉಪವನಗಳು ಒಂಭತ್ತು ದ್ವಾರಗಳು ಒಬ್ಬ ಲೋಕನೂ ಮೂರು ಕೋಟಿಗಳು ಅದು ವ್ಯಾಪಾರಿವಂಶಗಳೂ ಐದು ಅಂಗಡಿಗಳು ಇದ್ದವು. ಅದಕ್ಕೆ ಪಂಚ ಪ್ರಕೃತಿ ದೂಷಣಿಯಾದ ಒಬ್ಬ ಒಡತಿಯು ಇದ್ದಳು.

೧೦೭

ಆ ಪಟ್ಟಣವು ಮತ್ತಾವುದೂ ಅಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯತರೀರವನ್ನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಪಂಚ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿಷಯ ಗೌತಮ ಶಬ್ದ, ಸ್ವರ್ಗ, ದೂಷ, ರಸ, ಗುಣಗಳೇ ಅನುರ್ದಿ ಪಾ ಉಪವನಗಳು ನಾನಿಹೆ ಘುಂತ್ತಾದ ನವಳಿದ್ದ ಗಳೇ ಅದರೊಳಗಿನ ಒಂಭತ್ತು ಬಾಗಿಲುಗಳು ಪಾಪವು ಅವುಗಳೊಳಗೆ ಮೋಗಿಬರು ತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ವೃಷ್ಟಿ, ಜಲ, ತೇಜ ಈ ಮೂರು ಅವರ ಕೋಟಿಗಳು. ಪಂಚ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಅರಸೆಯ ಮನಸ್ಸೂ ಸೇರಿವರೆ ಅದು ವೈಶ್ಯರ ಕುಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳೇ ಪಾಂ ಅಂಗಡಿ ಗಳು ಪಂಚ ತತ್ವಗಳೇ ಪಂಚ ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ಸ್ತ್ರೀ ಅಥವಾ ಮಾಯೆಯು ಅದರ ಏಜ ಮಾನತಿಯು ಪುರುಷನಾದ ಅತ್ಮನು [ಪುರುಷನಾದನೀನು] ಅವಶೋಕಹೊಕ್ಕು ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಗೆ ಅಧೀನ ನಾದೆ. ನೀನಾರು ? ನಿನಗೆ ಸ್ವದೂಷವೇನು ? ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆ

ಯುವಷ್ಟು ಪರಾರ್ಥಿನನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟೆ. ಮಾಯಾರೂಪಸ್ತ್ರೀಯ ವಶ ನಾದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಜ್ಞಾಪಕವು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಎಲೈ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೇ! ನೀನು ಆ ಮಾಯೆಯ ಸಂಗದಿಂದಲೇ ಈ ದುರ್ಗತಿಗೆ ಇಳಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ನೀನು ವಿವಿಧ ರಾಜನ ಕುಮಾರಿಯೂ ಆಲ್ಲ, ಆ ವಿವಿಧ ರಾಜನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯೂ ಆಲ್ಲ. ನೀನು ಪುರಂಜನನ ಪತ್ನಿಯೂ ಆಲ್ಲ ನೀನು ನವದ್ವಾರಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಬದ್ಧಳಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದೆ.

ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಮಾಯಾಸೃಷ್ಟಿ ಮಾತ್ರ ಫೀನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪುರುಷನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆ ಈಗ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ನೀನು ಇವೆರಡೂ ಆಲ್ಲ *ನಾನು ನೀನು ಇಬ್ಬರೂ ಹಂಸರೂಪರು. ನಾನು ನೀನು ಬೇರೆ ಆಲ್ಲ. ನಾನೇ ನೀನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನೀನೇ ನಾನಾಗಿದ್ದೀನೆ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭೇದವೂ ಇಲ್ಲ. ಚತುರರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭೇದವನ್ನೂ ಎಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದಡ್ಡನು ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿಕೊಂಡಾಗ ಬಿದ್ದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನು ತನ್ನಿಂದ ಬೇರೇ ಎಂದು ತಿಳಿದಂತೆ ಆ ಜ್ಞಾನಿಯಾದವನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂತರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರನು. ಆದುದರಿಂದ ನನಗೂ ನಿನಗೂ ಬಿಂಬ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳಂತೆ ಮಾತ್ರ ಭೇದವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾನಸ ಸರೋವರವಾಸಿ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಹಂಸನು [ಪರಮಾತ್ಮನು] ಯಾವಾಗ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದನೋ ಆಗ ಆ ಭ್ರಾಂತನಾದ

* ನಾನು. (ಪರಮಾತ್ಮ) ನೀನು. (ಜೀವಾತ್ಮ)

ಶ್ರೀ(ವಾತ್ಮ) ಹಂಸನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಯಾವಜ್ಞಾನವು
 ಸ್ಥವಾಗಿದ್ದಿತೋ ಅದು ಪುನಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಇಂದಕ್ಕೆ ಆತನಿಗೆ ತನ್ನ
 ಭಕ್ತರೂಪದ ಜ್ಞಾನವಾಯಿತು. ಅಜ್ಞಾನವು ಹೋಗಿಬಿಡುವಂತಾಯಿತು.

ಎಷ್ಟು! ಮಹಾರಾಜನಾದ ಪ್ರಾಚೀನಒರಿಸ್ಸಿಯ, ನಾಪು ನಿನಗೆ
 ಶ್ರೀರಂಜನನ ಉಪಾಖ್ಯಾನದ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೇಳಿ
 ದನು. ಕಥಾರೂಪದಿಂದ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೇಳುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು.
 ನೀನು ನಾನುಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇತ್ತ
 ಎಲಕನಾದ ಶ್ರೀ ಹಂಸರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಬರ್ಹಿಯು ಹೇಳಿದನು.-

"ನಾರದರೇ! ನಮ್ಮಂತಹ ಸಂಸಾರಿಗಳು ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ
 ಒಬ್ಬನಿ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಪ್ತರಾದವರು ನೀವು ಹೇಳುವ ಗೂಢ ತತ್ವಾರ್ಥ
 ನನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರೆವು. ಆದುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೇನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ
 ಹೇಳುವ ಕೃಪೆಮಾಡಬೇಕು."

ಅನುಸ್ಥಿ ಉತ್ತರವಾಗಿ ನಾರದನು ಹೇಳತೊಡಗಿದನು:-

"ಒಬ್ಬಾ! ನಾನೀಗ ಪುರಂಜನೋಪಾಖ್ಯಾನದ ವಿವರವಾದ ಅರ್ಥ
 ನನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು- ತಂತ್ರವ್ಯು ಕರ್ಮದ್ವಾರಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳು
 ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು ಚರಣಗಳುಳ್ಳ, ಒಂದು ಚರಣಗಳುಳ್ಳ
 ಐದು ಚರಣ ಹಿಡಿತ ಪುರುಷರೂಪಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಭೇದಭವನಗಳ
 ಮೂಲಕವಾದುದನ್ನೇ ಅಂತಹ ಭೋಗ ಯೋಗ್ಯ ದೇಹಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವ

ವನು- ಪುರುಂಜನನು ಜೀವಾತ್ಮನು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಪುರು
ಪಾಸಿಯಾದ ಪುರುಷನು (ಜೀವಾತ್ಮನು) ಕರ್ಮದಿವಲೂ, ಗುಣದಿವಲೂ
ಯಾವನನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರನೋ ಅವನನ್ನು ಅವಿಜ್ಞಾತ ನೆಂದು ತಿಳಿಯ
ಬೇಕು. ಇವನು ಜೀವಾತ್ಮನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಅವನ ಕರ್ಮ
ಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವನಾದುದರಿಂದ ಅವನು ಸಪ್ತನು. ಈ ಜೀವಾತ್ಮನು
ಯಾವಾಗ ಮರೆಯೆಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದು
ಇಚ್ಛೆಪಟ್ಟನೋ ಆಗ ನವದ್ವಾರಗಳಿಂದಲೂ ಎರಡೆರಡು ಕೈಗಳು
ಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಮನುಷ್ಯನೇ ಅವನನ್ನು ಭೋಗಿಯೋಗ್ಯನೆಂದು
ತಿಳಿದನು. ಯಾವ ತಾಮಸೀ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ 'ನಾನು ನನ್ನದು' ಎಂಬ
ಆಹಂಕಾರವು ಹುಟ್ಟುವುದೋ ಮೃತ್ಯು ಯಾವುದರಿಂದ ಈ ಜೀವನು
ಸುಪ್ತೋದ್ರಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಮೂಸಂಬಂಧೀ ವಿಷಯಗಳನ್ನು
ಭೋಗಿಸುವನೋ ಆಕೆಯನ್ನು ಪುರುಂಜನೀ [ವಿಷಯಾಕಾರ ಬುದ್ಧಿ]—
ಅವನ ಸತ್ವಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ
ಮಂಜುರೀಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಮಗ್ನವೆತ್ತು ಅವಕ ಮಿತ್ರರು. ಪ್ರಾಣ,
ಅಹಾರ, ವ್ಯಾಸ, ಉದಾಸ, ಸಮಾಸ ಎಂದು ಐದು ರೂಪವಾಗಿ ವೇಷ
ದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ವಾಯುವೇ ಐದು ಹೆಡೆಯ ಸದ್ಭವ. ಅವಕ
ಮಿತ್ರರೊಗಿಂತಲೂ ಬಲಶಾಲಿಯಾದವನು, ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಇಂದ್ರಿ
ಯವಾದ ಮನಸ್ಸು. ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ ರೂಪಗಳಾದ
ನಿಷಯಸಮೂಹವೇ ಪಂಚಕಾಲದೇಶವು. ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವುದೇ ಈ
ನಕಲಾರವುರಿತಾದ ಮನುಷ್ಯಶರೀರವು. ಎರಡು ಕೈಗಳು, ಎರಡು
ಸೂಗಿನದೊಳ್ಳೆಗಳು, ಒಂದೆರಡು ಅಂಗುಲ ಕಿವಿಗಳು. ಒಂದನೇಂದ್ರಿಯ
ಗುಣದ್ದಾರ್ಯ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಕಂಠಿಗಳೇ ನವದ್ವಾರಗಳು.

ಈ ಜೀವನವು ಪ್ರತಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಇದ್ದು ಕುಡುಕುತನವು ಪ್ರತಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಇದ್ದು
 ಗಡುಸುಮಾಂಸವು ಪ್ರತಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಇದ್ದು ವಿವಿಧವಾದವು ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ
 ಪ್ರತಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಇದ್ದು ಈ ಉಪದೇಶವು ಪ್ರತಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಇದ್ದು
 ಮುಖವು. ಎಡನಿವಿರು ಅಕ್ಷರ ಸಮಿಪ್ಪ. ಜನನೇಂದ್ರಿಯ ಗುಣವಾರ
 ಗಳು ವಶವು ದವ್ಯರಗಲು. ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳೇ ಜೀವನವು ಮಾದವು
 ಒದ್ದೆಯೇ ಅರ್ಜಿಯೇ ಎಂಬೆರಡು ದ್ವಾರಗಳು. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ
 ಜೀವಾತ್ಮನು ಚಿತ್ತವಿಂದ್ರಿಯದ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿಭ್ರಾಜಿತ ದೇಶ
 ಅಧವಾ ದೇಶವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ನಲಿನೀ ನಾಲಿನೀ ಎಂಬೆರಡು
 ಮೂಗುಗಳ ಹೊಳೆಗಳು "ಸಾರಭ" ದೇಶವು ಸುಗಂಧವು.
 ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯವೇ ಅವಧೂತನಾಮ ಸಖನು. ಜೀವನು ಈ ಮಿತ್ರನ
 ಸಹಾಯದಿಂದ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಬಾಯಿಯೇ
 ಮುಖ್ಯ ಎಂಬ ದ್ವಾರವು ವಾಕ್ ಶಕ್ತಿಯೇ "ವಿಷಣ" ಎಂಬ ಸಖನು.
 ಕಸಗಳ ರುಚಿಯನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಲು ನಾಲಗೆಯೇ—ರಸನೇಂದ್ರಿಯವೇ
 ರಸಜ್ಞ ಎಂಬ ಸಖನು. ಮಾತನಾಡುವುದೇ "ಆವಣ" ದೇಶವು. ಅನೇಕ
 ಪ್ರಕಾರದ ಅನ್ನವು ಬಹುದಾದದೇಶವು—ಬಲಗವಿಷುಹೆಸರು ಪಿತೃಕೂ
 ಂದೂ ಎಡಗವಿಯ ಹೆಸರು ದೇವಕೂ ಎಂದು ರೂಪ ರಸ ಆದಿ ಪಂಚ
 ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ ನಿವೃತ್ತಿಯೂ ಪಾಂಚಾಲ ದೇಶವು. ಶ್ರೀ
 ಕ್ಷೇತ್ರೇಂದ್ರಿಯವೇ ಶ್ರುತಿಧರ ಎಂಬ ಮಿತ್ರನು. ಜನನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಎತ
 ಷಠನಾ ಬಲಗವಿಯಿಂದ ಕರ್ಮ ಕಾಂಕ್ಷ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಕಾಂಕ್ಷ
 ಕೂಡವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಿ ಜೀವಾತ್ಮನು ಜೀವ
 ಷಠನ ಪಿತೃಯಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಜನನೇಂದ್ರಿಯವೇ
 ಕಸುರ ಎಂಬ ಜೊಸರಿನ ಪಶ್ಚಿಮ ಮಾರ್ಗವು. ಮೈಥುನವನ್ನು
 ಗ್ರಾಮಕ ದೇಶವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿಷಯೇ ಜನ

ಗಳಿಗೆ ಇವರಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೇಮವಿರುತ್ತದೆ. ಉಷ್ಣ ಇಂತ್ರಿ
 ಯವೇ ಕುರ್ಮನ ಎಂಬ ಮಿತ್ರನು. ಗುರ್ಧೇಂತ್ರಿಯವೇ ನಿರ್ಮುತಿ
 ಎಂಬ ಪಶ್ಚಿಮವ್ಯಾಘ್ರನು. ಮಲತ್ಯಾಗನು ವೈಶನ ಎಂಬವೇಶ್ವರನು.
 ವಾಯು ಇಂದ್ರಿಯವೇ ಉಕ್ಕಕ ಎಂಬ ಮಿತ್ರನು. ನಿರ್ವಾಕ
 ಮತ್ತು ಪೇಶಸ್ಯತ ಎಂಬವು ಕೈ ಮತ್ತು ಕಾಲುಗಳ ರೂಪದ
 ಅಂಶವ್ಯಾಘ್ರಗಳು. ಜೀವನು ಇವಾಗಳಿಂದ ಕರ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.
 ಮತ್ತು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹೃದಯವೇ ಅಂತಃಪುರವು. ಮನವೇ
 ವಿಷಯೋಪನಿವೇಶನ ಎಂಬ ಸಹಿಸು. ಜೀವನು ಮನಸ್ಸಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ
 ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಗುಣಗಳಿಂದ ಪಶ್ಚ. ರಜಸ್ಸು, ತಾಮಸ್ಯಗಳ
 ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮೋಹವನ್ನೂ ಮದ್ಯಮಾನವನ್ನೂ ಅನಂಕವನ್ನೂ ತೊಂದ
 ತ್ತಾನೆ. ಪುರಂಜನೀ ಅಭವಾ ಬುದ್ಧಿಯು ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ವಿಚಾರ
 ವನ್ನು ತೊಂದುವಡೀ ಹಾಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಬುದ್ಧಿಯ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ
 ಲಿಪ್ತನಾದ ಜೀವಾತ್ಮನು ತಾನು ಸಹಜವಾಗಿ ಕೇವಲ ಸ್ವಾಸ್ಥಿ
 ಯಾಗಿದ್ದರೂ ಬುದ್ಧಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.
 ಈ ದೇಹವೇ ರಥವು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳೇ ಕುದುರೆಗಳು. ವರ್ಷಗಳು
 ಕಳೆದು ಹೋಗುವುದು ಆ ರಥದ ಗತಿಯು. ಪುಷ್ಕಿಮರ್ಮ ಪಾಪ
 ಕರ್ಮಗಳು ರಥದ ಎಡದು ಬೆಕ್ಕಗಳು. ಮೂರು ಗುಣಗಳೇ
 ಮೂರುಹೈಜಗಳು. ತಂಜವ್ರಾಣಸೇ ಇದು ಹಗ್ಗಗಳು. ಮನವೇ
 ಲಗಾಮು. ಬುದ್ಧಿಯೇ ಸಾರಥಿಯು. ಹೃದಯವೇ ಶಿಖರವು.
 ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಾನವು. ಕೀರ್ತಿಯೇ ಮೋಹಾದಿ ದ್ವಂದ್ವವೆಂದೇ
 ನೋಗದ ಅಗಣೆಗಳು. ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳೇ ಶಸ್ತ್ರವು.
 ಮೋಹಸ್ಸು, ಮಜ್ಜ ಮುಂತಾದ ಸೆತ್ತ ಫಲಿತಗಳೇ ಚಮುಕವೆಂದೇ
 ಹೇಳಿಕೆಗಳು.

ಬಾಹ್ಯ ವಿಭ, ಮ ರೂ ಪ ರ ಜೋ ಗುಣ ಮ ಯ ದೂ ಪ ವೇ
 ಕವಚವು. ಮೃಗತೃಷ್ಟಿ ಅಥವಾ ಫಲಶೂನ್ಯ ವಿಹಾರ ಭೋಗವೇ
 ಬೇಟೆಯಾಡುವಿಕೆಯು. ಶಬ್ದಾದಿ ಪಂಜವಿಪಯಗಳೇ ಪುಂಜ
 ಪ್ರಸನ್ನವನವು. ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಟ್ಟ ವಿವಿಧ ರೂಪದ ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಹಾರಗಳ
 ಭೋಗವೇ ಬೇಟೆಯ ಮೃಗಗಳು. ಸಂವತ್ಸರದ ಕಾಲನೇ ಚಂಡ
 ವೇಗನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನು. ವರ್ಷದಲ್ಲಿನ ಮುನ್ನೂರ ಅರವತ್ತು ಹಗಲು
 ಗಳೇ ಗಂಧರ್ವರು. ಮುನ್ನೂರ ಅರವತ್ತು ರಾತ್ರಿಗಳೇ ಗಂಧರ್ವ ಪತ್ನಿ
 ಯರು. ವೃಷಾಧಿವೃಷಾಧಿ ಕಾಲ ಕನ್ಯೆಯು. ಅವಳನ್ನು ಯಾರೂ
 ವರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮೃತ್ಯುವೇ ಋಷಿವೇದಿ ಅಧಿಕತೆಯು.
 ಅಪಾರ್ಣಿ ಶೋಷಣೆಯ ಮಾಡಲು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಸೋದರಿ
 ಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಧಿ [ಮಾನಸಿಕ ಚಿಂತೆ] ವ್ಯಾಧಿಗಳೇ
 ಯವನೇಶ್ವರನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ
 ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾದ ಜ್ವರ
 ಪ್ರಜ್ವರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನವರು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಸೋದರರು. ಹೇ ರಾಜ !
 ಜೀವಾತ್ಮನು ನಿರ್ಗುಣನಾದ ಈಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ
 ತ ಮೋ ಗುಣ ದಿಂದ ಅನ್ಯತವಾದ ದೇಹವನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡಿ
 ಅದರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ. ಅಧಿ ಭೌತಿಕ, ಅಧಿ ದೈವಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು
 ಹೊಂದುತ್ತಾ, ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೂ ವ್ಯಾಧಿ ಶೋಕ
 ಮುಂತಾದ ಮಾನಸಿಕ, ಧರ್ಮರೂಪ, ಅಧಿದೈವಿಕ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ
 ಕುದುಡಾಗುವಿಕೆ, ಕುಂಟನಾಗುವಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಇಂದ್ರಿಯಾದಿ ಧರ್ಮ
 ರೂಪ ಅಧಿ ಭೌತಿಕ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆ
 ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಧರ್ಮರೂಪ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸಿ

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಾಧಾರಣ ವಿಷಯ ಸುಖಗಳ ಇಚ್ಛೆಯಾದ ನಾನು, ನನ್ನದು ಎಂಬ ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮೋಹಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಜಿ(ವನು ತಾನು ಸ್ವತಃ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿ ದ್ದಾಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತನ್ನ ಪರಮಗುರುವಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಮರೆತು ಮಾಯೆಯ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮಾಯಾ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಪರವಶನಾಗಿ ಸಾತ್ವಿಕ (ಶುಕ್ಲ) ರಾಜಸ (ಕೆಂಪು) ತಾಮಸ (ಕಪ್ಪು) ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಅಥವಾ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಾತ್ವಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬಹು ಚಮತ್ಕಾರ ಯುಕ್ತ, ಸುಖಮಯ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಪರಿಶ್ರಮಯುಕ್ತ ರಾಜಸ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮೋಹಮಯಗಳಾದ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಸಾತ್ವಿಕ ಮುಂತಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಹೆಂಗಸಿನ ದೇಹವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಗಂಡಸಿನ ದೇಹವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಪುಂಸಕ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದೇವ, ಮನುಷ್ಯ, ಪಶು, ವಕ್ಷ್ಯ, ರೂಪದೇಹಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಹೆಸಿವು ತೃಷೆಗಳಿಂಹ ದೀವನಾಗಿ ವಾಯಿಯಂತೆ ಭಾಗ್ಯಾನುಸಾರ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು, ರೊಟ್ಟಿಯ ತುಂಡನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ ಆ ಶ್ರಯ ಶ್ಯಾಗಿ ಮನೆ ಮನೆಯನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಸುಖವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪೂರ್ವಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅನೇಕ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಬಂದು ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ವಿಷಯ ಕಾಮನೆಯಿಂಹೊಡ

ಗೂಡಿ ಮೇಲು ಕೇಳು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯಗಳನ್ನು (ಸುಖ ದುಃಖ) ಹೊಂದುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಕ್ಷಣಭಂಗರವಾದ ವಿಷಯ ಸುಖವು ಸಿಕ್ಕುವುದರಿಂದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾದಿ ತ್ರಿವಿಧವಾದ ದುಃಖಗಳು ಶಮನವಾಗಲಾರವು. ಸಕಾಮ ಕರ್ಮದಿಂದಲೂ ಕರ್ಮಭಾರ ದುಃಖವು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ತಲೆಯಮೇಲಿನ ಭಾರವನ್ನು ಭುಜದಮೇಲಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿಕೊಂಡಾಗ, ತಲೆಗೆ ಭಾರವು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ ತೋರಿದರೂ ಭಾರದ ದುಃಖವು ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ ಅಲ್ಲ. ತಲೆಯ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸಿಕ್ಕಿದಂತೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕರ್ಮದಾರ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರವು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಕರ್ಮದಿಂದ ಕರ್ಮ ಪ್ರತೀಕಾರವು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಂದರೆ ಈ ಎರಡು ಕರ್ಮಗಳೂ ಅಜ್ಞಾನ ಜನಿತವಾದವು. ಸ್ವಪ್ನದೊಳಗಿನ ಸ್ವಪ್ನದಂತೆ ಎರಡೂ ನಮಾನ ಅನುಭವಗಳು. ಸ್ವಪ್ನದಿಂದ ಸ್ವಪ್ನದ ಅನುಭವವು ದೂರವಾದೀತೆ? ಸ್ವಲ್ಪ ಶರೀರವು ನಾಶವಾದರೂ ವಾಸನಾಮಯವಾದ ಲಿಂಗಶರೀರವು ನಾಶವಾಗದಿದ್ದರೆ ಸಂಸಾರವು ಜನ್ಮ ಮರಣಗಳ ಪ್ರವಾಹವು ನಾಶವಾಗಲಾರದು. ಈ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿಯಾಗಿ ವಿವಿಧ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ ಈ ಶರೀರಾಭಿಮಾನಿಯ ಮನಸ್ಸು ವಿಷಯ ವಾಸನೆಗಳಿಂದ ಲಿಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಮದಿಂದ ಜನ್ಮ ಮರಣಗಳ ಜಾಲವು ತಪ್ಪಲಾರದು. ಕೇವಲ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಮಗುರುವಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಭಜನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಮನಸ್ಸು ಸಾಂಸಾರಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಂದ

ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತದೆ. ವಿಷಯವಾಸನೆಯು ಸಷ್ಟವಾದಂತಗ ಕರ್ಮ ಬಂಧನವು ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆಮದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಅನರ್ಥಗಳಿಗೆ ಮೂಲನಾದ ಸಂಸಾರಬಂಧನವೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಭಾವನನ್ನು ಬಲವಡಿಸುವುದರಿಂದ ಜೀವ ಸಿಗೆ ಮಾರ್ಗಾರಚಿತ ವಿಷಯ ಘೋಷಗಳಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ದೃಢಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಡುವುದರಿಂದ ತತ್ಪಜ್ಞಾನವು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ಅಚ್ಯುತನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಿತ್ಯವೂ ಪಠನಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡಿಸಲ್ಪಡುವ ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಕ್ತಿಯು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಗಳುವ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ ಲಾಲಸೆಯು ಯಾರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವುದೋ ಅಂತಹ ನಿರ್ಮಲ ಮತ್ತು ರಾಂತಹೃದಯವುಳ್ಳ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಸಾಧುಜನಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ, ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಟ ಹರಿಚರಿತ್ರರೂಪೀ ರುದ್ಧ ಅಮೃತಪ್ರವಾಹವು ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾರು ಆ ಭಗವಚ್ಚರಿತ್ರರೂಪ ಅಮೃತವನ್ನು ಏಕಾಗ್ರರಾಗಿ ಕಿವಿಯಿಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಾರೆಯೋ ಕೇಳಿದಷ್ಟೂ ದಣಿಯು ವೃದ್ಧಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹವರನ್ನು ಹೆಸಿವು ತೃಪ್ತಿ ಭಯ ಶೋಕ ನೋಹಾದಿ ತಾಪತ್ರಯಗಳು ಬಾಧಿಸಲಾರವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ತಾಪತ್ರಯಗಳು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದವುಗಳು. ಇವುಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತನಾದ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ಅಮೃತಸಮಾನವಾದ ಹರಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ—ಹರಿಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಹೊಂದಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ತಾಪಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಹೊಂದಲು ಸತಂಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಈಶ್ವರಕೃಪೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆತನನ್ನು ನೋಡಲಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳ ಸತಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ಶಂಕರನೂ, ಮನುಷ್ಯೂ, ಡಕ್ಷನೇ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳೂ, ಸನಕಾದಿ ನೈಷ್ಠಿಕಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳೂ, ಮರೀಚಿ, ಅತ್ರಿ, ಅಂಗಿರಾ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ಪುಲಹ, ಕ್ರತು, ಭೃಗು ವಸಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ನಾನು (ನಾರದ) ಮುಂತಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಾದ ಪುಷ್ಪಿಗಳು ಈಗಲೂ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ತಪಸ್ವಿಗಳು ಬಹುಕಾಲ ನಿಂತು ಈಶ್ವರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ತಪೋ ವಿಧ್ಯಾ ಸಮಾಧಿ ಮುಂತಾದ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಈಶ್ವರದರ್ಶನಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾಗಿರುವವರೂ ಈ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆತನನ್ನು ದುರ್ಲಭನೆಂದು ತಿಳಿ. ಯಾರು ಬಹು ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಪಾರ ವೇದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಈಜುತ್ತಿರುವರೋ ಅವರು ಸ್ವರಾಗದಿ ಸುಖಕಾಮನೆಯಿಂದ ಇಂದ್ರಾದಿ ವೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಗಳ ಮೂಲಕ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ನೋಡಲಾರರು. ಕೇವಲ ಈಶ್ವರನನ್ನೇ ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಆತನನ್ನು ಯಾರು ಭಜಿಸುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರಿಗೆ ಈಶ್ವರ ಕೃಪೆಯಾಗುವುದು. ಈವರು ಲೌಕಿಕಸುಖಗಳ ಆಶೆಯನ್ನೂ ವೈದಿಕ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳ ಆಶೆಯನ್ನೂ ಅನಾರವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ಎಲೈ! ವ್ರಾಜೀನಬರ್ಹಿಯೇ! ವೇದದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಕಾಮಕರ್ಮಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳಿ ಪುರದಕ್ಕೆ ರುಚಿಕರವಾಗಿ ತೋರಿಬರುವ ಮಧುರವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳ ಮಾತ್ರ. ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅವುಗಳನ್ನು ವರಮಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿದು ಭ್ರಾಂತಿ ನಡುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವರ್ಗಾದಿಬೋಧಕಗಳು ಪುಣ್ಯಫಲವು ತಿಳಿದ ನಂತರ ದುಃಖವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾದುದರಿಂದ ಈ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮ

ಗಳನ್ನೇ ಜೀವನದ ಸಾರಾಂಶವೆಂದೂ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದೂ ನಂಬ
 ಬೇಡ. ವೇದಗಳು ಕೇವಲ ಯಜ್ಞಾದಿಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಹೇಳು
 ತ್ತವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವವರ ಬುದ್ಧಿಗಳೂ ಯಜ್ಞದ ಭೂಳಿನಿಂದ
 ಮಲಿನವಾಗಿವೆ. ಅವರು ಕರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಸರಿಯಾಗಿ
 ವೇದವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ವೇದಸ್ವರೂಪನಾದ
 ಜನಾರ್ದನನು ವೇದಶತ್ಪಾದ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ವಸಮಾಡುತ್ತಿರುವ
 ನೆಂದು ಅಂತಹ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಿಳಿಯುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ?
 ನೀನೂ ಸಹ ಅಂತಹವನೇ. ನೀನು ಕರ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿ
 ದಿರುವೆಯೆಂದು ಅಹಂಕಾರಪಡುತ್ತಿರುವೆ ! ಕೇವಲ ಕುಶಾಸನದಿಂದ
 ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹರಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಪಶುಗಳನ್ನು ಹತ್ಯೆ
 ಮಾಡಿ ' ನಾನು ದೊಡ್ಡ ಯಜ್ಞಕರ್ತೃ ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಭಿಮಾನ
 ವಡುತ್ತಿರುವೆ. ಆದರೆ ನಿನಗೆ ಕರ್ಮದ ವಾಸ್ತವಸ್ವರೂಪವು ತಿಳಿ
 ಯದು. ವರಮಾತೃನು ಯಾವುದರಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗುವನೋ ಅದೇ
 ಕರ್ಮ. ಯಾವುದರಿಂದ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಭಾವವು ಹುಟ್ಟುವುದೋ
 ಅದೇ ವಿದ್ಯೆಯು. ಭಗವಂತನಾದ ಹರಿಯೇ ದೇಹಧಾರಿಗಳೆಲ್ಲರ
 ಆತ್ಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ.
 ಆ ಹರಿಯ ಚರಣಕಮಲಗಳಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗುವುದರಿಂದಲೇ
 ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಶಾಂತಿಯು ಸಿಕ್ಕಬಲ್ಲದು. ಆ ಹರಿಯೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ
 ಪರಮಪ್ರಿಯನಾದ ಆತ್ಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆತನನ್ನು ಶರಣ್ಯನನ್ನಾಗಿ
 ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದರಿಂದಮಾತ್ರ ಮನುಷ್ಯನು ನಿರ್ಭಯನಾಗಿರಬಲ್ಲನು.
 ಈ ತತ್ವವನ್ನಷ್ಟೇ ವನು ತಿಳಿಯುವನೋ ಆತನೇ ವಿದ್ವಾಂಸನು.
 ಇಂತಹ ವಿದ್ವಾಂಸನೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗುರುವು. ಆತನು ಸಾಕ್ಷಾತ್
 ಹರಿಯ ರೂಪವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಅನುಪಮವಾದ ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ನಿನ್ನ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಉತ್ತರ ವನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಾದದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇವರಿಂದ ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. 'ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಈಗಿಲ್ಲವರು? ಯಾವಾಗ ಈ ಜಠಾ ನಿನಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವರು.' ಎಂದು ನೀನು ಕೇಳುವಿಯಲ್ಲವೆ? ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ: -

ನಿನಗೆ ವೈರಾಗ್ಯವು ದೃಢವಾಗುವಂತೆ ಒಂದು ರಹಸ್ಯ ಮಯವಾದ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು.

“ಪ್ರಾಣವಾಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಧುವಿನ ಲೋಭದಿಂದ ಭ್ರಮರ ಗಳು ಹಾಡುತ್ತಾ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಹೆಣ್ಣು ಹುಲ್ಲೆ ಯೊಡನೆ ಒಂದು ಮೃಗವು ಆ ಸಂಗೀತದ ಮಾಧುರ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಎದುರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಂದು ಹುಲಿಯು ಕಾದು ಕುಳಿತಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೃಗಕ್ಕೆ ಅದರ ಅರಿವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ವ್ಯಾಧನೊಬ್ಬನು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆ ಮೃಗವನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ.” ಇದೇ ಪ್ರಪಂಚ.

ಈ ರೂಪಕದ ಅರ್ಥವು ಇಷ್ಟು. ಸುಗಂಧಿತ ವುಷ್ಪದ ಸುಗಂಧವು ಕ್ಷಣಿಕ. ಅದರ ಪ್ರಪುಲ್ಲತೆಯೊಡನೆಯೇ ಗಂಧ ವಹನು ಅದರಲ್ಲಿನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಸುಗಂಧವನ್ನೂ ಹರಣಮಾಡುವನು. ಸುಗಂಧವೂ ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಅದು ಬಾಡಿ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ

ವಾಗಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳುವುದು. ಹೂಗಳಂತೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಸುಖ ಕರವಾಗಿ ಕಂಡು ನಂತರ ಶೋಭಾಹೀನವಾಗುವ ಸ್ತ್ರೀಯರಿದೊಡ ಗೂಡಿದ ಗೃಹವೇ ಪುಷ್ಪವಾಟಿಕೆಯು. ಪುಷ್ಪಗಳ ಸುಗಂಧದ ಮಧುವಿನ ಸಮಾನವಾದ ಸಕಾಮ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಮನನೋತು ಆ ಕ್ಷುದ್ರ ಸುಖಗಳ ಫಲಸ್ವರೂಪ ಭೋಜನ ಮೈಧುನಗಳ— ವಿಷಯಸುಖದ ಬಿನ್ನ ಟ್ಟ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಹರಿಣವೇ ನೀನು. ಭ್ರಮರಗಳ ಸಂಗೀತ ದಂತೆ ಮೋಹಕವಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಪುತ್ರಾದಿಗಳ ಸರಸ ನಲ್ಲಾಪಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾಗಿರುವ ನಿನ್ನೆದುರಿಗೆ ಕಾಲರೂಪನಾದ ವ್ಯಾಘ್ರನು ಕುಳಿತಿರುವುದನ್ನು ನೀನು ಕಾಣಲಾರೆ. ಆತನು ನಿನ್ನ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಸುಂಗುತ್ತಿರುವನೆಂಬುದರ ಅರಿವೇ ನಿನಗಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಿನಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಮೃತ್ಯುರೂಪ ವ್ಯಾಧನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಹರಣಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ರಾಜನೇ! ಮೃತ್ಯುವು ನಿನ್ನನ್ನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನುಂಗುವದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿ. ಮೃಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ನಿನ್ನ ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸು. ಚಿತ್ತವನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಬಾಹ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು (ವಿಷಯ ವಾಸನೆಗಳನ್ನು) ಚಿತ್ತದ ಮೂಲಕ ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸು. ಮೂರ್ಖರಾದ ವಿಷಯಲಂಪಟರ ವಿಷಯವಾಸನೆಯಿಂದ ದೂಷಿತವಾದ ಗೃಹ ಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು— ಸ್ತ್ರೀಸಂಗವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡು. ಸಮಸ್ತ ಜೀವರುಗಳ ಪ್ರಭುವಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಶರಣುಹೋಗು. ಹೀಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿ ಮಂಗಳಮಯನಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸು. ಅಗ ನಿನಗೆ ಶಾಂತಿಯು ದೊರಕುವುದು.

ಪ್ರಾಚೀನ ಬರ್ಹಿಯು ಹೇಳಿವನು:—

“ ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮಾ ! ತಾವು ಹೇಳಿದುದನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಕೇಳಿದೆನು. ಆದನ್ನು ಕುರಿತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರುಗಳಿಗೆ (ಆಚಾರ್ಯ) ಈ ವಿಷಯವು—ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವು ಗೋತ್ರೀ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಆನರು ನನಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೇ ದೇವರ್ಷಿ ! ನೀವು ನನ್ನ ಸಂಶಯವನ್ನು ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿಸುತ್ತೀರಿ. ಆದರೂ ನನಗೆ ಒಂದು ಸಂದೇಹವು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಎಲ್ಲರೂ ವಿಚಾರಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದು. ನನಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗದಿದ್ದರೆ ಷಟ್ಕ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಆ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಲಾರದು. ನನ್ನ ಸಂದೇಹವೇನೆನ್ನುವಿರೋ ? ಜೀವನು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೇಹವಿಂದ ಕರ್ಮಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಅದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ತು ಹೋಗಿ ಅದರಲ್ಲಿನ ಪಂಚಭೂತಾಂಶಗಳೂ ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಶರೀರವು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದೇ ಶರೀರದಿಂದಲೇ ಅವನು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಂದು ವೇದವೇತ್ತರುಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ಮಮಾಡುವುದೊಂದು ಶರೀರ. ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದೊಂದು ಶರೀರ. ಅದು ಹೇಗಾದೀತು ? ಅಸಂಗತವಲ್ಲವೆ ? ಜನರು ಮಾಡುವ ವೇದವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳು ಪೂರ್ತಿಯಾದ ನಂತರ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರೋಕ್ಷ ಅಥವಾ ಅದೃಶ್ಯವಾದ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವು ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆದನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ?

“ ರಾಜಾ ! ನೀನು ತನ್ನ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ. ಈ

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೇಹದಿಂದ ಕರ್ಮಮಾಡುವೆವೋ ಅದೇ ದೇಹ ದಿಂದಲೇ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವೆವು. ಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಫಲ ಭೋಗಕ್ಕೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಹಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕ ದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗುವುದು ಚರ್ಮ ರಕ್ತ ಮಾಂಸಾಸ್ಥಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ಥೂಲದೇಹ ಮಾತ್ರ. ಅದು ಜಡ. ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಟ್ಟಿಗೆಯಂತೆ ಪರಾರ್ಥಿಗಳೆನಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಆದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿಯಾಗಿ ಆದನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದಾದರೂ ಅದು ಲಿಂಗ ಶರೀರ. ಕರ್ಮಕರ್ತೃವು ಅದೇ. ಈ ಸ್ಥೂಲ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಂತರ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಮತ್ತೊಂದು ದೇಹವು ಆದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವು. ಅದನ್ನು ತಗಲುವಾಕಿಬಿಡುವು ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುವುದು ಆ ಶರೀರವೇ. ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಜೀವನು "ಇದು ನಾನು, ಇದು ನನ್ನದು." ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಯಾವ ಯಾವ ಕರ್ಮ ಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಅಯಾ ಕರ್ಮ ಫಲಗಳನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತಹ ದೇಹಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಹಂಕಾರ ವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡುತ್ತಾನಾದ್ದರಿಂದ ಪುನಃಪುನಃ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಸ್ಥೂಲದೇಹವು ನಾಶವಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಲಿಂಗ ಶರೀರ, ಅಥವಾ ಮನಸ್ಸು ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ಥೂಲದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಂತರ ಲಿಂಗಶರೀರದಿಂದಲೇ ವಶ್ವಾದಿ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಅಭಿಮಾನಮಾಡುವ ಮನಸ್ಸೇ ನಿಜವಾದ ಕರ್ಮಕರ್ತನು. ಸ್ಥೂಲದೇಹವು ಕರ್ಮಫಲಭೋಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸಿದ್ಧವಾದ ಭೋಗಾ ಯತನವು ಮಾತ್ರ.

ಕರ್ಮವು ನಷ್ಟವಾದ ನಂತರ ಆದರ ಫಲವು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟುವುದು ಎಂಬುದು ನಿನ್ನ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮಸಂಜ್ಞಾಕಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ಎರಡು ಸ್ಪಷ್ಟವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಆವುಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾದ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಗುರ್ತುಮಾಡುತ್ತೀವೆ. ಯಾವ ವಸ್ತುವು ಯಾವ ಆಕಾರ ಯಾವಗುಣ ಕರ್ಮ ಸ್ವಭಾವಗಳಿಂದಿರುವುದೋ ಆದರ ಅನುಭವವು ಈ ದೇಹದಿಂದ ಆಗಿರದಿದ್ದರೆ ಅದು ಸ್ವಸ್ಥ ಅಥವಾ ಇಚ್ಛೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಫಲ ಸಂಭವವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ವಾಸನೆಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಜೀವನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಈ ಜನ್ಮವೂ ಕಾರಣವಾಗದಿದ್ದರೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ್ದಾದರೂ ಇದ್ದೇ ಇರಬೇಕು. ಮುನ್ನಕ್ಕೆಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿಷಯ ಇಚ್ಛೆಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಹುಟ್ಟುವ ಸಂಭವವೂ ಇಲ್ಲ ಈ ಮುನ್ನ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಅನುಭವವನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿ ಮುಂದಿನದನ್ನೂ ನಡೆ ಗುರ್ತಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬನಿಗೆ ಯಾವಾರತಿ ಸೈವಣತಿ ಮುಂತಾದ ವಿಶೇಷ ಸ್ವಭಾವವಿರುವುದು ಎಂದುಬಂದಾಗ ಯಾವು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಉದಾರ ಸ್ವಭಾವದವನಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಮುಂದೆಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುವುದು ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳುವ ರೂಢಿ ಯಾವ ಯಾವರೊಬ್ಬನಿಗೆ ಸ್ವಸ್ಥದಲ್ಲಿ, ಕಂಡು ಕೇಳಿ ಅರಿಯುವ ಅನುಭವವಾದ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಕಾಣುವುದು, ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಾಣುವುದು ಮುಂತಾದ ಅನುಭವಗಳಂತಾದರೆ ಆವು ದೇಶ, ಕಾಲ, ಅಜೀರ್ಣ ಮುಂತಾದ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವುದು ಕಾಣಬಹುದೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಶಕ್ತಿಯ ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿದುವುದರಿಂದಲೂ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳು ಭೋಗ್ಯರೂಪಗಳಿಂದ ಆದರ ಮುಂದೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವ ವಿಷಯವೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದು

ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಾಗಲೀ ಹಿಂದಿನ ಅನೇಕಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ಯಾವಾಗಲೋಮ್ಮೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯವೂ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದೇ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಚಂದ್ರನೊಡನೆ ಸೇರಿದಾಗ ರಾಹವೂ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಈ ಜಗತ್ತೂ ಸಹಾ ಸತ್ಯಗುಣದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಭಗವದ್ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಿರತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧಿ, ಮನಸ್ಸು, ಇಂದ್ರಿಯ, ಇಂದ್ರಿಯವಿಷಯಗಳು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸಾಧಾರಣ ಪರಿಣಾಮವಿರುವವರೆಗೂ ದೇಹಾಭಿಮಾನವು-ನಾನು-ನನ್ನದು ಎಂಬ ಸ್ಥೂಲಶರೀರದ ಸಂಬಂಧವು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನಿದ್ರಾ ಮೂರ್ಛಾ ಉಪತಾವ¹ ಮೃತ್ಯು ವೃದ್ಧಿ ವಸ್ಥೆ ಈ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾದ ವಸ್ತುವಿನ ಗ್ರಹಣವಾಗುವುದು. ಆಗ ಅಹಂಕಾರವು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಿದ್ರಾದಿ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಹಂಕಾರವು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಾಶವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರವು ಪುರುಷನ ಹನ್ನೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಪಷ್ಟರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಬರುವುದು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಅತ್ಯಂತಕ್ಷೀಣವಾಗಿ ಕಾಣಬರುವುದು. ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಪೂರ್ಣವಸ್ಥೆಯೆಷ್ಟು ಹೊಂದಿರುವುವು. ಆದುದರಿಂದ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾದುದು ಸ್ಫೂಲದೇಹವು. ಅದರ ವಿಯೋಗವಾದಾಗ ಸಮಸ್ತ ಇಂದ್ರಿಯವಿಷಯಗಳೂ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಎದುರಿಗೆ ಇರದಿದ್ದರೂ ಸಂಸಾರದ ನಿವೃತ್ತಿ ಷಡ್ವಿಂಶಕೀರಣವಾಗಿ

1 ಇಷ್ಟ ಮಿತ್ರರುಗಳ ನಿಯೋಗ.

ಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನವನಾಡುವ ಪುರುಷನಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಶರಣವಿರುವಂತೆ ಪ್ರಕಾರಾಂತರಿಂದ ಸಂಸಾರವು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಂಪರೆ ಪೂನೋ ರೂಪವಾಗಿ ಶರಣವು ಇರುವನರಿಗೂ ಸಂಸಾರವಿವೃತ್ತಿಯಾಗುವುದೇ ಲ್ಲ ಸಂಚಿತನ್ಮಾತ್ರರೂಪವಾದ* ತ್ರಿಗುಣ ಮತ್ತು ಮೋಡಶವಿಕಾರ ಗಳಿಂದ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಲಿಂಗಶರಣವು ಈ ಜೀತನದಿಂದೊಡಗೂಡಿದರೆ (ಅಹಂಕಾರ) ಜೀವನನ್ನಿ ಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಪುರುಷನು ಇದೇ ಲಿಂಗ ದೇಹದ ಮೂಲಕ ಸ್ಥೂಲದೇಹವನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಗಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಲಿಂಗಶರಣದಿಂದಲೇ ಶೋಕ ಹರ್ಷ ಸುಖ ದುಃಖ ಭಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ತೃಣಜಲೌಕಾ ಎಂಬ ಹುಳುವು ಎರಡನೆಯ ತೃಣವನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಹಿಡಿಯುವ ವರೆಗೂ ಮೊದಲನೆಯ ತೃಣವನ್ನು ಬಿಡದಿರುವಂತೆ ಈ ಪುರುಷನು ಎಲ್ಲಿಯ ವರಗೆ ಹಿಂದಿನ ಶರಣದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದು ದೇಹವನ್ನು ಅವಲಂಬನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸ್ಥೂಲದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದರೂ ಅದರ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದಾದರೆ ಮನಸ್ಸು ಜನ್ಮಮರಣಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಪುರುಷನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಯಾವ ಯಾವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ ಯೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಲೇ ಪುನಃ ಪುನಃ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆರಂಭಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕರ್ಮದಿಂದಲೇ ಅವಿದ್ಯೆಯು ಹುಟ್ಟುವುದು. ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದಲೇ ದೇಹಾದಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮಪಾಶದ

*ಏವಂ ಪಂಚವಿಧಂ ಲಿಂಗಂ ತ್ರಿವೃತ್ ಸೋಡಶವಿಸ್ತೃತಮ್
ಏಷ ಜೀತನಯಾ ಯುಕ್ತೋ ಜೀವ ಇತ್ಯಭಿಥೀಯತೇ ||

ಬಂಧನವು ಬರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಅವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತನು ಮನ ಧನಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನಾದ ಹರಿಯನ್ನು ಭಜನೆಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಈಶ್ವರಮಯವಾಗಿ ನೋಡಬೇಕು. ಆ ಈಶ್ವರನೇ ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ.'

ಮೈತ್ರೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಫತ್ಸ ವಿಮರ! ಹರಿಭಕ್ತಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ನಾರದರು ಹೀಗೆ ಜೀವ ಮತ್ತು ಈಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನ ಬರ್ಹಿರಾಜನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧಶೋಶಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು ರುಜರ್ಷಿಯಾದ ಪ್ರಾಚೀನಬರ್ಹಿಯು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಅಂದರೆ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ "ನಾವು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದ ನಂತರ ರಾಜ್ಯಶಾಸನಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಆನಂದಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಂತ್ರಿಗಳ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ತಪಸ್ಸುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಪಿಲಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಂಗನಾಗಿ ಏಕಾಗ್ರಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಗೋವಿಂದನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ದೃಢಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅತಿಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಲೀನನಾದನು.

ಫತ್ಸ ವಿಮರ! ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರು ಪುರಂಜನನ ರೂಪಕ

ದಿಂದ ಈ ಅಧ್ಯಾತ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ವರ್ಣನೆಮಾಡಿಹಾರಿ. ಇದನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳುವರೋ ಹೇಳುವರೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಲಿಂಗಶರೀರದಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟು ಮುಕ್ತರಾಗುವರು. ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರ ಮುಖದಿಂದ ಹೈಕಟವಾದ ಈ ಪುರಂಜನೋಪಾಖ್ಯಾನವು ಆತ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಲವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು. ಭಗವಾ ಮುಕುಂದನ ಯಶಸ್ಸಿನ ಸಂಸರ್ಗವು ಇದಕ್ಕೆ ಇದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಲೋಕತ್ರಯವನ್ನು ಪಾವನಮಾಡುವುದು. ಇದನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳುವರೋ ಅವರು ಸಂಸಾರಬಂಧನದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪುರಂಜನನ ರೂವಕದಿಂದ ನನಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಈ ಅದ್ಭುತ ಅಧ್ಯಾತ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದಲೂ ಇದರ ಸ್ವ ರೂ ಪ ವ ನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದಲೂ ದೇಹಾಭಿಮಾನವು ದೂರವಾಗುವುದು. ಸತ್ತಮೇಲೆ ಕರ್ಮಭೋಗವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂದೇಹವು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ವಿದುರ:— ಹೇ ! ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನಬರ್ಹಿರಾಜನ ಮಕ್ಕಳು ರುದ್ರಗೀತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಂತರ ಯಾವ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು ? ಅವರು ಭಗವಾ ಶಂಕರನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಂತರ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದಿರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಇಹಪರಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ಹೊಂದಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮೈತ್ರೇಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—

ಪ್ರಜೀತರುಗಳು ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಆಪ್ತನೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರುದ್ರ ಗೀತೆಯ ಜಪ ತಪೋ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿಸಡಿಸಿದರು. ಹತ್ತು ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳ ಸೇವಾನಂತರ ಭಗವಾ ವಿಷ್ಣುವು ಪ್ರಕಟನಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಂಟಾದ ಅವರ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡಿದನು. ಗರುಡನ ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರಮೂರ್ತಿಯು ಸುಮೇರು ಪರ್ವತದ ಮೇಲಿನ ಶ್ಯಾಮಮೇಘದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಆ ಮೂರ್ತಿಯು, ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ದಿವ್ಯ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಟ್ಟು ಪ್ರಕಟವಾದ ಆ ದಿವ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ದಶದಿಕ್ಪುಗಳಿಂದ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿತು. ಧಳಧಳನೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ದಿವ್ಯ ಸುವರ್ಣಾಭರಣಗಳಿಂದ ಕವೋಲಗಳು ಮತ್ತು ಮುಖವು ಅಪೂರ್ವ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿತ್ತು. ಶಿರದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಕಿರೀಟವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟಭುಜಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಅಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರಗಳು ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದ್ದವು. ಅನುಚರರು ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠರು ಮುನಿಗಳು ಆ ದಿವ್ಯ ಸುಂದರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಗರುಡನು ಸ್ವತಃ ಕಿನ್ನರರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ದೇವನ ಪವಿತ್ರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಾಗನಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ವನಮಾಲೆಯು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟಭುಜಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಕುಳಿತಿದ್ದಳು.

ಆ ಆದಿ ಪುರುಷನು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ದಯಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನಬಹಿರಯ ಪುತ್ರರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಮೇಘಧರತೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದನು.— “ಎಲೈ ರಾಜಕುಮಾರರೇ ! ನಿಮಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ, ನನ್ನಿಂದ ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರಗಾಢ ಪ್ರೇಮವಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವವೂ ಏಕವ್ರತಾರವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವನೊಬ್ಬನು ನಿತ್ಯವೂ ಸಂಧ್ಯಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ಮರಣಮಾಡುವನೋ ಅವನು ದೊಡ್ಡ ಭ್ರಾತೃವತ್ಸಲನಾಗುವನು. ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಿತ್ರಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಯಾರು ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಸಾಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತದಿಂದ ರುದ್ರಗೀತೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವರೋ ಅವರಿಗೆ ನಿರ್ಮಲ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವೆನು. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪಾಲಿಸಿದಿರಿ. ಆದುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಯು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳಗಲಿ ನಿಮಗೆ ಒಬ್ಬ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟುವನು. ಆ ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರನು ಗುಣದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನಂತೆ ಇರುವನು. ಅವನ ವಂಶದಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳು ತುಂಬುವುವು. ದೇವಾಧಿಪತಿಯಾದ ಇಂದ್ರನು ಕಂಡುಖುಷಿಯ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಮೋಚಾ ಎಂಬ ಅಸ್ಸರ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆ ಅಸ್ಸರೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಖುಷಿಯ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಕಮಲನಯನೆಯಾದ ಕನ್ಯೆಯು ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಆ ಅಸ್ಸರೆಯು ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಒಟ್ಟು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದಳು. ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ವೃಕ್ಷಗಳು ರಕ್ಷಿ

ಸಿದವು. ಆ ಕನ್ಯೆಯು ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಅಳುತ್ತಿರಲು ಔಷಧಿಗಳಿಗೆ ರಾಜನಾದ ಚಂದ್ರನು ಕೆಡುಣೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಅಮೃತ ಮಯವಾದ ಕಿರುಬೆರುಳನ್ನು ಆ ಮಗುವಿನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸಿದನು. ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ನಿಮಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಉಪ್ಪನ್ನಮಾಡಿ ಎಂಥ ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿದ್ದೆ ನಲ್ಲವೆ? ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಆ ಸುದರಿಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡಬೇಡಿ. ನೀವು ಹತ್ತು ಜನರೂ ಒಂದೇ ಶೀಲ, ಒಂದೇ ದೂಸ, ಒಂದೇ ನಾಮ, ಒಂದೇ ಧರ್ಮವುಳ್ಳವರಾದುದರಿಂದ ಈ ಕನ್ಯೆಯು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪತ್ನಿಯಾಗಲಿ. ಈ ಕನ್ಯೆಯ ಸ್ವಭಾವವೂ ಧರ್ಮವೂ ನಿಮಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗವೆ. ಇವಳು ತನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಅರ್ಪಣಮಾಡುವಳು.

ನನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವವು ಕಮ್ಮಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವು ಬಹುಕಾಲ-ಅನೇಕ ದಿವ್ಯ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಭೂಮಿಯ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಿರಿ. ನಂತರ ನಿಮಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಡುವಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಕಾಮನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವುವು. ಆಗ ಈ ನರಕ ಶುಲ್ಕ ಸಂಸಾರ ಭೋಗದಿಂದ ವೆರಕ್ತರಾಗಿ ನನ್ನ ಪರಮ ಧಾಮವನ್ನು ಹೊಂದುವಿರಿ. ರಾಜಕುಮಾರರೇ! ಯಾರು ಗ್ರಹಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ನನ್ನ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಚರಿತ್ರೆಯ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಹೆಗಲು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವೆವೋ ಅವರಿಗೆ ಸಂಸಾರವು ಬಂಧ ಸಂಕಾರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದ, ಆ ನನ್ನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತನೆ-ಮಾಡುವ

ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳ ಹೊಲಗಳ ನನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವವರ ಹೃದಯ
 ಬಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು. ಪ್ರಕೃತಿಯು ತನ್ನೆ. ಆಗ ನನ್ನ ಕಥೆಗಳು ಹೊಸ
~~ಪ್ರಕೃತಿಯು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ವಾಣೀ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸು.~~
 ನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು. ಅನುಭವವು. ಅನುಭವ, ಅನುಭವ, ಅನುಭವ
 ವಶನಾಗ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.”

ಪುರುಷಾರ್ಥ ವ್ರತನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ
 ಆ ಪ್ರಜೀತರು ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಗದ್ದದ ಸ್ವರೂಪದ
 ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು.—

“ಕ್ಲೇಶನಾಶಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ವಂದಿಸು
 ತ್ತೇವೆ. ಎಲ್ಲಾ ವೇದಗಳೂ, ನಿನ್ನ ಉದಾರ ಗುಣವು, ದ್ರವ್ಯ
 ನಾಮಗಳೂ ಸಮಸ್ತ ವಿಷಯಗಳ (ಸುಖಗಳ) ಸಾಧನೆ ಎಂದು
 ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ದೇವಾ! ನೀನು ವಾಕ್ಯೆಗೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಅತೀತನು.
 ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನನ್ನು ಗುರ್ತಿಸುವುದು ಅಸಂಭವವು.
 ನಾಥಾ! ನೀನು ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ನಿನ್ನ ಆನಂದಮಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ
 ರಮನಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನೀನು ಶುದ್ಧನು, ಶಾಂತನು.
 ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೋಹವಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ದ್ವೈತಭಾವವು ಕಾಣ
 ಬರುವುದು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನೀನೇ ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ,
 ಧಾಶಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾಯೆಯ ಗುಣಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಡಿ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೆ
 ಧಾರಣೆಮಾಡಿರುವೆ. ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಪ್ರಭೋ! ನೀನು ಕಿಂಚಿ
 ಸತ್ಯಮಯನು, ಶಕ್ತಿಮಯನು ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಿಂತ
 ಸೂಸಾರ ಬಂಧನವು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗುವುದು. ನಿನಗೆ ಪುನಃಮ

ಗಳು. ನೀನೇ ಹರಿಯು, ವಾಸುದೇವನು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು. ಭಕ್ತ ವತ್ಸಲನು. ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ನಿನ್ನ ನಾಭಿಯಿಂದ ವಿಶ್ವರೂಪ ಕಮಲವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ನಿನ್ನ ಚರಣವೂ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅರುಣ ವರ್ಣವಾಗಿದೆ, ಕೋಮಲವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಕಮಲಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವೆ. ಹೇ ಕಮಲಲೋಚನ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ನಿನ್ನ ಪೀತಾಂಬರವು ಪದ್ಮರಾಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪೀತವರ್ಣವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಜೀವರುಗಳ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವೆ. ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ವಂದಿಸುವೆವು. ನಿನ್ನ ಮಂಗಳಮಯ ರೂಪವನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಕ್ಲೇಶಗಳೂ ನಾಶವಾಗುವುವು. ನಮ್ಮ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀನು ಈ ಮನೋಹರ ರೂಪದಿಂದ ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃಪೆಯೇ ಇದೆಯೇ? ಹೇ ಅಮೃತಗಲ ನಾಶಕನೇ! ಹೇ ನಾಥ! “ಇದು ನಮ್ಮದು” ಎಂದು ವಿಚಾರಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಸೇವಕರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವುದು. ಹೇ ಪ್ರಭೋ! ನೀನು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯು ನಾವು ನಿನ್ನ ಉಪಾಸಕರು. ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವೆವು ಎಂಬುದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ? ಹೇ ದೇವಾ! ನಮಗೆ ಬೇಕಾದುದು ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾತ್ರ. ಹೇ ವಿಶ್ವನಾಥ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮೋಕ್ಷದಾಯಕನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿದಮೇಲೆ ನಮಗಿನ್ನೇನು ಬೇಕು? ನಮಗೆ ನಿನ್ನ ದಯೆಯು ಒಂದೇ ಬೇಕಾದುದು. ಪ್ರಭೋ! ನೀನು ಪಠಮ ಪರಮೇಶ್ವರನು. ಸಮಸ್ತ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವನು. ನಿನ್ನ ವಿಭೂತಿಗಳಿಗೆ ಕೊನೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಅನಂತನೆನ್ನುವರು. ನೀನು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಟ್ಟುದರಿಂದ ನಾವು ಈಗ ಒಂದು

ವರವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೀವೆ. ಭ್ರಮರಕ್ಕೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಕಲ್ಪ ವೃಕ್ಷವು ಸಿಕ್ಕಿದಮೇಲೆ ಇತರ ವೃಕ್ಷಗಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ನಾವೂ ಸಹ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದಮೇಲೆ ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸೆವು. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕಡ್ಡ ವಶವಾದ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ತಿರುಗು ತ್ತಿರುವೆವೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ಅನುಚರರಾದ ಭಕ್ತರ ಸಂಗವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಎಂಬುದೇ ನಾವು ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ವರವು. ಭಗವಾನ್! ಸ್ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷ ಗಳು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರ ಸಂಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗುವುದಂತೂ ಇರಲಿ. ಅದರ ಒಂದು ಕಣಕ್ಕೆ-ಲೇಶಾಂಶಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಲಾರವು. ಜಗತ್ತಿನ ವೈಭವಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿದೂಗಬಲ್ಲವೇ? ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ವಾಸನೆಯನ್ನು ನಷ್ಟಮಾಡುವ ನಿನ್ನ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ವಿಚಾರವು- ಚರ್ಚೆಯು ಇರುವುದು. ಯಾರೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬರೊಡನೆ ದ್ವೇಷ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವಪ್ರಕಾರದ ಚಿಂತೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಭಯವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಗರಹಿತ ರಾದ ಆ ಸಜ್ಜನರು ಸಂಸಾರದಿಂದ ವಿರಕ್ತರಾದವರಿಗೆ ಏಕ ಮಾತ್ರ ಗತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನ ಯಶಸ್ಸನ್ನು, ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರು ತ್ತಾರೆ. ಸಂಸಾರದ ದುಃಖಗಳಿಂದ ಭೀತನಾದ ಯಾವನು ತಾನೇ ಸತ್ಸಂಗಕ್ಕೆ ಆಶೆಪಡುವುದಿಲ್ಲ? ಹೇ ಪ್ರಭೋ! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ಸಜ್ಜನರು ತಮ್ಮ ಚರಣ ರಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತೀರ್ಥ ಸ್ವರೂಪತೇ

ಆಗಿರುವರು. ಭಗವಾ ! ನಾವು ಸತ್ಸಂಗದ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೇವೆ. ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರ ಭಗವಾ ಶಂಕರನ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದ ಸಂಗದಿಂದ ನಮಗೆ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ಲಾಭವಾಯಿತು. ಜನ್ಮ ಮರಣರೂಪ ರೋಗಕ್ಕೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯು ಬಲು ಕಷ್ಟಕರವಾದುದು. ಅಂತಹ ರೋಗಕ್ಕೆ ನೀನೇ ವೈದ್ಯನು. ಭವರೋಗ ವೈದ್ಯನು. ನೀನು ಗತಿಹೀನರಿಗೆ ಗತಿಸ್ವರೂಪನು. ಪ್ರಭೋ ! ನಾವು ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಯಾವ ವೇದಪಾಠ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆಯೋ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗುರುಗಳ ಸೇವೆಮಾಡಿ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವೆವೋ ದೊಡ್ಡವರ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಮತ್ತು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆವೋ, ಅನ್ನಾಹಾರಗಳಿಲ್ಲದೆ ಜಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪವೇಶಿಸಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿರುವೆವೋ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಣೆಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ದೇವ ! ನೀನು ಪರಮ ಪುರುಷನು. ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷವೇ ನಮಗೆ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವು. ಹೇ ಹೃದಯೇ ! ಮನುಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮನು, ಶಂಕರನು ತಮೋ ಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಯೋಗಿಗಳು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯ ಪಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ತಂತಮ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನಮ್ಮಂತಹ ಲಜ್ಜಾನಿಗಳು ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದರೆ ಅದು ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಪ್ರಭೋ ! ನೀನು ಸರ್ವಸಮನು. ವಿಶುದ್ಧನಾದ ಪರಮ ಪುರುಷನು. ಸತ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ವಾಸುದೇವನು ನಿನ್ನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆವು.”

ಒಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಪ್ರಾಚೀನಬರಹಿಯ ಪ್ರಶ್ನಾರಾಧ ಪುಣೀಶರು

ಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಹಲು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ “ಮಕ್ಕಳೇ! ನೀವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಪಸತ್ಸಂಗವು ನಿಮಗೆ ದೊರಕಲಿ” ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ತನ್ನ ವರಮುಧಾಮಕ್ಕಿ ತೆಕಳಿದನು. ಆ ಪ್ರಜೇತರು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಹರಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಹರಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೊರಟುಹೋದ ನಂತರ ಆ ಪ್ರಜೇತರು ಸಮುದ್ರ ಸುಧ್ಯದಿಂದ ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ವೃಕ್ಷಗಳು ಆವರಿಸಿದ್ದವು. ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳು ಒಂದಾಗುವಂತೆ ವೃಕ್ಷಗಳು ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದವು. ಇದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಪ್ರಜೇತರಿಗೆ ಕೋಪವು ಬಂದಿತು. ಮರಗಳನ್ನೂ ಲತೆಗಳನ್ನೂ ಸುಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದವರು ನೋಡಲು ಅವರ ಕೋಪದಿಂದ ಕಾಲಾಗ್ನಿಯಂತಹ ಭಯಾನಕ ಅಗ್ನಿಯೂ ವಾಯುವೂ ಹೊರಹೊರಟವು. ಆ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿನ ವೃಕ್ಷಗಳು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತ ವಚನಗಳಿಂದ ಅವರ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿದನು. ಸುಡದೆ ಉಳಿದಿದ್ದ ವೃಕ್ಷಗಳು ಭಯಭೀತರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಂಡುಮುಷಿಯ ವೀರೈದಿಂದುತ್ಪನ್ನವಾದ ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಜಪ್ತಿಸಿದುವು.

ಆ ಕನ್ಯೆಯ ಹೆಸರು ಮಾರಿಷಾ ಎಂದು. ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಆ ಪ್ರಜೇತರು ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾದರು. ಆಕೆಯು

ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ದಕ್ಷ ಎಂಬ ವೃತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಶಂಕರ ನನ್ನು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಿರಾದರ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ನಾದ ದಕ್ಷನೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬಂದವನು. ಚಾಕ್ಷುಷ ಮನ್ವಂತರವು ಹುಟ್ಟಿದ ನಂತರ ಕಾಲವಶದಿಂದ ಪೂರ್ವ ದೇಶವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಈಶ್ವರನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಪ್ರಜಾಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಈತನು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಇತರರ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹಾಕಿ, ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳಗಿದನು. ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚತುರನಾದುದರಿಂದ ದಕ್ಷ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಪ್ರಜಾಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಬ್ರಹ್ಮನು ಈ ದಕ್ಷನಿಗೆ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. ದಕ್ಷನು ಮರೀಚಿ ಅದಿ ಉಳಿದ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಯುಕ್ತ ರಾಗುವಂತೆ ನಿಯಮಿಸಿದನು.

ದಿವ್ಯ ಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳು ರಾಜ್ಯಭಾರದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ನಂತರ ಪ್ರಚೇತರಿಗೆ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. “ದಿವ್ಯ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನೀವು ನನ್ನ ಪರಮ ಧಾಮಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೀರಿ” ಎಂದು ವರಮಾತೃನು ಹೇಳಿದುದು ಅವರಿಗೆ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂದಿತು. ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಗನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಸಂನ್ಯಾಸ ಗ್ರಹಣೆಮಾಡಿ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು. ಪತ್ನಿಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ ತಟವನ್ನು ಸೇರಿ ಜಾಜಲಿ ಎಂಬ ಋಷಿಯು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಿ ಯನ್ನು ಪಡೆದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞವನ್ನು—ಯಾವುದರಿಂದ ಜಗತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಮಯವಾಗಿ ಕಾಣ ಬರುವುದೋ ಆ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದರು ವ್ರಾಣಮನವಾಣಿಗಳನ್ನು ಹದ್ದಿಗೆ ತಂದು

ಬಾಹ್ಯವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿ ಆಸನವನ್ನು ಸ್ಥಿರ ಮಾಡಿದರು. ವಿಷಯಗಳಿವ ನಿವೃತ್ತನಾದ ನಿರ್ಮಲ ಚಿತ್ತವನ್ನು ನಿರಾಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಶರೀರವನ್ನು ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರು. ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ದೇವದಾಸನ ಪೂಜಿತರಾದ ನಾರದರುಷಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಅವರು ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆ ಪ್ರಚೀತರು ಎದ್ದುನಿಂತು ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ಅಭಿನಂದನ ಪೂರ್ವಕ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದರು. ನಾರದರು ಸುಬಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನಂತರ ಪ್ರಚೀತರು ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

“ಹೇ ಭಗವಾ ! ತಮ್ಮ ಆಗಮನದಿಂದ ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು. ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀವು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಭಗವಾ ತಂಕರನಿಂದ, ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಜ್ಞಾನವು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದು ಒಂದೆ ಮರೆತುಹೋಗಿದೆ. ಯಾವ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ದುಸ್ತರವಾದ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಿಂದ ನಾವು ಪಾರಾಗುವೆವೋ ಆ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಮಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.”

ನಾರದರು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಧ್ಯಾನಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದು ನಂತರ ಹೇಳಿದರು.

“ಎಲೈ ಪ್ರಚೀತರೆ ! ವಿಶ್ವರೂಪನಾದ ತ್ರಿಹರಿಯ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನ ಜನ್ಮ, ಕರ್ಮ, ಆಯು, ಮನಸ್ಸು,

ವಚನಗಳು ಸಾರ್ಥಕ ಹೊಂದುವುವು. ಮನುಷ್ಯನ 1 ಮೂರು ಜನ್ಮ
 ಗಳು ಹರಿಸೇನೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಿಷ್ಕಲವಾಗುವುವು. ಹರಿ ಚರ್ಚೆ
 ಯಲ್ಲದೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವೇದೋಕ್ತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದುದರಿಂದಾಗಲಿ
 ದೇವತೆಗಳಂತೆ ಅಪರಿಮಿತ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುದರಿಂದಾಗಲಿ ಉಪ
 ಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಹರಿಚರ್ಚೆಯಿಲ್ಲದೆ ವೇದವಾರಾಯಣದಿಂದಾ
 ಗಲೀ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಾಗಲೀ ವಾಕ್‌ಚಾತುರ್ಯ ದಿಂದಾಗಲೀ ಚಾತುರ್ಯ,
 ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಬುದ್ಧಿ, ಒಲ, ಇಂದ್ರಿಯ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಲೀ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ.
 ಎಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಶಾಂತಿದಾಯಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಇಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ
 ಯೋಗ ಸಾಂಖ್ಯ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಸಂನ್ಯಾಸಗಳು ಯಾವ ಲಾಭವನ್ನು
 ಕೊಡಬಲ್ಲವು ? ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕೃತವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲಾ ಆತ್ಮವೇ
 ಸ್ವಧಾನ ಪ್ರಿಯವು. ಹರಿಯು ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮ
 ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಆತನಿಂತ ಪ್ರಿಯವಾದುದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ
 ಏನಾವುದಿದೆ ? ಮರದ ಬೇರಿಗೆ ನೀರೆರೆದರೆ ಅದರ ಶಾಖೋದಾಶೆ
 ಗೆಗೆಲ್ಲಾ ಜಲನೀಲನವಾಗುವಂತೆ, ಭೋಜನಮಾಡಿದರೆ ಗಮಸ್ತು
 ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ, ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ
 ಜನುಸ್ತು ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೇ ಆಗುವುದು. ಜಲವು
 ಹೂರ್ಮನಿಂದ ಹೂರಟೆ ರಸವಾಗುವಂತೆ, ಮರ ಅವನನ್ನೇ ಹೋಗಿ ಸೇರು
 ವಂತೆ, ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ವಸ್ತುಗಳು ಭೂಮಿಯಿಂದ
 ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಲೀನವಾಗುವಂತೆ ಚೇತನಾಚೇತನ ರೂಪವಾದ
 ಈ ವಿಶ್ವವು ಈಶ್ವರನಿಂದಲೇ ಮೂಲಪೊರಟು ಸಮಯಾನುಸಾರವಾಗಿ
 ಆವನಲ್ಲಿಯೇ ಲಯಹೊಂದುವುದು.

(1) ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲತೋಷಿಲಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದು ಮೊದಲನೆಯದು. ಗಾಯತ್ರಿ ಉಪದೇಶದಂತೆ ಹುಟ್ಟಿದುದು ಎರಡನೆಯದು. 'ಶುಷ್ಕೇ' ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದುದು ಮೂರನೆಯದು.

(2) ಈಶ್ವರನುಳ್ಳಿಯೇ ಸಮಯ ಅನುಭವ ಅನುಸರಿಸುವುದು ಸವಯೋಪಸಾರ

ಆ ವಿಶ್ವಾತ್ಮನ ಪದವು ಸ್ವಾಸಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ವಾದುದು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಸರ್ಜೀತನವಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಾಣವು ಜಾಗ್ರತವಾಗಿರುವಂತೆ ಈ ವಿಶ್ವ ಪ್ರಪಂಚವು ಇಂದ್ರಿಯರೂ ಅದು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವಾಗಿರಲಿಕ್ಕೆ ಇದರ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇಮವುಳ್ಳವಾಗುವುದರಿಂದ ಮೂಯೆಯ-ಬ್ರಹ್ಮನ ಭೇದವು ತಿಳಿದ ನಂತರ ಭ್ರಾಂತಿಯು ದೂರವಾಗುವುದು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೇಘ, ಅಂಧಕಾರ, ಪ್ರಕಾಶಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಲೀನವಾಗುವಂತೆ ತಮಸ್ಸು, ರಜಸ್ಸು, ಸತ್ಯರೂಪಿಣಿಯಾದ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯ ಸಂಸಾರ ಪ್ರವಾಹವು ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಲೀನವಾಗುವಂತೆ ಲೀನ-ಸುನುತು

ಅದುದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರ ಅನನ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಭಜಿಸಿರಿ. ಅತನುತ ಪ್ರದೇಹಧಾರಿಗಳಿಗೂ ಅತ್ಮನು ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಮಿತಕಾರಣನಾದ ಕಾರಣವು ಅತನೇ. ಅತನೇ ಉಪಾದಾನ ಕಾರಣವು ಪರಮಂ ಪುರುಷನು. ತನು ತನ್ನ [ಪ್ರಕೃತಿ] ತೇಜಸಿನಿಂದ ಗುಣಗಳ ಸಂಪನ್ನವನ್ನು ನಷ್ಟಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅತನೇ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಗಳಮೇಲೆಯೂ ದಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಅದನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಅಷ್ಟುರಲ್ಲಿಯೇ ತೃಪ್ತಿ ಪಡುವುದರಿಂದ, ಎಲ್ಲಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಶಾಂತವಾಗಿರಿಸುವುದರಿಂದ, ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸಾಧು ಜನಗಳ ನಿರ್ಮಲ ಹೃದಯವು ಅದರಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುವೆ ಅವರ ಭಕ್ತಿ

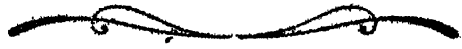
ಭಾವನೆಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕಟ್ಟಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟವನಂತೆ ವಿವಶನಾಗಿ ಆಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕದಲುವುದಿಲ್ಲ.

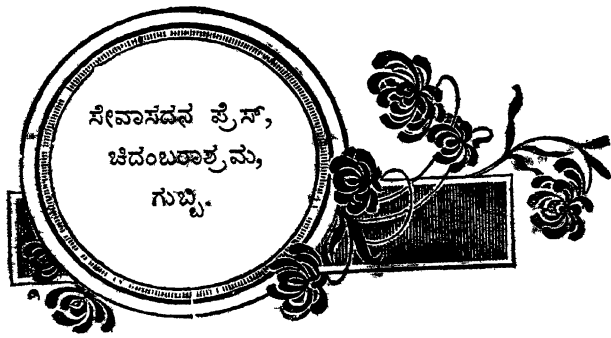
ಆದರೆ ಯಾವ ಮಂದ ಋದ್ಧಿಗಳು ಧನ, ವೀರ್ಯ, ಕುಲ ರೂಪಗಳಿಂದ ಮದೋವ್ಯಕ್ತರಾಗಿ ಅಕಿಂಚನರಾದ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಅವನಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಬಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿರಸರಸಿಕನಾದ ಭಗವಂತನು ಯಾರಿಗೆ ಸರ್ವಸ್ವವೋ ಅಂತಹ ನಿರ್ದನರಾದ ಸಾಧುಗಳು ಆತನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯರು ಸಕಾಮಕರ್ಮಿಗಳಾದ ನರಪತಿಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಸದಿರುವ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಭಕ್ತಪರಾಧೀನನಾಗಿ ದೀನರಾದ ಸಾಧುಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವನಾದುದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಯಾದ ಪುರುಷನು ಒಂದುಕ್ಷಣವನ್ನೂ ವ್ಯರ್ಥಮಾಡದೆ ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು ”

ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರನಾದ ನಾರದರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ನಾರದರ ಮುಖಾರವಿಂದದಿಂದ ಹೊರಟ ಉಪದೇಶಾಮೃತದಿಂದ ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಆ ಪ್ರಜೇತರು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಚರಣರಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಲೀನರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.

ಮೈತ್ರೇಯರಿಂದ ಈ ಪರಮ ಮಂಗಳ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿದುರನು ತೃಪ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು.

ಹರಿಪಾರಾಯಣವಾದ ಪ್ರಜೇತರ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರಿಗೆ ಧನ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಆಯುಸ್ಸು ಒಲ, ಯಶಸ್ಸು, ಮಂಗಳ ಮತ್ತು ಸದ್ಗುಣಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಸೇವಾಸದನ ಪ್ರೆಸ,
ಚಿದಂಬಲಾಶ್ರಮ,
ಗುಬ್ಬಿ.